

H.K.ANDERSENO
PREMIJOS
LAUREATAI

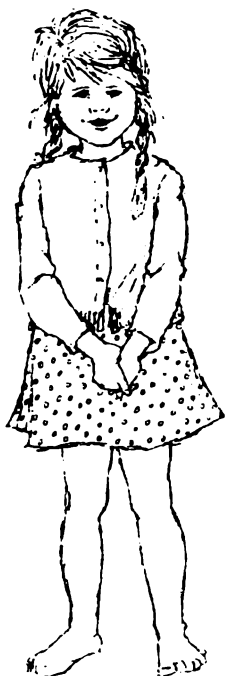

Astrida
LINDGREN

Padaužų kaimo vaikai

LIETUS

Astrida Lindgren

Padaužų kaimo
v a i k a i

Iš švedų kalbos vertė

Eugenija

STRAVINSKIENĖ

LIETUS

VILNIUS

UDK 839.7-93
Li-428

AB Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm 1993

Astrid Lindgren
BULLERBYBOKEN
Alla vi barn i Bullerbyn
Mera om oss barn i Bullerbyn
Bara roligt i Bullerbyn

Knygų vaikams vertinimo ir atrankos komisija rekomenduoja šią knygą kaip meniškai ir pedagogiškai vertingą vaikų ir mokyklų bibliotekoms, plačiajam skaitytojų ratui. Protokolo Nr. 6, 1996 12 10.

ISBN 9986-431-30-1

© Astrid Lindgren, 1981
© Ilustracijos, Ilona Wikland, 1981
© Vertimas į lietuvių kalbą, Eugenija Stravinskienė, 1996
© Scrijos apipavidalinimas, UAB „Lictus“ leidykla, 1996

MES,
PADAUŽŲ KAIMO
VAIKAI

MES, PADAUŽŲ KAIMO VAIKAI

Aš Lisa. Esu mergaitė, bet juk ir iš vardo matyti. Man septyneri metai, greitai sukaks aštuoneri. Kartais mama sako:

– Tu jau didelė mamos dukrelė, galėtum šiandien sušluostyti indus.

O Lasė su Bose kartais primena:

– Mergiotėms nevalia žaisti indėnus. Tu per maža.

Užtat ir galvoju, ar aš didelė, ar maža. Jei vieni mano, kad didelė, o kiti, kad maža, tai tikriausiai esu paties geriausio amžiaus.

Lasė ir Bosė mano broliai. Lasė devynerių metų, o Bosė aštuonerių. Lasė nepaprastai stiprus ir bėga kur kas greičiau už mane. O aš moku bėgti kaip Bosė. Kartais, kai Lasė ir Bosė nenori, kad eičiau drauge, Lasė palaiko mane, kol Bosė nubėga galiuką, ir jo jau nepavysi. Paskui Lasė paleidžia mane ir nulekia tekinas lengvai kaip niekur nieko. Aš neturiu sesers. Gaila. Berniukai tokie išdykę.

Mes gyvenam viensėdy, kuris vadinasi Viduriniuaju. Todėl, kad jis stovi tarp dviejų kitų viensėdžių. Šie viensėdžiai

vadinasi Šiaurinis ir Pietinis. Visi viensėdžiai įsikūrę toj pačioj eilėj. Štai šitaip:

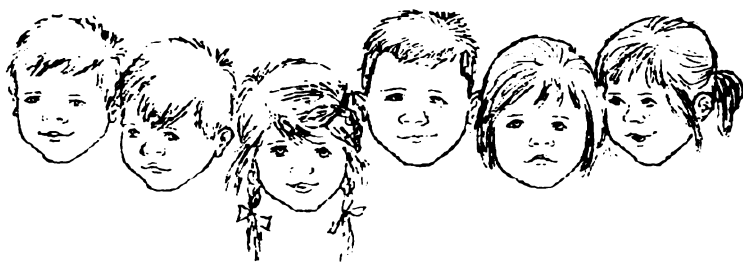

Iš tikrųjų ne visai taip, mat nelabai moku piešti.

Pietiniam viensėdyje gyvena berniukas, vardu Ulė. Jis neturi nei brolių, nei seserų. Bet žaidžia su Lase ir Bose. Jam aštuoneri metai, taip pat greitąs.

O Šiauriniam viensėdyje gyvena mergaičių. Net dvi. Kokia laimė, kad jos ne berniukai! Vienos vardas Brita, kitos Ana. Brita devynerių metų, o Ana tokio amžiaus kaip aš. Man jos abi patinka. Gal kiek labiau Ana.

Daugiau vaikų nėra Padaužų kaime. Taip jis vadinasi. Labai mažytis, vos trys ūkiai – Šiaurinis, Vidurinis ir Pietinis. Ir tik šeši vaikai: Lasė, Bosė, aš, Ulė, Brita ir Ana.

VARGAS SU BROLIAIS

Pirmiau Lasė, Bosė ir aš gyvenom vienam kambaryje. Jis yra dešiniojoje mansardoje šalia palėpės. Dabar aš gyvenu kairiojoje mansardoje, kuri kitados priklausė senelei. Bet apie tai papasakosiu vėliau.

Kartais visai smagu gyventi vienam kambaryje su broliais. Bet tik kartais. Smagu būdavo, kai vakarais sugulę pasakodavom visokias vaiduoklių istorijas. Nors ir baisu. Lasė žino klaičiausių istorijų apie vaiduoklius, ir aš po to turėdavau ilgai gulėti pakišus galvą po antklode. Bosė visai nepasakoja vaiduoklių istorijų. Jis šneka tik apie įvairiausius nuotykius, kurie jo laukia, kai užaugs. Tada jis važiuos į Ameriką, kur yra indėnų, ir taps jų vadu.

Vieną vakarą, kai Lasė papasakojo šiurpią istoriją apie vaiduoklį, kuris stumdė baldus po kambarį, aš taip įsigąsdinau, kad, maniau, numirsiu. Kambaryje buvo beveik visai tamsu, o mano lova stovėjo tolokai nuo Lasės ir Bosės, ir ką jūs pasakysit, staiga pradėjo šokinėti kėdė. Maniau, kad vaiduoklis, įlindęs į mūsų namą, stumdo baldus, ir taip surikau, kad siaubas. Tada išgirdau Lasę ir Bosę prunkščiant savo lovoje. Mat jie buvo pririšę virves prie kėdės ir, nesikeldami iš patalo, timpčiojo, o kėdė šokinėjo. Štai kokie jie. Iš pradžių supykau, bet paskui nesusiturėjau ir ėmiau juoktis.

Kai gyveni vienam kambaryje su broliais, o broliai už tave vyresni, tada niekad nebus taip, kaip tu nori. Vakarais tik Lasė pasakodavo, kada gesinti šviesą. Jei, būdavo, aš atsigulusi skaitau „Švedijos pavasari“, Lasė įsigeidžia gesinti lempą ir pasakoti vaiduoklių istorijas. O jei mane suima miegas, tada Lasei su Bose būtinai reikia žaisti „Alkaną lapę“. Lasė gulėdamas savo lovoje gali užgesinti šviesą kada tik nori, jis prisitaisęs kartoną prie mygtuko, kurį reikia pasukti gesinant, o prie jo prisirišęs ilgą virvelę, ji siekia iki pat lovos. Labai gudrus įrengimas, tik nemoku jo aprašyti, nes užaugusi nežadu

būti virvelmazgelinžinierium. Toks Lasė būsiaš, taip jis sako. Virvelmazgelinžinierius. Nežinau, kas tai per daiktas, bet Lasė sako, kažkas labai didelis ir kad reikia taisyti kartonus aplink mygtuką, jei nori juo tapti. Bosė bus indėnų vadas. Bent iki šiol visad taip kalbėjo. Tik neseniai išgirdau, kad noris tapti garvežio mašinistu, gal jau persigalvojo. Aš nelabai žinau, kas būsiu. Gal mama. Nes myliu mažučius vaikus. Turiu septynias lėles, kurioms esu mama. Greitai būsiu per didelė žaisti su lėlėmis. Fu, kaip bus nuobodu, kai užaugsiu!

Mano gražiausia lėlė vardu Bela. Mėlynakė ir šviesiais garbanotais plaukais. Ji guli lėlių lovelėje su rausvu užtiesalu ir paklode, kuriuos pasiuvo mama. Sykį, atėjusi pasiimti Belos iš lovelės, pamačiau, kad ji su ūsais ir barzda. Lasė ir Bosė nupiešė su anglies gabaliuku. Džiaugiuosi, kad nebegyvenu jų kambaryje.

- Kai pažvelgi pro Lasės ir Bosės langą, gali matyti priešais Ulės kambarį. Jis taip pat gyvena mansardoje. O Vidurinė ir Pietinė sodybos baisiausiai arti viena kitos. Atrodo, kad trobos stumdosi, sako tėtis. Jo manymu, tie, kurie statė namus, turėjo palikti tarp jų daugiau vietos. Bet Lasė, Bosė ir Ulė taip nemano. Jiems atrodo, kad dabar pats gerumas. Vidurinę ir Pietinę sodybas skiria tvora. Pačiam tvoros vidury auga didžiulis medis. Tėtis sako, kad liepa. Liepa nutiesusi šakas iki Lasės ir Bosės lango, o kitam šone iki Ulės lango. Lasė ir Bosė, norėdami aplankyti Ulę, paprasčiausiai nusikabaroja liepa. Ši-

taip daug greičiau, negu nultipti laiptais, iš-eiti pro vartelius, tada pro kitus vartelius ir vėl užkopti laiptais. Kartą mūsų tėtis ir Ulės tėtis sutarė nukirsti liepą, nes užstoja šviesą. Bet tada

Lasė, Bosė ir Ulė pradėjo nežmoniškai inkšti, kad liepą paliktų. Taigi ir teko palikti. Ji tebestovi ir šian-dien.

MANO LINKSMIAUSIAS GIMTADIENIS

Linksmiausios dienos per ištisus metus man yra dvi – gimtadienis ir Kūčios. Pats džiugiausias gimtadienis buvo, kai man sukako septyneri metai.

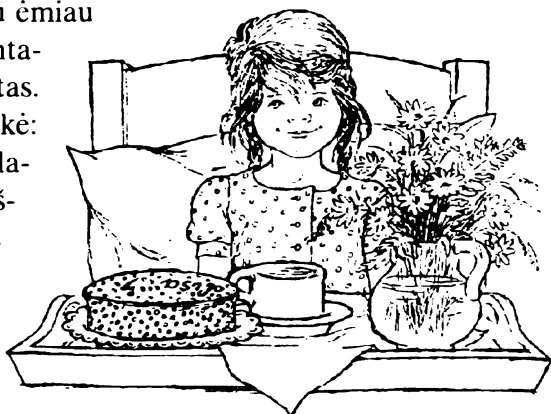
Pabudau anksti. Tada gyvenau Lasės ir Bosės kambaryje. Lasė ir Bosė miegojo. Mano lova labai girgžda, ir aš varčiausi ir varčiausi, kad nuo girgždėjimo pabustų Lasė su Bose. Kalbinti jų negalėjau, nes, kai gimtadienis, turi apsimesti, jog miegi, ir laukti, kol tave pažadins. Aš taip girgždinau lovą, kad galų gale Bosė atsisėdo ir susiėmė už galvos. Paskui pažadino Lasę, tada abu ištykino pro duris ir nulipo žemyn. Girdėjau, kaip mama virtuvėje tarškina kavos puodukus, ir vos valiojau ramiai nugulėti, taip nekantravau.

Galiausiai išgirdau laiptuose žingsnius, tada užsimerkiau kaip galėdama tvirčiau. Ir štai, džirgžt, atsidarė durys, ir ant slenksčio pasirodė tėtis, mama, Lasė, Bosė ir Agda, mūsų tarnaitė. Mama laikė padėklą. Ant jo stovėjo puodukas šokolado, vaza su gėlėmis ir didelis pyragas su razinomis, apibarstytas cukrumi, o iš cukraus glazūros užrašas „Lisai 7 metai“. Jį Agda iškepė. Tik nebuvo jokių dovanų, ir jau ėmiau

stebėtis, kad gimtadienis labai keistas. Bet tada tėtis pasakė:

– Išgerk šokolado, o paskui paieškosim tau kokios dovanėlės.

Tada supratau, kad manęs laukia netikėtu-

mas, todėl bemat išmaukiau šokoladą. Po to mama užrišo man akis rankšluosčiu, tėtis apsuko mane aplink ir nuvedė kažkur, tik negalėjau matyti kur. Girdėjau, kad Lasė su Bose tipena šalia, taip pat jutau juos, nes protarpiais užmindavo ant kulnų ir sakydavo:

– Spėk, kur esi!

Tėtis nulipo su manim laiptais, apsuko kažkur, jutau, kad esam lauke, po kiek laiko vėl užkopėm aukštyn. Galiausiai

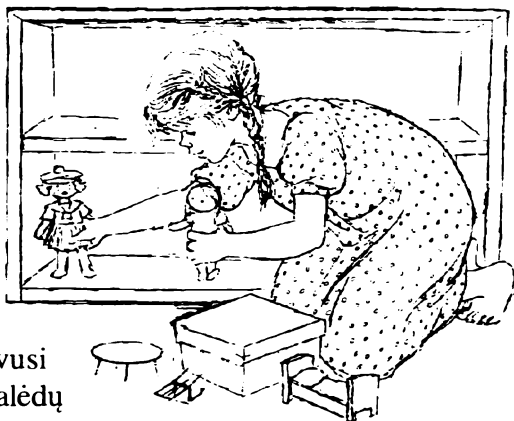
mama nurišo rankšluostį. Mes buvom kambaryje, kurio iki tol nemačiau. Bent maniau, jog nemačiau. Bet tada pažvelgiau pro langą ir netoliese išvydau Šiaurinio viensėdžio namą. O ten lange stovėjo Brita su Ana ir mojavo man. Tada supratau, jog esu senajam močiutės kambaryje ir kad tėtis tyčia ilgai mane vedžiojo, norėdamas suklaidinti. Močiutė gyveno pas mus, kai aš buvau visai mažytė, bet prieš keletą metų persikėlė pas tetą Fridą. Po to tame kambaryje stovėjo mamos audimo staklės ir šūsnyš skudurinių takų. O dabar čia nebebuvo nei staklių, nei takų. Toks gražus kambarys, kad, rodos, kokio burtininko pabuvota. Mama pasakė, kad tikrai būta burtininko, nagi tėčio, jis ir padaręs burta, kad atsirastų šis kambarys ir atitektų man vienai kaip gimtadienio dovana. Aš taip apsidžiaugiau, kad net aiktelėjau visu balsu, ir man atrodė, jog tai geriausia dovana, kokią esu gavusi per gimtadienius. Tėtis pasakė, kad mama irgi padėjusi užburti šį kambarį. Tėtis užbūręs sienas baisiausiai gražiais apmušalais su daugybe mažyčių puokštelių, o mama išbūrusi užuolaidas. Tėtis vakarais triušęs ir sumeistravęs komodą, apskritą stalą, lentyną bei tris kėdes ir paskui viską nudažęs baltai. O mama išbūrė skudurinius takus, kurie dabar tysojo ant grindų raudonomis, geltonomis, žaliomis ir juodomis juostelėmis. Pati mačiau, kaip ji žiemą juos audė, bet nepagalvojau, kad jie man atiteks. Mačiau ir kaip tėtis darė baldus, bet tėtis visada žiemą kam nors ką meistruoja, tokiems, kurie patys nemoka, taigi nė į galvą neatėjo, kad man.

Lasė su Bose tučiuojau tiesiai per palėpę atriūkė lovą į mano kambarį, ir Lasė pasakė:

– Bet mes vis tiek ateisim vakarais pas tave pasakoti vaiduoklių istorijų.

Aš pirmiausia nulėkiau į Lasės ir Bosės kambarį ir susirinkau savo lėles. Turiu keturias mažas lėlytes ir tris dideles, nes nė vienos lėlės nepražudžiau, kiek tik jų turėjau nuo pat

mažumės. Lėlytėms padariau dailų kambarėlį lentynoje. Iš pradžių patiesiau raudoną skiautę vietoj kilimėlio, paskui sustačiau lėlių baldelius, kuriuos buvau gavusi dovanų iš senelės Kalėdų proga, tada įkėliau lėlių

loveles ir pačias lėlytes. Dabar ir jos turėjo savo kambarį kaip ir aš, nors ir ne jų buvo gimtadienis. Didžiąją lėlių lovelę, kurioje gulėjo Bela, pastačiau į kampa prie pat savo lovos, o lėlių vežimėlį, kur gulėjo Hansas ir Greta, pastačiau į kitą kampa. Oi, koks puikus buvo mano kambarys!

Paskui nudūmiau į Lasės ir Bosės kambarį ir atsinešiau visas dėžutes ir kitokius daiktus, kuriuos laikiau berniukų komodoje, tada Bosė pasakė:

– Puiku! Bus daugiau vietos paukščių kiaušiniams!

Aš turiu trylika knygų, visos mano nuosavybė. Jas susistačiau į lentyną, taip pat visus „Švedijos pavasario“ numerius, dėžutes su knygų skirtukais. Mes keičiamės mokykloje. Bet turiu dvidešimt skirtukų, kurių niekada nemainysiu. Gražiausiame nupieštas didelis angelas su rausvu apdaru ir sparnais. Viskam užteko vietos mano lentynoje. Iš tiesų buvo nuostabi diena, kai gavau atskirą kambarį.

KITI DŽIAUGSMAI GIMIMO DIENĄ

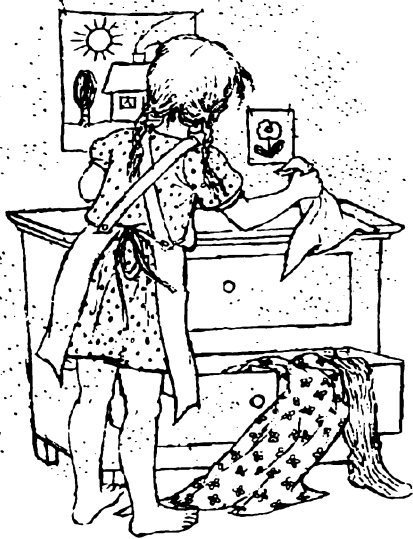
Vis dėlto tą dieną turėjau ir daugiau džiaugsmų. Po pietų susikviečiau į vaišes Padaužų kaimo vaikus, taip, juk mūsų vos šeši. Kaip tik šitiek vietų buvo aplink stalą mano kambaryje. Mes gavom aviečių sulčių ir po gabalą pyrago, ant kurio buvo užrašyta „Lisai 7 metai“, ir dar dviejų rūšių sausainių, kuriuos taip pat iškepė Agda. Aš gavau dovanų nuo Britos, Anos ir Ulės. Nuo Britos ir Anos pasakų knyga, o nuo Ulės šokolado. Ulė sėdėjo šalia manęs, ir Lasė su Bose ėmė erzinti:

– Jaunikis ir jaunoji, jaunikis ir jaunoji!

Jie taip kalba todėl, kad Ulė ne koks kvailys ir nevengia žaisti su mergaitėmis. Jis neima į galvą, kai jį erzina, žaidžia su berniukais ir mergaitėmis. Lasė ir Bosė taip pat nori žaisti su mergaitėmis, nors ir apsimeta nenorį. Kai kaime vos šeši vaikai, niekur nedingsi, tenka žaisti su visais, tiek su berniukais, tiek su mergaitėmis. Kone kiekvieną žaidimą smagiau žaisti šešiese negu trise.

Po kiek laiko berniukai nuėjo pasižiūrėti Bosės paukščių kiaušinių, tada Brita, Ana ir aš ėmėm žaisti su mano lėlėmis.

Kišenėje turėjau ilgą ilgą virvelę. Išvyniojusi ją ir pamachiusi, kokia ilga, sumaniau pasidaryti pramogą. Jei susirastume dar vieną tokio pat ilgumo virvelę, užtektų nusitiesti iki Britos ir Anos lango Šiaurinėj sodyboj. Tada galėtume cigarų dėžutėje siuntinėti viena kitai laiškus. Oi, kaip mes nekantravom pabandyti! Ir pasisėkė. Brita su Ana parlėkė namo, o paskui mes ilgą laiką siuntinėjom viena kitai laiškus. Malonu buvo žiūrėti, kaip laiškas keliauja virvele, įdėtas į cigarų dėžutę. Iš pradžių rašėm: „Kaip gyveni? Aš gerai gyvenu“. Paskui žaidėm princeses, kurios sėdėjo uždarytos dviejose pilyse ir negalėjo išeiti, nes mus saugojo slibinai, ir Brita su Ana parašė man: „Mūsų slibinas baisiai šlykštus. Ar tavo taip pat?“

Princesė Brita ir Princesė Ana”.

O aš atsakiau: „Taip, mano slibinas irgi baisiai šlykštus. Kanda, kai mėginu išeiti. Taigi dar gerai, kad nors galim rašinėti laiškus. Princesė Lisa”.

Po kiek laiko mama pašaukė mane kažkur pasisiūsti, o kol manęs nebuvo, į kambarį atėjo Lasė ir Bosė su Ule ir pamatė laišką, tada Lasė nusiuntė štai šitokį laišką:

„Princesė Lisa išėjo, nes jai reikia nusišnypšti. Bet čia pilna princų. Princas Larsas Aleksandras Napoleonas”.

Britai su Ana pasirodė kvaila.

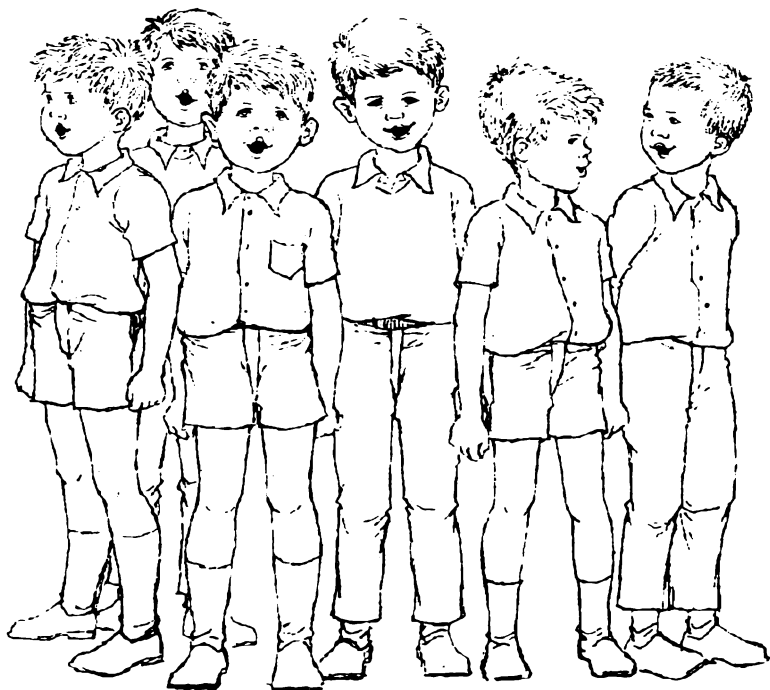
Vis dėlto smagu, kad mano kambarys priešais Šiaurinę sodybą. Nes mes dažnai siuntinėjam laiškus viena kitai, Brita, Ana ir aš. Žiemą, kai tamsu, ne taip gerai sekasi. Tada duodam ženklus kišeniniais žibintuvėliais. Jei pašviečiu tris kartus, reiškia: „Tučtuojau ateikit! Turiu kai ką papasakoti”.

Mama liepė gražiai užlaikyti savo kambarį. Ir aš stengiuosi kaip galėdama. Retkarčiais darau nuodugnią tvarką. Tada išmetu visus takus pro langą. Agda padeda man juos išpurtyti. Turiu net nuosavą nedidelį mušeklį. Su juo daužau. Nu-blizginu durų rankeną, nušluostau dulkes, pasimerkiu naujų gėlių, perkloju lėlių lovele ir lėlių vežimėlį. Kartais užmirštu apsišvarinti. Ir tada mama vadina mane apsileidėle Lisa.

MOKSLO METAMS PASIBAIGUS

Smagu vasarą. Vieni smagumai, kai baigiam mokslą. Man teko laikyti tik vieną egzaminą. Smagumai prasidėjo jau išvakarėse. Klasę išpuošėm gėlėmis ir šakelėmis. Mes, visi Padaužų kaimo vaikai, prilaužėm beržų šakelių, priskynėm raktažolių ir uolaskėlių. Į mokyklą ilgas kelias, nes mokykla kitam kaime, Didkaimyje. Kas gi laikys mokyklą šešiams vaikams. Kol nuėjom, gėlės apvyto, bet ne per baisiausiai. Pamerktos į vandenį vėl buvo gražios. Prie lentos pritaisėm Švedijos vėliavėles, apjuosėm beržų vainiku, visur kur primerkėm gėlių. Labai maloniai kvėpėjo visa klasė.

Baigę ruoštis pakartojom dainas, kurias turėjom dainuoti per egzaminą. „Aukštyn, jus šaukia saulės spindulys” ir „Nemanyk, jog pražuvau be tavo globos”. Viena mergaitė, vardu Ula, dainavo šitaip: „Nemanyk, jog pražuvau be tavo galvos”. Ji manė, jog dainoje taip sakoma. Laimė, kad mokytoja spėjo paaiškinti, kaip reikia, ir per egzaminą ji padainavo teisingai!

Grįžtant namo buvo labai gražus oras. Visi Padaužų kaimo vaikai ėjom drauge. Daug laiko užtruko, kol parsigavom. Lasė sakė, kad reikia užminti kiekvieną akmenį pakelėje, koją tik pamatysim. Toks buvo mūsų žaidimas. Vaidinom, kad tas, kas nužengs ant žemės, kris negyvas. Ulė staiga nužengė, ir tada Bosė pasakė:

– Dabar tu negyvas!

– Aišku, ne, – atsakė Ulė. – Pažiūrėkit, koks aš gyvas, – pridūrė Ulė skeryčiodamas rankomis ir kojomis. Tada visi ėmė iš jo juoktis.

Paskui keliavom tvoromis. Lasė pasakė:

– Kas nusprendė, kad reikia vaikščioti tik keliu, kaip jūs manot?

Tada Brita atsakė, jog tikriausiai koks nors suaugęs žmogus.

– Galimas daiktas, – tarė Lasė.

Mes ilgai žirglijom tvoromis, ir buvo baisiai smagu, aš maniau niekad daugiau neisianti keliu. Ūkininkas, važiuodamas pro šalį su pieno vežimu, pasakė:

– Vaje, kokios čia varnos aptūpusios tvorą?

Tik rytojaus dieną, eidami į egzaminą, nebegalėjom laiptoti tvoromis, nes buvom visi pasipuošę. Aš vilkėjau naują suknelę su raudonais žirneliais, Britos ir Anos suknelės buvo su raukinukais. Kiekviena su nauju kaspinu plaukuose ir su naujais bateliais.

Klasėje susirinko daugybė tėvų pasiklausti egzamino. Aš atsakiau į visus klausimus, bet Bosė pasakė, kad 7 kart 7 bus 56. Tada Lasė atsigręžęs piktai pasižiūrėjo į jį, ir Bosė pasitaisė:

– Aišku, 46.

Iš tikrųjų 49, aš žinau, nors mes dar nepradėjom mokyti daugybės lentelės. Bet girdėjau, kad kiti vaikai sakė. Visoj mūsų mokykloj tik dvidešimt trys vaikai, todėl sėdim vienoje klasėje.

Kai padainavom visas dainas, kokias mokėjom ir „Štai viskas pražydo“, mokytoja pasakė:

– Sudie! Visiems linksmos vasaros!

Ir aš pajutau, kaip manyje kažkas pašoko.

Visų Padaužų kaimo vaikų pažymiai buvo geri. Palyginom grįždami namo. Bosės ne itin geri, bet vis dėlto neblogi.

Vakare ant kelio žaidėm su kamuoliu. Staiga kamuolys nuriedėjo į serbentų krūmą. Aš nubėgau jo ieškoti. Ir spėkit, ką radau? Po pat serbentų krūmu gulėjo vienuolika vištos kiaušinių. Kaip apsidžiaugiau. Tai buvo vienos užsispyrėlės vištos darbas, ji niekaip nenorėjo dėti vištidėje. Visada kur nors lauke. Lasė, Bosė ir aš seniai ieškojom, kur ji galėjo dėti. Bet ji tokia klastinga ir atkakliai saugojasi, kad nepamatytume, kur eina. Mama sakė duosianti po penkias erez už kiekvieną surastą kiaušinį. Ir štai aš radau kiaušinių už 55 erez. Tik kamuolio neradau.

– Pasiimsim kiaušinius vietoj kamuolio, – pasakė Lasė, – užteks kiaušininės visam Padaužų kaimui.

Bet aš susirinkau kiaušinius į prikyštę, nunešiau mamai ir gavau 55 erez. Visiems vaikams išdalinau po 5 erez, o likusias sumečiau į taupyklę, kurią užrakinau mažu rakteliu.

Paskui Ana rado kamuolį, ir mes dar ilgai žaidėm. Gulti nuėjom žymiai vėliau negu paprastai, bet tai niekis, dabar vasaros atostogos, ir rytojaus dieną galėjom miegoti lig soties.

RETINAM ROPES IR ĮSIGYJAM PO KAČIUKA

Vėliau ir daugiau pinigų įsidėjau į taupyklę, nes padėjau retinti ropes. Darbavomės visi, visi Padaužų kaimo vaikai. Iš tikrųjų Lasė, Bosė ir aš turėjom retinti Viduriniojo vienkiemio ropes, Brita su Ana Šiaurinio, Ulė Pietinio. Bet mes sykiu išretinom visur. Už retinimą, jei ilga vaga, gaudavom po 40 crių, o jei trumpa – 20 erių. Retinom pasirišę maišo prikyštes, kad neskaudėtų kelių. Brita, Ana ir aš užsigobusios skarelėmis ir atrodėm kaip bobutės, sakė mama. Nusinešėm skardinį puodą sulčių, jei suimtų troškulus. Ištroškom kaipmat, tada pasiėmėm ilgus šiaudus ir suklaupę aplink puodą gėrėm. Smagu buvo siurbti sultis per šiaudą, užtat gėrėm be paliovos, kol sultys pasibaigė. Bet tada Lasė pasičiupo kibirą ir, nubėgęs prie šaltinio netoliese ganykloj, atnešė vandens, tada gėrėm vandenį. Buvo taip pat smagu, bet ne taip skanu. Galiausiai Ulė išsitiesė ant žemės ir tarė:

– Paklauskite, kaip aš kliuksiu?

Jis tiek buvo prisirišęs vandens, kad mes visi ėjom iš eilės ir klausėmės, kaip kliuksi jo pilvas, jei pasijudindavo.

Retindami ropes visą laiką plepėdavom ir sekdavom kits kitam pasakas. Lasė bandė pasakoti vaiduoklių istorijas, bet vaiduoklių istorijos visai nebaisios saulei šviečiant. Paskui Lasė pasiūlė varžytis, kas bjauriau nusikeiks. Bet Brita su Ana nesutiko dalyvauti, nes mokytoja sakė, jog tik kvaili žmonės keikia. Lasė pamėgino pats vienas keikti, bet, aišku, ne labai sekėsi, ir greitai liovėsi.

Smagiausia buvo retinti pirmą dieną. Paskui pasidarė kiek nuobodoka, bet nori nenori turėjom darbuotis, nes reikėjo visas ropes išretinti.

Vieną dieną, vos pradėjus triūsti, Lasė pasakė Ulei:

– Petruška saldo bumbum.

O Ulė atsakė:

– Kolifink, kolifink.

Tada Bosė pridūrė:

– Moisi doisi filibom ararat.

Mes paklausėm, ką tai reiškia, ir Lasė atsakė, kad čia ypatinga kalba, kurią tik berniukai supranta. Mergaitėms esanti per sunki, paaiškino jis.

– Cha, cha, – atsakėm, – jūs nė patys nesuprantat!

– Žinoma, suprantam, – tarė Lasė. – Pirmiausia aš pasakiau: „Koks gražus šiandien oras“, o Ulė atsakė: „Tikrai, tikrai“, o tada Bosė pasakė: „Kaip gerai, kad mergaitės nesupranta“.

Ir jie kalbėjo savo kalba neužsičiaupdami. Galų gale Brita pasiūlė taip pat susigalvoti kalbą, kurią suprastų tik mergaitės, tada mes irgi įjunkom čiauškėti savaip. Taigi visą priešpietę, rėplinėdami po ropių daržą, šnekėjomės skirtingomis

kalbomis. Aš nemačiau didelio kalbų skirtumo, bet Lasė pasakė, kad mūsiškė kvaila. Berniukų kalba, anot jo, esanti kur kas geresnė, nes panaši į rusų.

– Kolifink, kolifink, – vėl atsakė Ulė. Šiek tiek jau buvom pramokusios berniukų kalbą, todėl žinojom, kad tai reiškia „tikrai, tikrai“. Ir nuo tol Brita, Ana ir aš kitaip nevadinom Ulės, tik „Ulė Kolifink“.

Vieną popietę, kai susirinkę ropių ravėti ir susėdę ant akmenų šūsnies gėrėm kakavą ir valgėm sumuštinčius, atsineštus iš namų, staiga dangus aptemo ir kilo baisiausia audra. Pasipylė kruša. Tiek privertė ledų, kad tiesiog balta pasidarė kaip žiema. Mes pasileidom bėgti. Buvom basi ir kojoms šalta nuo ledų.

– Lekiam pas Liovneseto Kristiną, – pasakė Lasė. Mes kone visad darom taip, kaip liepia Lasė, užtat paklausėm ir šį kartą. Kristina gyveno nedidelėj raudonoj trobelėj visai netoliese. Nubėgom tenai, ir, laimė, Kristina buvo namie. Kristina sena senučiukė, visai panaši į močiutę. Ir labai gera. Aš buvau pas ją daug kartų.

– Vajetau, vajetau, – suplojo Kristina rankomis. O paskui pridūrė: – Oi, oi, vargšai vaikai!

Ji užkūrė židinį savo kambaryje, o mes nusivilkom šlapius drabužius ir pradėjom šildytis kojas prieš ugnį. Paskui Kristina iškepė mums krosnelėje vaflių. Taip pat išvirė kavos kavinuke, stovinčiame ant trikojo.

Kristina turi tris kates, ir viena kaip tik buvo apsivaikavusi. Kačiukai gulėjo pintinėje murkdami ir atrodė labai meilučiai. Iš viso keturi, ir Kristina pasiguodė, jog turi juos išdalinti, pasilikti tik vieną, nes kitaip katės visą trobą užimsiančios ir jai pačiai nebūsią kur gyventi.

– Oi, o ar negalima mums juos pasiimti? – šūktelėjo Ana.

Tada Kristina atsakė, jog, aišku, galima, bet kažin, ar mūsų mamoms patiks, kai pareisim su kačiukais.

– Juk visi žmonės myli kačiukus, – pasakė Brita.

Ir mes prašėm, maldavom, kad duotų bent pamėginti. Ar gi ne puiku, kaip tik užteko po kačiuką Šiaurinei sodybai, Vidurinei ir Pietinei. Lasė išrinko, kokį mes norėtume turėti. Tai buvo rainiukas su baltu lopeliu ant kaktos. Brita su Ana gavo visai baltutėlį, o Ulė juodą.

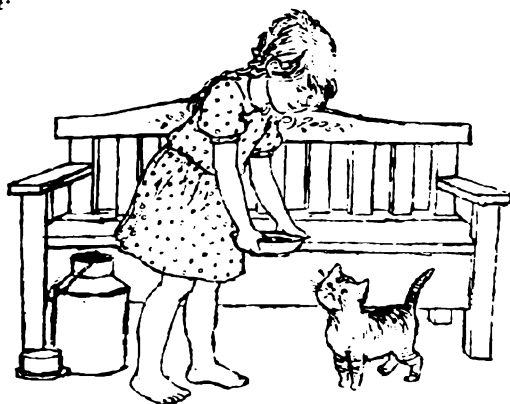
Kai drabužiai išdžiūvo, iškeliavom su savo kačiukais namo. Aš džiaugiausi, kad katei mamai dar liko vienas mažylis. Juk būtų visai neturėjusi vaikų.

Mes pavadinom savo katę Mure. Brita su Ana pavadino Sesanu, o Ulė Malkolmu. Nė viena mama nesupyko, kad parsigabenom po kačiuką, taigi galėjom juos laikyti.

Aš labai žaisdavau su Mure. Prisirišdavau gniužuliuką po-

pirmaus prie virtutės ir lakstydavau, o Murė vydavosi, norėdama pagauti popierių. Lasė ir Bosė taip pat iš pradžių su juo žaidė, bet abiem greitai nusibodo. Tik aš turėjau rūpintis, kad jis gautų paėsti. Kaciukas gėrė pieną iš dubenėlio virtuvėje. Gėrė ne taip kaip žmonės, o iškišdavo savo raudoną liežuvėlį ir laižydavo pieną. Aš parūpinau jam pintinėle miegoti. Minkštai išklojau. Kartais paleisdavom Murę, Sesaną ir Malkolmą ant pievelės, kad galėtų pažaisti drauge. Juk jie buvo vienos motinos ir tikriausiai norėjo susitikti.

Retindama ropes uždirbau 9 kronas ir 40 erių, visas pasidėjau į taupyklę, nes noriu pirkti dviratį. Raudoną dviratį.

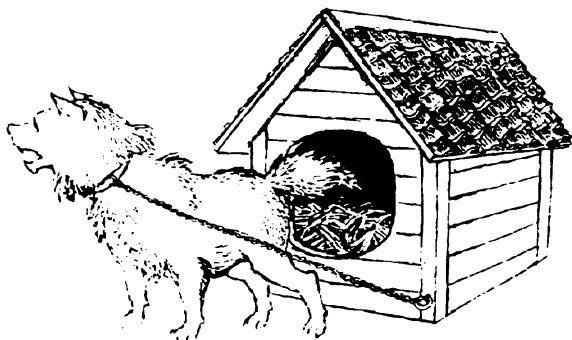

KAIP ULĖ ĮSITAISĖ ŠUNĮ

Ulė neturi nei brolių, nei seserų. Bet turi šunį. Ir, aišku, dar Malkolmą. Šuo vardu Svipas. Dabar papasakosiu, kaip Ulė įsitaisë Svipą, apsakysiu viską taip, kaip Ulė mums kalbėjo.

Tarp Padaužų kaimo ir Didkaimio gyvena kurpius, pavardė Geras. Bet tokia tik jo pavardė, nes jis anaip tol nėra geras. Niekada nerasi gatavų batų nuėjęs atsiimti, nors bus šimtus kartų žadėjęs. Užtat, kad jis labai geria, sako Agda. Taigi pirmiau Svipas buvo jo. Nemylėjo jis Svipo, ir Svipas buvo pikčiausias šuo visoje parapijoje. Nuolat pririštas prie būdos, ir kiekvieną sykį, kai nueidavai atsiimti batų, Svipas išpuldavo iš būdos ir pradėdavo loti. Mes jo labai bijojom ir neidavom artyn. Bijojom ir kurpiaus, nes jis visad būdavo baisiai piktas ir sakydavo „vaikai bjaurybės, juos reikia lupti kasdien“. Svipas irgi dažnai gaudavo lupti, nors buvo šuo, ne vaikas. Kurpiui, matyt, atrodė, jog šunį reikia lupti kasdien. O kai būdavo girtas, užmiršdavo jį net pašerti.

Tuo metu, kai gyveno pas kurpių, Svipas atrodė bjaurus ir piktas šuo. Murzinas, pasišiaušęs, urgzdavo ir lodavo be paliovos. O dabar man jis visai geras ir gražus. Ulė iš jo padarė gerą šunį. Ir pats Ulė geras.

Vieną sykį, kai Ulė nunešė kurpiui savo batus, Svipas kaip paprastai išlindo iš būdos ir ėmė loti, rodės, tuoj įkąs, tada Ulė sustojo, ėmė kalbinti, sakė, tu ge-

ras šunelis, kam šitaip loti. Stovėjo, žinoma, atokiai, kad Svipas nepasiektų. Svipas vis tiek atrodė toks pat piktas ir anaip-tol ne geras šuo.

Atėjęs atsiimti batų Ulė atnešė Svipui kaulą. Svipas lojo ir urzgė, bet buvo alkanas ir tučtuojuau čiupo kaulą. Visą laiką, kol Svipas ėdė, Ulė stovėjo netoliese ir kalbėjo, koks jis gra-žus ir geras šuo.

Ulei, be abejo, teko keliolika kartų ateiti, kol batai buvo sutaisyti. Ir kiekvieną sykį jis kokį nors gardesį atnešdavo Svipui. Tik pagalvokit, vieną dieną Svipas nebelojo, o tik am-sėjo kaip visi šunys, išvydę mylimą žmogų. Tada Ulė priėjo ir paglostė jį, o Svipas lyžtelėjo jam ranką.

Ir štai sykį kurpius pargriuvęs išsisuko koją. Jam nė mo-tais buvo, kad Svipas neėdęs. O Ulei taip buvo gaila Svipo, kad nuėjo pas kurpių ir paklausė, ar negalėtų prižiūrėti Svi-po, kol Gerui skauda koją. Net šitiek įsidrąsino. Bet Geras pasakė:

– Cha, tai bent! Jis tau bemat gerklę perkąs, kai tik prilįsi artyn.

Bet Ulė priėjo ir paglostė Svipą, o kurpius matė stovėda-mas prie lango. Tada pasakė, jog Ulė galįs pagloboti Svipą, kol pats pasveiks.

Ulė sutvarkė Svipo būdą, paklojo naujo šieno, išplovė du-benėlį, pripylė šviežio vandens ir gerai pašėrė. Paskui išsive-dė jį pasivaikščioti net iki namų Padaužų kaime, ir Svipas šokinėjo bei amsėjo iš džiaugsmo, nes jam taip buvo įkyrėję visą laiką būti pririštam. Kiekvieną dieną, kol Gerui skaudė-jo koją, Ulė bėgdavo su Svipu palakstyti. Mes irgi biznodavom iš paskos, bet Svipas labiau mėgo Ulę, niekas daugiau negalėdavo laikyti pasaitelio, nes tada Svipas imdavo urgzti.

Bet kai koja išgijo, kurpius pasakė Ulei:

– Na, pakaks kvailysčių. Šuo yra sargas, ir jo vieta būdoje. Svipas manė, kad ir toliau eis su Ule pasivaikščioti, todėl

šokinėjo amsėdamas. Bet kai Ulė nuėjo vienas, Svipas ėmė staugti, atrodė toks liūdnas, kaip pasakojo Ulė. Ulė taip pat liūdėjo keletą dienų, galiausiai jo tėčiui pakyrėjo žiūrėti į jį tokį nusiminusį, todėl nuėjo pas Gerą ir nupirko Ulei Svipą. Ir mes, visi Padaužų kaimo vaikai, bėgom pas Ulę pažiūrėti, kaip jis maudo Svipą geldoje. Net truputį padėjom. Išpraustas, nudžiūvęs ir sušukuotas Svipas atrodė visai lyg kitas šuo.

Ir nuo to laiko Svipas niekada nepyksta, vaikšto be pasaitėlio. Kasnakt miega po Ulės lova, o kai mes visi vaikai grįžtam iš mokyklos, Svipas pasitinka Ulę pusiaukelėje ir parneša namo jo kuprinę. Bet niekada neina iki Gerro trobos. Gal bijo, kad Geras neišeitų ir nepasigautų jo.

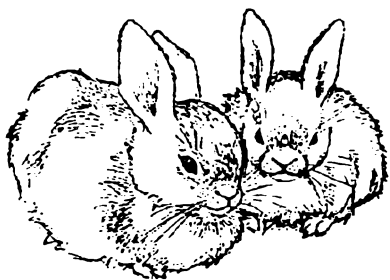
SMAGU TURĖTI SAVAŲ GYVULĮ, BET SENELIS TAIP PAT GERAI

Smagu turėti gyvulį, kuris tikrai tavo. Aš taip pat norėčiau turėti šunį, bet neturiu. Visokių gyvulių pilna Padaužų kaime, ir arklių, ir karvių, ir veršelių, ir paršų bei avių. Ir dar mama turi pulką vištų. Jos vadinamos Padaužų kaimo Vištynu, ir mama siuntinėja kiaušinius visiems, kas nori išsiperinti viščiukų. Vienas arklys, vardu Ajaksas, mano. Nors ne visai, ne taip kaip Svipas Ulės. O triušiai tikrai mano. Jie gyvena narve, kurį man padarė tėtis, kiekvieną dieną nešu jiems žolių bei pienių lapų. Žiemą narvą perkeliu į tvartą. Triušiai susilaukia daug mažylių, ir aš ne vieną esu pardavusi Bosei ir Ulei. Bosė taip pat augino triušius, bet paskui jam nusibodo, nes jam viskas nusibosta, išskyrus paukščių kiaušinius.

Mūsų sode yra senas medis, kurį vadinam „Pelėdmedžiu“, nes jame gyvena pelėda. Kartą Bosė įsilipo į pelėdmedį ir pasiėmė vieną pelėdos kiaušinį. Lizde buvo keturi kiaušiniai, taigi pelėdai liko dar trys. Bosė išsiurbė kiaušinį ir pasidėjo prie kitų paukščių kiaušinių komodoje. Bet paskui sugalvojo paerzinti pelėdą, todėl vėl įsilipo į medį ir padėjo į lizdą vištos kiaušinį. Keista, kad pelėda nepastebėjo skirtumo! Visai. Perėjo toliau, ir vieną gražią dieną pelėdos lizde išsiriti trys pelėdžiukai ir vienas viščiukas. Kaip tikriausiai nustebo pelėda, kad vienas jos vaikelis panašus į geltoną kamuoliuką! Bosė nusigando, kad pelėda neimtų nekęsti viščiuko, ir atsiėmė jį.

– Juk iš tikrųjų čia mano viščiukas, – pasakė jis.

Jis užrišo viščiukui ant kojos raudoną siūlą, kad galėtų atskirti nuo kitų, ir paleido prie mamos viščiukų. Pavadino jį Albertu, bet kai Albertas kiek paūgėjo, paaiškėjo, jog tai ne gaidžiukas, o vištelė. Tada Bosė pavadino ją Albertina. Da-

bar Albertina didelė višta, ir valgydamas kiaušinių Bosė sako:

– Tikriausiai ji man Albertina padėjo.

Albertina skraido ir plasnoja labiau už kitas vištas. Turbūt todėl, kad išperėta pelėdos lizde, sako Bosė.

Kartą Lasė sugalvojo taip pat įsigyti nuosavų gyvių. Pastatė kiaulidėje tris pelėkautus ir sugavo šešiolika didelių lauko pelių, kurias uždarė statinėje. Paskui nupiešė didelę iškabą ir priklijavo prie statinės. „Padaužų kaimo pelynas”. Bet naktį pelės pabėgo iš statinės, taigi pelynas baigėsi liūdnei.

– Kas tau iš to pelyno? – pasakė Brita. – Juk pelės nededa kiaušinių.

– Vis tiek smagu turėti pelyną, argi tu nesupranti? – pasakė Lasė piktas, kad pelės pabėgo.

Brita su Ana neturi nei šuns, nei triušių, nei kitokio gyvūno. Bet jos turi senelį. Tai nuostabiausias senelis visam pasauliui, kaip kažin ką. Mes, visi Padaužų kaimo vaikai, vadinam jį seneliu, nors jis ne mūsų visų senelis, o tik Britos ir Anos. Jis gyvena Šiaurinės sodybos antram aukšte. Labai puikus kambarėlis, ir senelis puikus, mes lankom jį, kai ko kito neveikiam. Senelis sėdi supamam krėsele ir turi ilgą žilą barzdą, visai kaip Kalėdų senelis. Jo labai silpnos akys ir beveik nieko nemato. Jis nebegali skaityti nei knygų, nei laikraščių, bet ne bėda, nes jis viską žino, kas knygoje parašyta. Jis pasakoja mums visokias biblines istorijas ir apie tuos laikus, kai pats dar buvo mažytis berniukas. Mes skaitom jam laikraščius, Brita, Ana ir aš, kas numirė, kam sukako penkiasdešimt metų, visokius nelaimingus atsitikimus, šiaip skelbimus ir kitką. Jei laikraštyje būna parašyta, jog kur nors trenkė

žaibas, senelis gali nupasakoti dvidešimt atvejų, kur seniau buvo trenkęs žaibas. O jei ką subadė jautis, senelis papasakoja apie kiekvieną pažįstamą žmogų, kuris nukentėjo nuo

įpykusio jaučio. Kartais jam skaito berniukai. Nors jam labiau patinka, kai skaitom mes, Brita, Ana ir aš, nes berniukai sukčiauja, praleidžia ne vieną skelbimą ir ką kita. Bet senelis spintoje turi staliaus įrankių dėžę, duoda berniukams jais naudotis, padeda drožti laivelius ir kitokius daiktus, nors ir nemato. O jei sumano lieti alavinius kareivėlius, berniukai eina pas senelį ir kaitina šviną jo krosnyje.

Drabužinėje senelis visada turi dėžę obuolių, žinoma, ne visada, bet kai obuolių metas. Ir kiekvieną sykį, kai nueinam pas jį, gaunam po obuolį. Nusiunčia mus į Didkaimį nupirkti ledinukų, kuriuos paskui laiko su maišeliu kampinėj spintoj savo kambaryje. Todėl gaunam po obuolį ir ledinuką.

Ant palangės senelis augina pelargonijas ir labai gražiai jas prižiūri, nors beveik aklas. Ilgių ilgiausiai kalbasi su jomis. Sienos senelio kambaryje apkabinėtos gražiais paveikslais. Man ypač patinka du. Vienam pavaizduotas Jonas banguotame pilve, o antrame gyvatė, išstrūkusi iš narvo ir smaigianti žmogų, gal šis paveikslas ir nelabai gražus, bet baisus ir įdomus.

Kai geras oras, senelis išeina pasivaikščioti. Jis turi lazda, kuria susiranda kelią. Vasarą dažniausiai sėdi po didžiuliu gluosniu priešais Šiaurinę sodybą. Sėdi ir kaitinasi prieš saulutę, o protarpiais ima ir sako:

– O ho ho!

Mes klausėm, kodėl jis sako „O ho ho“, tada senelis paaiškino, jog taip kalbąs, kai prisimena jaunystę. Tikriausiai tas buvo labai seniai. Ir koks puikus senelis! Man jis labai patinka. Daug labiau norėčiau turėti jį negu šunį.

BERNIUKAI NEMOKA LAIKYTI PASLAPČIŲ

Kai baigėm retinti ropes, namiškiai tučtuojau susiruošė vežti šieną.

– Šįmet neleisiu vaikų į šalinę minti šieno, – pasakė tėtis. Šitaip jis sako kiekvienais metais, ir niekas netiki, kad taip bus.

Mes kiauras dienas važinėjame su šieno vežimu ir šokinėjame šalinėj. Lasė siulė varžytis, kas iššoks aukščiausiai. Žinoma, nuo aukščiausios vietos, ne vietoje. Mes užsiropštėm į pastogę ir

šokinėjom žemyn ant šieno šalinės. Oi, kaip mausdavo pilve! Lasė sakė, jog tas, kas laimės varžybas, gaus kramtomos gumos. Nupirko tą pačią dieną, kai mama nusiuntė į Didkaimį mielių. Mes šokinėjom ir šokinėjom, varžėmės ir varžėmės, galų gale Lasė užsilipo kaip galėdamas aukščiau ir nušoko ant nedidelio plekučio šieno, tik dunkstelėjo, taip ir gulėjo nepajudėdamas. Po to pasakė manęs, jog širdis nusirito į pilvą ir, kol bus gyvas, tebebus ji pilve. Daugiau niekas nebedrįso šokinėti, tada Lasė susigrūdo gumą į burną ir pasakė:

– Įteikiama Larsui už drąsų žygdarbį šieno šalinėje!

Vieną dieną, važiuodamos su Šiaurinio viensėdžio bernu šieno vežime, ganykloje, kur krovėmės šieną, aplink akmenų šūsnį Brita, Ana ir aš aptikom žemuogyną. Ten augo tiek žemuogių, kad tokios daugybės nebuvau mačiusi. Susitarėm, kad nesakysim apie žemuogyną nei berniukams, nei kam nors kitam. Pačios prisiskynėm žemuogių ir susivėrėm ant smilgų, išėjo trylika pilnų smilgų. Vakare valgėm su cukrum ir grietinėle. Lasei, Bosei ir Ulei taip pat davėm paragauti, bet, kai panoru sužinoti, kur prisirinkom uogų, atsakėm:

– Nieku gyvu nepasakysim, nes tai paslaptis!

Paskui Brita, Ana ir aš kelias dienas bėgom uogauti, radom naujų žemuogynų ir nė negalvojom apie šalinę. O berniukai žaidė ten, ir niekaip negalėjom suprasti, kaip jiems nenusibosta.

Vieną dieną aptikom tiek daug žemuogių, kad pasigyрėm berniukams, jog radom septynis žemuogynus, tik negalim pasakyti kur, nes tai paslaptis. Tada Ulė tarė:

– Cha cha, niekis, ne paslaptis, palyginus su mūsų šeima!

– O kokia jūsų paslaptis? – paklausė Brita.

– Nesakyk, Lase, – tarė Ulė.

Bet Lasė atsakė:

– Tiek to! Tegul mergaitės žino, kad mūsų paslaptis ne tokia kvaila kaip jų.

– O kokia? – paklausēm.

– Mes padarēm devynias grotas šiene, jei norit žinoti, – tarė Lasė.

– Tik nesakysim kur, – pridūrė Bosė, šoktelėjęs ant vienos kojos.

– Mes tuoj jas surasim, – pasakėm mes ir nurūkom į šalinę ieškoti. Išieško-

jom tą dieną, kitą dieną, bet jokių groių neradom. Berniukai be galo pūtėsi, ir Lasė pasakė:

– Niekada nerasi! Pirma, niekaip nepasisėks rasti be žemėlapiro, o antra, nerasi žemėlapiro, kur jos nurodytos.

– Kas tai per žemėlapis? – paklausėm.

– Mes jį nupiešėm. – tarė Lasė. – Tik paslėpėm.

Tada Brita, Ana ir aš pradėjom ieškoti žemėlapiro. Nė kiek neabejojom, kad jis kur nors Vidurinėj sodyboj, bene Lasė eis jo slėpti kur kitur. Ieškojom Lasės ir Bosės kambaryje valandų valandas, lovose, stalčiuose, spintoje, visur. Galiausiai paklausėm Lasę:

– Bent pasakyk, ar tai paukštis, ar žuvis, ar per vidurį.

Šitaip darom žaisdami „paslėptą raktą”.

Tada Lasė, Bosė ir Ulė prapliupo nežmoniškai juoktis, ir Lasė pasakė:

– Paukštis! Kaip kažin ką paukštis!

Ir klastingai susimerkė tarpusavy. Mes ieškojom lempoje, žiūrėjom, ar neužkišta kur už apmušalų palubėje, nes turėjo būti kur nors aukštai, jeigu „paukštis”. Bet Lasė pasakė:

– Geriausia pasiduoti, nes žemėlapiro vis tiek nerasi.

Taigi mes ir liovėmės. Bet kitą dieną paprašiau Ulę, kad paskolintų man „Tūkstantį ir vieną naktį”, nes lijo, norėjau

pabūti namie ir paskaityti. Lasė ir Bosė buvo lauke, ir aš nuėjau į jų kambarį ketindama liepa persikraustyti į Ulės kambarį.

Kitados liepoje gyveno paukštis, ir kamiene liko drevė, kur būta jo lizdo. Dabar jis ten nebegyveno. Bet lipdama pro lizdą pamačiau, kad iš drevės kyšo virvelė.

– Kam gi paukščiui virvelė? – pagalvojau ir ištraukiau ją. Prie virvelės buvo pririšta tūtelė popieriaus. Ir ką tu pasakysi, tai buvo žemėlapis! Maniau, išdribsiu iš medžio, taip nustebau. Užmiršau „Tūkstantį ir vieną naktį“, sugrižau atgal į Lasės ir Bosės kambarį ir nurūkau pas Aną su Brita kiek kojos neša. Taip skubėjau, kad parklupau laiptuose ir susimušiau kelį.

Oi, kaip apsidžiaugė Brita su Ana! Kuo greičiausiai nulėkėm į daržinę ir netrukus radom visas grotas. Berniukai buvo išrausę ilgus urvus šiene, bet viskas buvo pažymėta žemėlapyje. Kai įsigauni į tokį urvą, o aplink tamsu, tik šienas, tada nenorom pagalvoji:

– Kas bus, jei neišlįsiu lauk!

Baisu ir drauge įdomu. Bet visada išlendi.

Tamsu buvo tik urvuose. Grotose šviesu, nes visos išraustos palei sieną, o pro sienos plyšius skverbėsi šviesa. Grotos buvo didelės, puikios, ir mes supratom, kad berniukams teko ne juokais padirbėti. Į paskutinę grotą ėjo toks ilgas urvas, kad, manėm, niekada nesibaigs. Aš lindau pirma, paskui Brita ir Ana.

– Matysit, kad patekom į nesibaigiantį labirintą, – pasakė Brita.

Bet kaip tik tada išvydau priešais šviesą, tai buvo grotą. Oi – o ten sėdėjo Lasė, Bosė ir Ulė. Kaip jie nustebo. pamatę mus!

– Kaip jūs susekėt? – paklausė Lasė.

– Cha cha, aišku, radom žemėlapi, – pasakiau. – Visai paprastai. Tokia lengva vieta!

Iš pradžių Lasė kiek nustebo. Bet pagalvojęs tarė:

– Bala nematė! Tegul mergiotės žaidžia sykiu!

Po to visą dieną žaidėm grotose, nes lauke lijo, ir buvo labai smagu. O kitą dieną Lasė pasakė:

– Kai dabar žinot mūsų paslaptį, būtų labai teisinga, jei sužinotume jūsų žemuogynus.

– Kurgi ne, – atsakėm mes. – Teks susirasti patiems, kaip mes ieškojom grotų.

Bet kad būtų lengviau, Brita, Ana ir aš išmėtėm pagaliukus. Kadangi tarpai buvo dideli, užtruko gerokai, kol pagaliau berniukai surado žemuogynus. Į geriausią žemuogyną nenužymėjom kelio. Tai mūsų paslaptis, ir jos niekam niekam neišduosim.

NAKVYNĖ DARŽINĖJE

Vieną dieną Bosė pasakė:

– Šiąnakt mudu su Lase nakvosim daržinėje. Ulė taip pat, jeigu jam leis.

– Tik valkatos nakvoja daržinėse, – atsakiau.

– Visai ne, – tarė Bosė. – Aš klausiau mamą, sakė, galima. Tekina nulėkiau pas Britą ir Aną ir papasakojau.

– Tada mes nakvosim mūsų daržinėje, – atsakė jos. – Ir tu taip pat, Lisa.

Šitaip ir nusprendėm. Oi, kaip bus puiku! Tik pikta, kad berniukai taip sugalvojo, o ne mes. Tuoj parbėgau namo ir paklausiau mamą, ar leidžia. Mamai atrodė, kad mažoms mergaitėms nedera nakvoti daržinėse, bet aš atsakiau, kad mergaitės irgi nori pramogų, ne tik berniukai. Ir mama leido.

Vos valiojom sulaukti vakaro, ir Lasė pasakė:

– Bene mergiotės irgi nakvos daržinėje? Bijosit! O jeigu ims ir ateis vaiduoklis?

– Aišku, nebijosit, – atsakėm ir ėmėm taisyti sumuštinis, jei kartais naktį išalktume. Tada berniukai irgi įsidėjo sumuštinių.

Aštuntą valandą vakare iškeliavom. Berniukai ketino nakvoti Vidurinio viensėdžio daržinėje, o mes Šiaurinio. Kiekvienas pasiėmėm po arklio gūnią. Ulė Kolifinkas nusivedė Svipą. Laimingas, kas turi šunį!

– Labanakt, mažieji valkatos, – pasakė tėtis.

O mama:

– Anksti rytą tikriausiai ateisit pirkti pieno. Taip visi valkatos daro.

Kai pasakėm berniukams labanakt, Lasė tarė:

– Saldžių sapnų! Jei užmigsit! Pernai jie rado gyvatę Šiaurinio viensėdžio daržinėje. Kažin, ar šįmet jų irgi yra?

O Bosė pridūrė:

– Gal yra, o gal nėra! Bet tuntas lauko pelių tikrai šmirinėja. Fu, kaip bjauru!

– Vargšeliai, – pasakėm berniukams. – Argi bijot lauko pelių? Tada verčiau eikit namo ir gulkitės į lovas.

Ir nudrožėm su savo

gūniomis ir sumuštiniais. Lauke buvo šviesu, o daržinėje beveik visai tamsu.

– Čiur, aš gulėsiu vidury, – šūktelėjau.

Tada įsitaisėm ant šieno. Kvepėjo gardžiai, tik badė. Nors, kai susisukom į gūnias, buvo visai gerai.

Mes gulėjom ir šnekėjomės spėliodamos, kaip atrodytų, jei būtume tikri valkatos, kurie visada nakvoja daržinėse. Ana sakė, kad tikriausiai smagu. Miegas nė kiek neėmė. Tik alkis. Sušveitėm visus sumuštinis dar nesutemus. Bet galiausiai pasidarė taip tamsu, kad savo rankos prisikišęs negalėjai matyti. Aš džiaugiausi, kad guliu tarp Britos ir Anos. Kažkas šurpiaiai šnarėjo šiene. Brita su Ana vis labiau glaudėsi prie manęs.

– O jeigu čia ateis tikras valkata ir atsiguls? – sukuždėjo Brita. – Nesiklausęs leidimo.

Mes gulėjom tyliai ir galvojom. Ir tuomet staiga išgirdom kauksmą. Baisų, šurpų kauksmą! Atrodė, kad šimtai vaiduoklių kaukia sykiu. Kaip nenumirėm! Vis dėlto ne. Bet surikom. Oi, kaip Lasė, Bosė ir Ulė juokėsi! Nes jie taip kaukė. Jie ir brazdėjo šiene, atšliaužę į daržinę. Brita pasakė, jog

išsigąsti pavojinga, nes išsigandus kraujas gali sustingti, ir ji žadėjo pasiskųsti savo mamai. O tada Lasė tarė:

– Et, juk tai buvo pokštai!

Ir Bosė pridūrė:

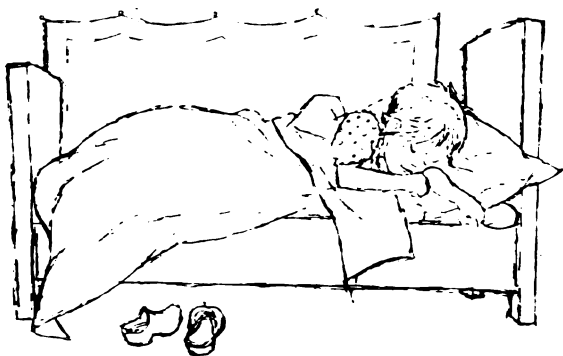
– Plepalų maišelis.

Ana pasakė jutusi, kaip jai ėmęs stingti kraujas gyslose.

Galų gale berniukai sugrįžo į savo daržinę. Mes tarėmės, ar nenutykinus jų pagąsdinti, tik nebevaliojom atsikelti, suėmė miegas.

Pažadino mus Šiaurinio viensėdžio gaidys ir šaltis. Ak, kaip buvo šalta! Nežinojom kelinta valanda, bet manėm, jog jau laikas keltis. Vos išlindom pro duris, iš Viduriniojo viensėdžio daržinės išėjo Lasė, Bosė ir Ulė. Jie irgi sušalo. Parbėgom kiekvienas į savo virtuvę pasišildyti. Ir keista, niekas dar nebuvo pabudęs! Visi miegojo, nes laikrodis rodė tik pusę penktos. Bet netrukus sučirškė Agdos žadintuvas. Jai buvo metas melžti. Agda davė mums visiems šilto pieno ir bandelių. Oi, kaip buvo gardu!

Po to kuo greičiausiai įsilindau į savo lovą, nes dar norėjau miego. Tikriausiai protingas buvo žmogus, išradęs lovą, nes lovoje tikrai geriau miegoti negu daržinėje ant šieno.

KAIP ANA IR AŠ KETINOM PABĖGTI

Man su niekuo taip nepatinka žaisti kaip su Ana. Susigalvojam visokiausių žaidimų, kuriuos mokam tik mudvi. Kartais vaidinam dvi poniutes ir vaikštom viena pas kitą į svečius. Tada Ana būna ponია Bengtson, o aš ponია Larson. Ana atrodo baisiai prašmatniai, dėdamasi esanti ponია Bengtson, įmantriai kalba. Aš irgi kalbu įmantriai būdama ponია Larson. Kartais apsimetam, kad ponია Bengtson susipyksta su ponია Larson, ir tada Ana sako:

– Ponია Larson, eikit namo su savo bjauriais vaikais!

Bjauriais vaikais ji vadina mano lėles. Tada atsakau:

– Ponია Bengtson, man rodos, kad jūsų vaikai bjaurūs!

Bet paskui vėl susibičiuliaujam, vaikštom tarsi į parduotuves, perkam šilką, aksomą ir ledinukus. Turim neva pinigų, kuriuos pačios pasidarom pas senelį. Baisiai bijom, kad Lasė ir kiti neišgirstų, kaip mes žaidžiam, nes tada jie išjuoktų mus. Kai senelis girdi, nieko baisaus, nes ir jis kartais moka apsimesti, ir mes perkam iš jo už savo netikrus pinigus.

Kai lyja lietus, mudvi su Ana dažnai sėdim pas senelį ir skaitom jam laikraštį. Kai senelis buvo mažas, numirė jo mama ir tėtis, seneliui teko gyventi pas svetimus žmones, kurie nebuvo jam geri. Daug dirbo, nors ir mažytis, daug gaudavo mušti ir mažai valgyti, bet galų gale jis baigė kantrybę ir pabėgo. Ir tiek patyrė smagių ir įdomių nuotykių, kad sunku įsivaizduoti, kol galiausiai pateko pas gerus žmones ir pasiliko.

Vieną lietingą dieną, kai mudvi su Ana baigėm skaityti seneliui laikraštį, Ana paprašė:

– Seneli, papasakok, kaip tu pabėgai.

– Ak, ak, – atsakė senelis. – Juk jau daugybę sykių girdėjot.

Bet mes tol prašëm, kad papasakotų, kol jis sutiko. Paskui Ana tarė:

– Smagu pabėgti. Aš ir pati norėčiau pabėgti.

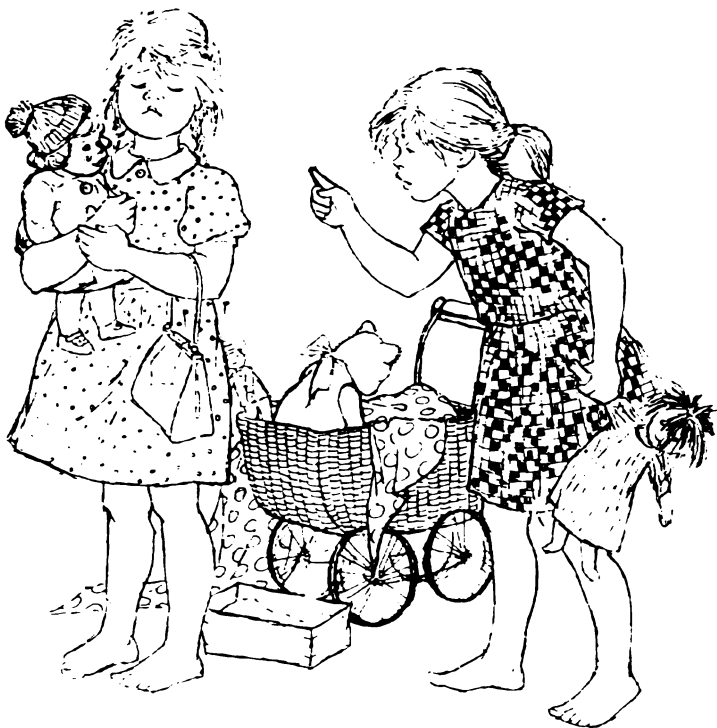
– Taip, bet pirma reikia susirasti blogų žmonių, nuo kurių bėgtum, – pasakiau.

– Visai ne, – tarė Ana. – Ir taip galima pabėgti. Trumpam! Paskui vėl sugrįžti.

– Puiku, taip ir padarykim, – sutikau.

– Kaip tu manai, seneli? – paklausė Ana. – Ar galėtume taip padaryti?

Senelis atsakė, jog drąsiai galim truputį pabėgti. Tada ir nusprendëm, jog teks bėgti naktį, kad niekas nežinotų. Prašëm senelį, kad niekam nesakytų. Senelis prižadėjo.

Vakarais mane baisiai ima miegas, todėl negalėjau įsivaizduoti, ką daryti, kad neužmigčiau, kol ateis laikas bėgti. Bet Ana pasakė:

– Miegok! Užrišim tau virvelę ant kojos nykščio ir iškišim pro tavo langą, aš ateisiu, patampysiu, ir tu pabusi.

Ana sakė prisilaušianti kadugių ir pasiklosianti į lovą, manė, jog šitaip išbus nemigusi, kol kiti sumigs.

Tada paklausė senelį, ką reikia pasiimti bėgant iš namų, ir jis pasakė, jog truputį maisto ir gal šiek tiek pinigų, jei turim. Mes ketinom bėgti tą pačią naktį, užtat teko kaip reikiant pasidaruoti, kol susiruošėm. Nuėjau pas mamą ir paprašiau kelių sumuštinų, bet ji pasakė:

– Kas čia dabar, ar tu jau alkana? Ką tik pietavom.

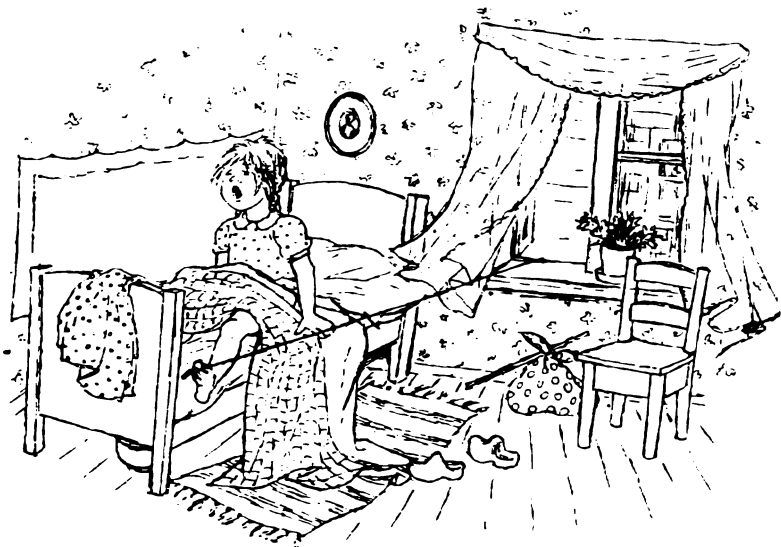
Juk aš negalėjau išsiduoti, kam man reikalingi sumuštiniai, todėl nieko neatsakiau. Tada pasiėmiau kelias kronas iš tų, kur užsidirbau retindama ropes, ir pasikišau po priegalviu. Paskui susiradau ilgą virvelę, kurią ketinau prisirišti prie kojos piršto. Vakare visi vaikai žaidėm su kamuoliu, o kai pagaliau atėjo metas gulti, susimerkėm su Ana ir pakuždėjom:

– Pusę vienuoliktos!

Sakydama labanakt aš stipriai stipriai apkabinau mamą ir tėtį, nes maniau ilgai jų nematysianti. O kai mama pasakė „Rytoj skinsim serbentus“, man pasidarė baisiai gaila mamos, kad rytą nebeturės dukrelės.

Paskui nuėjau į savo kambarį ir prisirišau virvelę prie kojos nykščio, kitą galą iškišau pro langą ir atsiguliau, ketindama kuo greičiau migtelti, kad nebūčiau labai sušniurusi, kai reikės bėgti.

Šiaip aš bemat užmiegu, vos tik padedu galvą ant priegalvio, o dabar niekaip nesisekė. Bandžiau kaip galėdama, bet kai tik pasijudindavau lovoje, virvė imdavo veržti pirštą. Paskui galvojau, ką pasakys mama, kai rytojaus rytą atėjusi ras

tuščią lovą. Man ėmė darytis jos gaila ir pravirkau. Ilgai ilgai verkiau.

Staiga pabudau. kažkas ištiko mano kojos pirštą, iš pradžių negalėjau suprasti. Bet paskui prisiminiau. kažkas tapė virvelę.

– Ateinu, Ana, – šūktelėjau išsiritusi iš lovos ir pripuolusi prie lango. O jau buvo visai šviesu. Po mano langu stovėjo Lasė ir tapė virvelę. Oi, kaip aš supykau!

– Ai, ai, – riktelėjau, – liaukis!

Bet Lasė tebetapė.

– Liaukis, – riktelėjau.

– Kodėl? – paklausė Lasė.

– Todėl, kad virvelė užsinėrė man ant kojos piršto, – šaukiau aš.

Tada Lasė nusijuokė ir pasakė:

– Tai bent žuvelė užkibo ant kabliuko!

Paskui įsigeidė sužinoti, ką ta virvelė reiškia, bet aš negaišau ir nieko nepasakojau. Nudūmiau į šiaurinę sodybą. Ding-

telėjo mintis, kad Ana bus viena pabėgusi. Brita sėdėjo ant prieangio laiptelio ir žaidė su Sesanu.

– Kur Ana? – paklausiau.

– Miega, – atsakė Brita.

Tada užlipau į mergaičių kambarį ir radau ją gulinčią. Net knarkiančią. Pamėginau užrišti virvutę ant kojos nykščio, bet tada ji pabudo.

– Oi, – paklausė, – kelinta dabar valanda?

– O kai pasakiau, kad aštunta ryto, ji kurį laiką sėdėjo tylėdama. Paskui tarė:

– Jei žmonės skundžiasi negalį miegoti naktimis, tegul pabando į lovą įsidėti kadugių. Tu nė neįsivaizduoji, kaip nuo jų ima miegas.

Paskui nuėjom pas senelį paskaityti laikraščio, ir vos įpuolėm į jo kambarį, senelis labai nustebo ir paklausė:

– Še kad nori! Argi jūs nepabėgot?

– Kitą kartą, – atsakėm
mudvi.

STATOMĖS ŽAIDIMŲ NAMELĮ

Galų gale nusibodo žaisti ant šieno. Lasė, Bosė ir Ulė kas rytą dingdavo savais reikalais. Mes nežinojom kur ir nelabai rūpinomės, nes ir pačios gyvenom smagiai. Ganykloje už Pietinio viensėdžio yra daugybė kalvelių bei uolų. Ten ir žaisdavom, Brita, Ana ir aš. Vieną dieną Brita sugalvojo, kad reikėtų įsitaisyti žaidimų namelį vienoje tarpukalnėje. Ten buvo tarsi nedidelis kambarėlis.

Oi, kaip buvo smagu! Įsiruošėm tokį nuostabų namelį, kokio dar niekad neturėjom. Paklausiau mamą, ar negalėčiau nusinešti kokį gabaliuką skudurinių takų, ir mama davė. Pasitiešėm ant uolos, atrodė dar labiau panašu į kambarį. Tada pasistatėm cukraus dėžių, jos atstojo spintas, o vieną dėžę vidury vietoj stalo. Brita pasiskolino iš mamos languotą skepetą, ją uždengėm stalą. Tada kiekviena atsinešėm po kėdutę. Aš dar pasiėmiau savo lėlių kavos servizą, o Ana gėlėtą ropinę sultims

ir stiklinę. Viską sudėjom į cukraus dėžes, pirma išklojusios popierium. Po to prisiskynėm varpelių bei saulučių ir pamerkėm į stiklinę ant stalo. Oi, kaip buvo gražu!

Agda kaip tik tą dieną kepė, ir aš nusitaikiusi pasidariau mažutyčių bandelių lėlėms. Po kiek laiko mes sėdėjom visos aplink staliuką žaidimų namelyje ir gėrėm kavą iš mano rausvų lėlių puodelių, užsikąsdamos bandelėmis. O Ana atsinešė sulčių su savo ropine, gėrėm ir sultis.

Žaidėm, kad Brita šeimininkė ir vadinasi ponia Anderson, aš jos tarnaitė, vardu Agda, o Ana vaikas. Prisirinkom aviečių, kurias radom netoliese, sumaiğėm baltoj skiautėj, žaidėm, kad slegiam sūrį. Brita, atseit ponia Anderson, pasakė man:

– Agda, niekaip neišmoksti padaryti gero sūrio.

O aš atsakiau:

– Ponia Anderson galit pati pasidaryti sūrį.

Šitaip tarusi už uolos išvydau Bosės gaurus ir pasakiau Britai su Ana:

– Berniukai sėlina.

Tada surikom:

– Ei, mes jus pamatėm, galit nesislapstyti.

Tada atrūko Lasė, Bosė ir Ulė ir baisiai kvailiodami ėmė šaipytis:

– Kaipgi Agda nemoka padaryti poniai Anderson sūrio!

Jie niekaip nenorėjo trauktis nuo mūsų, todėl tą dieną nebegalėjom daugiau žaisti. Lasė ragino žaisti kamuoliu, mes ir žaidėm. Nors Lasė tebepaikiujo.

– Ar ponia Anderson negalėtų greičiau pabėgėti! Mesk kamuolį, ponia Anderson!

JUK AŠ SAKIAU – BERNIUKAI NEMOKA LAIKYTI PASLAPČIŲ

Bet kitą dieną, vos sušveitę ryto košę, Lasė, Bosė ir Ulė vėl dingo. O mes, Brita, Ana ir aš, visą priešpietę praleidusios savo namelyje ir lig soties prisizaidusios, ėmėm spėlioti, kurgi berniukai būna per dienas. Iki tol nekreipėm dėmesio, bet gerai pagalvojusios prisiminėm, kad jau visa savaitė jų nematom, tik vakarais, kai žaidžiam su kamuoliu.

– Eime jų paieškoti, – tarė Brita.

– Tikrai, – pritarėm Ana ir aš, – mes juos užklupsim. Būtinai turim sužinoti, ką jie veikia.

Vidudienį susėdom kiekviena ant savo laiptelio ir ėmėm stebėti. Staiga pasirodė Lasė. Po kiek laiko Bosė. Dar po kiek laiko Ulė. Bet rinkosi ne iš tos pačios pusės. Tada supratom, kad jie vėl turi paslaptį, ir mes jos nežinom. Nes juk būtų sugrižę sykiu. Mes buvom išsinešusios lėles, manėm, tada berniukai nesupras, kad juos sekam. Žaidėm su lėlėmis ir nieko berniukams nesakėm. Paskui visi nuėjom valgyti pietų. Bet vos pavalgėm, vėl išskubėjom ant laiptelių.

Po kiek laiko išėjo Lasė. Mes žaidėm su lėlėmis. Lasė probėgom paerzino Murę. Ir staiga dingo už namo kertės. Mes nurūkom į mano kambarį, kur pro langą galėjom jį pasekti. Lasė atsargiai apsidairė, tada pasileido pro serbentų krūmus ir peršoko mūrinę mūsų sodo tvorą. Daugiau jo nebuvo matyti. Netrukus iš paskos atėjo Bosė. Jis taip pat apsidairydamas dingo toj pačioj pusėj kaip Lasė.

– Matysit, – pasakė Brita, – netrukus pasirodys Ulė. Bėgam kuo greičiau, pasislėpsim serbentuose.

Taip ir padarėm. Užsilindom už serbentų ir ėmėm tykoti, po kiek laiko atskuodė Ulė. Jis prabėgo visai arti, galėjom pasiekti, bet mūsų nematė. Nusekėm paskui.

Už mūsų sodo yra didelė ganykla. Ten pilna lazdynų, kadugių ir dar visokiausių krūmų. Taip pat ir medžių. Tėtis ketina iškirsti visus krūmus, kad daugiau būtų vietos karvėms ganytis, bet aš turiu vilties, kad jis to nepadarys. Nes čia tiek gerų slaptaviečių.

Mes ilgą galą sekėm Ulę, bet staiga jis šmurkštelėjo į tankų krūmą ir dingo. Nors labai stengėmės, bet niekur jo neradom. Žinojom, kad berniukai ganykloj, ieškojom ilgai ir uoliai, o jų niekur nebuvo. Tada Ana pasakė:

– Aš jau žinau! Atsivesim Svipą! Tas suseks Ulę.

Šis Anos sumanymas patiko Britai ir man. Mes nubėgom į Pietinę sodybą ir paprašėm Ulės mamos, kad leistų trumpam pasiskolinti Svipą.

– Žinoma, imkit, – pasakė ji.

Svipas labai apsidžiaugė supratęs, kad eis pasivaikščioti. Strykčiojo ir amsėjo. Tada paliepėm:

– Svipai, kur Ulė? Ieškok Ulės!

Ir Svipas pradėjo uostinėti pėdas, o mums tereikėjo sekti paskui. Jis šmurkštelėjo pro serbentus į ganyklą, mes irgi. Lėkėm tekini tarp lazdynų. Ir staiga Svipas aptiko Ulę. Šalia Ulės stovėjo Bosė ir Lasė. Čia pat ir jų paslaptis. Trobelė, kurią berniukai buvo pasistatę ganykloje.

– Cha cha, tikriausiai nustebot, – pasakėm. Jie iš tikrųjų nustebo.

– Nebandykit daugiau slapstyti nuo mūsų, – pasakėm. – Nes tuoj viską suseksim.

– Taigi, su šunų pagalba, – atsakė Lasė.

Svipas šokinėjo netverdamas džiaugsmu ir manydamas, jog padarė tikrai gerą darbą. O mes jam buvom pažadėję vakarienei didelį kaulą.

Berniukai buvo pasistatę gražų namelį. Šonus tarp keturių medžių apkalę lentomis, taigi kiekvienoj namelio kertėj stovėjo po medį. Tada pasieniais prikaišę kadugių, nes, anot

Lasės, lentų neužtekę. Stogą uždengę plonom lentelėm, o viršų užtiesę sena arklių gūnia.

– Ar sutinkat, kad mergaitės žaistų sykiu? – paklausė Lasė Bosę ir Ulę.

– Et, kaip tau pačiam atrodo, – atsakė šie, nes aiškiai pirma norėjo išgirsti, ką Lasė galvoja. Ir Lasė leido mums dėtis draugėn.

Paskui mes žaidėm trobelėj indėnus. Lasė buvo vadas ir vadinosi Galingoji Pantera, Bosė pasivadino Eikliuoju Elniu, o Ulė Skrajūnu Ereliu. Brita gavo Riaumojančios Meškos vardą, Ana Rudosios Vilkės, o aš Gudruolės Lapės. Man būtų labiau patikęs koks nors geresnis vardas, bet Lasė neleido. Krosnies trobelėj neturėjom, bet įsivaizdavom, kad turim, sėdėjom aplink ją ir rūkėm taikos pypkę – lakricos lazdele. Aš atsikandau mažytį mažytį gabaliuką taikos pypkės, buvo labai gardus. Berniukai pasidarė lankus ir strėlių, padarė ir mums. Lasė sakė, kad kitam gale ganyklos taip pat esą indėnų. Jie vadinasi komančiai, yra be galo klastingi ir pavojingi, juos reikia nugalėti. Mes pasiėmėm lankus ir pasileidom per ganyklą baisingai kaukdami.

Kitam gale ganyklos ganėsi mūsų karvės. Lasė paaiškino, jog tai ir esą komančiai! Iš vardo esą aišku. Oi, kaip komančiai bėgo! Lasė šūktelėjo jiems kažką indėnų kalba, bet nemanau, kad jie būtų supratę.

VĒL EINAM Į MOKYKLĄ

Po ilgų vasaros atostogų, bent man atrodo, jog visai smagu vėl grįžti į mokyklą. Bosė sako parašysiąs karaliui ir paprašysiąs, kad uždarytų visas mokyklas, bet tikiuosi, karalius nepaklausys. Nes man patinka mokykla. Patinka mokytoja, draugai ir vadovėliai, kai aplenkiau juos nauju gražiu popierium ir užklįjavau korteles su savo pavarde. Lasė ir Bosė tik tada apsilenkia knygas, kai mama arba mokytoja primena, jog būtinai reikia. Jie dar gadina savo knygas. Lasė, išsikirpęs iš žurnalų visokių Kronblumų apklijuoja paveikslėlius geografijos vadovėlyje. Sako, kad šitaip esą įdomiau, ir aš tikiu. Nors, pavyzdžiui, jei paveikslėlis „Kinų valstietis sėja ryžius“, kino tik kūnas, o veidas Kronblumo.

Mes, visi Padaužų kaimo vaikai, einam sykiu į mokyklą. Iš namų turim išsiruošti jau septintą valandą, nes kelias ilgas. Įsidedam sumuštinių, pieno ir pavalgom per ilgąją pertrauką. Kartais Lasė, Bosė ir Ulė savo priešpiečius suvalgo dar nepasiekę mokyklos.

– Bene svarbu, kur sumuštiniai, ar pilve, ar ant pilvo, – sako Lasė.

Mūsų mokytoja gyvena mokyklos name viršutiniame aukšte. Ten ji turi gražų kambarį su pianinu bei daugybe knygų, jaukią virtuvėlę. Mes atnešam jai malkų. Kai kada gaunam iš jos pasiskolinti knygų, o kartais ji mus pavaišina kakava.

Sykį, nuėję į mokyklą, radom mokytoją susirgusią, todėl pamokų nebuvo. Visi kiti vaikai, išskyrus Padaužų kaimo, sužinojo iš anksto, nes Didkaimyje yra telefonas, o Padaužų kaime nėra. Nežinojom, ką daryti, klasė užrakinta, o mokytojos nėra. Galiausiai užkopėm laiptais ir pasibeldėm į mokytojos duris.

– Prašom, – atsiliepė mokytoja.

Ir mes įėjom. Mokytoja sirgo ir gulėjo lovoje. Buvo ketinusi jai padėti moteriškė, bet neatėjo. Tada mokytoja paklausė, ar nesutiktume jai pagelbėti. Mes sutikom. Berniukai nubėgo malkų. Brita pakūrė viryklę ir užkaitė arbatos. Aš iššlaviau grindis, papurenau mokytojai priegalvius, o Ana paruošė padėklą. Paskui pavaišinom mokytoją arbata ir sumuštiniais.

Mokytoja pasakė, kad baisiausiai norinti pietums guliašo, ir mėsos turinti namuose. Paklausė, ar neištroškintume guliašo, jei paaiškins, ką reikia daryti.

– Galim pabandyti, – tarė Brita. – Jei neišeis guliašas, tai kas nors kitas išeis.

Vis dėlto išėjo guliašas, ir aš dabar žinau, kaip jį daryti, ir užaugusiai nereikės mokytis. Mokytoja davė paragauti guliašo, jis tikrai buvo skanus. Paskui Brita suplovė indus, o aš sušluosčiau. Lasė, Bosė ir Ulė sėdėjo prie mokytojos knygų lentynos ir nesiliaudami skaitė, nes iš berniukų visada jokios naudos. Išbuvom pas mokytoją tiek, kiek trukdavo pamokos. Tada paklausėm, ar ji ketina sirgti ir rytojaus dieną, atsakė, jog ketina. Dar pasiteiravom, gal ir vėl ateiti jai padėti. Mokytoja sakė, jog būtų smagu, jei galėtume.

Kai nuėjom rytojaus dieną, Brita, Ana ir aš, mokytoja gulėjo savo sujauktoje lovoje ir sakėsi labai norinti avižinės košės, vargšėlė. Mes bendrom įėjom pasodinom mokytoją į supamą krėslą, tada dailiai perklojom lovą, išlyginom, išpurenom, o kai vėl atsigulė, mokytoja pasakė, kad jaučiasi kaip princesė. Paskui išvirėm jai avižinių dribsnių košės, dar pataisėm kavos su šviežiomis bandelėmis, kurių atsinešėm iš namų. Ir mokytoja pasakė, jog tikrai malonu sirgti. Tik liūdniausia, kad rytojaus dieną ji jau buvo sveikut sveikutėlė. Būtume išmokusios virti ir daugiau patiekalų.

Rudenį ir žiemą rytais su tamsa išeinam į mokyklą ir su tamsa grįžtam. Vienam būtų labai nuobodu keliauti, o šešie-

se tiesiog smagumas. Kone visą laiką traukiam per mišką, ir Lasė bando įkalti, kad miške pilna trolių, milžinų ir raganų. Gal ir tiesa. Bet kol kas nieko nematėm. Kartais einant namo danguje šviečia žvaigždės. Lasė sako, kad dangaus skliaute yra du milijonai penki šimtai tūkstančių penkiasdešimt keturios žvaigždės ir esą kiekvienos žinąs pavadinimą. Bet manau, kad jis paisto niekus, nes sykį paklausiau, kaip vadinasi viena žvaigždė, ir jis atsakė „Didžioji gražuolė“. O kitą dieną, einant namo iš mokyklos, paklausiau vėl tos pačios žvaigždės pavadinimo, ir jis atsakė, jog „Karalienės karūna“.

– Betgi vakar sakei, kad „Didžioji gražuolė“, – tariau aš. Tada Lasė atsakė:

– Ne, čia ne ta pati! „Didžioji gražuolė“ nukrito vakar naktį. O ši vadinasi „Karalienės karūna“, kaip kažin ką!

Kartais eidami iš mokyklos dainuojam. „Žengiu aš per kalnus, miškus ir laukus“ ir panašiai. Žmonės, išgirdę mus, tikriausiai stebisi, kas šitaip dainuoja! Nes taip tamsu ir nematyti, kad per tamsą dainuodami žengia tik Padaužų kaimo vaikai.

KAIP MES PERSIRENGINĖJOM

Vieną rudens vakarą visi Padaužų kaimo tėvai išvažiavo į svečius pas Didkaimio pirklį. Namie liko tik vaikai. Dar senelis. Ir Agda. Aš mirktelėjau tris kartus pro langą kišeniniu žibintuvėliu Britai ir Anai, tai reiškė: „Tučtuojau ateikit! Turiu kai ką pasakyti!”

Netrukus išgirdau jas laiptuose. Bet nežinojau, ką joms pasakyti. Maniau, gal visos sugalvosim kokią pramogą. Pirmiausia apžiūrėjom visus mano pašto ženkliukus ir pažaidėm rutuliukais. Paskui sugalvojom nulipti žemyn ir šnektelti su Agda. Tada Anai toptelėjo gera mintis. Ji pasiūlė mums persirengti, ir Agda gal mūsų nepažins. Oi, kaip suskatom ruoštis! Palėpėje kabėjo daugybė visokių drabužių, mamos ir tėčio. Brita sakė ketinanti apsitaistyti ponaičiu, pasičiupo dryžuotas tėčio kelnes, rudą švarką, juodą skrybėlę ir išsipuošė. Kelnių klešnės buvo per ilgos, teko palenkti ir pasmaigstyti žiogeliais, rankoves atsiraitojo. Tada išsitepliojo anglies gabaliuku, pasidarė ūsus ir barzdą. Atrodė kaip mažytis seneliukas, mudvi su Ana taip juokėmės, kad nevaliojom sijonų apsisėgti. Aš išsirinkau juodą mamos sijoną ir gėlėtą palaidinukę, tada užsidėjau juodą skrybėlaitę su šydu. Kai nusileidau šydą ant veido, nei Brita, nei Ana negalėjo manęs pažinti. Ana taip pat norėjo šydo, bet daugiau neradom, skrybėlaitės irgi, todėl Anai teko užsigobti skarelę. Dar ji apsisėgė ilgą sijoną ir apsilviko vilnonį megztinį.

Lasė ir Bosė buvo pas Ulę, taigi nulipom laiptais niekieno nepastebėtos. Atslinkom pro didžiąsias duris ir pasibeldėm į virtuvę. Smarkiai pasibeldėm.

– Kas ten? – paklausė Agda truputį nusigandusi.

Iš pradžių nežinojau, ką atsakyti, paskui Brita tarė storu balsu:

– Klajūnai!

– Negaliu įsileisti, nes nieko nėra namie, – atsakė Agda.

– O mes būtinai norim į vidų, – riktelėjom ir vėl pabaladojom į duris. Bet ilgiau neištvėrėm nesusijuokusios. Aš stengiausi juoktis tyliai, bet visa kunkuliavau, ir Agda tikriausiai išgirdo. Ji atsargiai pravėrė duris, o mes nusitaikiusios ir sulindom į vidų.

– Šito dar neregėjau, – pasakė Agda. – Tokie ponai, o klajojat.

– Aš ponas Karlsonas, – pasakė Brita. – O čia mano žmonos.

– Kokios dailios pono Karlsono žmonos, – pasakė Agda. – Ir dargi dvi. Gal tamstelės pasivaišintumėt sultimis?

Ko gi ne. Mes gėrėm sultis ir dėjomės esą dideli žmonės, sekėsi kur kas geriau negu paprastai, nes buvom apsitaisiusios suaugusių drabužiais.

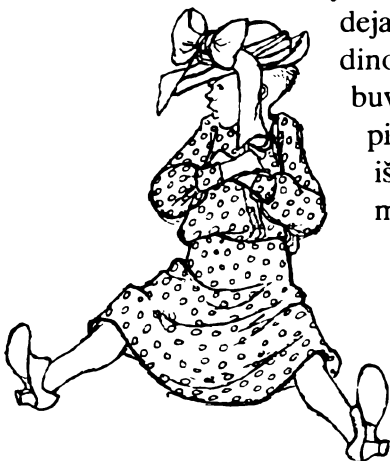
Po to sugalvojom nueiti į Pietinę sodybą ir pasirodyti berniukams. Durys buvo neužrakintos, reikėjo tik žengti į vidų. Lipant laiptais į Ulės kambarį, Ana susipainiojo su savo ilgu sijonu ir susibaladojo. Tada Ulė atidarė duris pasižiūrėti, kas ten, ir žinokit, taip nusigando mus išvydęs, kad net pašoko, nes laiptuose buvo tamsu ir tik siauras šviesos ruoželis sklido pro duris. Jam pasirodė, kad laiptais atkopia trys šmėklos.

Pamatęs mus persirengusias, Lasė irgi panoro kuo nors apsitaisyti, Bosė su Ule taip pat. Lasė apsilvilko mamos suknelę ir apsiavė batukus aukštais kulniukais. Bosė ir Ulė apsirėngė vyriškais drabužiais. Lasė šokinėjo mosuodamas rankovėmis ir čiauškėjo plonu balseliu:

– Poniute, kaip sugebat iškepti tokius skanius sausainius? Ar negalėčiau gauti recepto?

Jo manymu, šitaip kalbasi didelės ponios.

Paskui visi drauge nuėjom aplankyti senelio ir papasakojom, kaip esam apsirengę. Juk jis pats, deja, negalėjo matyti. O mes ilgai vaidinom spektaklį. Tą spektaklį patys buvom sugalvoję. Jame Lasė buvo pikta tetulė. Oi, kaip mes juokėmės iš jo! Senelis irgi juokėsi, nors nematė mūsų, tik girdėjo.

PŪGA

Dabar papasakosiu apie didelę pūgą, atsitikusią prieš pat Kalėdas. Tėtis sakė, jog tokios baisios pūgos dar niekad neregėjęs.

Nuo pat gruodžio pradžios, einant į mokyklą, Lasė kasdien kartojo:

– Pamatysit, ligi Kalėdų nebus sniego!

Aš kiekvieną kartą nepaprastai nuliūsdavau išgirdusi jį šitaip kalbant, nes labai norėjau, kad pasnigtų. Bet slinko diena po dienos, o nė mažiausia snaižė nesirodė. Ir štai paskutinę savaitę prieš Kalėdas, mums sėdint mokykloj ir skaičiuojant, Bosė suriko:

– Žiūrėkit! Sninga!

Ir iš tikrųjų. Mes taip apsidžiaugėm, kad visi lig vieno surikom valio. O mokytoja liepė atsistoti ir padainuoti „Štai ir atėjo žiema”.

Kai per pertrauką išbėgom lauk, mokyklos kiemą dengė plonas baltas sniego sluoksnis. Mes sutrypėm didžiulę aštuoniukę sniege ir visą pertrauką lakstėm po ją šaukdami: ei! ei! Bet Lasė pasakė:

– Taip, daugiau sniego nebus.

Vis dėlto rytojaus rytą, einant į mokyklą, buvo tiek sniego, kad vos klemšiojom, o dar snigo ir snigo. Bet Lasė tarė:

– Daugiau sniego nebus. Ir šitas spės ištirpti iki Kalėdų.

Kurgi tau. Vos suėjom pro mokyklos duris, pradėjo dar smarkiau snigti. Taip drėbė, kad už lango buvo balta balta, net mokyklos kiemo nematyti. Ir visą dieną. Pradėjo pustyti. Pustė ir snigo, pustė ir snigo, galiausiai mokytoja pradėjo nerimauti:

– Nežinau, kaip Padaužų kaimo vaikai šiandien pareis namo.

Galvojo, ar nelikti pas ją nakvoti, ir mums nepaprastai magėjo, bet žinojom, kaip visi nerimaus Padaužų kaime, jeigu ne-

grįšim namo. Todėl atsakėm, jog negalim pasilikti, tada mokytoja patarė tuoj pat keliauti namo, kol dar nesutemo.

Pirmą valandą išėjom iš mokyklos. Oi, kokie buvo vėpūtiniai! Ir kaip pustė! Turėjom eiti kone dvilinki susirietę.

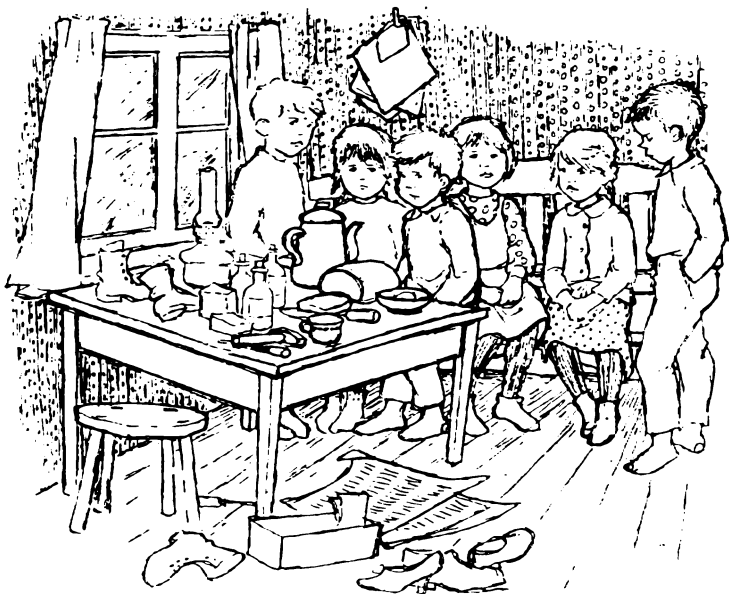
– Štai tau sniego lig valiai, – piktai pasakė Brita Lasei.

– Dar ne Kalėdos, – atsakė Lasė. Bet per vėją beveik negirdėjom jo žodžių.

Ėjom ir ėjom. Laikėmės susikibę už rankų, kad nepasimes-tume. Sniegas siekė man aukščiau kelių, o tada nepaeisi greitai, kaip kažin ką. Vėjas košė kiaurai, taip sušalom, kad nejau-tėm nei kojų ir rankų pirštų, nei nosies. Galų gale įskaudo ko-jas, ir paprašiau Lasė, kad leistų truputį pailsėti.

– Negali būti nė kalbos, – atsakė Lasė.

Ana taip pat buvo pavargusi, ir ji norėjo pailsėti, bet Lasė paaikšino, kad pavojinga. Tada mudvi su Ana pradėjom verk-ti, jau netikėjom, kad kada nors pareisim namo į Padaužų kai-mą. Dar buvo tik pusiaukelė. Bet staiga Ulė pasakė:

– Eime pas kurpių! Gal vis dėlto nenukaš mums nosių.

Mudvi su Ana vis tiek troškom eiti pas kurpių, net jeigu jis ir nosis nukas.

Taip pūtė vėjas, kad beveik meste įmetė mus pro kurpiaus duris. Šis nelabai apsidžiaugė mus išvydęs.

– Ko jūs vaikštot, vaikai, šitokiu oru? – pasakė jis.

Mes nedrįsom pasakyti, kad nebuvo toks oras, kai išėjom iš namų. Nusivilkom viršutinius drabužius ir susėdė ėmėm žiūrėti, kaip jis kala batus. Buvom labai alkani, bet irgi nedrįsom užsiminti. Kurpius išsivirė kavos ir ėmė gerti, užsikąsdamas sumuštinium, bet mums nesiulė. Visai kitaip buvo, kai audros užklupti nubėgom pas Kristiną.

Temstant nustojo snigti ir pustyti, bet kūpsojo tokios pusnys, kad negalėjom įsivaizduoti, kaip pareisim namo. Oi, kaip aš norėjau namo į Padaužų kaimą, kaip ilgėjausi mamos ir savo lovos!

Ir pagalvokit, staiga lauke išgirdom varpelių tilindžiovimą, visi sužiurom pro langą. Nagi mūsų tėtis atvažiavo su sniego valytuvu. Mes atidarėm duris ir riktelėjom jam, nors kurpius pasakė:

– Neleiskit šalčio!

Tėtis labai apsidžiaugė mus išvydęs. Tik sušuko, kad nukasiąs sniegą iki Didkaimio, o tada grįždamas paimsiąs mus.

Taip jis ir padarė. Aš ir Ana važiavom su valytuvu, o kiti ėjo iš paskos. Dabar kelias buvo nukastas, lygus, eiti vienas juokas.

Kai grįžom namo, mamos nerimaudamos stovėjo virtuvėje prie lango. Lasė, Bosė ir aš gavom šiltos mėsishkos sriubos su kukulaičiais. Išvalgėm tris lėkštes. Po to bemat nuėjom gulti. Kaip buvo gera. Mama sakė jautusi, kad tėčiui reikia važiuoti su sniego valytuvu, nes buvusi tikra, kad mes kur nors kelyje. Laimė, kad ji taip jautė. Nes, ko gero, būtų tekę prasėdėti pas kurpių visą naktį.

NETRUKUS KALĖDOS

Rytojaus dieną švietė saulė, baltas tyras sniegas dengė medžius. Tai buvo paskutinė diena mokykloje prieš Kalėdas. Mokytoja pasakė, jog nemiegojusi visą naktį. Gulėjusi ir galvojusi, kaip mes parsikapstėm namo per pusnis, sakė ji.

Kadangi buvo paskutinė diena prieš Kalėdas, mokytoja paskaitė mums kalėdinį apsakymėlį. Viskas atrodė kažkaip nepaprasta. O užvis geriausia atsitiko prieš einant namo. Mokytoja buvo parašiusi į Stokholmą ir užsakiusi mums pasakų knygelį. Parodė didžiulį lapą su daugybe gražių paveikslėlių, įvairių pasakų knygų viršelių. Iš jo galėjom pasirinkti, kokias knygas norėsim pirkti. Aš užsisakiau dvi, o Lasė ir Bosė taip pat po dvi. Ant maniškių buvo labai gražūs princai ir princesės. Ir kaip tik tą paskutinę dieną mokytoja gavo knygas. Vaikščiojo aplink ir dalino jas. Aš vos galėjau ištvirti, kada atsiimsiu saviškes. Bet mama buvo sakiusi, kad skaityti galėsime tik Kūčių vakarą.

Prieš eidami namo sugiedojom visas kalėdines giesmes, kurias mokėjom, ir mokytoja pasakė mananti, kad mums Kalėdos bus smagios. Aš tuo nė kiek neabejojau.

Brita, Ana ir aš nubėgom į krautuveną ir nusipirkom raudono, geltono, žalio, balto ir mėlyno žvilgančio popieriaus, iš jo ketinom pasidaryti krepšelius kabinti ant Kalėdų eglutės. Tada išėjom namo.

Beeinant Brita sumanė išsiimti savo pasakų knygą. Pauostė ją. Paskui visi pauostėm. Naujos knygos labai gardžiai kvėpia, jau iš kvapo gali nujauti, kaip įdomu bus jas skaityti. Ir Brita pradėjo skaityti. Jos mama taip pat buvo liepusi pataupyti knygas iki Kūčių. Bet Brita pasakė, kad ji paskaitys tik mažutėlį gabaliuką. O kai perskaitė tą gabaliuką, paprašė, kad dar truputį paskaitytų, nes buvo baisiai įdomu. Ji paskaitė dar. Bet kas iš to, vis tiek nekantru buvo išgirsti, kas toliau.

– Aš turiu sužinoti, ar princesė buvo užburta, ar ne, – tarė Lasė.

Tada jai teko dar gabaliuką paskaityti. Taip be galo, o kai pasiekėm Padaužų kaimą, Brita buvo perskaičiusi mums visą knygą. Bet Brita pasakė, jog tai niekis, nes vis tiek dar syki skaitysianti per Kūčias.

Namie mama ir Agda kimšo Kalėdų dešreles, visur buvo apjaukta. Todėl, vos pavalgę, Lasė, Bosė ir aš išėjom lauk ir nulipinom sode didžiulį dailų sniego žibintą. Brita, Ana ir Ulė taip pat mums padėjo.

Liepoje tupėjo daugybė žvirblių, sniegunų ir zylių, visi atrodė tokie alkani, todėl nubėgau paklausti tėčio, ar negalėtu-me jau dabar išnešti Kalėdų pėdus. Tėtis atsakė, jog gerai.

Tada visi nurūkom į kluoną ir atitempėm penkis avižų pėdus, kurie kuliant buvo pataupyti Kalėdoms. Įkėlėm į obelis mūsų sode, ir netrukus susirinkę paukščiai ėmė juos šapenti. Tikriausiai manė, kad jau Kūčios. Labai gražu buvo, ir pėdai, ir sniegas, ir viskas.

Vakare Brita, Ana ir aš sėdėjom pas senelį ir darėm krepšelius eglutei. Berniukai irgi sykiu. Iš pradžių jie niekaip nenorėjo mums padėti, bet po kiek laiko neištvėrė. Mes sėdėjom visi už apskrito senelio stalo ir padarėm 54 krepšelius, juos pasidalinom po lygiai, taigi 18 krepšelių teko Šiaurinei sodybai, 18 Vidurinei ir 18 Pietinei. Senelis pavaišino mus obuoliais ir ledinukais. Sėdėdama visą laiką galvojau, kad kitą dieną kepsim sausainius. Tai irgi ne mažesnis smagumas kaip Kūčios.

Per patį darbo įkarštį Lasė nubėgo į sodą ir uždegė žvakę, kurią buvom įtaisę sniego žibinte. Oi, kaip gražiai švietė sniego žibintas tamsoje! Išvydusi jį sode šviečiantį, vis galvojau apie kalėdinę dainelę: „Štai jau beldžiasi Kalėdos į sniego vartelius”. Rodos, mačiau jas stovinčias ir žybčiojančias kaip sniego žibintas.

– Vargšas seneli, kaip gaila, kad negali matyti sniego žibinto, – pasakė Ana. – Gal norėtum, kad tau truputį padainuotume?

Mes ir padainavom tą dainelę, apie kurią visą laiką galvojau: „Štai jau beldžiasi Kalėdos į sniego vartelius”.

– Argi ne smagu, kai sulauki Kalėdų? – pakuždėjo man Ana po to.

Aš atsakiau, kad taip. Taip ir yra. Smagiausia už viską. Visiems Padaužų kaimo vaikams tada labai smagu. Žinoma, ir šiaip smagu. Ir vasarą, ir žiemą, ir pavasarį, ir rudenį. Oi, kaip smagu!

DAR
APIE PADAUŽŲ KAIMO
VAIKUS

MES, PADAUŽŲ KAIMO VAIKAI

Tai Lasė, Bosė, aš, Ulė, Brita ir Ana. Mes, Padaužų kaimo vaikai. Lasė, Bosė ir aš gyvenam Viduriniam viensėdyje, Ulė gyvena Pietiniam, o Brita su Ana Šiauriniam.

Šiauriniam dar gyvena senelis. Aišku, kad gyvena ten, nes jis Britos ir Anos senelis. Bet mes visi čia kaime jį ydinam seneliu. Nes tik tą vieną senelį turim.

Užtat mamų ir tėčių turim kelis. Noriu pasakyti, kad mama su tėčiu yra Šiauriniam viensėdyje, mama su tėčiu Viduriniam, ir mama su tėčiu Pietiniam. Kaipgi kitaip galėtų būti? Daugiau ir nėra žmonių Padaužų kaime. Tik dar Agda, mūsų tarnaitė, Oskaras, mūsų bernas, ir Kalia, Šiaurinio viensėdžio bernas. Tiesa, Pietiniam viensėdyje dar yra vienas žmogus. Mažas mažas žmogeliukas. Tai Ulės sesytė, kuri atsirado prieš keletą mėnesių. Bet kol kas toks mažas, kad nemo-ka nei kalbėti, nei vaikščioti, kažin dar ar visai tikras žmogus? Nors Ulė mano, kad jo sesytė įžymesnė už patį karalių.

Taigi išvardijau visus, kurie gyvena Padaužų kaime. Žinoma, nepamirėjau Svipo, Ulės šuns, ir Malkolmo, Murės ir Sesano, mūsų kačių, dar Albertinos, Bosės vištos, ir visų mūsų karvių, arklių, avių, kiaulių ir triušių. Bet juk jie ne žmonės. Nors Svipas gudrus beveik kaip žmogus ir gudresnis už mergaitę, sako Lasė.

KAIP PADAUŽŲ KAIME ŠVENČIAM KALĖDAS

Nežinau, kada prasideda Kalėdos kitose vietose, bet Padaužų kaime Kalėdos ateina tada, kai mes kepam sausainius. Tada beveik toks pat smagumas kaip per Kūčias. Lasė, Bosė ir aš gaunam po didžiulį gumulą sausainių tešlos ir galim kepti ką tik norim. O štai, kai paskutinį kartą turėjom kepti sausainius, Lasė užmiršo ir išvažiavo su tėčiu į mišką malkų! Bet vidury miško atsiminė, kokia diena, ir tekinas pasileido namo, net sniegas dulkėjo, kaip sakė tėtis. Bosė ir aš jau buvom pradėję kepti. Ir gerai, kad Lasė parsirado truputį vėliau. Nes gražiausia sausainių forma yra paršelis, o kai Lasė kepa sykiu, mums su Bose beveik netenka pasinaudoti paršeliu. Šį kartą pasisekė, kol Lasė uždusęs parlėkė iš girios, spėjom išsikepti po dešimt. Oi, kaip jis plušo, norėdamas mus pasivyti! Kone pabaigę kepti sudėjom visus tešlos likučius į krūvą ir padarėm varžybų prizą pyragą, visada jį darom. O po pietų, kai ištraukėm paskutinius sausainius iš krosnies, įsibėrėm į butelį 322 žirnius ir vaikščiojom po Padaužų kaimą, siūlydami spėti, kiek žirnių butelyje. Geriausiai atspėjusiam tekdavo prizinis pyragas. Lasė neša butelį, Bosė pyragą, o aš užrašų knygutę, kur užsirašau, kas kaip spėjo. Pyragą laimėjo senelis, ir aš labai džiaugiausi. Jis spėjo, kad butelyje yra 320 žirnių, taigi arčiausiai. Ana manė, kad trys tūkstančiai žirnių, juk visai kvaila?

Kitą dieną po sausainių kepimo irgi buvo smagu, nes važiavom į mišką kirstis Kalėdų eglučių. Visi Padaužų kaimo tėčiai dalyvauja kertant eglutes, ir, aišku, mes, vaikai. Mamos turi likti namie ir virti valgyti, vargšėlės! Važiuojam šlajomis, kuriomis vežam pieną iš Padaužų kaimo į Didkaimio pieninę. Lasė, Bosė, aš, Brita, Ana ir Ulė važiavom šlajomis,

mano tėtis šalia, laikė vadžias, o Ulės ir Britos su Ana tėčiai
ėjo paskui, šnekučiuodami ir juokdamiesi. Mes šlajose irgi
plepėjom ir juokėmės.

Miške buvo taip prisnigta, kad, norėdami pamatyti, ar gra-
žios, pirma turėjom nupurtyti nuo eglaičių sniegą. Nusikir-
tom tris dideles gražias eglutes, vieną Šiaurinei sodybai, an-
trą Vidurinei, trečią Pietinei. O paskui nukirtom dar mažu-
lytę eglaitę, kurią ketinom pastatyti senelio kambaryje, ir dar
vieną Liovneseto Kristinai.

Kūčių išvakarėse man buvo labai liūdna, maniau, kad mama su Agda nespės visko padaryti iki Kalėdų. Virtuvėje atrodė prigrizta, apjaukta. Atsigulusi truputį paverčiau.

Kūčių rytą pabudau anksti ir dar su naktiniais marškiniu išbėgau į virtuvę ir – oi, kaip čia buvo gražu. Grindys ištiesotos naujais takais, žarsteklis prie viryklės papuoštas raudonais, žaliais ir baltais raitytais popierėliais, didelis išskleidžiamas stalas uždengtas Kalėdų staltiese, o visi variniai puodai nušveisti. Aš taip apsidžiaugiau, kad panorau apkabinti mamą. Lasė su Bose irgi netrukus atbildėjo, ir Lasė pasakė, jog, pamatęs takus, pilve pajuto kalėdinį dieglį.

Kūčių rytą paprastai visi Padaužų kaimo vaikai einam pas Kristiną į Liovesetą nešini pilna pintine skanėstų, kuriuos sudeda mamos. Nors pirmiausiai aplankom senelį, turiu galvoj Britos ir Anos senelį, palinkim jam linksmų Kalėdų ir žiūrim, kaip Brita su Ana puošia jo eglutę. Mes irgi truputį padedam, nors Brita ir Ana pačios nori viską padaryti. Senelis nemato, ką kabinam ant eglutės, nes jis aklas. Bet mes jam aiškinam, ir jis sako matąs savo galvoje.

Einant pas Kristiną į Liovesetą oras buvo gražus. Toks ir turi būti Kūčių diena. Kristinos trobelės link vingiuoja be galo siauras kelelis, ir po sniegu jo beveik nematyti. Lasė neša pintinę, Bosė su Ule eglaitę. Britai, Anai ir man neliko ko nešti. Oi, kaip Kristina nustebo, kai nuėjom! Tikriausiai apsimetė, nes juk žino, kad aplankom kiekvienais metais. Lasė iškrovė visą pintinę ant stalo. O Kristina tik lingavo galvą kartodama:

– Ak, ak, čia jau per daug, jau per daug!

Man neatrodė, jog per daug, bet nemažai. Didelis gabalas kumpio, dešros, kalėdinis sūris, kavos, sausainių, žvakių, saldainių ir neatmenu dar ko. Mes prisegėm žvakutes prie Kristinos eglutės ir truputį pašokom rateliu aplink, tarsi pasimokydami vakarui. Kristina džiaugėsi, stovėdama tarpduryje, mosikavo mums išeinant.

Sugrižę namo Lasė, Bosė ir aš puošėm savo eglutę. Tėtis padėjo. Palėpėj turėjom raudonų obuolių, sutaupytų eglutei, dar pakabinom sausainių, kurių patys išsikepėm. O į krepšelius, kuriuos pasidarėm pas senelį, pridėjom razinų ir riešutų. Ir vatos angeliukus, kuriais mama puošdavo eglutę būdama mažytė, irgi pritvirtinom. Dar, aišku, daugybę vėliavėlių, žvakučių ir saldainių. Oi, kokia graži išėjo eglutė!

Tada dar nusimaudėm katile, ir po to jau neturėjom ko veikti, beliko tik LAUKTI. Lasė sakė, kad per tas valandas Kūčių popietę, kai tik lauki ir lauki, žmonės ir pražyla. Mes laukėm, laukėm ir laukėm, o aš protarpiais priedavau prie veidrodžio pasižiūrėti, ar tikrai plaukai žyla. Bet keista, mano plaukai tebebuvo lino geltonumo kaip iki tol. Bosė retkarčiais padaužydavo laikrodį manydamas, kad sustojo.

Kai sutemo, pagaliau atėjo metas keliauti su Kalėdų dovanėlėmis į Šiaurinę ir Pietinę sodybas. Kol šviesu, negalima, nes tada jokio įdomumo. Lasė, Bosė ir aš užsidėjom raudonas nykštukų kepuraites, Lasė, žinoma, užsimovė Kalėdų senelio kaukę, nes ji jam bus reikalinga vėliau vakare. (Lasė būna Kalėdų senelis. Maža būdama tikėjau, kad yra tikrų Kalėdų senelių, bet dabar jau netikiu.) Tada pasiėmėm savo ryšulius ir ištykinom į tamsą. Danguje spindėjo daugybė žvaigždžių. Pažvelgusi į dunksantį tamsoje mišką, pagalvojau, kad ten gal gyvena tikras Kalėdų senelis, kuris tuoj atkeļiaus, tempdamas roges, pilnas kalėdinių dovanėlių. Beveik troškau, kad taip būtų.

Šiaurinės sodybos virtuvėje buvo tamsu tamsu. Mes pasibeldėm į duris, paskui atsidarėm ir sumetėm savo kalėdines dovanėles į virtuvę. Tada atbėgo tekimos Brita su Ana, pakvietė į vidų, girdi, mes turį paragauti jų kalėdinių pyragų ir saldainiukų. Taip ir padarėm. Po to ir mes gavom kalėdinių dovanėlių. Tada Brita su Ana užsimovė Kalėdų senelio kaukes, ir visi nudrožėm pas Ulę į Pietinę sodybą. Ulė sėdėjo

savo virtuvėje ir taip pat tik laukė. Išvydęs penkis senelius Sviapas tiesiog nežmoniškai pradėjo loti. Ulė irgi užsidėjo kaukę. Paskui visi išbėgom lauk į

tamsą. Žaidėm, kad esam tikri Kalėdų seneliai ir dalijam žmonėms dovanėles.

Vis dėlto galų gale atėjo vakaras, ir mes virtuvėje prie išskleidžiamo stalo valgėm vakarienę. Ant stalo degė žvakės ir buvo prikrauta daugybė valgių, bet aš paragavau tik kumpio. Ir, aišku, košės. Kad gaučiau migdolą. Bet negavau. Mes Vidurinėj sodyboj turim berną, vardu Oskaras. Jam labai patinka Agda, mūsų tarnaitė. Tik pagalvokit, migdolas buvo perskeltas, ir Oskaras su Agda abu gavo po pusę. Oi, kaip Lasė, Bosė ir aš juokėmės! Agda supyko, sakė, kad viskas tik vaikų išmonės. Bet ką mes kalti, kad migdolas suskilo.

Dar eiliavom. Lasė sugalvojo šitaip:

*Kam migdolas klius,
To ir Agda bus.*

Juk gražu, ar ne? Bet Agdai nepatiko. Nors paskui, kai visi padėjom šluostyti mazginį, atrode šiek tiek linksmesnė.

Mes tik norėjom, kad greičiau prasidėtų kalėdinių dovanėlių dalybos.

Paskui susėdom svetainėje. Eglutė buvo uždegta, ant stalo irgi pleveno žvakės. Aš tirtėjau nuo galvos iki kojų, visada man taip būna, kai laikiu ko nors gražaus ir įdomaus. Tėtis paskaitė iš Biblijos apie kūdikėlį Jėzų. O aš paskaičiau keletą baisiai gražių eilių, kurios prasideda šitaip: „Tu dailusis, kūdikėli Jėzau, kur gulėjai ant šiaudų...” Dar ten pasakyta, kad Jėzus turėtų gauti daugybę kalėdinių dovanėlių ir tortą, tai man labiausiai patinka. Užtat mes gaunam dovanėlių.

Kol giedojom „Kalėdų rytas prašvito”, Lasė patyliukais išėjo ir po kiek laiko grįžo apsitaisęs Kalėdų seneliu ir su dideliu maišu ant pečių.

– Ar yra čia gerų vaikų? – paklausė jis.

– Taip, du, – atsakė Bosė. – Bet turim dar vieną, pramuštgalvį, vardu Lasė. Nors dabar jis kažkur išėjęs, ir tuo geriau.

– Apie jį aš girdėjau kalbant, – pasakė Kalėdų senelis. – Geresnio berniuko visoj šaly nerasi. Jis gaus daugiau dovanėlių už kitus.

Vis dėlto ne. Kiekvienam teko po lygiai. Aš gavau naują lėlę, tris knygas, nuostabų žaidimą, medžiagos suknelei, pirštines ir dar visokiausių niekučių. Iš viso penkiolika dovanų. Pati buvau išsiuvinėjusi kryželiu staltiesę mamai. Ji labai džiaugėsi. Man patinka, kai žmonės džiaugiasi kalėdinėmis dovanėlėmis. Smagu, kaip ir pačiai gavus. Lasei ir Bosei padovanojau alavinių kareivėlių.

Paskui šokom aplink eglutę, dar atėjo visi iš Šiaurinės ir Pietinės sodybų ir prisidėjo prie mūsų. Senelis taip pat, nors ir negalėjo šokti. Man regis, „Štai ir vėl Kalėdos” ir „Rausvos rausvos avižėlės” šokom gal dvidešimt kartų.

Vakare susikroviau visas savo dovanas ant staliuko prie lovos, kad tuoj galėčiau pamatyti, kai tik pabusiu.

Tikrai puiku per Kalėdas. Tik gaila, kad jos nebūna dažniau.

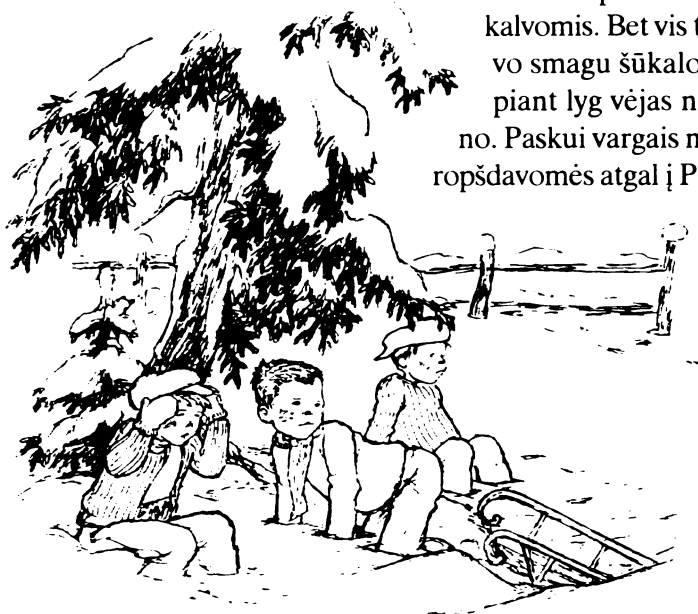
VAŽINĖJAMĖS ROGUTĖMIS

Padaužų kaimas įsikūręs aukštai, tad keliaujant į Didkaimį, kur lankom mokyklą ir kur yra parduotuvių, kone visą laiką nuokalnė. O grįžtant namo, aišku, reikia kopti prieš kalną. Lasė sako, kai užaugs ir bus virvelmazgo linžinierius, išras tokį kalną, kuris suksis, ir visą laiką bus pakalniui.

Šitos kalvos nuo Padaužų kaimo iki Didkaimio yra puikiausia vieta važinėti rogutėmis, geriau sunku įsivaizduoti. Visas Kalėdų atostogas ten važinėjomės.

Šiais metais trečią Kalėdų dieną, kai perskaitėm dovanų gautas knygas ir suvalgėm sausainius, Lasė išsitempė mūsų didžiąsias roges. Ir pasileidom nuo kalno visi Padaužų kaimo vaikai. Vairavo Lasė.

– Žiūrėk kelio! – šaukėm visa gerkle. Nors be reikalo, nes retai kas praeina mūsų kalvomis. Bet vis tiek buvo smagu šūkaloti, švilpiant lyg vėjas nuo kalno. Paskui vargais negalais ropšdavomės atgal į Padaužų

kaimą, ir Lasė be paliovos kalbėdavo, kad reikėtų išrasti kalną, kuris suktųsi.

– Ar negalėtum tuoj pat išrasti? – paklausė Bosė.

Bet Lasė sakė, kad tokiam kalnui reikia daug parako, dinamito, ratų ir veržlių, todėl viską padaryti užtruktų dešimt metų. O taip ilgai laukti negalėjom.

Kai pagaliau per visas kalvas atsitempėm roges ir jau tai-kėmės vėl sėstis, pro tvarto duris išėjo tėtis, Ulės tėtis ir Britos su Ana tėtis. Ir tėtis pasakė:

– Klausykit, vaikai, ar nepaskolintumėt mums truputį roges?

Tada jis atsisėdo ant rogių, taip pat dėdė Erikas ir dėdė Nilsas. Ir pasileido nuo kalvų. Mes laukėm. Bet kai sugrižo, panoro dar sykį pasiskolinti, nes, girdi, baisiai smagu važiuoti. Pagalvokit, suaugę žmonės, o tokie vaikiški!

Bet tada mes pasiėmėm roges iš Šiaurinės sodybos ir nurūkom paskui tėčius. Pirmos kalvos vidury pamatėm juos gulinčius pusny ir kvatojančius, kiek galva leidžia.

– Kaipgi tu vairuoji, Erikai, – pasakė tėtis.

Stačiai neįmano-
ma buvo atginti
juos nuo rogių,
važinėjo ir va-
žinėjo, kol

atėjo Britos ir Anos mama ir pasakė dėdei Erikui, kad eitu namo prakapoti malkų.

– Niekaip negausi pasilinksminti, – pasakė dėdė Erikas juokdamasis ir purtydamasis nuo savęs sniegą.

Vėl likę vieni pradėjom lenktyniauti. Brita, Ana ir aš važiom Šiaurinės sodybos rogėmis, o Lasė, Bosė ir Ulė Vidurinės. Mes vaidinom vikingų laivą, plaukiantį jūra. Berniukų laivą Lasė vadino Gyvate Ilguole, o mes savo Geltonąją Rožę, nors Lasė sakė, kad vikingų laivui per kvailas toks pavadinimas.

– Nesvarbu, bet gražu, – sakėm mes.

Vieną kartą pakrikštijusios savo laivą nenorėjom keisti pavadinimo todėl, kad Lasei jis atrodė kvailas.

Lenktyniauti buvo labai įdomu. Gyvatė Ilguolė ir Geltonoji Rožė kone visą laiką skriejo greta. Berniukai nenutildami šaukė:

*Rože, rože, nè netruksi,
Imsi sprandą nususuksi.*

Bet vis dėlto sprandą nususuko Gyvatė Ilguolė. Pataikė tiesiai į pusnį. O Geltonoji Rožė nuvažiavo gražiausiai iki didžiosios eglės antrosios kalvos apačioje, kur buvo galinė riba.

– Visiems pagyrūnams taip baigiasi, – pasakė po to Brita Lasei.

Bet Bosė susimušė galvą į medžio šaknį, ir ant kaktos iššoko didelis gumbas, užtat daugiau nebesivažinėjom. Be to, galutinai sutemo, o visi buvom išalkę. Todėl nuėjom namo.

BUDIM NAUJUJŲ METŲ NAKTĮ

Rytą prieš Naujuosius metus, kai sėdėdama virtuvėje valgiau košę, atėjo Brita su Ana ir atrodė kažko nekantraujančios. Brita pasakė:

– Lisa, ar budėsi kartu Naujųjų metų naktį?

– O, žinoma, labai noriu, – atsakiau. Nes pasiūlymas atrodė puikus. – Tik pirma paklausiu mamą, ar galėsiu nemiegoti iki 12 valandos nakties, kada ateina Naujieji metai.

Mama leido. Ir tuoj nusprendėm, kad budėsim mano kambaryje. Mama pasakė, kad šventėms galim pasiimti obuolių, riešutų ir kadugių giros.

Netrukus atėjo Lasė su Bose, ir aš pasakiau:

– Brita, Ana ir aš budėsim iki Naujųjų metų!

Tada Lasė atsakė:

– Mes taip pat, Bosė, Ulė ir aš, jau seniai sutarėm.

Bet esu tikra, kad jis tik tada sugalvojo laukti Naujųjų metų, nes mes žadėjom laukti.

Tučiuojau nubėgom pas senelį ir paklausėm, gal ir jis norėtų pabūti su mumis drauge. Bet senelis atsakė, kad vakarais jį visad anksti ima miegas. Ir koks senelis geras! Jis nuėjo į savo drabužinę ir atnešė daugybę smulkių švino gabaliukų.

– Koks čia laukimas, jei prieš Naujuosius netirpysit švino, – pasakė jis.

Senelis papasakojo, jog galima sužinoti, kas atsitiks kitais metais, jei ištirpytą šviną supils į šaltą vandenį. Jei, pavyzdžiui, švino gabaliukas atrodys panašus į pinigėlį, vadinasi, kitais metais turėsi daug pinigų. Gavom pasiskolinti ir kaušelį, kuriuo berniukai naudojami liedami pas senelį alavinius kareivėlius.

Nesisakėm berniukams, kad iš senelio gavom švino.

Oi, kaip buvo smagu tą vakarą! Aš gražiai sutvarkiau kambarį, išsinešusi lauk išpurčiau takus, nušluosčiau dulkes, dar turėjau didžiulę dailią žvakidę su penkiomis žvakėmis. Ją pastačiau vidury stalo, aplink išdėliočiau obuolių vazą, ašotį kadugių giros ir dubenį riešutų. Kai Brita su Ana atėjo, žvakidę jau stovėjo ir gražiai degė. Užkūriau židinį.

– Man labai patinka laukti Naujųjų metų, – pasakė Ana.

Lasė, Bosė ir Ulė budėjo berniukų kambaryje. Tarp jų ir mano kambario – didelė tamsi palėpė. Vos susirinkusios išgirdome sėlinant žingsnius. Po kiek laiko kažkas baisiausiai driokstelėjo, bet nekrepėm dėmesio. Žinojom, kad berniukai stengiasi išvilioti mus į palėpę.

Bet daugiau nieko negirdėjom, ir mums pasidarė smalsu. Dirstelėjom pro duris. Palėpėje buvo tylu ir tamsu. Tada sugalvojom pereiti palėpę ir žvilgtelti pro berniukų durų raktos skylutę, ką jie veikia.

– Nieko nematau, – pirmoji pažvelgusi tarė Brita. – Čia jų nėra.

– Nė kiek nesistebėsiu, jeigu jie visi sugulė miegoti, – pasakė Ana.

– Tai bent šaunūs budėtojai, – pasakiau aš. – Eime, pasiimsim vieną Lasės sprogalą ir pažadinsim juos.

Pokšt, staiga sudundėjo už mūsų. Mes net pašokom, taip išsigandom.

– Šitie niekadėjai pasislėpė palėpėje, – suriko Ana.

Aš nulėčiau atsinešti kišeninio žibintuvėlio, ir pasišviesdamos ėmėm ieškoti po kampus, už senų dėžių ir drabužių. Tik berniukų niekur neradom.

– Visai keista, – pasakė Brita.

Pokšt, vėl sudundėjo už mūsų. Naujas rusiškas sprogalas. Tada jau kone pradėjom tikėti, kad vaidenasi.

– Tik palaukit, kai nutversiu Lasę, – pasakė Brita. – Taip jį išlupsiu, kad niekada neužmirš.

– Ką gi, pamėginkit, – išgirdom Lasės balsą aukštai virš galvų.

– Kaip tos jūsų nusususios budynės? – paklausė Lasė.

– Ačiū, gerai, – atsakėm. – Kaip tik ketinom tirpinti šviną ir pažiūrėti, kas dėsis kitais metais.

Tada jie nebeištvėrė, kaip kažin ką. Nusekė paskui į mano kambarį, o pamatę, kaip čia gera, dega žvakės, židinyš, nusprendė persikelti pas mus ir laukti drauge. Bosė nubėgo persinešti savo obuolių, riešutų ir kadugių giros.

Paskui tirpinom šviną kaušelyje židinyje, ir kiekvienas gavom įpilti po truputį į vandenį mano praustuvėje. Lasė pylė pirmasis. Kai švinas sustingo, jis išsigriebė ir atidžiai apžiūrėjo. Paskui tarė:

– Atrodo, tapsiu karalium. Panašu į karaliaus karūną.

– Cha cha, – pasakė Ana, – žiūrėk, juk čia knyga! Tai reiškia, kad kitais metais eisi į mokyklą.

Mano švino gabalėlis atrodė labai keistai.

– Lyg panašu į dviratį, – pasakė Ulė.

Tada apsidžiaugiau, nes baisiausiai noriu dviračio.

Kai visi ištirpinom savo švino gabaliukus, susėdom ant grindų priešais židinį ir sekėm pasakas. Brita labai gerai moka sekti, aš taip manau. Valgėm daug obuolių, riešutų ir gėrėm kadugių girą. O paskui riešutavom. Brita su Ana žinojo labai gerą būdą riešutauti. Štai šitaip.

Pirmiausia Brita pasakė:

– Rūksta!

O Ana atsakė:

– Bėgsiu į pastogę!

O Brita paklausė:

– Kiek berniukų vesies su savim?

– Penkis, – atsakė Ana. Kadangi Brita kaip tik turėjo penkis riešutus saujoje, turėjo atiduoti juos Anai, nes Ana laimėjo. Riešutavom ir kitais būdais. Anai sekėsi puikiai ir, kai baigėm, ji turėjo dvigubai daugiau riešutų už kitus.

Staiga Bosė pradėjo baisiausiai žiovauti. Galų gale pasakė gulsiąs ant mano lovos ir šitaip budėsiąs. Taip ir padarė. Bet netruko nė dviejų minučių, kai užmigo. Mama su tėčiu atėjo pasakyti mums labanakt, nes patys neketino laukti Naujųjų metų.

Paklausėm Lasę, kelinta valanda.

– Pusė vienuoliktos, – atsakė Lasė.

Manau, kad Naujųjų metų naktis tikrai ilgesnė už kitas. Galvojom, dvylikta niekada neateis. Bet galų gale vis tiek atėjo. Užgesinom šviesą ir sustoję prie lango ėmėm žiūrėti į tamsą, ar nepamatysim atvažiuojant Naujųjų metų. Tik nieko nematėm. Paskui išgėrėm kadugių giros ir sušukom:

– Tegyvuoja Naujieji metai!

Nusprendėm kasmet budėti Naujųjų metų naktį, nes buvo labai smagu.

O po to nenorėjom nieko, tik gulti. Bet mano lovoj miegojo Bosė. Suėmėm jį už rankų ir kojų ir nuboginom į jo lovą. Bosė vis tiek nepabudo. Lasė nurengė jį, apvilko naktiniais marškiniais. Ir galiausiai įrišo į plaukus mano kaspina.

– Tegul būna iki ryto, kad pamatytų, kaip smagu buvo laukti Naujųjų metų, – pasakė Lasė.

VAŽIUOJAM Į SVEČIUS PAS TETA JENI

Didžiausias smagumas per visas Kalėdų atostogas – tai viešnagė pas tetą Jeni. Teta Jeni gyvena viensėdyje, toli, kitam Didkaimio gale. Visi Padaužų kaimo vaikai buvom pakviesti pas ją sekmadienį po Kalėdų. Teko važiuoti rogėmis daug daug valandų, kol ten atsidūrėm.

Mama pažadino mus labai anksti ir apmuturiavo keliom eilėm megztinių ir šalių. Aš neabejojau, kad uždusiu dar nepakliuvusi į vaišes. Galų gale mama atnešė dar vieną šalį ir norėjo užrišti ant galvos. Bet aš pasakiau, kad jei turiu važiuoti pas tetą Jeni kaip kaliausė, verčiau liksiu namie.

Važiavome šlajukėmis. Tėtis važnyčiojo sėdėdamas ant pasostės. Buvo apsiavęs didelėmis vyžomis, kad nesušaltų. Mūsų šlajukės važiavo pirmos, paskui Pietinės sodybos, o galiausiai Šiaurinės. Oi, kaip gražiai skambėjo visi varpeliai! Mes taip džiaugėmės, kad ėmėm dainuoti, bet mama liepė nustoti, nes per daug prisikvėpuosią šalto oro. Vis tiek be paliovos šūkalojom Ulei, važiuojančiam įkandin, o šis toliau siuntė Britai ir Anai.

– Jei duos mišrainės su silke, aš važiuosiu namo, – riktelėjo Lasė.

– Aš taip pat, – atsiliepė Ulė.

Po to turėjo paaiškinti Britai ir Anai, ką sakė. Netrukus Brita su Ana atsiuntė atsakymą, kad taip pat grįš namo, jei gaus mišrainės su silke.

Bet namo neišvažiuom, nors ir gavom mišrainės su silke. Nes buvo šimtai kitokių patiekalų, todėl nebūtinai reikėjo valgyti mišrainę.

Teta Jeni pati turi tris mergaites, o be to į vaišes prisirinko dar daugiau vaikų. Mums buvo paskirta didžiulė svetainė antram aukšte, ten žaidėm visą dieną, tik nulipdavom žemyn

pavalgyti. Galų gale įkyrėjo tas valgymas, nes vos tik išizaisdavom, ateidavo teta ir liepdavo leistis žemyn užvalgyti. Suaugę turbūt nieko daugiau neveikia susirinkę į vaišes, tik valgo ir valgo.

Vyriausioji tetos Jeni mergaitė vardu Nana. Mes žaidėm, kad Nana ragana ir gyvena drabužinėje šalia svetainės. Drabužinė buvo jos troba, o svetainė didžiulė giria. Kaip tik be-

uogaujant po mišką išlėkė ragana iš savo trobos ir sučiupo mus. Oi, kaip aš drebėjau! Žinojau, kad tai tik Nana, bet bijojau kaip tikros raganos. Drabužinėje stovėjo didelė skrynia. Mums ji atstojo raganos krosnį. Joje ragana čirškino Lasę. Bet paskutinę akimirką jis ištrūko.

– Nors vis tiek atsiduodu svilėsiais, – pasakė Lasė.

Kartais ragana atbildėdavo šaukdama:

– Suakmenėkit!

Tada turėdavom stovėti ramiai ir nė nekrustelti. Kartą, kai ragana liepė suakmenėti, Lasė atrodė baisiai juokingai. Jis stovėjo ant vienos kojos, iškišęs liežuvį, rankas prispaužęs prie ausų, žiūrėjo šnairiom akim.

Taip atrodydamas turėjo stovėti tol, kol priėjo ragana ir išvaikė burtus. Oi, kaip mes juokėmės iš jo!

Tetos Jeni mergaitės turėjo dailią lėlių spintą svetainės kampe. Mes su Ana negalėjom susilaikyti ir retkarčiais vis dirsteldavom į ją. Ten buvo virtuvėlė, valgomasis, miegamas ir svetainė, o gyveno joje kilminga lėlių šeimyna. Nana sakė, kad tai grafas ir grafienė Auksakakliai. Jie dar turėjo gražutę dukrelę, kuri sėdėjo kėdėje svetainėje. Ji vadinosi Isabela Auksakaklė.

Kai suaugę galų gale prisivalgė lig soties, atėjo pas mus į viršų ir taip pat žaidė. Žaidėm aklą ožį. Ulės tėtis buvo aklas ožys. Dideliu languotu rankšluosčiu užrišom jam akis. Sukdami aplinkui vis pešiojom jį už skverny. Paskui žaidėm fantus. Atidaviau savo auksinę širdelę. Išperkant fantus man reikėjo padaryti tris kūliavirsčius. Aš padariau ir atgavau širdelę. Ulei reikėjo tris sykius prie krosnies sušukti mylimosios vardą. Tik pagalvokit, jis sušuko „Lisa“. Lasė ėmė juoktis, o aš nežmoniškai susigėdau. Bet tada Ulė atsakė su pašaipu:

– Aš turėjau galvoj savo mamą, suprask. Jos vardas taip pat Lisa.

Tėčiui reikėjo nušokuoti aplink visą svetainę. Oi, kaip mes iš jo juokėmės! Niekad nebuvau mačiusi jo šitaip šokinėjant. Bet užvis sunkiausias darbas kliuvo tetai Jeni. Ji turėjo užsilipti ant stalo ir stovėdama viena koja giedoti kaip gaidys. Bet teta nesutiko.

– Kvailystė, – pasakė ji. – Stalas neatlaikys manęs, senos storos moteriškės!

Gal ji ir teisybę kalbėjo. Nes teta Jeni sveria kone šimtą kilogramų.

Žaidėm ilgai ir smagiai. O mudvi su Ana kur buvusios, kur nebuvusios vis sprukdavom aplankyti Isabelos Aukšakablės.

Užvis geriausia viešnagėje pas tetą Jeni buvo nakvynė. Man patinka miegoti svetimuose namuose. Viskas taip ne-

įprasta ir nuostabu. Ir kvapai kitokie negu namie. Vaišėse mes buvom keturiolika vaikų ir visiems buvo paklotas bendras patalas ant grindų tam pačiam žaidimų kambariui! Visi gavom po šiaudų čiužinį be paklodės ir tik antklodės. Kai sugulėm, suaugę atėjo mūsų pažiūrėti.

– Štai keli metrai jaunosios Švedijos, – pasakė tėtis.

Kai likom vieni, lyg ir reikėjo migti. Bet turbūt neįmanoma, kad keturiolika vaikų tylėtų. Nana papasakojo apie didžiulį lobį, kurį vienas riteris kitados, labai seniai, užkasęs netoliese. Lasė norėjo tuoj pat, naktį, eiti to lobio atsikasti. Bet Nana pasakė, kad niekas negali jo rasti, nes lobis esąs užburtas. Tada aš užmigau.

Namo išvažiavom tik rytojaus dieną po pietų. Kai sugrįžom į Padaužų kaimą, visai sutemo. Važiuodami namo jau nebešūkalojom vienas kitam, nes buvom be galo nusikamavę. Aš gulėjau aukštiełninka rogeše ir spoksojau į žvaigždes. Jų buvo nepaprastai daug ir labai toli. Paskui dar labiau susisupsčiau į kailį ir tylutėliai uždainavau, kad nei Lasė, nei Bosė negirdėtų:

*Tu žvaigždute, tu skaisti,
Pasakyk man, kur esi.*

Tikiuosi, jog ir kitais metais per Kalėdas važiuosim į svečius pas tetą Jeni.

LASĖ ĮDRIMBA Į EŽERĄ

Kai pasileidi tiesiai per Šiaurinio viensėdžio ganyklą, atsiduri prie mažo ežerėlio. Ten mes čiužinėjame žiemą. Šiomet ledas buvo gražus ir skaidrus. Vieną dieną mama nenorėjo mūsų leisti ant ežero, nes tėtis su dėde Eriku iškirto didelę eketę. Bet aš atsakiau:

– Juk mes matysim, kur prikaišyta kadugių, ir pasisaugosim eketės.

Ir išėjom.

Kartais Lasė tiesiog pakvaišta. Kai nori pasirodyti. Taip ir ši kartą. Pradėjo čiužinėti palei pat eketę.

– Pažiūrėkit, štai skrieja didysis Padaužų kaimo čiuožėjas, – sušuko jis. Ir nučiuožė link eketės, tik paskutinę akimirką pasuko į šoną.

– Klausyk, Lase, nekvailiok, – tarė Ulė.

Visi barėm Lasę, bet niekas negelbėjo. Jis pradėjo vinguriuoti, sukti ratus aplink eketę. Tarpais čiuoždavo atbulas.

– Pažiūrėkit, štai žymusis čiuožėjas, – vėl šūktelėjo jis.

Taip ir buvo. Pūkstelėjo atbulas į eketę, nes per arti pričiuožė prie krašto. Mes suklikom. O Lasė irgi sukliko ne savo balsu. Baisiausiai išsigandom, manėm, kad Lasė prigers. Tada sugulėm į ilgą eilę ir nusitvėrėm kits kitam už kojų. Bosė gulėjo prie eketės, o mes stipriai stipriai laikėm jo kojas. Ir Bosė ištraukė Lasę iš eketės, tada galvotrūkiškai pasileidom namo. Lasė kone verkė, bet ne visai.

– O jei tu būtum sugrįžęs namo kaip skenduolis? – tarė Bosė.

– Aš nesu „skenduolis“, kvaily, – piktai burbtelėjo Lasė. Bet vis tiek buvo dėkingas Bosei, kad jį ištraukė. Nes pavakare padovanojo Bosei krūvą alavinių kareivėlių.

Mama ne juokais pyko ant Lasės už tai, kad įkrito į eketę.

Liepė jam gultis ir išgerti karšto pieno, kad sušiltų. Ir po to dar kelias valandas turėjo gulėti. Kad apgalvotų savo nuodėmes. Tada jis ir padovanojo Bosei alavinius kareivėlius.

Vakare pasistatėm sniego įtvirtinimus sode ir žaidėm sniego karą, aišku, Lasė taip pat dalyvavo. Brita, Ana ir aš turėjom vieną įtvirtinimą, o berniukai kitą. Tik berniukų sniego gniūžtės visad daug kietesnės ir skaudžiau muša. Man rodos, tai neteisinga. Jie puolė mūsų įtvirtinimą gniūžčių pilnomis rankomis, o Lasė šaukė:

– Kovot ir laimėt! Štai ateina Šiaurės Siaubūnas!

Tada Brita pasakė:

– O aš maniau, kad garsusis čiuožėjas iš Padaužų kaimo. Po to Lasė ilgą laiką nieko nekalbėjo.

Berniukai paėmė mūsų tvirtovę, pavertė mus savo belaisvėmis, tada liepė sėsti ir visą vakarą daryti jiems sniego gniūžtes, jei ne, būsim nužudytos.

– Kam jums reikia tiek daug sniego gniūžčių? – paklausė Ana.

– Pasitaupysim vasarvidžiui, nes tada jų labai trūksta, – atsakė Lasė.

– Ei, kad tu vėl įdribtum į ežerą, – pasakė Ana.

Paskui Brita, Ana ir aš nuėjom į tvartą, nes sušalom. Čia buvo šilta ir jauku. Ėmėm žaisti kepštynių. Netrukus prisistatė ir berniukai. Karvės spoksojo į mus. Nemanau, kad jos supranta, ką mes žaidžiam. Kai gerai pagalvoju, ir aš nesuprantu. Bet juokinga, tikrai.

Po kiek laiko atėjo tėtis. Pasakė, kad užteks žaisti. Mat viena karvė turinti atsivesti veršiuką. Tuo metu nevalia triukšmauti. Veršelio laukė Lota. Mes nurimom ir tik žiūrėjom. Tėtis turėjo padėti veršiukui atsirasti. Veršiukas buvo mažytis ir dailutis. Lota laižė jį ir atrodė patenkinta. Tėtis panoro, kad sugalvotume veršiukui vardą.

– Šiaurės Siaubūnas, – pasakė Lasė.

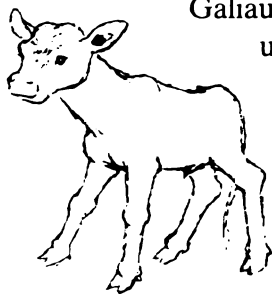
Jis, ko gero, nieko daugiau nemoka sugalvoti kaip savo seną Šiaurės Siaubūną. Koks kvailas vardas mažam veršeliui!

– Kai užaugs, jis tikriausiai bus piktas, pavojingas jautis, – pasakė Lasė.

Ulė pasiūlė veršelį pavadinti Peteriu, tėtei irgi patiko toks vardas.

– Tada vadinkim Šiaurės Peteriu, – tarė Lasė.

Po to nubėgom pas senelį ir papasakojom, kad Lota atsi-
vedė veršiuką.

Galiausiai atėjo metas gulti. Kai Lasė, Bosė ir aš užlipom į viršų ir aš jau sukau į savo kambarį, Lasė tarė:

– Cha cha cha, vis dėlto kokio laimė, kad neprigėriau.

– Ei, klausyk, šok į ežerą, – pasakė Bosė.

VĒL EINAM Į MOKYKLĄ IR ERZINAM MOKYTOJĄ

Pasibaigus Kalėdų atostogoms tebebuvo puikus kelias, taigi į mokyklą galėjom važiuoti pasispiriamomis rogutėmis. Turėjom trejas rogutes. Kartais susirišdavom jas draugėn, ir išeidavo ilgos rogės su daugybe sėdimų vietų.

Mokytoja pasakė, jog džiaugiasi mus vėl matydama. Man irgi atrodė smagu matyti mokytoją. Ji tokia gera. Pirmos dienos proga visus vaikus pavaišino saldainiais. Saldainiai buvo pirkti Stokholme. Mokytoja ten lankėsi per atostogas. Tą vienintelį kartą valgėm saldainių, pirktų Stokholme.

Smagu buvo susitikti ir su Didkaimio vaikais. Per pertraukas keičiamės knygų skirtukais, aišku, mes, ne berniukai. Mūsų klasėje yra viena mergaitė, vardu Ana Greta. Ji turi labai daug skirtukų. Po atostogų per pirmą pertrauką aš pasikeičiau su ja. Ji iš manęs gavo gėlių krepšelį ir nykštuką, o aš gavau princesę. Tokio gražaus skirtuko gal nebuvau regėjusi. Taigi man, atrodo, pasisekė.

Berniukai per pertraukas dažniausiai žaidžia sniego gniūžčių karą. Žiemą. Pavasarį spardo kamuolį. Tada mes žaidžiam klases. Nebežinodami ką veikti, berniukai pradeda muštis. Ir per pertraukas pridaro visokių eibių, tiek žiemą, tiek vasarą. Mokytoja sako, kad jiems niežti nagus ir todėl negali išverti nekrėtę išdaigų. Man rodos, labiausiai niežti nagus Lasei. Spėkit, ką jis vieną sykį padarė! Per Kalėdas buvo gavęs iš Bosės dovanų mažytį, juokingą paršelį. Paršelis buvo guminis, ir galėjai jį pripūsti. O kai paskui paleisdavai orą, paršelis garsiai ir skardžiai žviegdavo. Vieną dieną Lasė atsinešė paršelį į mokyklą. Lasė ne tam pačiam skyriuj kaip aš, bet kadangi visoj mokykloj tik 23 vaikai, todėl sėdim drauge, nes tėra viena klasė. Ir vieną mokytoja.

Taigi žinau, kas atsitiko su paršeliu. Mūsų skyriui buvo skaitymas. Pati smagiausia pamoka, man taip atrodo. Kaip tik atėjo mano eilė skaityti. Apie Gustavą Vazą.

„Tada karalius apsipylė ašaromis“, – skaičiau aš. Ir vos šitaip ištariau, pasigirdo nežmoniškai graudus cypimas, galėjai pagalvoti, kad Gustavas Vaza šitaip cypė. Bet ne. Paršelis, stovintis Lasės suole. Mat Lasė įkišo ranką į suolą ir ištraukė kaištelį paršelio užpakalyje, kad oras galėtų išeiti. Visi vaikai suprunkštė. Mokytoja, atrodė, irgi susijuokė, bet nesusijuokė. Lasė visą pamoką gavo stovėti kampe. Paršelis irgi.

Bet ne tik Lasė išdaigauja. Kone visi berniukai tokie patys. Kartą mokytojai reikėjo eiti į susirinkimą, todėl mus paliko vienus, liepė skaičiuoti ir piešti. O Britą pasodino prie staliuko pavaduoti mokytojos. Mat Brita labai gera mokinė.

Bet vos mokytoja išėjo pro duris, berniukai pradėjo siautėti.

– Mokytoja, mokytoja, – šaukė jie mosikuodami rankomis.

– Ko norit? – paklausė Brita.

– Norim eiti lauk, – atsakė visi kartu.

O vienas berniukas, vardu Stigas, skėtriodamas rankomis šūktelėjo:

– Mokytoja, mokytoja, kiek muštinių išeina iš vienos karvės?

O Bosė tarė:

– Ar girdėjot, mokytoja, kad šiomet bulvės gerai auga?

Brita atsakė:

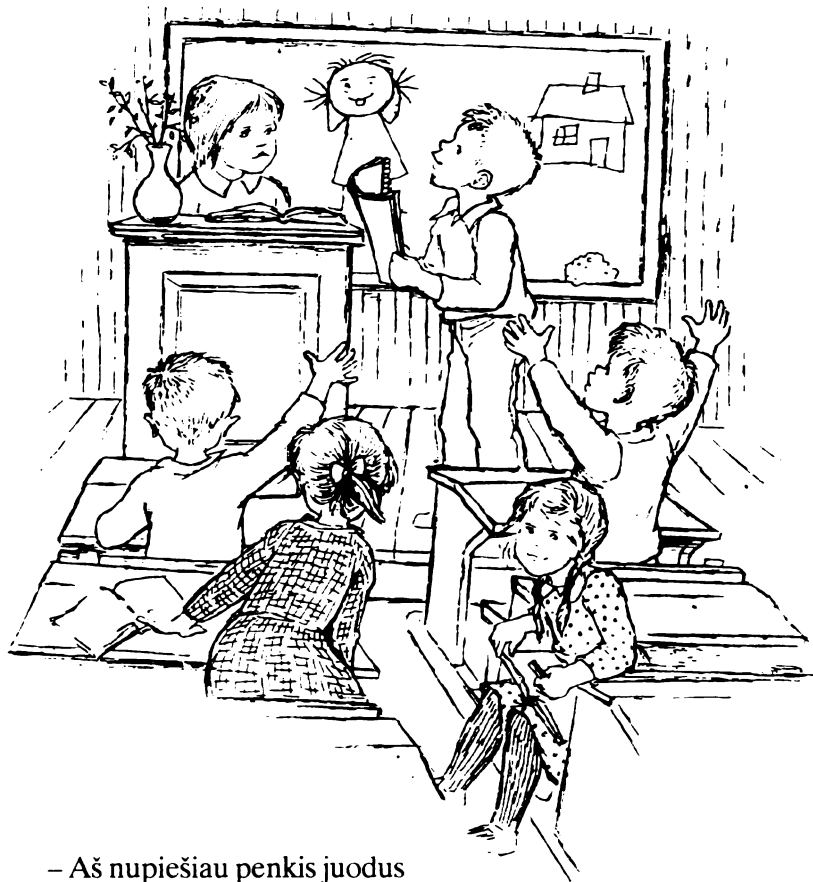
– Taip, įsivaizduok, kad girdėjau.

Tada Bosė pasakė:

– Pašėlusiai gerą klausą mokytoja turit!

Lasė kilstelėjo ranką ir paklausė, ar gali parodyti mokytojai, ką nupiešė. Jis priėjo prie Britos su piešimo lapu. Bet visas lapas buvo nudažytas juodai.

– Ką čia pavaizdavai? – paklausė Brita.

– Aš nupiešiau penkis juodus
negrus tamsioj drabužinėj, – atsakė
Lasė.

Taigi Britai visai nepatiko būti mokytoja. Tik apsidžiaugė, kai sugrįžo tikroji. Mokytoja paklausė, ar vaikai buvo geri. Tada Brita atsakė:

– Berniukai nebuvo geri.

Mokytoja išbarė berniukus, paliko po pamokų visą valandą ir liepė skaičiuoti. Ir pagalvok, per pertrauką tas pats Stigas priėjo prie Britos ir, pasakęs „Liežuvis iki kelių“, trenkė Britai į galvą savo kuprine. Juk neteisinga? Einant namo Bri-

ta pasakė Anai ir man, kad daugiau kaip gyva nenorės būti mokytoja.

Bet mes kaip įmanydamos gaišom kelyje, kad Lasė, Bosė ir Ulė pasivytų. Nes jei berniukai pareis visa valanda vėliau už mus, mamos pradės klausinėti, o tada jiems dar labiau klius. Mums atrodė, jog gana pylos, kurią gavo nuo mokytojos.

Sykį buvo labai smagu mokykloje. Balandžio pirmoji. Mes apgavom mokytoją. Kaip ir dera balandžio pirmąją. Gal ir ne visai dera, bet galima, ir už tai niekas nebaudžia.

Paprastai pamokos prasideda aštuntą valandą ryto. Bet prieš balandžio pirmąją mes visi vaikai sutarėm, kad rytojaus dieną rinksimės šeštą valandą. Klasėje ant sienos kabo laikrodis. Po paskutinės pamokos, nespėjus mokytojai užrakinti klasės, Lasė nubėgo ir pasuko laikrodį dviem valandom į priekį.

O rytojaus dieną visi atėjom į mokyklą šeštą valandą. Nors laikrodis ant sienos, aišku, rodė aštuntą.

Prieškambaryje trypėm, dundėjom kaip įmanydami, kad mokytoja mus išgirstų. Ji gyvena virš mokyklos. Lasė dar nubėgęs pasibaladojo į jos duris. Tada mokytoja dar ne visai išsibudinusi paklausė:

– Kas ten?

– Čia Lasė, – atsakė Lasė. – Ar šiandien nebus pamokų?

– Oi, vaikučiai, pamigau, – tarė mokytoja. – Aš tuojau.

Mokytoja, žinoma, turi laikrodį ir savo kambaryje, bet taip skubėjo, kad neturėjo kada į jį pasižiūrėti.

Kai klasės laikrodis rodė dvidešimt minučių devintos, mokytoja atėjo ir suleido mus į vidų.

– Nesuprantu, kodėl mano žadintuvas nečirškė ir nepabudino manęs, – tarė mokytoja. – Tikrai apmaudu.

Oi, kaip sunku buvo susilaikyti nesijuokus. Pirmą pamoką turėjom skaičiavimą. Kai jau gerokai paskaičiavom, išgir-

dom viršuj čirškiant žadintuvą. Nes kaip tik tada buvo septinta valanda. O klasės laikrodis rodė devintą.

– Kas čia dabar? – nustebusi tarė mokytoja.

– Balandžio pirmoji, tai tu žioploji, apgavom, apgavom, – ėmėm šaukti visi.

Tik balandžio pirmąją galima šitaip kalbėti su mokytoja.

– Kokie vaikai, – tarė mokytoja.

Kai baigėsi visos pamokos, numatytos tvarkaraštyje, aišku, manėm galėsią eiti namo, nors tebuvo pirma valanda. Bet tada mokytoja pasakė:

– Balandžio pirmoji, balandžio pirmoji, mokysiu kiek noriu!

Ir turėjom pasilikti dar vieną valandą. Bet niekis, nes mokytoja skaitė mums linksmus apsakymėlius.

Einant namo Ulė staiga tarė Lasei:

– Oi, Lase, tavo kelnėse iš užpakalio didžiulė skylė!

Lasė kone sprandą nususuko, stengdamasis pamatyti, o tada Ulė sušuko:

– Balandžio pirmoji, balandžio pirmoji!

Ulė be galo džiūgavo apgavęs Lasę. Po kiek laiko sutikom piktajį kurpių, kuris gyvena pusiaukelėje tarp Didkaimio ir Padaužų kaimo. Ulė taip buvo įnikęs į žaidimą, kad pasakė:

– Žiūrėkit, ponas Gerai, antai lapė krūmuose tupi!

Bet Geras nė nepažvelgęs teatsiliepė:

– Aš tik matau keliu einant krūvą snarglių.

Tada Lasė nusijuokė.

Po pietų, kai išmokom pamokas, Lasė nubėgo į Pietinę sodybą ir pasakė Ulei:

– Ule, į Šiaurinę sodybą atvažiavo metalo laužo supirkėjas. Perka akmenis.

– Perka akmenis? – pakartojo Ulė, visai užmiršęs, kad balandžio pirmoji. – Kokius akmenis?

– Tokius kaip jūsų sode, – tarė Lasė.

Ir Ulė pradėjo pakniopstom rinkti į maišą akmenis. Pas-
kui nutempė į Šiaurinę sodybą. Ten tikrai buvo senis, bet jis
pirko tik tuščius butelius ir skudurus.

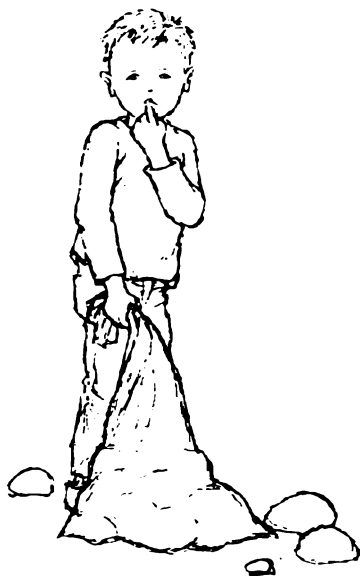
– Še, dėde, akmenų, – pasakė Ulė. Ir patenkintas atkišo
maišą seniui.

– Akmenų? – senis nieko nesuprato. – Sakai akmenų?

– Taip, – tarė Ulė dar labiau patenkintas. – Tikras grani-
tas. Aš pats juos surinkau savo sode.

– Aha, – tarė senis. – Šį sykį, drauguži, užsikabinai sau
akmenį ant kaklo!

Tada Ulė prisiminė, kad šiandien balandžio pirmoji. Jis
visas išraudo, pasiėmė savo maišą ir nutempė namo netaręs
nė žodžio. O Lasė stovėdamas už tvoros rėkė: „Balandžio
pirmoji, balandžio pirmoji“, visas kaimas skambėjo.

VELYKOS PADAUŽŲ KAIME

Dabar papasakosiu, kokios būna Velykos Padaužų kaime.

Didžiojo trečiadienio rytą iš pat anksto pas mane atėjo Brita ir Ana, nes ketinom daryti Didžiojo trečiadienio lipdukus. Juos prisega ant nugaros žiogeliais, o žmogus nieko nežino. Prisikarpėm begalę kortelių iš balto popieriaus ir nupiešėm linksmus seneliukus. Ant vienu užrašėm „Piktas orangutangas“, „Saugokis šuns“ ir dar visaip. Lasės ir Bosės kambaryje virte virė darbas. Berniukai irgi darė lipdukus.

Prisikimšusios kišenes Didžiojo trečiadienio lipdukų, Brita, Ana ir aš nubėgom pas Lasę, Bosę ir Ulę ir paklausėm, ar neisim lauk žaisti. Galvojom, kaip greičiau prikabinti jiems tuos lipdukus.

Nubėgom į Šiaurinio viensėdžio lentpjūvę ir pradėjom karstyti po lentų stirtą. Visą laiką stengėmės prisėlinti artyn prie kits kito ir prisegti lipduką, bet sekėsi blogai, nes visi vengė atgręžti nugarą. Po kiek laiko atėjo Agda, mūsų tarnaitė, pasakyti, kad laikas namo pietų. Lasė tuoj nušoko nuo lentų stirtos, pasivijo Agdą ir neužsičiaupdamas ėmė čiauškėti, vis gretindamasis arčiau. Ir Agda nepastebėjo, kaip jis prisegė jai prie nugaros lipduką. „Oi, kaip aš myliu Oskarą“, buvo parašyta ant lapelio. Oskaras mūsų bernas. Kai šis įėjo į virtuvę valgyti, Agda sukiojosi visur su lipduku ant nugaros: „Oi, kaip aš myliu Oskarą“. Oskaras pliaukštelėjo per kelius ir nusijuokęs tarė:

– Puiku, Agda, puiku.

Lasė, Bosė ir aš dar baisiau juokėmės. Galų gale Agda prisiminė Didįjį trečiadienį ir pasičiupinėjo nugarą, nutvėrusi lipduką sudegino viryklėje. Bet ir pati juokėsi.

Kai pavalgėm, aš nusitaikiusi prisegiau lipduką prie Lasės

švarkelio, kabančio ant kėdės. Jis apsilko švarkelį nieko nepastebėjęs. Taigi kai vėl sugrįžom į lentpjūvę. Lasė karstėsi po lentų stirtą su dideliu baltu lapu ant nugaros, o jame buvo parašyta: „Aš toks kvailas, kad net baisu“. Oi, kaip juokėmės! Juk Lasė visą laiką kalbėjo, kad niekas negalės prisegti jam lipduko.

Didžiojo ketvirtadienio vakarą visi vaikai apsitaisėm Velykų bobomis. Berniukai taip pat. Aš užsigobiau languotą Agdos skepetą, prisirišau dryžuotą prikyštę ir apsigiaiu ilgą juodą sijoną.

Tada pasiėmiau žarsteklį joti. Lasė pasičiupo didelę tvartą šluotą. Aš nuojau į Šiaurinę sodybą ir palikau velykinį laišką Britai su Ana. „Linksmų Velykų linki jums sena ragana, kuri dabar iškeliauja į pragarinę“, rašiau laiške.

Tėtis kaip tik degino sode lapus, ir mes, visos Velykų bobos, šokinėjom per degančias lapų šūsnis, vaidindamos, kad esam pragare. Sode kvėpėjo pavasariu, nes visada taip atrodė, kai deginami lapai. Mudvi su Ana sutarėm, jog greit bėgsim pažiūrėti, ar mūsų vietelėj už skalbyklos dar nepradėjo kaltis žibutės.

Velykų vakarą mama su tėčiu turėjo važiuoti vaišėsna į pastoriaus sodybą Didkaimyje, todėl Lasei, Bosei ir man buvo leista pasikviesti Ulę, Britą ir Aną valgyti kiaušinių. Mama juk laiko Padaužų kaimo vištyną, ir mes turim begalę kiaušinių. Bosė mano, kad Albertina sudeda kone visus kiaušinius. Albertina Bosės višta.

– Tu manai, kad Albertina lyg iš kulkosvaidžio šaudo kiaušiniaus, – pasakė Lasė Bosei.

Valgėm virtuvėje. Stalas atrodė nepaprastai gražiai, užtiestas žydra staltiese, su geltonomis velykinėmis lėkštutėmis. Vazoje pamerкта beržų šakelių. Lasė, Bosė ir aš nudažėm kiaušinius raudonai, geltonai ir žaliai. Kiaušiniai turi būti vienspalviai, man tada jie atrodo gražesni. Net eilėraščius rašėm ant kiaušinių.

„Anai kiaušinukas, o ne kepinukas”, – buvo užrašyta ant kiaušinio. Taip Lasė sugalvojo, o Bosė pasakė, kad eilėraštis visai prastas.

– Niekas juk neketino duoti kepinuko, – tarė Bosė.

– Iš kur tu žinai, už ką tas kiaušinis, – pasakė Lasė. – Anai kiaušinukas, o ne virtinukas, – ar nemanai, kad būtų geriau, – pridūrė Lasė.

Ne, Bosė taip nemanė. Šiaip ar taip, kito eilėraščio nespėjom sugalvoti, nes kaip tik susirinko Brita, Ana ir Ulė. Valgėm labai smagiai. Ėjom varžybų, kas suvalgys daugiau kiaušinių. Bet aš tevaliojau tris, o Ulė sušveitė šešis.

– Albertina gera višta, – kai baigėm valgyti, tarė Bosė.

Paskui pradėjom ieškoti velykinių kiaušinių, pilnų karamelės, kuriuos mama kol kas buvo paslėpusi. Lasė, Bosė ir aš paprastai per kiekvienas Velykas gaunam po didelį kiaušinių, pilną saldainiukų. Bet šįmet mama pasakė, kad jeigu pasitenkinsim mažesniais kiaušiniiais, tai ji nupirks po kiaušinių Britai, Anai bei Ulei, ir padarysim jiems staigmeną per Velykų vaišes. Mes, aišku, sutikom. Mama labai gudriai buvo išslapsčiusi kiaušinius. Maniškis gulėjo indaujoj, kur laikom puodus. Jis buvo sidabrinis su gėlytėmis. Oi, koks nuostabus! Jame radau marcipano viščiuką ir daugybę saldainiukų.

Galėjom kiek norėjom neiti gulti, nes buvo Velykų vakaras. Agda išėjusi pasivaikščioti su Oskaru, taigi mes likom vieni vieni visam name. Užgesinom šviesas ir tamsoje pradėjom žaisti slėpynių. Išsiskaičiavom „eni, beni, bini, bom”, ir pirmiausia teko ieškoti Bosei. Oi, kokią gerą slaptavietę aš

susiradau! Pasilypėjau ant palangės svetainėje ir įsitaisiau už užuolaidos. Bosė kelis sykius praėjo visai arti, bet manęs nematė. O užvis geriausią slėptuvę tą vakarą buvo susiradusi Brita. Priemenėje stovėjo tėčio guminiai batai, o virš jų kabojodidžiulis apsiaustas, kuriuo jis apsilvilkdavo rytais veždamas pieną į pieninę. Brita įsilipo į batus ir susisuko apsiaustu. Galiausiai uždegėm šviesą, ir visi pradėjom ieškoti

jos, šaukdami „Šuldu buldu”, o ji sau stovėjo tyliai kaip pelytė. Ir nors visur iššniukštinėjom, vis tiek jos neradom. Tėčio apsiaustas ir batai atrodė kaip ir visada. Niekaip negalėjai nutuokti, kad juose slepiasi Brita.

– Gal jos jau nebėra, numirė, – pasakė Ulė.

Tada po apsiaustu pasigirdo kikenimas, ir pagaliau išlindo Brita, apsiavusi didžiuliais tėčio batais. Ji norėjo žaisti Batuotą katiną, bet Ana pasiūlė aplankyti senelį ir pasidaryti kiaušinių kokteilio.

Nuėjom pas senelį. Pasiėmėm kiaušinių, cukraus ir ledų. Senelis sėdėjo priešais židinį savo supamam krėsle ir labai apsidžiaugė mums atėjus. Mes įsitaisėm ant grindų priešais ugnį ir taip plakėm kokteilį, kad į visas puses tiško. Ana suplakė ir seneliui, nes jis beveik aklas ir pats negali pasidaryti. Senelis pasakojo mums apie praeitį. Tais laikais vaikai negaudavo velykinių kiaušinių su saldainiukais. Aš papasakojau, kad mano kiaušinis sidabrinis su gėlytėmis. Nes senelis negalėjo matyti.

Man labai patinka klausytis senelio apie praeitus laikus. Tik pamanykit, sykį per Velykas, kai senelis buvo mažas, taip šalę, kad jo tėtis turėjęs su piesta prakalti ledą statinėje, kuri stovėjo virtuvėje. Juk kaip baisu? Ir jokių velykinių kiaušinių! Vargšai vaikai!

MUDVI SU ANA EINAM Į KRAUTUVĘ

Parduotuvė, kurioj mes perkam cukrų, kavą ir visa kita, yra Didkaimyje, netoli mokyklos. Kai mamai ko nors prireikia, dažniausiai aš nuperku po pamokų. Bet vieną dieną po Velykų mamai pritrūko šio bei to, ir ji pasakė:

– Lisa, nėr kas daryti, teks tau nubėgti į parduotuvę.

Oras buvo labai gražus, ir man patiko keliauti į parduotuvę. Todėl atsakiau:

– Gerai! O ką aš turėsiu nupirkti?

Mama pasakė, jog geriausia viską susirašyti. Bet niekaip neradom pieštuko, ir aš atsakiau:

– Et, juk puikiausiai atsiminsiu!

Ir mama pradėjo vardinti, ką turėčiau nupirkti: du šimtus gramų mielių, gabaliuką geresnės dešros, pakelį imbiero, pakelį adatų, dėžutę ančiuvių, šimtą gramų saldžiųjų migdolų ir butelį acto.

– Gerai, gerai, viską įsidėmėjau, – pasakiau aš.

Kaip tik tuo metu į mūsų virtuvę įpuolė Ana ir paklausė, ar nenorėčiau eiti su ja į parduotuvę.

– Cha cha, – atsakiau, – kaip tik norėjau tavęs to paklausti.

Ana buvo užsimovusi savo naują raudoną kepurėlę, su pintinėle ant rankos. Tada ir aš pasičiupau savo naują raudoną kepurėlę ir taip pat pasikabinau pintinėle ant rankos.

Anai reikėjo nupirkti muilo, pakelį džiovėsių, pusę kilogramo kavos, kilogramą gabalinio cukraus ir du metrus gumelės. Ir dar gabalą geresnės dešros, kaip ir man. Ana irgi nebuvo susirašiusi, ką reikia nupirkti.

Prieš iškeliaudamos užbėgom pas senelį paklausti, gal ir jis ko pageidautų, ir senelis paprašė nupirkti ledinukų ir buteliuką kamparo tepalo.

Jau buvom prie vartelių, kai į prieangį išbėgo Ulės mama.

– Ar į parduotuvę einat? – šūktelėjo ji.

– Taip, – atsakėm.
– Oi, brangutės, ar nenupirktumėt ir man porą smulkmenų?

Mielai sutikom. Ji prašė nupirkti ritelę baltų siūlų keturiasdešimto numerio ir dėžutę vanilinio cukraus.

– Oi, palaukit, ko gi aš dar norėjau? – susimąstė ji.

– Gabalą geresnės dešros, – pasiūliau aš.

– Iš tikrųjų, – tarė Ulės mama. – Kaip tu atspėjai?

Ir mudvi su Ana išėjom truputį neramios, ar viską prisiminsim. Ilgą laiką kartojom viena kitai, bet paskui nusibodo. Ėjom susikibusios už rankų, mosikuodamos krepšeliais, švietė saulė, maloniai kvėpėjo medžiai. Dainavom, kiek galva leido. „Ir dešros, tik geros“, – dainavom mes. Skambėjo visai gražiai. Štai šitaip. Pirma traukiau aš „Ir dešros“ iš lėto, melodingai, o paskui kuo linksmesniu balsu pridurdavo Ana „Tik geros, tik geros“. O kartais vienoda melodija, pagal ją buvo gera žygiuoti. Galiausiai pasirinkom liūdną, bet labai gražią melodiją. Vos ne ašaras spaudė.

– Oi, toji dešra vienas gaudumas, – pasakė Ana, kai galų gale priėjom krautuve.

Krautuvėje buvo daug žmonių, ir teko ilgai laukti, kol priėjo mūsų eilė. Ir tada turėjom dar luktelti, nes suaugę mano, kad vaikams nėra kur skubėti. Vis grūdasi pirma. Bet štai pats dėdė Emilis išėjo į krautuve. Mes jį pažįstam. Pradėjo klausinėti, kas gero Padaužų kaime, ar daug kiaušinių suvalgėm per Velykas, ar greit ketinam tekėti.

– Dar kol kas neketinam, – atsakėm.

– O ko panelės atėjo pirkti? – paklausė dėdė Emilis. Jis visada šitaip erzinas, bet man vis tiek patinka. Už ausies

užsikišęs pieštuką, su mažyčiais rudais ūsiukais. Ir kiekvieną kartą pavaišina rūgščiais saldainiukais iš didelės dėžės.

Pirmiausia išskaičiavo Ana, ką turėjo nupirkti savo mamai ir seneliui. Dėdė Emilis svėrė, dėjo į maišelius, ką tik Ana sumurmėdavo.

Paskui atėjo mano eilė vardinti, ko reikia mano mamai ir Ulės mamai. Ir Ana, ir aš iš paskutiniųjų stengėmės nieko neužmiršti. Tada dėdė Emilis pavaišino rūgščiais saldainiukais, ir mes išėjom.

Tuoju už mokyklos sutikom pažįstamą berniuką. Jis pastebėjo mūsų naujas kepurėles.

Kai paėjom gerą galiuką ir jau atsidūrėm sankryžoje, kur kelias suko į Padaužų kaimą, pasakiau:

– Ana, ar atsimeni, kad būčiau pirkusi mielių?

Ana niekaip neprisiminė. Pradėjom čiupinėti paketėlius mano krepšelyje. Bet nebuvo nieko panašaus į mieles. Turėjom grįžti atgal į krautuvę. Dėdė Emilis pasijuokė iš mūsų, davė mielių ir dar pavaišino rūgščiais saldainiukais. Ir mes išėjom.

Kai vėl priėjom sankryžą, Ana sušuko:

– Oi, senelio kamparo tepalas!

– Tokio tikrai nemačiau, – pasakiau aš.

Nori nenori teko grįžti atgal į parduotuvę. Oi, kaip dėdė Emilis juokėsi iš mūsų! Davė kamparo tepalo ir vėl saldainiukų.

Kai dar sykį priėjom sankryžą, Ana taip persigando, kad man net gaila jos pasidarė.

– Lisa, – tarė ji, – aš kone tikra, kad nenupirkau cukraus.

– Ana, – pasakiau, – nekalbėk, kad nenupirkai cukraus. Kaip kažin ką, nupirkai.

Mes iščiupinėjom pirkinius Anos krepšelyje, bet ten nieko nebuvo panašaus į cukrų.

Dėdė Emilis vos nenusirito už prekystalio, kai vėl mus pamatė. Bet cukraus gavom. Ir dar saldainiukų.

– Gal verčiau paimsiu atsargai naują dėžę ledinukų, – pasakė dėdė Emilis, – nes, matyt, teks visą sandėlį ištuštinti.

– Ne, daugiau negrįšim, – pasakė Ana.

Kai dar sykį pasiekėm sankryžą, pasakiau:

– Ana, bėkim greičiau per sankryžą. Tai vienintelė išeitis. Antraip dar prisiminsim, ką užmiršom.

Ir pasileidom tekinos.

Galiausiai pasukom namų keliu. Dieną buvo nuostabi, viena iš pirmų šiltų dienų. Mes žingsniavom susikibusios už rankų ir mosikuodamos krepšeliais. Tik nesmarkiai, kad pirkiniai neiškristų. Švietė saulė, gardžiai kvėpėjo miškas.

– Gal truputį padainuokim, – tarė Ana.

Ir dainavom. Pradėjom „Ir dešros, tik geros“. Skambėjo dailiai kaip ir pirmiau, ir Ana pasakė, kad tą dainą reikėtų išmolti mokykloje ir padainuoti per egzaminus. Dainavom ir dainavom kopdamos į kalnelį namo.

Ir tada – kai aš itin gražiai užplėšiau „Ir dešros, tik geros“ – Ana tarsi visai pakvaišusi nutvėrė mane už rankos.

– Lisa, – pasakė ji. – Juk mes visai nenupirkom dešros!

Susėdom kelkraštyje ir kurį laiką netarėm nė žodžio. Pasakui Ana pasakė, jog norėtų, kad niekas nebūtų sugalvojęs dešros.

– Kodėl žmonės negalėtų valgyti dešrelių? – pasakė ji.

– Nereikėjo mums bėgti per kryžkelę, – pasakiau aš.

Teko grįžti atgal, nebuvo kitos išeities. Ak, kaip buvo liūdna! Nebedainavom daugiau. Ana pasakė nemananti, kad tą dainą apie dešrą tiktų dainuoti per egzaminus.

– Ne, – pritariau aš, – nieku gyvu per egzaminus ir apskritai niekada. Baisiausiai kvaila dainelė!

Išvydęs mus dėdė Emilis stvėrėsi už galvos ir nubėgo atsi-nešti naujos saldainių dėžės. Bet mes pasakėm, jog ačiū, daugiau nenorim saldainių.

– Aha, – tarė dėdė Emilis, – o ko tada norit?

– Tris gabalus dešros, – atsakėm mes.

– Jei tik turit kokios geresnės, – sumurmėjo Ana.

Iškėblinom namo. Bet kai priėjom sankryžą, Ana atsigręžė ir pasakė:

– Žiūrėk, antai atvažiuoja Juhanas Malūnininkas su savo sena bjauria nusišėrusia kumelpalaidke!

Juhanas yra malūnininkas, jo malūnas truputį toliau už Padaužų kaimo.

– Ar pavėžinsit? – surikom abi, kai Juhanas pasivijo mus.

– Žinoma, pavėžinsiu, – atsakė Juhanas.

Mes išokom į vežimą Juhanui už nugaros ir parvažiavom abi iki pat namų. Vienu tarpu pradėjau niūniuoti „Dešros, tiktai geros“, bet Ana pasakė:

– Jei tu dar prasižiosi dainuoti šitą dainą, išstumsiu tave iš vežimo.

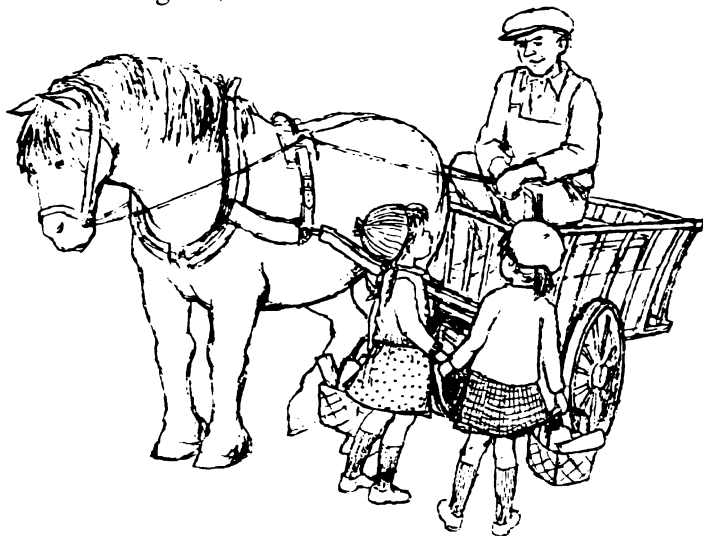
Kai įžengiau į virtuvę, mama tarė:

– Siaubas, kaip tu ilgai užtrukai!

– Ir ko čia stebėtis, – atsakiau. – Kai šitiek dešros reikėjo nupirkti.

Iškrausčiusi viską iš krepšelio, mama pasakė:

– Šaunuolė mergaitė, nieko neužmiršai.

PAMATOM VANDENĮ

Iš tiesų vieškelis baigiasi Padaužų kaime. Nors toliau dar vingiuoja siauras prastas keliukas per mišką iki Juhano Malūnininko. Juhanas keistas seneliokas. Gyvena vienu vienas trobelėje miško gūduroje. Ten pat šalia ir jo malūnas. Malūnas prie upelio, vadinamo Gluosnių upeliu. Gluosnių upelis ne toks tylus ramus upeliūkštis kaip mūsų ganykloje. Anaip-tol, teka šniokšdamas ir putodamas. Juk kitaip ir malūno ten negalėtų būti. Nes didžiulis malūno ratas nesisuktų, jei Gluosnių upelio vanduo netekėtų taip srauniai ir neišjudintų rato.

Nedaug kas važiuoja malti į Juhano malūną. Tik mes iš Padaužų kaimo ir dar vienas kitas, gyvenantys anapus miško. Taigi Juhanas dažniausiai vienu vienas savo malūne. Ir keisčiausia, kad Juhanas nemėgsta suaugusių žmonių. Jam patinka tik vaikai. Kai nueinam pas jį, Juhanas plepa neušičiaupdamas, o jei pasirodo suaugęs žmogus, neištaria nė žodžio, nebent reikia atsakyti į klausimą.

Vieną pavasario dieną tėtis paliepė Lasei nuvežti į malūną sumalti porą maišų rugių.

– Puiku, – atsakėm, – tada ir mes važiuosim.

Mes turim seną juodą kumelę, vardu Svėja. Tėtis jau be galo seniai ją įsigijo. Ir vadina piršle. Nes tą sykį, kai važiavo pirštis mamai, Svėja tempė vežimaitį.

Tėtis nė kiek nebijo leisti mūsų su Svėja. Sako, kad Svėja protingesnė už visus Padaužų kaimo vaikus draugėn sudėjus.

Du maišai rugių ir dar mes visi vaikai, išėjo nemenkas krovins. Svėja pasuko galvą nelabai patenkinta. Bet Lasė pliaukštelėjo vadžiomis ir tarė:

– Žiūrėk, Svėja, nekvailiok!

Ir patraukėm miško keliuku. Kelias buvo kupstuotas, duobėtas, vežimui riedant per akmenis kiekvieną kartą atsi-trenkdavom į kits kitą. Bet tik juokėmės.

Dar toli gražu nematyti malūno, o Gluosnių upelio šniokštimą išgirsti važiuojant per mišką. Oi, kokia įdomi vieta malūnas! Ir kaip čia gražu. Bet truputį ir baisoka. Kai stovėdamas prie malūno ir žiūrėdamas į malūno ratą nori ką pasakyti, turi kone šaukti, kad išgirstų.

Juhas be galo apsidžiaugė mus pamatęs. Nusekėm pasukui jį į malūną. Jis visą laiką kikeno, atrodė kažkoks įtartinas. Palikę maišus ir viską apžiūrėję, susėdom ant pievelės priešais malūną, ir Juhasas prapliupo šnekėti. Matyt, nebuvo žodžio prataręs keletą dienų, nes tratėjo nesustodamas.

Juhasas pasakė, kad malūne gyvenęs nykštukas. Matęs jį daugelį sykių. Nykštukas dažniausiai esąs geras, bet kartais pridaras išdaigų. Žiūrėk, įsikimba į girnapsuę ir neleidžia sukintis. Arba ima ir papila visą maišą miltų ant grindų. O vieną sykį, atėjęs į malūną labai labai ankstų rytą, Juhasas gavo nuo nykštuko antausį. Juhasas tespėjo pamatyti, kaip tarsi žaibas blykstelėjo, kai įžengė pro duris. Ir nykštukas staiga dingo. Bet šiaip jis geras. Mėgsta šluoti, tvarkyti malūną.

Taip, malūnas iš tiesų nuostabi vieta. Už Juhaso trobelės buvo nedidelė proskyna. Ten, girdi, elfai šoką. Juhasas sėdįs savo kambarėlyje ir spokšas į juos pro užuolaidą. Išvydę Juhaną elfai akimirksniu dingsta. Juhasas matęs net miško fėją. Stovėjusi už eglės ir iškišusi nosį kvatojusi, net visas miškas skambėjo. Oi, koks, man atrodo, laimingas Juhasas, šitiek visko matęs.

Jau anksčiau ne sykį tą buvom girdėję, bet Juhasas vėl mums pasakojo sėdint ant pievelės.

– O ar žinot, ką aš mačiau šiandakt? – beveik kuždom tarė Juhasas.

Ne, kaip mes žinosim. Ir Juhasas papasakojo matęs Vandenį.

Ana suspaudė mano ranką, o aš jos.

– Kur matėt Vandenį, Juhanai? – paklausė Lasė.

Ir tada Juhanas atsakė, jog Vandenis sėdėjęs ant akmens prie užtvankos ir taip gražiai smuikavęs, kad Juhanas nenorom pravirkęs. Juhanas parodė mums, kur sėdėjo Vandenis. Bet, deja, dabar jo ten nebuvo.

– Jis pasirodo tik naktimis, – pasakė Juhanas.

– Ar kiekvieną naktį ateina? – paklausė Bosė.

– Taip, pavasarį lyg pašėlęs sėdi ir groja naktimis, – tarė Juhanas.

Svėja aiškiai jau norėjo važiuoti namo. Taigi atsisveikinom su Juhanu. Mudvi su Ana dar sykį nubėgom dirstelti į akmenį, kur Vandenis sėdėjo.

Nuo malūno ėjo nedidelis kelelis į sodybas kitapus miško. Lasei šovė mintis, kad būtų smagu važiuoti pro ten ir pamatyti tas sodybas, taigi šmaukštelėjo Svėjai ir pamėgino nuskuti ją tuo keliu. Bet tai buvo stačiai neįmanoma! Svėja stovėjo lyg įbesta ir nekrutėjo iš vietos. Tik atsigrėžusi dėbtelejo į Lasę, tarsi norėdama pažiūrėti, ar jam protas nesusimaišė. Taigi nebuvo kas daryti, teko grįžti atgal į Padaužų kaimą. Oi, kaip Svėja lėkė namo!

Staiga Lasė tarė:

– Žadu šianakt drožti į malūną pasižiūrėti Vandenio. Ar nenorėtum kas su manim sykiu?

Iš pradžių manėm, kad jis juokauja, bet ne. Tada Bosė ir Ulė pasakė irgi eisią pažiūrėti Vandenio.

– Puiku, – tarė Lasė. – Ar mergaitės eis, ar ne, nesvarbu.

– O kodėl mes negalim, leisk paklausti? – tarė Brita.

– Ir aš taip sakau, – pridūrė Ana.

– Ką gi, kaip norit, – tarė Lasė. – Ne pro šalį ir jums dirstelti į Vandeni, juk ne kiek esat mačiusios.

– O ar tu esi matęs? – paklausė Brita.

Lasė neatsakė, tik atrodė mįslingas, tarsi kelis tuzinus vandenių būtų regėjęs.

Oi, oi, oi, kaip buvo įdomu! Lasė pasakė, kad keliauti teks vidurnaktį. Taip ir sutarėm visi, sėdėdami vežime. Lasė ma-

nė, jog geriausia neprašyti namie leidimo. Nes, girdi, suaugusiems gali šauti į galvą keisčiausios mintys, kai vaikai sumano pasižiūrėti Vandenio. Verčiau pasiprašyti po to, tarė Lasė, tuomet daugiau tikimybės.

Lasė turi seną žadintuvą, todėl ketino mus visus pažadinti. Ir štai naktį pabundu, kad Lasė stovi prie mano lovos ir tampo mane už plaukų. Bemat pašoku.

Vakare, prieš einant miegoti, Lasė padarė įtaisą, kad galėtų pažadinti Britą ir Aną. Pririšo prie virvės akmenį. Akmenį padėjo ant grindų Britos ir Anos kambaryje, o paskui atitempė virvę pro mano langą. Mano kambarys kaip tik priešais Britos ir Anos kambarį, o namai stovi visai greta kits kito. Dabar jis pradėjo tampyti virvę, akmuo subildėjo Britos ir Anos kambaryje. Šitaip jas pažadino.

Pažadinti Ulė buvo vieni juokai. Reikėjo tik įsilipti į liepą, augančią tarp Pietinės ir Vidurinės sodybų. Berniukai visada šituo keliu ropščiasi pas vienas kitą.

Nesuprantu, kaip mes ištrūkom iš namų. Maniau, mama su tėčiu tikrai pabus, taip girgždėjo laiptai tykinant žemyn. Bet nepabudo.

Naktį viena nieku gyvu nedrįščiau eiti per mišką. Nes tada miškas visai ne toks kaip dieną. Užtat keliaujant prie malūno stipriai įsitvėrusi laikiausi už Anos ir Britos. O kai priėjom taip arti, kad išgirdom šniokščiant upelį, vos susilaikiau nebėgusi atgal!

Tuo tarpu Lasė buvo labai narsus.

– Dabar prisėlinsim iš eilės ir pasižiūrėsime Vandenio, – pasakė jis.

– „Iš eilės“, ne, Lase, – pasakiau. – Šitaip aš nenoriu žiūrėti į Vandeni, kas bus, tas bus.

– Kokia tu kvaila, – tarė Lasė. – Juk mes negalim kaip mokyklos ekskursijoje priėti ir paprašyti, kad leistų į jį pažiūrėti. Vis dėlto aš tykinsiu vienas.

Ulė su Bose nutarė sėlinti drauge. O Brita, Ana ir aš atskirai. Bet, oi, kaip daužėsi širdis!

– Aš prišliaušiu ir dirstelsiu pirmas, – pasakė Lasė. – Jei Vandenis nebus, pasišauksiu jus. Skaičiuokit iki šimto! Jei iki to laiko nešūktelsiu, galėsit ateiti, tai reikš, kad Vandenis ten.

Ir jis nušliaužė. Oi, koks atrodė drąsus! Mes gulėjom ant samanų ir skaičiavom, bet kone troškau, kad Lasė suriktų, nes kuo arčiau šimto, tuo smarkiau plakė širdis. Bet riksmo nepasigirdo.

– Tada Vandenis yra, – pasakė Bosė. Ir juodu su Ule pasuko į vieną pusę, o Brita, Ana ir aš į kitą.

– Gal numirsiu, – pasakė Ana.

Oi, štai ir malūnas! Ir užtvanka! O ten, ten akmuo! Ir jis ten sėdėjo! Vandenis sėdėjo ant akmens. Visas nuogas. Ir grojo. Melodiją vos galėjai girdėti pro vandens šniokštimą. Ir aiškiai matyti neįmanoma, nes buvo tamsu. Ir vis dėlto jis ten sėdėjo, tikrai sėdėjo.

– O, aš jį matau, – sukuždėjo Ana.

– Paklausk, kaip jis groja, – sukuždėjo Brita.

– Visai nepanašu į smuiką, – sukuždėjau aš. – Ir ką jis groja?

– Jis... jis groja „Susibūrimą prie siurblio“, – pasakė Brita.

– Ne, ką jūs, – pasakiau aš.

Ir iš tiesų, jis grojo „Susibūrimą prie siurblio“. Tai bent linksmas Vandenis. Ir Vandenis buvo ne kas kitas kaip Lasė, jis sėdėjo ant akmens ir grojo šukomis. Nuogut nuogutėlis.

– Na, bent jau pamatėt Vandeni, – tarė Lasė po to.

Bosė pasakė, jog šiek tiek paūgėjęs prikuls Lasė.

ULĖ SULAUKIA SESYTĖS

Kartais taip įkyri Lasė su Bose, kad pagalvoju, jog geriau būtų visai neturėti brolių. Erzina mane, kai žaidžiu su lėlėmis, kumščiuojasi be paliovos ir šiaip mušeikos. Ir dar vis liepia šluostyti indus, girdi, mano eilė. Sykį Lasė pasakė mamai, jog negališ suprasti, kam toji mergaitė. Verčiau reikėjo įsitaisyti dar devynis berniukus, be Lasės ir Bosės, tada būtų užtekę visai futbolo komandai. Bet tada mama atsakė:

– Aš labai džiaugiuosi turėdama savo mergytę. O dar devyni berniukai, gink Dieve! Pakanka jūsų dviejų nutrūktgalvių.

Taigi Lasė nieko nepešė su savo kvailu pasiūlymu.

Bet kartais man patinka turėti brolius. Kai vakarais žaidžiam pagalvių karą arba kai atėję pasakoja vaiduoklių istorijas, dar per Kalėdas ir šiaip. Sykį Bosė buvo nuostabus. Vienas berniukas mokykloje apkūlė mane už tai, kad kumštelėjau, ir jam iškrito knygos. O tada Bosė apkūlė jį ir pasakė:

– Daugiau šitaip nesikėtriok!

– O kam ji mane pastūmė? – tarė Bengtas. Toks buvo to berniuko vardas.

– Dėl to ji nekalta. Juk nematė tavęs. Neturi pakaušy akių, mulki, – pasakė Bosė.

Oi, kaip aš tada mylėjau Bosę! Ir Lasė, ir Bosė visada duoda ledinukų, kai nusiperka. Užtat gal ir neblogai turėti brolių. Nors, aišku, geriau būtų turėti seserų, be abejo.

– Svarbiausia ką nors turėti, – sakydavo Ulė. Kol nebuvo sulaukęs sesytės, baisiai niršo, kad neturi nei brolių, nei seserų.

– Visi kiti gali turėti vaikų, tik mūsų namuose jų nėra, – piktai kalbėjo Ulė.

Ir vis dėlto sulaukė sesytės. Oi, koks jis buvo laimingas! Tą dieną, kai ji gimė, atlėkė pakniopstom ir liepė tučtuojau ateiti jos pasižiūrėti. Mes ir nuėjom.

– Štai ji, – pasakė Ulė, tartum tikrą stebuklą mums rodydamas. – Argi ne dailutė? – pridūrė nepaprastai susižavėjęs.

Bet ji anaip tol nebuvo dailutė. Visa raudona, susiraukšlėjusi, mano akimis, stačiai bjauri. Nors rankutės tikrai gražios.

Dar niekad nebuvo regėjusi tokio apstulbusio žmogaus kaip Lasė, kai jis išvydo Ulės sesutę. Išpūtė akis ir tik stovėjo prasižiojęs. Bet nieko nepasakė.

– Tikrai labai miela, – tarė Brita. Ir mes išėjom.

Po to Lasė pasakė Bosei:

– Vargšas Ulė! Šitokia sesutė! Ne todėl, kad Lisa būtų gražuolė, bet nors į žmogų panaši. Tik pagalvok, kai anoji pradės lankyti mokyklą, kaip Ulei bus gėda. Nes bjauresnės mergaitės niekas nematė mūsų mokykloje.

Po to praėjo gera savaitė, ir mes nė karto per tą laiką nebuvom Pietinėj sodyboj. Ulė kasdien čiauškėjo, kokia miela jo sesytė, ir kiekvieną kartą Lasė atrodė be galo keistas. Pagaliau visi buvom pakviesti Pietinėn sodybon į Ulės sesutės krikštynas.

– Oi, vargšas vaikas, – pasakė Lasė einant į Pietinę sodybą. – Geriausia būtų, kad ji numirtų dar maža.

Pietinės sodybos svetainėje buvo labai gražu. Daugybė gėlių, nes Ulės sesutė gimė pavasarį, kai žydi raktažolės ir pakalnutės. Puode ant židinio pamerkta šakelių, stalas padengtas kavai. Ir Ulė toks išsipuošęs. Beje, mes taip pat. Pastorius jau laukė. Staiga atsivėrė durys, ir teta Lisa išėjo su Ulės sesyte ant rankų. Oi, kokia mažylė buvo graži! Akys didelės, tamsiai mėlynos, veidelis skaistus, o jau lūputės, neįmanoma aprašyti kokios dailios! Ir aptaisyta ilgais plonos baltos medžiagos krikšto marškinėliais.

Lasė atrodė toks pat nustebeš kaip ir pirmą sykį ją išvydęs.

– Ar jūs naują įsigijot? – sukuždėjo jis Ulei.

– Naują, ką tu nori pasakyti? – tarė Ulė.

– Naują vaiką, – atsakė Lasė.

– Nebandyk teisintis užmiršęs, kad aš turiu sesytę, – pasakė Ulė, nesupratęs, kad Lasė palaikė ją kitu vaiku. Tada Lasė daugiau nieko neprisidūrė.

Pastorius pakrikštijo Ulės sesutę Čerstina.

Oi, kaip man patinka Čerstina! Mieliesnio kūdikio niekur nerasi. Ana, Brita ir aš kone kasdien bėgam į Pietinę sodybą pažiūrėti, kaip teta Lisa vysto ją. Kaip mosikuoja rankomis ir kojomis, aišku, ne teta Lisa, o Čerstina. Nuostabus vaizdas. Kartais Ulė bando pamėgdžioti jos spurdėjimą, bet tada visai neatrodo gražiai. Ypač ji spurda maudoma didžiojo praustuvėj. Jai labai patinka maudytis. Kartais, gulėdama savo lovytėje, rodos, šneka. Lyg kartoja „gu, gu“. Ulė mano, kad ji greitai iš tiesų kalbės. Bet teta Lisa sako, jog dar teks palaukti, nes Čerstinai vos penki mėnesiai. Kai Ulė prieina prie lovytės ir pasižiūri į Čerstiną, ši ima šypsotis tarsi be galo patenkinta, kad jį pamatė. Čerstina neturi dantukų, bet vis tiek šypsosi nepaprastai gražiai. Ulės akys tiesiog švyti, kai į ją žiūri. Svipas truputį pavyduliuoja Čerstinai. Jis, aišku, nori, kad Ulė tik jį vieną mylėtų. Bet Ulė švelniai paglosto

Svipą, primena, koks jis geras ir gražus šuo, tada Svipas liaujasi pavyduliavęs.

Kartą Anai ir man teko pažiūrėti Čerstiną. Teta Lisa buvo labai užsiėmusi, ruošėsi kepti. Laimė, Ulės nebuvo namie. Nes tada būtų pats pažiūrėjęs Čerstiną. Oi, kaip buvo linksma! Štai. Čerstina gulėjo lovutėje ir klykė visa gerkle, kai tuo tarpu teta Lisa kepė duoną. Ji buvo šlapia, alkana ir pikta. Aišku, Čerstina, ne teta Lisa. Ir tada teta Lisa pasakė:

– Kaip jūs manot, ar sugebėtumėt ją numaudyti?

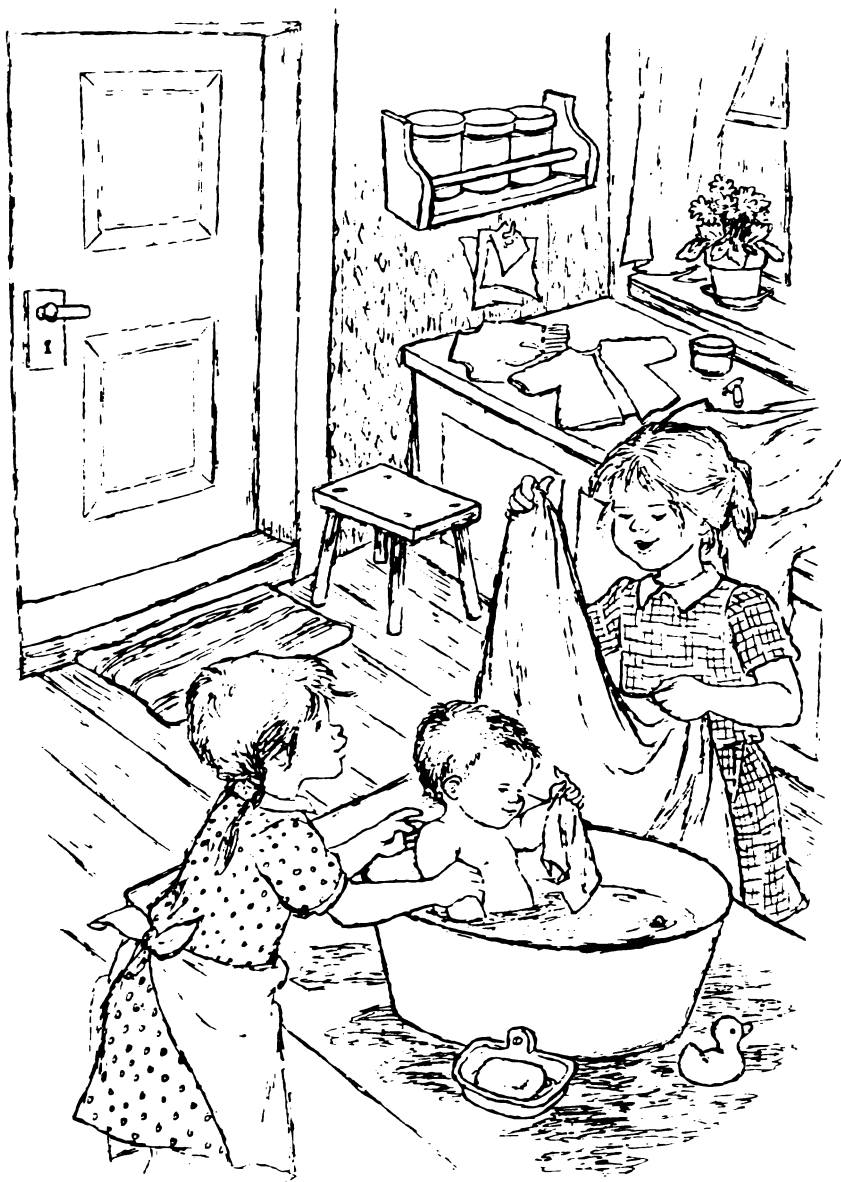
– Žinoma, – sušukom abi netverdamos džiaugsmu.

Ana paėmė praustuve ir pripylė vandens, nors teta Lisa atėjusi patikrino alkūne, ar geras šiltumas. O aš iškėliau Čerstiną iš lovytės. Ir tik pagalvokit, ji tuoj nustojo rėkti ir pradėjo net šypsotis. O kai priglaudžiau prie savęs, įkando man į žandą. Neskaudžiai, netgi maloniai. Nes ji neturi dantų. Apseilėjo mane, bet niekis.

Aš žinau, kaip paimti mažus vaikus. Svarbiausia prilaikyti nugarytę, teta Lisa mane pamokino. Taip pat žinau, kaip laikyti maudant, kad galva nepanirtų į vandenį. Aš laikiau Čerstiną, o Ana prausė su skudurėliu. Čerstina skeryčiojo rankutėmis ir kojytėmis ir vis čiaušėjo „gu, gu“. Dargi pabandė čiulpti skudurėlį, bet nieko neišėjo!

– Ji tokia meilutė, kad nors suvalgyk, – pasakė Ana.

Ana patiesė minkštą vystyklą ir paklodėlę ant virtuvės stalo. Kai lig soties prisimaudė, aš ir paguldžiau ją ten atsargiai. Susukom į paklodėlę ir nušluostėm. Darbavomės abi, Ana ir aš. Paskui išpudravom visą kūnelį. Staiga Čerstina įsikišo kojos nykštį į burną ir pradėjo žįsti. Oi, tai bent gražumėlis! Niekas pasauly neturi tokių nuostabių kojos nykščių kaip Čerstina. Bet teko atimti iš jos nykštį, nes reikėjo apvilkti marškinėlius ir palaidinukę. Paskui teta Lisa suvystė ją, nes čia buvo sunkiau. Galų gale buvo gatava, ir teta Lisa ją pamaitino.

Paskui Ana ir aš išsivežėm Čerstiną pasivažinėti. Žaidėm, kad Ana tėtis, aš mama, o Čerstina mūsų vaikutis. Netrukus Čerstina užmigo. Bet mes vis tiek vežiojom, nes buvo labai smagu. Šitaip bevaikštinėjant parėjo Ulė. Jis tučiuojau pripuolęs atėmė iš mūsų vežimėlį, lyg būtų manęs, kad ketinam pagrobti Čerstiną. Bet šiek tiek pavežiojęs, leido ir mums įsitverti į rankeną ir padėti jam stumti. Mes papasakojom Ulei, kaip Čerstina čiulpė savo kojos nykštį. Tada Ulė patenkintas nusijuokė ir pasakė:

– Taip, kas patikės, kokių pokštų prikrečia šitas vaikas. Gal užaugusi ji bus cirkininkė.

Paskui, kiek pavežiojęs, pridūrė:

– Aha, čiulpė kojos nykštį, juk ji beveik kasdien jį čiulpia. Bet aš vis tiek džiaugiuosi, kad jūs pamatėt.

Kaip tik tuo metu Čerstina pabudo ir pažvelgė į Ulę. Tada jis pakuteno jai pasmakrę ir tarė:

– Ak tu, mažyle, čiulpei savo kojos nykštį!

Po to nusijuokė ir atrodė dar labiau patenkintas. Lyg pati didžiausia gudrybė pasaulyje buvo žįsti kojos nykštį.

LIETUI LYJANT

Vieną rytą, kaip tik prasidėjus vasaros atostogoms, pabudau prastai nusiteikusi. Diena atrodė visai nemaloni. Lijo, pūtė vėjas, negalėjai nosies lauk iškišti. Be to, dar buvau susipykusi su Brita ir Ana. Vakarykščiai žaidėm klases, ir tada Brita su Ana pasakė, kad užmyniau ant linijos, kai aš toli gražu neužmyniau.

– Jeigu jūs tokios neteisingos, aš daugiau su jumis nežaisiu, – pasakiau.

– Kaip nori, – pasakė Brita, – gali nežaisti.

– Manai, kad čia kas jaudinsis dėl tavęs, – pridūrė Ana.

Ir aš nuėjau namo. O Brita su Ana dar ilgai šokinėjo. Aš stovėjau pasislėpusi už užuolaidos virtuvėje ir spoksojau į jas, bet saugojausi, kad manęs nepamatytų. Ir galvojau, jog niekad kaip gyva su jomis nežaisiu.

Bet fui, kaip buvo nuobodu rytojaus dieną lietui lyjant! Stačiai nežinojau, ką veikti. Lasė ir Bosė buvo peršalę ir trečia diena gulėjo lovoje. Nuėjau pas juos šnektelti, bet juodu gulėjo ir skaitė, o man tik burbteldavo retkarčiais. Mielai būčiau pažiūrėjusi, ką veikia Brita su Ana, bet atsiminiau, kokios jos buvo neteisingos, ir pasižadėjau daugiau niekada neiti į Šiaurinę sodybą. Užtat nudrožiau į virtuvę pas mamą.

– Fui, mama, kaip nuobodu, – pasakiau.

– Argi, – tarė mama. – Aš nė nepastebėjau.

– Tikrai, lyja ir lyja be paliovos, – pasakiau. – Nežinau, kas veikti.

– Aš tavim dėta išsikepčiau pyragą, – tarė mama.

Mama šitaip pasakė lyg manydama, kad aš moku kepti pyragus. Betgi aš nemokėjau, bent niekad nemėginiau.

Ir vis dėlto! Iškepiau pyragą vieną viena, ir dargi labai gardų. Nors, aišku, mama pasakė, ką turiu daryti. O dariau

štai kaip. Pirmiausia į dubenį sumušiau du kiaušinius ir įbėriau du puodelius cukraus. Plakiau ilgai, ir buvo be galo smagu. Tada prikaistuvyje ištirpinau gerą gumulą sviesto ir supyliau prie kitų produktų į dubenį. Paskui pridėjau miltų ir pieno, neprisimenu tiksliai kiek. Taip pat tarkuotą citrinos žievelę ir kepimo miltelių.

Kepiau pasijuosusi baltą prikyštę ir plaukus susirišusi balta trikampe skarele. Oi, kaip nekantravau, kai mama ištraukė iš krosnies mano pyragą! Paguldė jį ant švaraus rankšluosčio. Pyragas buvo rusvas ir purus. Nė nežinojau, kad taip sugebu

kepti. Mamai atrodė, jog turėčiau nunešti Lasei ir Bosei po gabaliuką pyrago ir sulčių. Aš taip ir padariau. Jie labai apsidžiaugė. Ir baisiausiai nustebo, kai pasakiau, jog pati pyragą iškepiu.

Paskui man šovė mintis. Aišku, Brita su Ana buvo neteisos, bet pagalvojau, o gal dovanoti joms ir pavaišinti pyragu. Brita su Ana ir aš siuntinėjamės laiškus cigarų dėžėje, kurią traukiam virvele tarp jų kambario Šiaurinėj sodyboj ir mano kambario Vidurinėj sodyboj. Dabar parašiau laišką, įdėjau į cigarų dėžę ir sušvilpiau, nes visad pašvilpdavom, norėdamos pranešti, jog siunčiam laišką. Laiške rašiau šitaip:

„Kadangi man ką tik nusisekė iškepti pyragą, gal norėtumėt pasižiūrėti ir truputį paragauti”.

Nepraėjo nė poros minučių, kai jos rūkte atrūko. Nieku gyvu nenorėjo patikėti, kad viena iškepiu tokį puikų pyragą. Bet aš pasakiau:

– Brangutės, čia nereikia jokios gudrybės! Bet kas gali tą padaryti.

Mes sėdėjom mano kambaryje, gėrėm sultis ir valgėm pyragą. Bet po to Brita su Ana tučtuojau nubėgo namo prašyti mamą, kad ir joms leistų kepti pyragą.

Lijo kaip liję, ir aš nežinojau, kas veikti. Tada vėl nuėjau pas mamą.

– Mama, baisiai nuobodu, nežinau, kas veikti, – pasakiau.

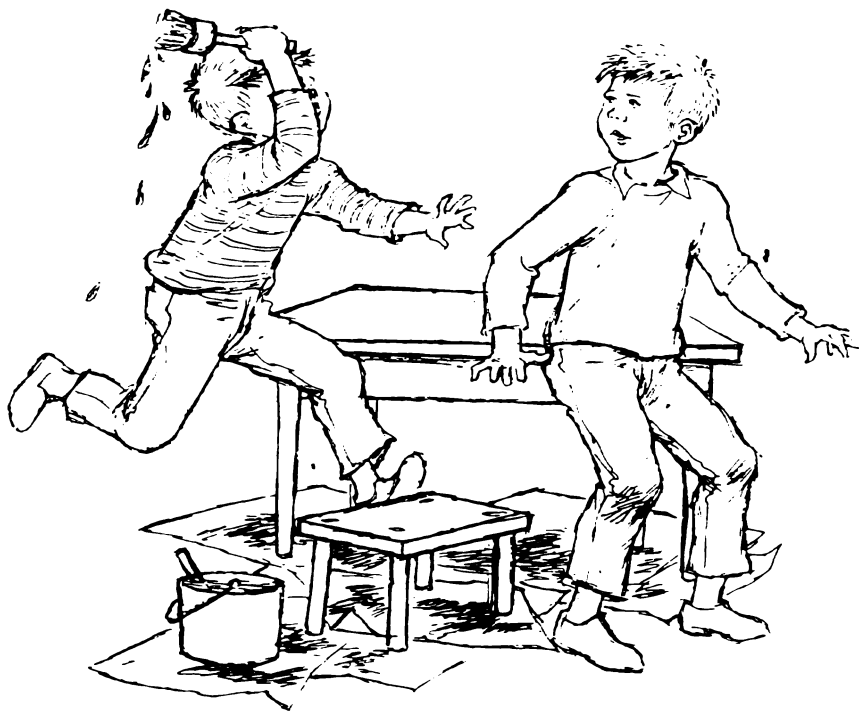
– Tavim dėta aš paimčiau ir nudažyčiau stalelį verandoj, – tarė mama.

Mama turbūt mano, kad aš viską sugebu padaryti! Ji padėjo man išmaišyti dažus dėžutėje. Spalva buvo gražiai žalia. Ir aš pradėjau dažyti. Stalelis išėjo nepaprastai gražus, atrodė visai kaip naujas. Dažydama buvau apsilikusi seną kombinėzoną, kad neapsitaškyčiau drabužių.

Paskui nuėjau pas Lasę ir Bosę ir papasakojau, kad nudažiau verandos stalelį. Jie tuoj stryktelėjo iš lovų ir nulėkė

pasižiūrėti. Tada pasakė mamai, jog esą visai sveiki, todėl nori persirengti ir taip pat dažyti. Mama leido Bosei nudažyti seną padėklą, o Lasei suoliuką. Paskui Lasė dar įsigeidė nudažyti virtuvės kanapą, bet tada mama pasakė, jog negali visas namas būti žalias.

Staiga Lasė plekštelėjo žaliais dažais Bosei per nosį. Tada Bosė užsispyrė irgi brūkštelėti Lasei per nosį. Bet Lasė pabėgo. Bosė nusivijo iš paskos, neketindamas nusileisti. Kaip tik tuo metu įėjo mama ir pamatė, kaip dažai varva ant grindų. Ji pasakė, kad jei nesiliaus, nudažys abu mėlynai. Bet Bosė buvo nežmoniškai įniršęs, kad negavo tęptelti Lasei per nosį. Tada mama paėmė ir brūkštelėjo Lasei per nosį, paskui atėmė iš abiejų teptukus. Amžinai šitaip atsitinka, kai berniukai imasi kokio darbo!

Kaip tik tuo metu Brita su Ana atsinešė savo kepto pyrago. Jis buvo toks pat puikus kaip maniškis. Tik maniškis gal truputį labiau pakilęs.

Susėdom visi palėpėj. Bosė nusiropštė liepa pakviesti Ulės, kad šis taip pat paragautų Britos ir Anos pyrago.

Palėpėje buvo labai jauku. Lietus barbeno į stogą virš galvų ir šniokštė laštakais. Vienas malonumas sėdėti, valgyti pyragą, nereikėjo niekur eiti. Ir taip pat smagu, kad jau nebesipykom su Brita ir Ana.

– Gal tu vakar ir neužmynei linijos, – pasakė man Ana.

– Gal truputį užmyniau, – atsakiau.

Skersai palėpės kone po pat stogu eina dvi sijos. Galima ant jų užsilipti, nors ir sunku. Ten berniukai ir buvo užsiropštę Naujųjų metų išvakarėse, kai gąsdino mus. Dabar Lasė sugalvojo, kad visi ten užsikartume. Mes taip ir padarėm. Įdomu buvo laiptoti sijomis. Galėjai net nušokti nuo vienos ant kitos. Bet tada reikia vikriai įsikibti į stogą, antraip tučtuojau nudribsi. Kaip tik mums ten besikarstant į palėpę atėjo tėtis. Stovėjom tyliai, ir tėtis nieko nematė.

– Ne, čia nėra vaikų, – šūktelėjo jis žemyn mamai. – Tikriausiai nusikaburkštino pas Ulę.

Ir vėl nulipo žemyn. Oi, kaip mes juokėmės! (Valgydami vakarienę papasakojom tėčiui, kad buvom pastogėj, kai jis mūsų ieškojo. Tada jis pasakė, kad mes tikri padaužos.)

Bestovint ant sijų Lasė staiga tarė:

– Žiūrėkit, už gegnės užkištas popiergalis. Tikriausiai jame kas nors parašyta.

Mes tuoj nusiritom žemėn paskaityti, kas ten parašyta. Prišliaužėm prie palėpės langelio, ir Lasė palaikė lapelį. Ten buvo parašyta:

„Ieškok lobio ežero saloje. Ten užkaseu savo tikras perles. Ieškok vidury salos.

Vienas toks gyvenęs kitados šioje troboje”.

– Oi, – pasakė Ana. – Kaip įdomu! Tik parašyta su klaidomis.

– Taip senovėj rašė, supranti, – tarė Lasė.

– Tik pagalvok, tikri perlai, – pasakiau. – Oi, pamėginkim juos surasti! Tai būtume turtingi.

Brita nieko nepasakė.

– Rytoj rytą trauksim į salą, – tarė Lasė.

– Būtinai, – pritarė Bosė su Ule.

Brita vis nieko nepasakė.

„Sala ežere“, tai, ko gero, salelė Šiaurinio viensėdžio ežere.

Oi, kaip buvo nekantru ir įdomu! Pasirodo, lietingos dienos ne tokios nuobodžios. Pagaliau ir lyti nustojo. Brita, Ana ir aš nuėjom pas senelį paskaityti jam laikraščio. Mudvi su Ana šokinėjom iš džiaugsmo pagalvojusios apie tikrus perlus ir netvėrėm greičiau papasakoti seneliui. Bet tada Brita pasakė:

– Nekvailiokit! Argi nesuprantat, kad čia paprasčiausia berniukų išmonė?

– Kodėl tu taip manai? – paklausėm.

– Nagi, jei tą lapelį tikrai būtų parašęs žmogus, gyvenęs kitados Vidurinėje sodyboje, nebūtų pasirašęs „Vienas toks, gyvenęs kitados šioje troboje“. Juk, kai jis rašė, jam tada nebuvo „kitados“, argi nesuprantat?

Bet mes apie tai negalvojom, ir Brita pasakė, jog nereikia išsiduoti, o keliauti rytojaus dieną į salą ieškoti perlų.

IEŠKOM LOBIO

Kitą dieną anksti rytą visi patraukėm į salą. Pasiėmėm Šiaurinės sodybos valtį. Lasė irklavo. Berniukai be paliovos šnekėjo apie tuos perlus.

– Žinot ką, – pasakė Lasė Bosei ir Ulei. – Man rodos, jei rasim, visus perlus atiduosim mergaitėms. Juk perlai geriausiai tinka mergaitėms.

– Bala nematė, – pasakė Bosė. – Aišku, būtų galima parduoti ir gauti daug pinigų. Bet tiek to – tegul perlai atiteks mergaitėms.

– Taip, nėr ko šykštauti, – pasakė Ulė. – Perlai bus mergaičių! Aš sutinku!

– O, kokie jūs geri, – pasakėm mes.

– Bet tada jums teks juos ir susirasti, – pasakė Lasė, kai atplaukėm į salą. – Bosė, Ulė ir aš tuo tarpu pasimaudysim.

Taigi jie sugulė ant mūsų plokščio akmens ir ėmė degintis.

– Ieškokit vidury salos, – pasakė Lasė. – Ir šūktelkit mums, jei rasit! Prižadėkit būtinai! Mes norim dalyvauti, kai atidarysit skardinę dėžę.

– Iš kur jūs žinot, kad jie skardinėj dėžėj? – paklausė Brita. – Juk lapelyje nebuvo parašyta.

Tada Lasė tarsį truputį sumišo ir pasakė:

– Manau, kad jie vis dėlto į kažką sudėti.

Berniukai maudėsi, o mes ieškojom.

– Atsiims jie už tą dėžę, – pasakė Brita.

Vidury salos riogsojo akmenų šūsnis, o pačioj viršūnėj uždėti keli nauji akmenys, kurių seniau nebuvo. Taigi slapta vietę rasti anaipol nesunku. O po tais akmenimis tikrai kūpsojo surūdijusi skardinė dėžė. Mes atidarėm ją. Viduj gulėjo lapelis, o jame parašyta: „Cha cha, mergaitėms galima įkal-

bėti ką tik nori. Vienas toks, kuris kitados gyveno šioje troboje”.

Piktas Šiaurinio viensėdžio avinas nuo ankstyvo pavasario buvo paleistas saloj ganytis. Ir čia jo visur buvo pribarstyta juodų kietų spirių. Parinkom kelias ir įdėjom į dėžę. Tada parašėm naują lapelį, kurį buvom atsinešusios su savim:

„Štai čia jūsų tikros perlos! Branginkit, kadangi jas padėjo vienas toks, kuris kitados čia gyveno”.

Tada pakišom dėžę atgal po akmenimis ir nuėjusios pasakėm berniukams, jog nepasisekė rasti lobio.

– Gal dabar jūs paieškokit, o mes pasimaudysim, – tarė Brita.

Berniukai nenorėjo, bet galų gale vis tiek nukėblino į salą. Tikriausiai ketino sugalvoti dar lengvesnę slaptavietę, kad greičiau rastume. Mes nusekėm iš paskos. Sėlinom pakrūmėmis kaip tikri indėnai.

Berniukai buvo prie akmenų šūsnies. Lasė kaip tik ištraukė dėžę.

– Kokios netikėlės, kad nesugeba rasti šitokios lengvos slaptavietės, – pasakė jis.

Tada papurtė dėžę.

– Kas čia barška? – tarė Bosė.

Lasė atidengė dėžę ir perskaitė Bosei ir Ulei, kas ten buvo parašyta. Po to nusviedė dėžę kuo toliausiai ir pasakė:

– Už tai reikia atkeršyti!

Tuomet Brita, Ana ir aš iššokom iš krūmų ir susiriesdamos prapliupom kvatoti. Nieko nelaukdamos papasakojom, jog nuo pat pradžios supratom Lasės išmonę. Tada Lasė pasakė, kad berniukai suprato, kad mes supratom Lasės išmonę. Aišku, tai buvo melas, bet dėl visa ko pasakėm, kad supratom, kad berniukai suprato, kad mes supratom Lasės išmonę. Tada berniukai pasakė, et, aš jau nevalioju suskaičiuoti, bet tų „suprato” buvo begalė, vos galva nesusisuko besi-

klausant. Paskui visi drauge kaitinomės ant mūsų uolos, o berniukai taškė mus vandeniu. Ir mes juos taškėm kaip galėdamos.

Po to Lasė sugalvojo, kad reikėtų pasidaryti plėšikų lizdą ir žaisti plėšikus. Saloje stovi apgriuvusi šieno daržinė. Ji seniai nenaudojama, bet ir maža kam tinkama. Stogas visai kiauras. Šalia daržinės auga aukšta pušis. Nusprendėm plėšikų lizdą įsitaisyti daržinėje. Lasė, žinoma, tapo plėšikų vadu. Pasakė, jog jis būsiąs Robinas Hudas. Bosė buvo vado pavaduotojas ir vadinosi Rinaldo Rinaldinis. Lasė pasakė, kad mes vogsim iš turčių ir dalinsim vargšams. Bet kai pradėjom galvoti, neradom nė vieno turčiaus. Ir nė vieno tikro vargšo, nebent Liovneseto Kristina.

Protarpiais Lasė liepdavo mums sekti, kad neatplauktų kokie priešiški jūros plėšikai. Tada tekdavo ropštis siena, kopti per kiaurą stogą ir galų gale lipti į pušį. Aš bijodavau lipti į pačią pušies viršūnę, o Lasė, Bosė ir Ulė nebijodavo. Brita su Ana irgi nelipdavo aukščiau už mane.

Bet jokių priešų berniukai nesusekė, nors ir žvalgėsi iš pačios viršūnės.

Lasė paliepė man su Ana nusiirti į žemyną ir nukniaukti šiek tiek maisto. Bet tik iš turtingų, pasakė jis.

Mes išplaukėm. Ana ir aš. Tik niekaip nevaliojom sugalvoti, iš ko reikėtų vogti. Tada parėjau namo pas mamą ir paklausiau, ar negalėčiau nusikniaukti iš indaujos ko nors valgyti, nes Lasė, Bosė ir aš neketinam grįžti pietų. Mama leido. Indaujoj radau šaltų mėsos kukulaičių, keptos dešros ir šaltų bulvių. Dar pasidariau kalną sumuštinių su sūriu. Viską susikroviau į pintinę. Mama dar davė dešimt ką tik iškeptų bandelių ir didelį butelį pieno.

Tada nubėgau pas Aną. Ji taip pat turėjo pilną pintinę valgio. Kotletų, šaltos mėsos, visą kepalą duonos, butelį kisieliaus ir šešis gabalus šalto ryžių pudingo.

Kai sugrįžom į plėšikų lizdą ir iškrovėm visą valgį, Lasė atrodė patenkintas.

– Puiku, – pasakė jis. – Ar plėšiant grėsė gyvybei pavojus?

Mudvi su Ana nelabai žinojom, kaip paaiškinti, todėl pasakėm, kad šiek tiek buvo pavojaus gyvybei.

– Puiku, – vėl tarė Lasė.

Mes išdėliojom viską ant plokščio akmens priešais plėšikų lizdą, tada sugulėm kniūpsti aplink ir ėmėm valgyti. Bešveičiant visa burna, Bosė pasakė:

– Klausyk, Robinai Hudai, juk sakei, kad atiduosim vargšams. Užtat nedrybsok čia ir nekimšk visko pats.

– Aš ir esu vargšas, – pasakė Lasė, imdamas naują mėsos kukulį.

Pieno ir sulčių butelius leidom per rankas, ir kiekvienas, pajutęs troškulį, gurkšteldavo. Galų gale suvalgėm viską, liko tik du sumuštiniai su sūriu, juos paslėpėm plėšikų lizde.

Oi, kaip buvo smagu visą dieną! Daugybę kartų maudėmės, laipiojom į medžius, o vienu metu buvom pasidaliję į dvi plėšikų gaujas. Brita, Ana ir aš buvom viena gauja, gyvenom plėšikų lizde ir turėjom ginti jį nuo berniukų gaujos. Išsilaužėm lazdas, kurios atstojo ginklus. Brita budėjo prie durų, Ana žvilgčiojo pro langą, o aš dairiausi pro kiaurą stogą. Bet man nusibodo, nes labai sunku buvo išsilaikyti aukštai. Taigi nulipau žemėn ir atsistojau šalia Anos. Ir lyg tyčia tada berniukai užsikorė kita daržinės siena, kur jų negalėjom matyti, staiga sušoko pro kiaurą stogą vidun, paėmė mus į nelaisvę ir pažadėjo sušaudyti. Bet tuo metu, kai ruošėsi šaudyti, Lasė suriko:

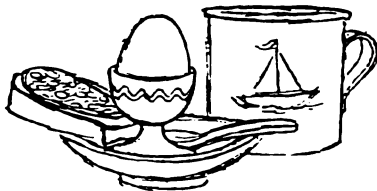
– Priešų flotilė akiratyje!

Tai buvo Oskaras, mūsų bernas, atplaukė gabentis mūsų namo. Jis pasakė, jog jau devinta valanda vakaro, ir paklausė, kas mes per paukščiai, kad nesusiprotėjim grįžti, kol dar netamsu. O mes nė nenutuokėm, kad jau taip vėlu.

– Ir niekaip neišalkstat, – piktai pridūrė Oskaras.

Kaip tik tada pasijutau šiek tiek išalkusi.

Mama su tėčiu buvo seniai pavakarieniavę. Bet virtuvėj ant stalo radom padėta sumuštinių, pieno bei kiaušinių.

MUDVI SU ANA DŽIUGINAM ŽMONES

Kai ši rudenį pradėjom lankyti mokyklą, mokytoja pasakė, jog visada turim stengtis teikti džiaugsmo kitiems. Ir niekada nereikia žmonių skaudinti, pasakė mokytoja. Tos pačios dienos pavakarę mudvi su Ana šnekučiavom susėdusios ant virtuvės laiptelių ir sutarėm, kad reikia tučtuojau džiuginti žmones. Tik blogiausia, kad nežinojom, ką reikia daryti. Nusprendėm pradėti nuo Agdos, mūsų tarnaitės. Nuėjom pas ją į virtuvę. Agda klūpom šveitė grindis.

– Nevaikščiokit, kol šlapia, – pasakė ji.

– Agda, – paklausiau aš, – sakyk, ką mes turėtume padaryti, kad tu apsidžiaugtum?

– Taip, jeigu dingsit iš virtuvės, kol šveičiu grindis, baisiausiai apsidžiausiu, – atsakė Agda.

Mes vėl išėjom. Šitaip džiuginti žmones buvo visai menkas malonumas. Tikriausiai mokytoja ne tą turėjo galvoj.

Mama sode skynė obuolius. Nuėjau pas ją ir paklausiau:

– Mama, sakyk, ką padaryti, kad tu apsidžiaugtum?

– Aš jau džiaugiuosi, – atsakė mama.

Tiesiog apmaudu! Bet nenorėju pasiduoti, užtat pasakiau:

– Bet gal aš galėčiau ką nors padaryti, kad tu dar labiau apsidžiaugtum?

– Nereikia nieko daryti, būk ir toliau tokia gera mano maža mergytė, – atsakė mama. – Didesnio džiaugsmo man nereikia.

Tada vėl nuėjau pas Aną ir pasakiau, kad mokytoja tikriausiai nė nenutuokia, kaip sunku rasti žmogų, kurį galėtum pradžiuginti.

– Pabandykim su seneliu, – tarė Ana.

Ir mes nuėjom pas senelį.

– Ar čia mano mažieji bičiuliai ateina? – pasakė senelis. – Labai džiaugiuosi!

Iš tikrųjų, ir vėl apmaudu! Juk mes vos tik įėjom pro duris, o senelis jau apsidžiaugė. Taigi nebeliko nieko veikti.

– Ne, seneli, – tarė Ana. – Nesakyk, kad tu jau džiaugiesi. Mes norim ką nors padaryti, kad tu apsidžiaugtum. Tik padėk sugalvoti ką, nes mokytoja sakė, kad teiktume žmonėms džiaugsmą.

– Gal paskaitytumėt man laikraštį, – atsakė senelis.

Ko gi ne, aišku, galėjom paskaityti, bet juk dažnai skaitydavom, tai buvo nieko ypatinga. Ir staiga Ana tarė:

– Vargšas seneli, tu čia vis sėdi savo kambaryje, ko gero, labai apsidžiaugtum, jei mes išsivestume tave pasivaikščioti?

Senelis neatrodė labai nudžiugęs, bet sutiko išeiti su mumis pasivaikščioti. Ir mes iškeliavom. Mudvi su Ana ėjom seneliui iš šonų ir vedėm jį, nes senelis pats nemato kelio.

Apvedėm jį aplink visą Padaužų kaimą, čiauškėjom ir pasakojom nenutildamos. Pakilo vėjas, pradėjo lynoti, bet mes nekreipėm dėmesio, nes buvom įtikėjusios, kad privalom džiuginti senelį.

Šitaip bevaikštant staiga senelis tarė:

– Ar nemanot, kad jau gana? Norėčiau grįžti namo ir atsigulti.

Tada parvedėm senelį atgal į jo kambarį, čia jis tuoj nusi-
rengė ir atsigulė į lovą, nors dar buvo ne vakaras. Ana ap-
klostė jį. Senelis atrodė truputį pavargęs. Prieš mums išei-
nant Ana pasakė:

– Seneli, o kokį didžiausią malonumą patyrei šiandien?

Abi tikėjomės, jog atsakys, kad maloniausia buvo pasi-
vaikščioti. Bet senelis tarė:

– Didžiausias malonumas šią dieną, aha, kai įsilipau į savo
puikią lovą. Nes jaučiuosi savotiškai pavargęs.

Vėliau mudviem su Ana reikėjo paruošti pamokas, todėl
nebeturėjom laiko džiuginti žmones. Be to, nebuvom visai
tikros, kad teisingai stengiamės džiuginti žmones, todėl nu-
sprendėm rytojaus dieną paklausti mokytoją, kaip tą daryti.
Mokytoja atsakė, jog dažniausiai tereikia visai nedaug. Gal
padainuoti dainą kokiam vienišam ir ligoniui, arba įteikti kam
gėlių, kas jų niekada negauna, arba pašnekinti kokį drovų
atsiskyrėlį.

Mudvi su Ana nusprendėm pamėginti iš naujo. Ir štai po
pietų išgirdom Agdą pasakojant mamai, kad Lioveneseto Kris-
tina serganti. Aš tuoj nubėgau pas Aną ir pasakiau:

– Kaip mums pasisėkė! Lioveneseto Kristina serga, einam
tenai padainuoti!

Šiaip ar taip, Kristina apsidžiaugė mus išvydusi, tik gal
nustebo, kad nieko krepšyje neatnešėm. Nes visada ką nors
atnešam. Bet mes galvojom, kad jai užteks džiaugsmo, kai
pradėsime dainuoti.

– Gal mes truputį padainuosim, – pasakiau aš.

– Padainuosit? – nustebo Kristina. – Kodėl?

– Kad Kristinai būtų smagiau, – pasakė Ana.

– Aha, gerai, dainuokit, – tarė Kristina.

Ir mes užtraukėm „Burmistrą Muntę“, net troba aidėjo.
Paskui padainavom „Pučia šaltas šiaurės vėjas“ visus septy-

nis posmelius. Niekaip negalėjau pastebėti, kad Kristina būtų atrodžiusi linksmesnė. Užtat dar padainavom „Sudie, tėtusi“ ir „Miegok, mažuli“, taip pat „Žemoj žvejo trobelėj“ ir dar keletą, bet Kristina nė kiek labiau nenuodžiugo. Mudvi su Ana kone užkimom, bet nenorėjom nutilti kaip reikiant nepradžiuginusios Kristinos, nors ir labai buvo sunku. O kai pradėjom „Maža juoda Sara“, Kristina išsiropštė iš lovos ir pasakė:

– Dainuokit kiek norit! O aš truputį išeisiu laukan.

Bet tada mudviem su Ana pasirodė beprasmiška daugiau dainuoti, todėl atsiveikinom su Kristina.

– Gal verčiau įteikti gėlių tokiam žmogui, kuris niekada jų negauna, – pasakė Ana.

Taigi svarstėm, kam reikėtų įteikti gėlių, ir kaip tik pamatėm Oskarą, mūsų berną, einantį namie į tvartą. Tuoju pasivijom jį, ir aš paklausiau:

– Oskarai, ar tu esi kada gavęs gėlių?

– O, ne, juk aš dar nenumiriau, – atsakė Oskaras.

Vargšelis, jis turbūt manė, kad gėlių galima gauti tik per savo laidotuves. Ana žvilgtelėjo į mane, atrodė be galo sužavėta, nes mums pasisekė rasti žmogų, kuris niekada nebuvo gavęs gėlių. Todėl tučiuojau nubėgom į Šiaurinio viensėdžio ganyklą ir priskynėm viržių puokštę. Puokštė buvo tikrai graži, ir mes nusigabenom ją į tvartą. Čia Oskaras karučiu vežiojo mėšlą į mėšladuobę tuoj už tvarto.

– Še, Oskarai, imk gėlių, – pasakėm atkišusios puokštę.

Iš pradžių Oskaras pamanė, kad tyčiojamės iš jo, ir nenorėjo imti puokštės, bet paprašėm būtinai paimti, ir jis paėmė. Po kiek laiko mudvi su Ana, ieškodamos ištrūkusio triušio, netyčia atsidūrėm prie mėšladuobės. Čia, mėšladuobėj, gulėjo Oskaro puokštė.

– Aš pradėdu galvoti, kad mokytoja klysta, – pasakė Ana.

Mudvi nusprendėm liautis džiuginusios žmones. Bet gerokai po pietų, kai abi sykiu įėjom į mūsų virtuvę, ant kėdės pamatėm sėdintį gana apsmurgusį žmogų. Tai buvo Svensonas iš Stubeneseto. Jis norėjo pirkti iš mūsų paršą, o Lasė su Bose nubėgo pašaukti tėčio, kuris arė didžiajam sklype. Tuo tarpu Svensonas sėdėjo virtuvėje ir laukė. Ana nusitempė mane į kampą ir pakuždėjo:

– Ar tau jis neatrodo drovus ir atsiskyres? O jeigu mes dar syki pamėgintume? Pašnekintume jį, palinksmintume, kaip mokytoja sakė, žinai.

Ir apsisprendėm. Paprastai mudvi su Ana galim plepėti kažin kiek, bet dabar, kai reikėjo pašnekinti ir pradžiuginti Svensoną, stačiai nesugalvojom ką sakyti. Galvojau, galvojau ir galų gale pasakiau:

– Šiandien gražus oras.

Svensonas neatsakė. Tada aš dar syki pamėginau.

– Šiandien gražus oras.

– Aha, – atsiliepė Svensonas.

Vėl stojo tylą. Po kiek laiko pasakiau:

– Ir vakar buvo gražus oras.

– Aha, – atsakė Svensonas.

Dirstelėjau į Aną manydama, jog ji galėtų truputį padėti.

Ir tada Ana tarė:

– Reikia tikėtis, kad ir rytoj bus gražus oras.

– Aha, – atsiliepė Svensonas.

Kaip tik tuo metu kieme pasirodė tėtis, ir Svensonas pakilęs išėjo. Bet jau išėjęs pro duris įkišo galvą ir nusišypsojęs tarė:

– O koks oras buvo užvakar?

– Gal vis dėlto mes jį truputį pradžiuginom, – po to pasakė Ana.

– Galimas daiktas. O dabar liaukimės. Aš daugiau nekietinu nieko džiuginti.

Ir vis dėlto džiuginau. Ana taip pat. Nes kitą dieną mokytoja papasakojo apie vieną mergytę iš mūsų klasės, vardu Merta, kuri ilgai negalės lankyti mokyklos. Ji sunkiai serganti ir turėianti keliolika mėnesių gulėti lovoje. Vakare prieš užmigdama gulėjau ir galvojau apie Mertą, tada nusprendžiau atiduoti jai Belą, savo gražiausią lėlę. Nes žinojau, kad Merta visai neturi žaislų.

Rytą papasakojau Anai, jog ketinu padovanoti Mertai lėlę, tada Ana nuėjo ir pasiėmė savo gražiausią pasakų knygą. Po pamokų nubėgom į namus pas Mertą. Ji gulėjo lovoje ir atrodė labai išblyškusi. Ir niekad nemačiau tokio nudžiugusio žmogaus kaip Merta, kai mudvi padėjom ant jos antklodės lėlę su knyga ir pasakėm, kad dovanojam jai ir lėlę, ir

pasakų knyga. Oi, oi, oi, kaip ji apsidžiaugė! Glaudė prie savęs Belą bei pasakų knyga ir tik juokėsi. Paskui šūktelėjo savo mamai, kad ateitų pažiūrėti.

Kai jau buvom už durų, pasakiau Anai:

– Žiūrėk, ir pradžiuginom žmogų, nors visai negalvojom.

Ana be galo nustebusi pasakė:

– Iš tikrųjų!

O po kiek laiko pridūrė:

– Ir gerai, kad nepradėjom Mertai dainuoti. Man rodos, žmonės labiau apsidžiaugia gavę lėlių ir knygų.

– Taip, ypač vaikai, – pasakiau aš.

SENELIUI SUKANKA 80 METŲ

Sekmadienį seneliui sukako 80 metų. Turiu pasakyti, tada Padaužų kaime sukilom anksti. Aštuntą valandą ryto visi nuėjom pas senelį, tėtis, mama, Lasė, Bosė ir aš, Agda, Oskaras iš Vidurinės sodybos, dėdė Nilsas, teta Lisa, Ulė, netgi Čerstina iš Pietinės ir, aišku, visi iš Šiaurinės. Teta Greta, Britos ir Anos mama, paruošė gražų kavos stalą. Visi turėjom gėlių seneliui.

Senelis jau buvo atsikėlęs, sėdėjo savo supamam krėsle, atrodė dailutis ir meilutis. Visi vaikai sudainavom jam dainą, o dėdė Erikas pasakė kalbą. Štai kaip jis baigė:

– Niekas neturėjo tokio tėvo kaip aš!

Tada senelis pravirko, ašaros ėmė riedėti į barzdą. Ne daug trūko, kad ir aš pravirkčiau.

Visą dieną plaukė seneliui laišakai, gėlės ir telegramos.

– O ho ho, ir kaip žmonės prisimena šitokią senį kaip aš, – kalbėjo senelis.

Vaikai pasilikom pas senelį, nes buvo smagu skaityti jam laiškus ir telegramas.

Dabar galvoju, kažin kiek sykių senelis per savo gimtadienį pasakė „o ho ho“. Jis sėdėjo tyliai savo supamam krėsle ir retkarčiais vis pakartodavo:

– Aštuoniasdešimt metų, iš tikrųjų, koks senas, o ho ho!

Kai jis šitaip pasakė penktą kartą, Ana pribėgusi pačiupo senelį už alkūnės ir pasakė:

– Seneli, prižadėk, kad niekada nemirsi!

Bet senelis į tai neatsakė, tik paglostė Anai skruostą ir tarė:

– Mano drauguže, mano drauguže!

Kai nebebuvo daugiau laiškų ir telegramų, skaitėm seneliui laikraštį. Ir ką jūs pasakysit, laikraštyje vienoje vietoje buvo parašyta:

„Sekmadienį, spalio 18 dieną, sukanka aštuoniasdešimt metų buvusiam ūkininkui Anderšui Juhanui Andersonui, Šiaurinis viensėdis, Padaužų kaimas”.

Mes tai paskaitėm seneliui, jis patenkintas palingavo galvą ir tarė:

– Taigi, net laikraštyje parašyta, o ho ho!

Nors tada negalėjau suprasti, kad buvęs ūkininkas Anderšas Juhanas Andersonas – tai senelis. Juk galėjo paprasčiausiai parašyti:

„Sekmadienį seneliui iš Padaužų kaimo sukanka 80 metų”.

Mes perskaitėm visą laikraštį seneliui. O jis retkarčiais vis norėdavo, kad pakartotume tą vietą apie buvusį ūkininką. Beje, šiaip laikraštyje nebuvo nieko įdomaus, tik kad bus karas, karas ir karas.

– Tik pagalvokit, o jeigu karas ateis čia ir sunaikins visą Padaužų kaimą, – pasakė Bosė. – Ar tu taip negalvoji, seneli?

– O ne, karas čia neateis. Dievas apsaugos mažą Padaužų kaimelį.

– Taip, ir aš tikiuosi, nes kol gyva noriu gyventi Padaužų kaime, – pasakė Brita.

Brita, Ana ir aš sugalvojom gerą dalyką. Mes nusprendėm, kad užaugęs Lasė ves Britą, ir jie gyvens Vidurinėj so dyboj, Bosė ves Aną ir gyvens Šiaurinėj, o Ulė susituoks su manim ir gyvensim Pietinėj. Šitokiu būdu visi galėsim gyventi Padaužų kaime. Sėdėdami pas senelį papasakojom berniukams savo sumanymą. Bet tada Lasė pasakė:

– Cha, aš tikiuosi gauti gražesnę žmoną už Britą!

Ir Bosė pasakė, kad užaugęs išvažiuos į Ameriką, taps indėnų vadu ir ves indėnę mergaitę, kuri bus vardu Kvatojantis Vanduo ar panašiai.

– Tai bus gražu, kai tu šūktelsi jai, – pasakė Lasė. – „Kvatojantis Vanduo, ar kava gatava?” „Kvatojantis Vanduo, ar pasodinai bulvių?”

Bet Bosė atsakė, kad jie nevalgysią bulvių, nes Bosė nemėgsta bulvių.

Ulė pasakė, kad užaugęs norėtų gyventi su Čerstina Pietinėj sodyboj.

– Nors jeigu būtinai turėsiu vesti, ką gi, galėsiu imti Lisą. Bet tvirtai neprisžadu!

Oi, kokie kvaili berniukai! Bet pamatys, kaip mes už jų ištekėsim, ar nori, ar ne. Kada nors pagaliau turi būti mūsų valia! Bent aš galvoju ištekėti už Ulės. Tik gaila, kad jis taip

mažai turi plaukų. Bet gal, kai bus didelis, dar atsiras daugiau.

Senelis nusijuokė, išgirdęs mūsų šnekas. Ir pasakė:

– O ho ho, dar daug metų praeis iki to laiko. Ir gerai, kol dar esat vaikai.

Kai senelis pavargo, mes pasakėm jam labanakt ir išėjom namo. Lauke buvo tamsu, nors į akį durk, ir Lasė, Bosė ir aš palydėjom Ulę iki jo virtuvės durų, kad nereikėtų eiti vienam per tamsą.

Ne, nebegaliu daugiau pasakoti apie Padaužų kaimo vaikus. Turiu eiti miegoti. Nes rytoj visi kasim bulves. Dėl to net trims dienoms esam paleisti iš mokyklos.

Smagu kasti bulves. Apsitaisom pačiais prasčiausiais drabužiais, apsiaunam guminiiais batais. Kartais būna šaltoka bulvių lauke, žvarbsta pirštai. Tada pučiam juos.

Neseniai su cigarų dėže iš Britos ir Anos atkeliavo laiškas. Jame buvo parašyta:

„Klausyk, Lisa, mes sugalvojom gerą dalyką. Tik palauk, kol atsidursim bulvienoj, tada kaip reik palinksminsime berniukus. Cha cha, tai bus smagu, jie baisiausiai supyks”.

Spėliuju, ką jos galėjo sumanyti. Bet sužinosiu rytoj.

PADAUŽŲ KAIME
VIENOS
LINKSMYBĖS

PADAUŽŲ KAIME VIENOS LINKSMYBĖS

Mano vardas Lisa, aš devynerių metų ir gyvenu Padaužų kaime. Mama sako, jog kaimas taip vadinasi todėl, kad mes, vaikai, esam tikri padaužos. Sunku įsivaizduoti, kaip šeši vaikai gali kelti tokį triukšmą, sako ji. Atrodo, kad mūsų bent tris kartus daugiau. O aš manau, kad didžiausias padauža yra Lasė. Jis triukšmauja kaip dešimt paprastų vaikų, nė kiek neabejoju. Ir Bosė su Ule jam visai padeda. Brita, Ana ir aš bent retkarčiais būnam ramios.

Jei kam reikia pasiekti Padaužų kaimą, turi pervažiuoti keletą stačių kalvų. Nes Padaužų kaimas labai aukštai. Jei jis būtų tik truputį aukščiau, galėtum paprasčiausiu grėbliu nusikrapštyti žvaigždes, sako Lasė. Iš Padaužų kaimo tokie gražūs vaizdai, nes mes aukštai gyvenam. Nors, tiesą pasakius, matyti beveik vien miškai. Vis dėlto daugeliui žmonių patinka žiūrėti į miškus. Kas nors ir atvyksta pasidairyti. Kartą automobiliu atvažiavo tokia ponija, ji turėjo su savim mergaitę.

– Mes tik norim pasižvalgyti po apylinkes, – pasakė didžioji ponija. Ji dėvėjo raudoną apsiaustą, raudoną skrybėlę ir buvo labai graži. Mergaitė taip pat graži, su šviesiai žydra suknele ir mažyte raudona sege. Mergaitė buvo vardu Monika, beveik tokio pat amžiaus kaip aš.

Mama paklausė, ar jos nenorėtų užėiti į mūsų sodą ir išgerti vyšnių sulčių. Man liepė pakalbinti Moniką. Kaip aš norėjau, kad Brita su Ana būtų drauge ir man padėtų. Bet jos buvo išsiųstos su reikalu į Didkaimį ir nebuvo namie. Lasė, Bosė ir Ulė buvo namie. Bet su Monika nė neketino kalbėti. Sau linksminosi už namo kertės. Kartais kyšteldavo galvą, ką nors pasakydavo ir balsiai nusijuokdavo.

– Ar ten tavo broliai? – paklausė Monika.

- Tik Lasė ir Bosė, – atsakiau. – Ulė ne.
- Kuris iš jų Ulė? – paklausė Monika.
- Tas, kur su retais plaukais, – atsakiau aš.

Bet kaip tik tuo metu atklibindavo Lasė su savo kojūkais. Aiškiai norėjo pasipuikuoti, esu tikra. Lasės kojūakai tokie aukšti, kad užsilipęs ant jų jis gali dirstelti pro viršutinio aukšto langus. Sykį taip ir padarė, kai aš savo kambaryje žaidžiau su lėlėmis. Staiga Lasė kyštelėjo galvą pro langą. Nusiėmė kepurę ir tarė:

- Labą dieną, ponია, kaip sekasi šį gražų vakarėlį?

Iš pradžių baisiausiai nusigandau, bet paskui pripuoliau prie lango ir pamačiau Lasę, vaikstantį su kojūkais. Tada pirmą kartą jis buvo juos prisitaisęs.

O dabar norėjo pasipuikuoti prieš Moniką. Žirgliojo po sodą su savo kojūkais ir šūkčiojo Bosei su Ule:

- Čia iš aukštai labai puikus vaizdas!

Agda, mūsų tarnaitė, kaip tik taisėsi šerti kiaules. Pasistatė jovalo kibirą už virtuvės durų. Ir ką jūs pasakysit, Lasė kaip tik užsirioglino ant to kibiro. Parvertė kibirą ir pats įdribo į jovalą.

– Dabar ir mes turim puikų vaizdą, – pasakė Bosė, kvatodamas ir plodamas per kelius. Monika irgi juokėsi. Lasė nusiūkino į skalbyklą ir atsistojęs po čiaupu pradėjo švarintis. Paskui sugrįžo atgal šlaputėlis, bet vis toks pat išdidus. Greždamasis plaukus pažvelgė į Moniką ir pasakė:

- Ko nepadarai, kad žmonės turėtų džiaugsmo!

Mama nuvarė persirengti sausais drabužiais, bet netrukus jis vėl pasirodė. Tada jau ir berniukai čiauškęjo su Monika. Aišku, ne Ulė, nes jis nesileidžia į šnekas su nepažįstamais žmonėmis. Bet staiga tarė Monikai:

- Ar nori pamatyti mano sesutę?

Tada tekinas parbėgo namo ir atsivedė Čerstiną. Čerstina vos pusantrų metukų. Ulė labai ją myli. Ir nėra ko stebėtis,

nes Čerstina nepaprastai miela, o Ulė daugiau neturi nei brolių, nei sesučių. Ulė pasodino ją Monikai ant kelių, ir Čerstina išpešė jai gerą kuokštą plaukų. Bet Monika vis tiek nesupyko. Turbūt žinojo, kad maži vaikai taip daro.

Aš stovėjau ir spoksojau į Monikos segę. Tada pasakiau:

– Kokia graži tavo segė.

– Ar nori ją turėti? – paklausė Monika.

Aš visai nenorėjau, taip pasakiau tik todėl, kad segė buvo tikrai graži.

Bet Monika išsisegė ją ir įbruko man į saują. Jos mama irgi liepė ją turėti. Nors mano mama pasakė:

– Ne, šitai nedera!..

Bet aš gavau segę, ji buvo visa iš smulkių raudonų karoliukų, tokios dailios segės kaip gyva nebuvo regėjusi. Dabar ji mano. Aš ją laikau dėžutėje savo komodoje.

Netrukus iš Didkaimio sugrįžo Brita ir Ana. Pamačiusios automobilį ant kelio tiesiog išpūtė akis. Į Padaužų kaimą retai atvažiuoja automobilis, nes kelias čia baigiasi. O ir tas siauras ir vingiuotas. Brita ir Ana sustojo prie vartelių, nedrįsdamos užėiti pas mus, kai mano ir Monikos mama susėdusios gėrė sultis, o mes šnekučiavom su Monika. Bet aš šuktelėjau joms:

– Ko ten stovit ir spoksot? Bene žmonių nematėt?

Tada jos atėjo, pasisveikino su Monika, ir Monika paklausė:

– Kiek iš viso vaikų yra jūsų kaime?

– Šeši su puse, – atsakė Lasė. Jo manymu, Čerstina tokia maža, kad visu vaiku dar laikyti negalima. Bet tada Ulė supyko ir pasakė:

– Tu pats ta pusė!

Mes papasakojom Monikai, kad Brita ir Ana gyvena Šiaurinėj sodyboj, Lasė, Bosė ir aš Vidurinėj, o Ulė ir Čerstina Pietinėj.

– Aš irgi norėčiau čia gyventi, – pasakė Monika.

Išgėrusi sultis Monikos mama nuėjo ir atsisėdo į automobilį, tada ir Monikai reikėjo eiti. Jos mama dar kartą apžvelgė vaizdą ir pasakė:

– Ar nepasidaro nuobodu ir nyku gyventi čia taip nuošaliai tarp miškų?

Tada mama atsakė:

– Mes turim tiek darbo, kad nėra kada apie tai galvoti.

Man atrodė, kad Monikos mama kvailokai pasakė. Mums čia anaip tol nenuobodu ir nenyku. Padaužų kaime visada linksma.

Paskui automobilis išvažiavo, ir Monika mosavo mums, kol buvo matyti.

Tikriausiai niekada nesusitiksime su Monika, pagalvojau aš. Tik jos segė pasiliko. Aš daviau palaikyti ją po truputį Britai ir Anai.

Vėliau nubėgau pas senelį, kuris gyvena pastogės kambaryje Šiaurinėj sodyboj. Tai Britos ir Anos senelis ir beveik aklas. Bet jis baisiausiai nori žinoti viską, kas dedasi Padaužų kaime, ir mes turėjom papasakoti jam apie automobilį ir Moniką. Senelis sako, kad jei ne mes, vaikai, jis niekada nieko nesužinotų. Nes suaugę Padaužų kaime neturi kada ateiti ir su juo pasikalbėti.

Mes viską viską jam papasakodavom. Senelis norėjo kuo daugiau išgirsti apie automobilį. O Bosė čia galėjo tauškėti be paliovos. Ir mano segę senelis palaikė rankoje. Aš paaiškinau, kad ji iš smulkių raudonų karoliukų, tada senelis pasakė, jog mato ją savo galvoje ir kad ji tikrai graži. Paskui papasakojau, kaip Monikos mama sakė, jog Padaužų kaime nuobodu ir nyku, tada senelis tarė:

– O ho ho, kokių kvailų esama žmonių!

Senelis mano kaip ir aš, kad Padaužų kaime vienos linksmybės.

AŠ ĮSIGYJU ĖRIUKĄ

Gal užvis smagiausia pavasariais. Mudvi su Ana bandom spėti, kada smagiausia. Anai atrodo, kad smagiausia vasaromis, o man atrodo, kad smagiausia pavasariais. Ir dar, aišku, per Kalėdas, taip mano ir Ana.

Dabar papasakosiu apie vieną dalyką, kuris atsitiko pavasarį. Mes Padaužų kaime turim didžiausią būrį avių, ir kiekvieną pavasarį jos atsiveda ėriukų. Ėriukai patys mieliausi padarėliai. Jie mielesni už kačiukus, šuniukus ir paršiukus. Man jie atrodo mielesni ir už Čerstiną, nors nedrįstu to pasakyti, kai Ulė girdi.

Tuo metu, kai avys ėriuojasi, mes kiekvieną rytą lekiam į avidę pažiūrėti, kiek naujų mažylių atsirado per naktį. Kai praveri avidės duris, avys pradeda baisyčiausiai bliauti. Ir ėriukai bliauja – švelniai, dailiai, visai ne taip storai kaip avys ir avinai. Kone kiekviena avis atsiveda po du ėriukus.

Vieną sekmadienio rytą, atėjusi į avidę, pamačiau ant šiaudų gulintį negyvą ėriuką. Tuoju nubėgau pas tėtį ir papasakojau. Jis nuėjo ir išsiaiškino, kodėl ėriukas nudvėsė. Taip atsitiko todėl, kad jo mama neturėjo tešmenyje pieno. Vargšas, vargšas ėriukas, nugaišo dėl to, kad negavo valgyti! Aš atsėdau ant avidės slenksčio ir pravirkau. Po kiek laiko atėjo Ana, išgirdusi viską, taip pat pravirko.

– Aš nenoriu, kad ėriukai gaištų, – paskiau tėčiui.

– Kaipgi, niekas nenori, – atsakė tėtis. – Bet, deja, dar vienas turės nugaišti.

Jis paėmė į glėbį vieną ėriuką, kuris atrodė labai vargas. Tai buvo nudvėsusio ėriuko brolis. Jis, aišku, irgi negalėjo gauti iš savo motinos pieno. O pienas vienintelis ką tik gimusių ėriukų maistas. Užtat tėtis pasakė, kad reikia pribaižti nudvėsusio ėriuko brolių, kad jam nereiktų dvėsti badu.

Tai išgirdusios mudvi su Ana pradėjom dar labiau verkti. Verkėm nežmoniškai.

– Aš nenoriu, kad ėriukai gaištų! – surikau ir parkritau ant žemės.

Tada tėtis pakėlė mane ir tarė:

– Jei nori, gali pabandyti girdyti šitą ėriuką iš buteliuko. Kaip kokį naujagimį vaiką.

Oi, aš be galo nudžiugau, turbūt niekad iki tol nebuvo taip nudžiugusi! Nežinojau, kad ėriukus galima girdyti kaip mažytį kūdikį. Tėtis pasakė, kad nebūčiau labai tikra. Jam atrodė, jog ėriukas vis tiek nudvės, bet pamėginti visada galima.

Ana ir aš nubėgom pas tetą Lisą, Ulės mamą, ir pasiskolinom buteliuką su čiulptuku, iš kurio Čerstina gėrė pieną, kai buvo visai mažytė. Paskui vėl nulėkėm pas tėtį.

– Tėti, ar galima, mes tam vargšiukui duosim truputį grietinėlės? – paklausiau aš.

Bet tėtis atsakė, kad ėriukas susirgs, jei pagirdysiu jį grietinėle. Jo pilvelis atlaikys tik pieną, praskiestą vandeniu. Tė-

tis padėjo man sutaisyti pieną, paskui buteliuką pašildėm karštam vandenyje. O tada įbrukom čiulptuką ėriukui. Ir ką jūs pasakysit, ėriukas tučtuoju pradėjo žįsti. Aiškiai buvo matyti, kad jis alkanas.

– Taip, dabar tu šito ėriuko įmotė, – pasakė tėtis. – Bet girdyti jį reikia anksti rytą ir vėlai vakare, žiūrėk, kad nenusibostų.

Ana pasakė, kad jei nusibos, tuoj duoti jai žinią, mielai pagirdysianti. Bet aš atsakiau:

– Cha cha, nemanyk, kad gali nusibosti girdyti ėriukus!

Pavadinau ėriuką Pontusu, ir tėtis pasakė, kad ėriukas bus mano vienos. Laimė, viskas buvo sutvarkyta, kol tą sekmdienio rytą pabudo Lasė su Bose, nes šiaip, man rodos, būtų buvę triukšmo dėl Pontuso.

– Tik pagalvokit, negali nė vieno ryto pamiegoti, Lisa tuoj įsitaisė ėriuką, – tarė Lasė pyktelėjęs, kad ne jam teko Pontusas.

Iš pradžių kiekvieną sykį visi Padaužų kaimo vaikai susirinkdavo, kai girdydavau Pontusą. Bet jiems greitai nusibodo.

Negali atsistebėti, kaip tie ėriukai išalksta. Rodos, nuolatos alkani. Kas rytą, prieš eidama į mokyklą, bėgu į avidę pašerti Pontuso. Vos mane pamato, jis tuoj pat atskuodžia vizgindamas savo uodegėlės stimburiu ir be galo gražiai bliuana. Jis visas baltas, tik ant nosytės juoda dėmelė, todėl labai lengva atskirti iš kitų ėriukų. Kol aš mokykloje, syki pagirdo jį Agda. Bet vos grįžtu namo, tučtuojau vėl jį pašeriu. O vėlai vakare dar reikia duoti. Kartą paprašiau Aną, kad už mane pagirdytų Pontusą, bet ji atsakė:

– Rytoj! Šiandien neturiu laiko.

O aš juk buvau prižadėjusi tėčiui, kad niekada nenusibos šerti Pontusą, ir man nenusibodo. Nes aš jį baisiausiai mylėjau. O ypač mylėjau, kad jis šitaip apsidžiaugdavo mane išvydęs. Pontusas turbūt manė, kad aš jo tikroji mama. Paklausiau Lasę ir Bosę, ar jiems neatrodo, kad Pontusas mano, jog aš jo tikroji mama, ir tada Lasė atsakė:

– Be abejo. Juk tu taip panaši į avį.

Vieną gražią dieną tėtis pasakė, kad pamokyčiau Pontusą gerti pieną iš dubenėlio. Bene žįs čiulptuką, kai bus užaugęs avinas.

Vargšas Pontusas, jis visai nesuprato, kodėl aš jam staiga panosėn pakišau dubenėlį. Ir nemokėjo gerti. Uostinėjo mane ieškodamas čiulptuko ir gailiai bliovė.

Bosė irgi buvo sykiu ir viską matė.

– Po šimtais, gerk pieną, – pasakė jis Pontusui. – Bene kvailas, imk ir gerk.

Aš supykau ant Bosės.

– Pontusas, žinoma, nekvailas. Tu nieko neišmanai apie ėriukus.

Bet Pontusas tik uostinėjo pieną ir graudžiai bliovė.

Aš vis dėlto geriau išmanau apie ėriukus negu Bosė. Nes sugalvojau gudrybę! Įkišau ranką į pieną. Ir ką jūs pasakysit, Pontusas pradėjo čiulpti mano pirštus. Čiulpė, čiulpė ir šitokiu būdu išsliurbė visą pieną. Aišku, truputį išlaistė.

Taip ir čiulpė Pontusas kurį laiką mano pirštus. Bet vieną rytą, būdamas labai labai alkanas, nevaliojo sulaukti, kol įkišiu ranką į pieną. Pradėjo gerti. Ir labai dailiai. Nuo tada nebečiulpė pirštų. Ir nepaprastai gaila, nes būdavo toks mielas, kai čiulpdavo.

Kai oras atšilo, avys buvo išleistos į ganyklą. Ėriukai taip pat turėjo mokytis pešti žolę. Bet pieno vis tiek jiems reikėjo, todėl kasdien turėdavau eiti į ganyklą su savo dubenėliu. Priėjusi prie vartų sustodavau ir rikteldavau visu balsu „Pontusai“. Tada išgirsdavau, kaip toli ganykloje subliaudavo, ir be mat kiek įkabina atidumdavo Pontusas, uodegos stimburėlis tik vizgindavo į šalis.

Dabar Pontusas jau didelis, jam nebereikia pieno. Jis ėda žolę, skabo lapus ir sveikut sveikutėlis, tikriausiai iš jo užaugs didelis dailus avinas.

Kas žino, gal kada nors ir daugiau turėsiu ėriukų. Gal šunų, kačių ar triušių. Bet tokio puikaus kaip Pontusas, ne. Niekada, niekada, niekada taip nieko nemylėsiu, kaip myliu Pontusą.

PONTUSAS EINA Į MOKYKLĄ

Lasė nuolat mane erzindavo:

– Vis dėlto geriau būtų turėti šunį negu ėriuką.

Ulė, aišku, jam pritarė, nes Ulė pats turi šunį, Svipą.

– Žinoma, šuo geriau, – pasakė Ulė.

– Kodėl, leisk paklausti? – pasakiau aš.

– Et, šunį galima visur vedžiotis, – tarė Ulė. – Kur eini, jis visur seka.

– Pontusas tik bindzinėja po ganyklą, – pasakė Lasė.

– Bet ėriukas vis tiek mielesnis, – tarė Ana pagalbėdama man.

– Kas iš to? – tarė Lasė. – Jeigu tik suka aplink ganykloje.

Šitaip mes kalbėjomės vieną dieną, grįždami iš mokyklos.

Rytojaus rytą kaip paprastai nuėjau į ganyklą ir šūktelejau Pontusui, o kai jis atbėgo toks nuostabus ir mielas, kad galėjai suvalgyti, tada pagalvojau, jog nemainyčiau jo nė į tūkstantį šunų. Ir dar kai ką pagalvojau. Pagalvojau, jog gaila, kad jam reikia bindzinėti ganykloje, kur niekas nemato, koks jis nuostabus.

Kartais Svipas nubėga paskui Ulę iki pat mokyklos. Užtat Ulė ir sakė, kad šunys visur sekioja. Sykį mokytoja leido Svipui įeiti į klasę ir atsigulti ant grindų šalia Ulės suolo.

Taip, tai buvo Svipas! O vargšas Pontusas turi tripinėti aplinkui po ganyklą. Jis stovėjo gerdamas pieną iš savo dubenėlio, o aš galvojau, kaip Lasė tyčiojosi ir kaip neteisinga, kad šunys gali visur vaikščioti, o ėriukai ne. Ir kai Pontusas išgėrė pieną, nusprendžiau vestis jį į mokyklą. Tada Lasė gaus ir turės nutilti.

Mokykla yra Didkaimyje. Iki jos geras kelio gabalas, ir mes, Padaužų kaimo vaikai, visada einam kartu. Man sunku būdavo susiruošti laiku rytais, kai turėdavau pirma nubėgti į

ganyklą pagirdyti Pontuso. Ir tą rytą, kai sumaniau vestis Pontusą į mokyklą, visi jau laukė prie Ulės vartelių.

– Paskubėk, Lisa, – šūktelėjo Brita, – nes pavėluosim!

Tada aš atsigrežiau į Pontusą ir šūktelėjau:

– Paskubėk, Pontusai, nes pavėluosim!

Dar niekad nebuvau mačiusi tokių apstulbusių vaikų kaip tą kartą Lasė, Bosė, Ulė, Brita ir Ana, kai išvydo Pontusą.

– Kur... kur jis eis? – paklausė Lasė.

– Į mokyklą, – atsakiau. – Tada gal nustosit inkštę, kad tik šunys sekioja visur.

Kaip kažin ką, jie atrodė nustebę.

– Lisa, ar tu tikra, kad šiandien nesergi? – paklausė Lasė.

– Ar mama su tėčiu žino? – tarė Bosė.

Kai Bosė paklausė, ar mama su tėčiu žino, aš truputį nusi-gandau. Nes apie tai nepagalvojau. Bet Ana suplojo rankomis, nusijuokė ir pasakė, kodėl ėriukai negalėtų nueiti kartu į mokyklą, jei šunys gali? Štai, kaip tik šitaip ir aš maniau! Staiga Lasė patenkintas nusiviepė ir tarė:

– Tegul eina! Nors mokytoja tikriausiai apalps!

Ir patraukėm visi per kalveles. Pontusas drauge. Kartais jis stabteldavo tarsi stebėdamasis, ar čia viskas tikra. Bet tada šūkteldavau „Pontusai“, ir jis tučtuojau supratęs atsiliepdavo savo „Be-e“ ir pasivydavo mane.

Kelionė užtruko ilgiau negu paprastai, todėl į mokyklą pavėlavom. Buvo po skambučio, vaikai suėję klasėn. Vaikų nedaug Didkaimy ir Padaužų kaime, todėl sėdim drauge vienoj klasėj ir turim tą pačią mokytoją, nors mokomės skirtinguose skyriuose.

Pontusas suklupo lipdamas mokyklos laipteliais, ir aš jam turėjau padėti.

– Gal jis dar nepribrendęs mokyklai, – pasakė Lasė.

Kai prieš keletą metų pradėjo lankyti mokyklą, Lasė negalėdavo nė minutės nusėdėti ramiai. Tada mokytoja ir pasa-

kė, kad jis dar nepribrendęs mokyklai. Išsiuntė jį namo ir liepė vėl ateiti kitais metais. Pirma reikėjo dar truputį pažais-ti. Šito Lasė niekada neužmiršo. Užtat dabar ir pasakė taip apie Pontusą.

Brita pabeldė į duris, ir mes suėjom į vidų.

– Atsiprašom, kad pavėlavom, – pasakė Brita.

Vos ji šitaip tarė, Ulė pradėjo kikenti. Visi kiti stovėjom tylutėliai, tik Ulė kikenom, rodos, kas jį kuteno.

– Koks tu šiandien linksmas, Ule, – pasakė mokytoja.

Pontusas stovėjo už mūsų, ir jo niekas negalėjo matyti. Bet staiga pasigirdo mielas „Be-e“, ir Pontusas kyštelėjo gal-va. Visi vaikai tiesiog pašoko iš suolų. Beje, mokytoja taip pat.

– Kas čia dabar... – tarė ji. – Ką jūs galvojat, kad atsivedėt čia ėriuką?

– Lisa... – pradėjo Bosė, bet tuoj nutilo, nes pagalvojo, kad mokytoja gal supyks ant manęs. Aš jau ir taip buvau pradėjusi būgštauti.

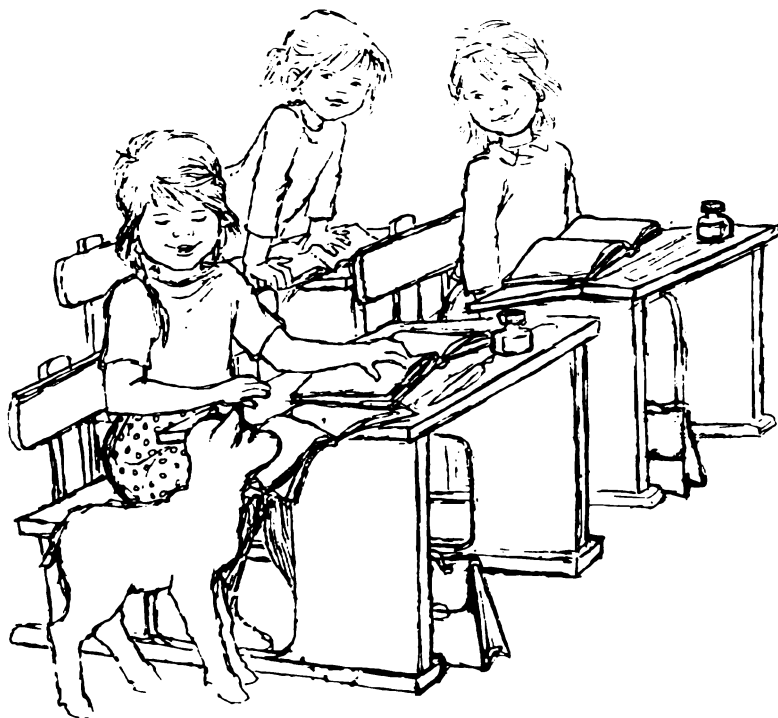
– Juk mes dabar kaip tik mokomės naminius gyvulius, – pasakiau tylutėliai, – todėl pagalvojau...

– Ką tu pagalvojai? – tarė mokytoja.

– Kad būtų gerai pamatyti tikrą ėriuką, – atsakiau. Nors iki tol nebuvo taip pagalvojusi.

Mokytoja prapliupo kvatoti, ir visi vaikai taip pat. Ypač Ulė. Kvatojo taip, kad net burbuliavo.

Paskui nuvedėm Pontusą prie staliuko. Visi ėjo ir glostė jį. O mes per gamtos pamoką mokėmės apie avis, ir aš papasakojau, kaip girdžiau Pontusą iš buteliuko. Visiems jis patiko, ir mes jam padainavom „Be, be, baltas avinėli“. Bet, man rodos, kad Pontusas pavargo nuo triukšmo ir pradėjo ilgėtis

ganyklos. Nors šiaip buvo klusnus, ramiai stovėjo šalia mano suolo iki pamokos galo. Ne visą laiką. Kartais strykteldavo ir subliaudavo. Ir kiekvieną kartą Ulė pradėdavo kikenti. Padėdavo galvą ant suolo ir juokdavosi, tada ir visi kiti neištvėrdavo nesijuokę.

Kai šilta ir gražus oras, per ilgąją pertrauką sėdim ant mokyklos laiptelių ir valgom savo sumuštinius. Taip darėm ir ši kartą. Aš kaip paprastai turėjau butelį pieno, atidaviau jį Pontusui. Pasiskolinau iš mokytojos dubenėlį ir supyliau į jį. Visiems vaikams buvo smagu žiūrėti, kaip Pontusas geria. O Ana atidavė pusę savo pieno man, kad nelikčiau alkana.

Paskui Pontusas lakstė po mokyklos kiemą, vienu tarpu

net pradėjo skabyti morkas, ką tik sudygusias mokytojos darže. Bet aš nuvijau jį ir liečiau nusiraminti, kol sugrįš į ganyklą.

Pamokoms pasibaigus, kai jau ruošėmės eiti namo, Lasė pasakė:

– Rytoj mokysimės stambiuosius raguočius. Tai bus linksma! Aš atsivesiu jautį.

Tada Ulė taip prajuko, kad ėmė žagsėti.

– Nors jam bus ankštoka šalia suolo, – pridūrė Lasė.

Bet mokytoja pasakė, kad užteks gyvų gyvulių mokykloje. Nors būtų ir gerai mokantis gamtą. Tik toliau bus vis sunkiau, pasakė ji.

– Taip, tik pagalvokit, o kai pricisim krokodilą! – pasakė Ana.

Tada Ulė stačiai sucipo iš juoko ir vos valiojo išstenėti:

– Tada aš atsigabensiu krokodilą.

Pontusas visai pavargo keliaudamas namo. Mes iš eilės nešėm jį prieš kalveles. Paskui visi nulydėjom į ganyklą. Ir niekad nemačiau ėriuko taip skuodžiančio, kaip tą sykį Pontusas, kai įleidau jį ganyklon. Stačiai nušuoliavo prie kitų avių taip bliaudamas, kad visa ganykla skambėjo.

– Aiškiai matyti, kad jis dar nepribrendęs mokyklai, – pasakė Lasė.

GRĮŽTANT IŠ MOKYKLOS

Mes, Padaužų kaimo vaikai, visada labai linksmai grįžtam iš mokyklos. Eidami kalbamės apie viską, kas dėjosi mokykloje, kartais sekam pasakas arba svajojam, kas būsime užau-gę, ir taip toliau. Arba susėdam pakelėj truputį pailsėti, kars-tomės po medžius ar laipiojam tvoromis, užuot ėję keliu, kad nenusibostų.

Mama sako nesuprantanti, kodėl iš mokyklos sugrįžti rei-kia dvigubai daugiau laiko negu ten nueiti. Ir aš nesuprantu. Tikrai keista. Bet nieko nepadarysi. Nemanau, kad būtų ga-lima ką pakeisti.

Sykį pavasarį, kai parėjom ypač vėlai, mama tarė:

– Papasakok viską, ką jūs veikėt grįždami.

Ir aš papasakojau. O buvo šitaip.

Pirmiausia užėjom į parduotuvę Didkaimyje ir nupirkom ledinukų seneliui. Senelis labai mėgsta ledinukus, ir mes mie-lai jam perkam. Jis laiko juos kampinėj spintoj ir kiekvieną sykį, kai pas jį nueinam, pavaišina. Ledinukus pirko Brita. Labai norėjom jų paragauti, bet žinojom, kad negalima. Bri-ta įsidėjo juos į savo kuprinę ir pasakė:

– Jeigu visi šeši paragausim, seneliui liks tik maišelis.

– Taip nedera, – tarė Lasė. – Verčiau skubėkim namo, kol neatsitiko bėda.

Ir patraukėm namo. Bet Bosė, didžiausias smaližius, tarė:

– Tai, kad turėčiau kroną! Tada už visą nusipirkčiau sal-dainiukų.

– Taigi, bet neturi kronos, – pasakė Ana. – Atsitiktinai!

– O jei imčiau ir rasciau? – pasakė Bosė. – Atsitiktinai!

– Kaipgi tu rasi? – tarė Brita. – Juk visą laiką vaikštai atkoręs galvą. Bent į žemę žiūrėtum.

Tada Bosė nusprendė žiūrėti į žemę. Ir, gal nenuėjęs nė

penkiasdešimt metrų, rado kroną. Tai buvo kone stebuklas! Gal yra kokių nykštukų, kurie, išgirdę tavo troškimą, pabarsto kelyje kronų. Ši krona kaip tik gulėjo sankryžoje, iš kur kelias suka į Padaužų kaimą.

Bosė iš pradžių tik stovėjo ir spoksojo į kroną manydamas, jog tai netiesa. O paskui nusičiupo ją ir nubėgęs į krautuvę nusipirko už visą saldainiukų, kaip buvo sakęs. Mes laukėm sankryžoje. Grįžęs pavaišino visus.

– Ką jūs pasakysit, kaip paprasta rasti pinigų! – tarė Bosė.

Oi, kaip po to mes visi spoksojom į žemę. Lasė tarė:

– Tai kad turėčiau kroną!

Nes jis manė, kad nykštukas gal ir jam duos kroną. Bet kronos nerado. Tada tarė:

– Tai kad turėčiau penkiasdešimt erių!

Bet nerado nė penkiasdešimt erių. Tik niekaip nenorėjo pasiduoti:

– Tai kad turėčiau dešimt erių!

Bet ir jų nerado. Tada piktai pasakė:

– Pamatysit, kaip rasiu vieną erę!

Vis dėlto nerado. Nei jis, nei kas kitas. Nė vienas iš mūsų neradom net erės tą sykį, kai Bosė rado kroną.

Einant namo Bosė vaišino mus saldainiukais. Galiausiai pasiūlė varžytis, kuris ilgiau burnoj išlaikysim nesutirpusį saldainiuką. Tikriausiai todėl taip sumanė, kad saldainiukai greitai nepasibaigtų. Mes visi įsidėjom į burną po saldainiuką ir čiulpėm kaip galėdami ilgiau. Po kiek laiko sustojom ratu vidury kelio ir, iškišę liežuvius, palyginom, tada beveik visai nebuvo likę saldainiukų. Jau buvom nuėję pusę kelio į Padaužų kaimą ir atsidūrę ties kurpiaus Gero troba. Kurpius iškišo galvą pro virtuvės langą ir pasakė, jog, jei dar iš mūsų kas nepametė galutinai proto, galėtume parnešti Agdai pataisytus batelius. Mes tuoj įtraukėm liežuvius, nes juk nenorėjom bet kam jų rodyti, lygindami saldainiukus. Šiaip ar taip,

varžybas laimėjo Brita. O Lasė paėmė Agdos batelius ir įsi-
grūdo į kuprinę.

Po to Ulė sugalvojo varžytis, kas ilgiau išbus sulaikęs kva-
pą. Taip ir darėm. Tik dėl visa ko palaukėm, kol šiek tiek
atitolsim nuo kurpiaus. Nes kurpius, ko gero, būtų vėl pama-
nęs, jog kvaila stovėti vidury kelio ir nekvėpuoti.

Ilgai nekvėpavom. Pasakiau mamai, kad tikriausiai ne to-
dėl vėlai sugrižom namo, bet šiek tiek gal ir sutrukdė, kad
taip ilgai nekvėpavom. Lasė tvirtino, kad jis laimėjo, bet Ulė
nesutiko:

– Ne tu, Bosė buvo labiau pamėlynavęs už tave.

Paskui Lasė pasiūlė:

– O jei pažiūrėtume, kas toliau nuspjaus. Tik mergaitėms
nėra ko dalyvauti. Jos menkos spjaudytojos.

Brita, Ana ir aš baisiausiai supykom. Mes spjaudom ne
blogiau už bet ką. Brita pasakė, kad jeigu neleis mums daly-
vauti spjaudymo varžybose, nepakvies rytojaus dieną į gim-
tadienį. Taip mes buvom priimtos. Bet, aišku, laimėjo Lasė.
Nors Ana tikrai nuspjovė toliau už Bosę ir Ulę.

Kurpius turi pievą, kurią pavasarį užlieja potvynis. Tada
ji visai panaši į ežeriuką. Vidury pievos guli didžiulis akmuo.
Ir pavasarį kyšo iš vandens tartum salelė. Atkeliavę iki kur-
piaus pievos, stabtelėjom truputį pailsėti.

– Aš norėčiau užsilipti ant to akmens, – pasakė Lasė. Mes
visi irgi įsigeidėm. Tada Lasė surado keletą tvoros karčių ir
nutiesė lyg tiltą iki akmens. Ropštėmės visi iš eilės po vieną.
Lasė pirmasis. Buvo gražu, šilta ir be galo smagu sėdėti sau-
lėkaitoje ant akmens.

– Jei dar turėtume ko valgyti, – pasakė Ana.

Bet neturėjom. Saldinius buvom subaigę. Tada Lasė dir-
stelėjo į savo veršeniukę. Ten buvo Agdos bateliai ir vienas
sumuštinis su sūriu, kurio nevaliojo suvalgyti per didžiąją per-
trauką.

Mes žaidėm, kad akmuo tai laivas, klaidžiojantis jūroje, o mes jūreiviai, kurie netrukus mirsim iš bado, jei nesulauksim pagalbos. Lasė sulaužė sumuštinį į šešis lygius gabaliukus ir išdalijęs pasakė:

– Bičiuliai, tai viskas, kas skiria mus nuo mirties. Bet būkit kaip kapitonas – narsūs!

Žinoma, jis ir buvo kapitonas. Paskui pridūrė, jog blogiausia, kad neturim vandens, turėsime mirti ir nuo troškulio. Tada Bosė tarė:

– Viešpatie, visa kurpiaus pieva pilna vandens, nors maudykis!

Tada Lasė pasakė, kad Bosė kvailas. Aplink mūsų laivą sūrus vanduo, ir Lasė pagrasino nušausiąs kiekvieną, kas mėgins jo gerti. Nes išgėręs sūraus vandens tapsi pamišėliu, tarė Lasė.

Paskui atsigulė ant akmens ir apsimetė alpstaš nuo alkio ir troškulio, o Bosė pasakė:

– Jis jau aiškiai gurkštelėjo sūraus vandens!

Tada Lasė atsiklaupė ant kelių, susinėrė rankas ir suriko „Gelbėkit, gelbėkit“, net aidas atsiliepė, ir atrodė tikrai šiurpu. Ir kai jis šitaip klaikiai suriko, kas gi atrūko, jei ne kurpius! Jis pamanė, kad Lasė iš rimtųjų šaukiasi pagalbos ir supyko kaip širšė.

– Kaip nusigavot tenai, taip ir atgal parsikraustykit, – pasakė jis. – Nelemti vaikigaliai!

Bet vis dėlto atbrido per vandenį, nukėlė nuo akmens ir po vieną išnešė į sausumą. Aišku, buvo su guminiiais batais ir, aišku, visą laiką keikė, bet vis dėlto gražiai pasiėlgė mus išgelbėjęs. Nors visai be reikalo. Tik šito, suprantama, nedrįsom jam pasakyti.

Mes sprukom kuo greičiau tolyn, o jis šaukė, kad dar niekas jam nėra taip įkyrėję kaip Padaužų kaimo vaikai ir kad kitą kartą neliestume jo tvoros karčių.

Kai paėjęjom galiuką, netyčia dirstelėjau į Lasės veršėnikę ir pasakiau:

– Kur tu padėjai Agdos batelius?

Lasė sumišo. Girdi, bateliai, aišku, liko ant akmens. Jis išėmė juos ieškodamas sumuštinio. Visi apsisukom atgal, nes pagailo Lasės, kad vienam teks grįžti.

Žinoma, bateliai, susukti į laikraštį, gulėjo ant akmens. Bet kurpius nunešė kartis. Kadangi buvo šilta, švietė saulė, Lasė pasakė, jog galima nusiauti basiems ir nubristi iki akmens. Taip mes ir padarėm. Vanduo iš tikrųjų neatrodė labai šaltas. Mes žaidėm, kad akmuo tai sudužęs laivas, o mes jūrų plėšikai ir dabar žūtbūt norim patekti į laivą ir išgelbėti brangų lobį – Agdos batelius. Dar vaidinom, kad laivas pilnas kitų plėšikų, saugančių lobį, todėl lakstėm po vandenį šaudydami į plėšikus. Lasė vadovavo, o mes ropštėmės į laivą su peiliais dantyse, aišku, tik su pagaliukais, bet dėjomės, kad

tai peiliai. Galų gale visi užsikorèm ant akmens, o Lasè, mosuodamas Agdos bateliais, sušuko:

– Laimikis mūsų! Mirtis kiekvienam, kas prisiartins prie mūsų!

Tada atėjo kurpius. Ne kas kitas prisiartino, o jisai. Vargšelis, man tikrai jo pagailo, kai išvydo mus. Nes dabar suprato, kad be reikalo išgelbėjo. Ilgai žiopčiojo negalèdamas prartarti žodžio. O mes lyg negyvi sèdèjom ant akmens. Bet galų gale kurpius atkuto.

– Nešdinkitès iš čia! – šaukè jis. – Nešdinkitès, kol per jus neįkliuvau į nuodèmę!

Tada nusiritom nuo akmens, parbridom į sausumą ir, nusičiupę batus bei kojines, pasileidom kiek kojos neša. O kurpius rėkè įkandin, kad negali atsistebėti, kodėl nesusirandam vietos Padaužų kaime kelti eibių ir triukšmauti.

Tada nuėjom namo. Ir daugiau nesustojom. Tik vieną sykį – pasižiūrėti lizdo, kurį Bosè buvo radęs medyje. Visi iš eilès lipom ir žiūrèjom. Lizde buvo keturi melsvi kiaušiniai. Bosè turi savo rinkinyje tokį kiaušinį. Jis labai globoja paukščius ir lizdus. Ir mes žiūrèjom kuo atsargiausiai. Nedaug užtruko laiko.

Nors, kai viską papasakojau, mama tarè:

– Dabar aš pradèdu suprasti, kad jūs niekaip negalit grįžti iš mokyklos anksčiau kaip penktą valandą.

O Lasè nuėjęs pasakè Agdai, kad rytoj ji gaus pataisytus batelius. Turįs juos labai saugioje vietoje. Galinti nesijaudinti, per naktį jie niekur nedingsià. Nes jie sudužusiame laive ir saugomi jūros plèšikų. Be to, dar baisiai pikto kurpiaus.

ULEI KLIBA DANTIS

Vieną dieną mokytoja pasakė Ulei:

– Ule, kodėl tu susikišęs pirštus į burną?

Ulė truputį sumišo ir atsakė:

– Man kliba dantis.

– Išsitrauk, kai pareisi namo, – tarė mokytoja. – O dabar skaičiavimo pamoka. Rytoj visi pamatysim šverplę, kur buvo dantukas.

Tada Ulė visai persigando. Nes jam atrodo baisu traukti ne visai išklibusį dantį. Ir aš taip manau.

– Et, visai neskauda, kai trauki tokį mažytį pieninį dantuką, – sako tėtis.

Galimas daiktas, kad nelabai skauda, bet vis dėlto bjauru. Mes paprastai gauname po dešimt erių už kiekvieną dantį, kai tėtis ištraukia. Be abejo, jis traukia tik tuos, kurie kliba, bet vis tiek. Man rodos, kad nuolat kliba koks nors dantis. Bosė visai nebijo traukti danties. Užtat jis ir neturėtų gauti dešimties erių, man rodos. Jis tik užsineria stiprų siūlą, timpt, ir danties nebėra. Nors tėtis vis tiek duoda dešimt erių, už tai, kad jis toks narsus.

O Ulė vargšelis, jis dar labiau bijo traukti dantis negu aš. Eidami iš mokyklos visi pačiupinėjom jo klibantį dantį. Tikrai klibėjo.

– Aš tau lyg niekur nieko galiu jį nugnybti, – pasakė Bosė.

– Nieko tu negnaibysi, – atsakė Ulė. Jis visą keliąėjo nuleidęs galvą ir mažai kalbėjo.

– Et, neliūdėk dėl to klibančio danties, juk tai niekis, – pasakiau aš. Nes bjauru tik tada, kai tau pačiam kliba dantis.

– Aš žinau, ką padarysim, – tarė Lasė. – Kai grįšim namo, tu prisiriši vieną galą siūlo prie danties, o kitą galą pririšim prie vartelių, o tada aš raudonai įkaitinsiu geležinį virbą ir kyštelsiu tau panosėn. Tu išsigandęs krūptelsi, ir dantis išsitrauks.

– Aš tau parodysiu geležinį virbą, – piktai pasakė Ulė. Toks pasiūlymas jam atrodė visai netikęs. Bet parėjęs namo vis dėlto prisirišo siūlą, kad galėtų protarpiais patampyti ir dar labiau išjudinti dantį. Nes koku nors būdu reikėjo danties atsikratyti. Juk mokytoja rytojaus dieną norėjo pamatyti šverplę. Man rodos, dėl to Ulė labiausiai nerimavo. Dantį reikėjo išsitraukti iki kitos dienos. Jei ne, mokytoja supras, kad jis bijo traukti dantį, o Ulė nenorėjo, kad ji tą suprastų.

Ana bandė guosti. Pasakė:

– Et, rytoj mokytoja gal bus užmiršusi tavo dantį.

Bet Ana ne blogiau už Ulę žinojo, kad mūsų mokytoja beveik niekada nieko neužmiršta. Pavojingas žmogus, kai turi tokią atmintį, sako Lasė.

Mes žaidėm su kamuoliu ant kelio kaip ir paprastai pavasario vakarais. Ir visą laiką iš Ulės burnos karojo ilgas juodas siūlas. Labai juokingai atrodydavo jam bėgant. Kartais jis tikriausiai užmiršdavo savo dantį, siūlą ir visą nerimą, nes juokdavosi ir plepėdavo kaip niekur nieko. Bet vėl staiga paniurdavo, susirūpindavo, baimingai timplėdavo siūlą ir atsidusdavo.

– Jau septinta valanda, o tu dar neišsitraukei danties, – galų gale pasakė Lasė. – Gal vis dėlto pamėginkim su įkaitintu virbu?

O Bosė paprašė dar sykį parodyti dantį ir tada pasakė:

– Kokia kvailystė, jis laikosi vos už plonos gyslės. Trauk greičiau!

Ulė krūptelėjo tai išgirdęs. Juk kaip tik ta plona gyslė ir yra baisiausia.

Kai pakyrėjo žaisti kamuolį, nuėjom pas senelį. Papasakojom jam, kad Ulei kliba dantis.

– Jis turi išsitraukti jį šįvakar, – pasakė Lasė. – Nes rytoj mokytoja norės pamatyti šverplę.

Ulė, išgirdęs Lasę šitaip kalbant, vos ne pradėjo verkti.

– O ho ho, – tarė senelis. – Oho, tie dantys! Kai aš buvau mažas...

Ir tada senelis papasakojo, jog, kai buvo mažas, jam visą mėnesį nežmoniškai skaudėję dantį, galų gale turėjęs eiti pas kalvį traukti. Tais laikais kaimė visai nebuve dantų gydytojų. Kalvis paėmęs dideles replės ir ištraukęs seneliui dantį, skaudėję baisiausiai. Bet kai parėjęs namo, dar bjauriau ėmė skaudėti. Mat kalvis ištraukė ne tą dantį. Po to seneliui visą mėnesį gėlę dantį, o jis jau nedrįšęs vėl eiti pas kalvį, nes labai skauda, kai vaikišką dantį traukia paprastomis replėmis. Bet galų gale vis tiek tekė eiti. Šį kartą kalvis ištraukęs tą dantį, kur reikia. Bet kalvis net įsirėžęs tempęs, pasakė senelis, nes dantis buvęs stiprus ir turėjęs dideles šaknis.

– Vargšas senelis, – pasakė Ulė. Bet man rodos, Ulė manė, kad jo dantį ištraukti taip pat baisu, nors ir visai neturi šaknų.

– Keista, seneli, kad tu buvai mažas ir bijojai traukti dantis, – pasakė Ana.

– O ho ho, kiek jau laiko praėjo, – tarė senelis. – Dabar aš teturiu tris dantis, ir jie patys krenta kiekvieną dieną.

– Taigi tau nebėra ko bijoti, – patenkinta tarė Ana.

– Ne, ne, vaikuti, man jau nebėra ko bijoti, – tarė senelis.

Paskui jis nuėjo prie kampinės spintos ir atnešė mums ledinukų. Padavė kiekvienam ir pasakė:

– Nevalgykit ledinukų! Nuo jų tik dantis pradės gelti. O ho ho!

Po to pasakė seneliui labanakt ir išėjom.

– Na, kaip bus su tavo dantim? – paklausė Lasė Ulė. – Ar laikysi jį, kol sulauksi senelio amžiaus?

Ulė supyko, ir aš nė kiek nesistebiu.

– Bene tau kliūva? – tarė Ulė. – Man regis, tai mano dantis!

– Taip, bet kada tu jį išsitrauksi? – paklausė Brita.

Ulė pamaigė siūlą ir atsakė:

– Rytoj anksti rytą. Tikriausiai.

Ir vargšelis nubėgo namo. Tada Lasė pasakė:

– Gaila Ulės. Aš žinau, ką reikia daryti. Kai Ulė užmigs, įlipsiu pas jį ir ištrauksiu dantį.

– Nieko nebus, – pasakė. – Neištrauksi.

– Kaip kažin ką, – tarė Lasė. – Dantų gydytojas Larsas Eriksonas, – traukia dantis su visišku apmarinimu, – tarė pui-kuodamasis.

Tada pasakėm, kad mes irgi norim pažiūrėti. Todėl nubėgom į Lasės ir Bosės kambarį ir susėdom laukti.

Visi trys namai stovi labai arti kits kito. Vos pora metrų yra tarp Pietinės sodybos, kur gyvena Ulė, ir Vidurinės, kur mes gyvenam. O tarp namų auga liepa, todėl Lasė, Bosė ir Ulė pas vienas antrą atsiropščia liepa. Ulės kambarys tiesiai ties Lasės ir Bosės kambariu, kur mes sėdėjom ir laukėm.

Girdėjom, kaip Ulė kažką šnypštė savo kambaryje. Galiausiai Lasė riktelėjo:

– Ko neini gulti, Ule?

– Pats gulk, – sušuko Ulė.

– Mudu su Bose jau gulim, – atsiliepė Lasė. Ir mes tyliai prunkstelėjom. Nes jie gulėjo ant grindų ir nebuvo nusirengę.

– Argi tavęs neima miegas, Ule? – po kiek laiko šūktelėjo Bosė.

– Ima, bet jūs taip rékaujat, kad negaliu užmigti, – atsakė Ulė.

Reikėjo tikėtis, kad jis vis dėlto jau atsigulė.

– Gesink šviesą, Ule, – šūktelėjo Lasė.

– Pats gesink, – atsiliepė Ulė. Tada Lasė užgesino. Mes sėdėjom tamsoje ir laukėm. Netrukus ir Ulė užgesino šviesą savo kambaryje.

– Kad tik greičiau užmigtu, nes aš pati tuoj užmigsiu, – nu-sižiovavo Ana.

Kaip tik tuo metu išgirdom kažką šlamant liepoje. Nagi at-ėjo Ulė. Brita, Ana ir aš mikliai sprukom į drabužinę. O Lasė su Bose puolė į lovas ir iki smakro užsitraukė antklodes.

– Klausyk, Bose, – kyštelėjęs nosį pasakė Ulė. – Aš turbūt rytoj sirgsiu ir negalėsiu eiti į mokyklą. Taigi nelaukit manęs.

– Sirgsi, ko gi tau sirgti? – tarė Lasė. – Jei tik laiku eisi gul-ti vakare, būsi sveikas kaip ridikas.

– Man skauda pilvą, – atsakė Ulė ir nusikabarojo atgal.

Aš nė kiek neabejoju, kad jam gėlė pilvą iš baimės dėl danties.

Mes laukėm ilgai ilgai ir galų gale taip sušniurom, kad vos valiojom pramerkti akis.

– Tikriausiai jau užmigo, – galiausiai tarė Lasė.

Ir įsikorė į liepą.

– Ar nemiegi, Ule? – tarė kuo tyliausiai.

– Ne, jau miegu, – atsakė Ulė.

Mums teko dar truputį palaukti. Bet paskui Lasė pasakė nueisias pažiūrėti, ar Ulė užmigo, o jei neužmigo, vadinasi, serga, ir Lasė važiuosias parvežti jam gydytojo. Mes visi persikraustėm liepa kaip galėdami tyliau. Lasė turėjo kišeninį žibintuvėlį. Pašvietė į Ulės lovą. Ulė miegojo, o iš burnos karojo siūlas. Oi, aš baisiausiai išsigandau, juk šitaip bjauru buvo traukti dantį! O jeigu taip suskaudės, kad Ulė ims rėkti! Ir ką pasakys, išvydęs mus visus čia stovint?

Lasė tvirtai suėmė siūlą ir tarė:

– Viens du trys keturi, ir dantuko neturi.

Vos pasakęs „neturi“ timptelėjo, ir dantis pakibo ant siūlo. Ulė net nepabudo. Tik sumurmėjo pro miegus:

– Man skauda pilvą.

Bosė bandė jį prižadinti, bet nieko neišėjo. Tada Lasė pasakė, jog taip dar geriau, nes Ulė pagalvos, kad vaiduoklis ištraukė jam dantį. Lasė pririšo siūlą prie palubės lempos, ir dantis kybojo ten, siūbuodamas į šalis. Iš ryto pabudęs Ulė pirmiausia jį ir pamatys. Oi, kaip apsidžiaugs!

Ulei tikrai neskaudėjo pilvo kitą dieną. Jis stovėjo prie varnelių ir kaip visada laukė mūsų. O kai nusijuokė, viršutiniam žandikaulyje pasirodė didelė šverplė.

– Ar tu, Lase, taip padarei? – paklausė jis Lasę.

Ir tada papasakojom, kad visi buvom pas jį. Ulė dar labiau ėmė juoktis išgirdęs, ką jis pasakė pro miegus. Tiesiog šokinėjo iš džiaugsmo. Spardė akmenis, pakliuvusius kelyje, ir kalbėjo:

– O juk visai nebaisu traukti dantį.

– Ne, kai apmarintas, – pasakė Lasė.

Ir mes sutarėm, kad visus dantis kits kitam trauksim nak-
timis, aišku, turiu galvoj tuos, kurie klibės.

Kai nukakom į mokyklą, Ulė priėjo tiesiai prie mokytojos,
išsižiojo ir tarė:

– Pažiūrėkit, mokytoja, aš išsitraukiau dantį.

– Tikriau sakant, aš ištraukiau, – sumurmėjo Lasė savo
suole. Bet mokytoja negirdėjo.

MUDVI SU ANA PAČIOS NEŽINOM, KĄ DAROM

Mudvi su Ana turim savo vietelę už skalbyklos, kur pražysta pirmosios žibuoklės. Ir dar vieną vietą, kur auga vištapienės. O plukių pilna visose Padaužų kaimo ganyklose, tik baltuoja. Mes prisiškinam plukių, vištapienių ir žibuoklių. Ir kai tokią puokštę prikiši prie nosies, net užsimerkęs supranti, jog pavasaris.

Mudvi su Ana nusižiūrėjusios dar vieną vietą pavasarį. Giliam griovy. Pasidėjusios dvi dėžės nuo cukraus atsisėsti. Vanduo šniokščia aplinkui, o mes nesušlampam, bent nelabai. Griovio pakraščiais auga ievos. Tankios tankios ievos, todėl esam tarsi žalioj lapų pastogėj. Dažnai sėdim griovyje. Kai žydi ievos, šviečia saulė ir aplinkui šniokščia vanduo, man rodos, geresnės vietos pavasarį nerasi. Tik Brita to nesupranta. Vieną dieną pavasarį, kai mudvi su Ana ten sėdėjom, pro krūmus kyštelėjo galvą Brita. Pamačiusi mus griovyje tarė:

– Ką jūs čia darot?

Mudvi su Ana susižvalgėm ir pagalvojom.

– Mes pačios nežinom, ką darom, – atsakiau aš.

Nes ir nežinojom. Tada Brita nuėjo pasakiusi, kad jeigu pačios nežinom, ką darom, tai kam daryti, verčiau ką kita sugalvoti. Bet mudvi su Ana tebesėdėjom, nors ir nežinojom ką darančios.

Griovyje auga purienos. Ir aš staiga pasakiau Anai, jog esu princesė Puriena. O tada Ana pasakė, kad ji princesė Raktelis.

– Maloniai prašom į mano žaliąją pilį, – pasakiau aš.

– Maloniai prašom į mano žaliąją pilį, – tarė Ana.

Mudvi beveik susipykom besiaiškindamos, kuriai priklausso žalioji pilis. Bet paskui sugalvojom, kad Puriena ir Raktelis dvynės ir gyvena kiekviena savo pilies gale.

– O, mano žalioji pilie,
o, mano sraunusis upeli! –

pasakė Ana žaidimų balsu, tokiais balsais mes kalbam žaisdamos.

Ir aš pakartočiau:

– O, mano žalioji pilie,
o, mano sraunusis upeli!

Apsikaišiau galvą ievų šakelėmis. Ana taip pat.

– O, mano baltosios gėlės, – pasakiau galvodama, kad ir Ana tą patį pakartos. Bet ji nepakartojė.

– O, mano balti, balti... triušiai, – tarė ji.

– Kokie triušiai? – paklausiau.

– Mano užburti triušiai, – atsakė Ana. Esą ji savo žaliojoje pily turinti auksinį narvą ir du užburtus triušius.

– Cha cha, o tu neturi, – pasakė jinai.

Bet kaip tik tuo metu pamačiau žalią varlytę, tupinčią ant griovio krašto, ir pasakiau:

– O, mano užburta varlyte!

Ir puoliau gaudyti varlės. Nes juk kiekvienas žmogus žino, kad varlės dažniausiai yra užburti karalaičiai. Pasakose, turiu galvoj. Ana irgi žinojo, todėl pradėjo man pavydėti varlės.

– Ei, leisk man ją truputį palaikyti, – tarė ji.

– Turėkis savo baltuosius triušius, – atsakiau.

Bet Ana prašė, kaulijo, norėjo būtinai paturėti mano varlę, ir aš jai leidau.

– O jeigu iš tikrųjų ji užburtas karalaitis, – pasakė Ana.

– Tau galva apsvaigo nuo ievų, – atsakiau.

Bet pradėjau samprotauti. Gal iš tikrųjų todėl, kad ievos taip aitariai kvepėjo saulėkaitoj, kad ir man apsvaigo galva. Nes nei iš šio, nei iš to šovė mintis, kas žino, o gal tai vis dėlto užburtas karalaitis. Tais laikais, kai buvo užburtų karalaičių, buvo ir paprastų varlių, anaipol ne karalaičių. Ir galėjo taip atsitikti, kad koks nors užburtas karalaitis liko pamirštas,

nes žmonės manė, jog tai paprasta varlė. O kadangi neatsirado princesės, kuri jį pabučiuotų, taip jis ir liko amžiams pasmerktas būti varle, net pasakoms pasibaigus. Vargšelis, štai tupi Padaužų kaimo griovyje ir tupės! Paklausiau Aną, ar jai šitaip neatrodo, ir jai tikrai atrodė.

– Aha, – pasakiau, – tada mums belieka padaryti vieną dalyką. Reikia ją pabučiuoti, kad burtai išsisklaidytų.

– Oi, fui, – tarė Ana.

Bet tada paaiškinau, kad jei princesės senovėje būtų buvusios tokios kvailos ir bailės kaip ji, tada šiandien grioviai būtų pilni užburtų karalaičių.

– Bet juk mes netikros princesės, – pabandė Ana.

– Vis tiek turim pamėginti, – pasakiau. – Jei abi sykiu pasistengsim, gal kas ir išeis.

– Pradėk tu, princese Puriena, – pasakė Ana, atiduodama man užburtą prinčą. Aš paėmiau jį ranką ir pasižiūrėjau, bet kai pagalvojau, kad turėsiu pabučiuoti, sumaudė pilvą. Tik nebuvo kur dingti.

Paskui dar sugalvojau.

– Klausyk, Ana, – pasakiau. – Jei čia tikrai užburtas karalaitis, atsimink, jog varlė buvo mano.

– Ką tu turi galvoj? – paklausė Ana.

– Nagi, kad jis gaus princesę ir pusę karalystės, juk žinai.

Bet tada Ana supyko.

– Jeigu padėsiu ir pabučiuosiu, tada jis bus ir mano, – pasakė ji. – Tegul pats pasirinks!

Taip ir sutarėm, kad karalaitis turės pats pasirinkti, ar jam imti princesę Purieną, ar princesę Raktelį. Tada ištariau:

– Viens du trys,
kas bus tebūnie.

Užsimerkiau ir pabučiavau varlę.

– Tikriausiai stipriai užburtas, – pasakė Ana, kai joks karalaitis nepasirodė. – Manau, nėra reikalo man ją bučiuoti.

– Nė nemėgink, – pasakiau. – Prašom, princese Rakteli!
Tada ji paėmė varlę ir pakšt pabučiavo. Bet taip skubėjo,
kad paleido varlę į griovį, ir ši kuo greičiausiai nuliuksėjo
šalin.

– Žiopte tu, – pasakiau. – Išgaravo mūsų užburtas karalaitis.

– Žinai ką, – atsakė Ana. – Vis dėlto turbūt reikia tikrų princesių bučiuoti šitokią bjaurybę.

Tada už krūmų išgirdom nežmonišką juoką. Ten stovėjo Brita, Lasė, Bosė ir Ulė. Jie viską girdėjo ir viską matė.

– Štai čia sėdi tos, kur pačios nežino, ką daro, – pasakė Brita.

O Lasė užvertė akis ir tarė:

– O, mano žalioji pilie,

o, mano sraunusis upeli,

o, mano baltos gėlės!

– O, mano baltieji triušiai, – pridūrė Bosė.

– Ir varlė gavo karalystę ir pusę princesės, – pasakė Ulė, trilinkas raitydamasis iš juoko.

Tada Ana paėmė tuščią ančiuvių dėžutę, kurią turėjom griovyje, prisėmė vandens ir kliūstelėjo tiesiai Ulei.

– Ar iš proto išsikraustei? – suriko Ulė. – Ką tu darai?

– Taip supykau, kad nežinau, ką darau, – atsakė Ana.

O aš rieškučiomis pasėmiau vandens ir tėškiau Lasei į ausį.

– Ne, mudvi su Ana pačios nežinom, ką darom, – pasakiau.

IŠMINČIŲ SKRYNIA

Tą dantį, kurį Lasė ištraukė, Ulė saugojo lyg kokį aukso luitą. Įsidėjęs į degtukų dėžutę nešiojosi kišenėje ir apsisukęs vis žvilgčiojo į jį.

Po kiek dienų Bosei ėmė klibėti dantis. Tik jam pačiam išsitraukti dantį buvo vieni juokai. Bet šį sykį Bosė įsikalė į galvą, kad ir jam ištrauktų dantį miegančiam. Todėl vakare, prieš eidamas gulti, užsinėrė ilgą siūlą ant danties, o kitą galą pririšo prie durų rankenos. Ir kai rytojaus rytą Agda, atėjusi berniukų žadinti, trūktelėjo rankeną, dantis išlėkė, ir Bosė pabudo, Agdai nereikėjo nė žadinti.

– Net keista, kiek su tais dantimis gali turėti šmagumo, – pasakė Bosė rytojaus dieną einant į mokyklą. Jis taip pat buvo įsidėjęs savo dantį į degtukų dėžutę, ir Ulė su Bose vis lygindavo savo dantis.

Dėl to širdo Lasė, nes neturėjo ištraukto danties. Bet pasakė:

– Kažin, kur aš padėjau tą krūminį dantį, kurį man ištraukė, kai pernai Didkaimyje buvo dantų gydytojas.

Vakare jis nuodugniai apieškojo savo komodos stalčių ir rado daugybę įdomių daiktų, kuriuos laikė amžinai pražuvusiai. Dėžutėje nuo cigarų gulėjo keli kaštonai, kelios apdegusios šautuvo gilzės, sulūžęs švilpukas, keli sulūžę alaviniai karėvėliai, sulūžęs plunksnakotis, sugedęs laikrodis, sugedęs žibintuvėlis ir galiausiai Lasės krūminis dantis. Šis taip pat sugedęs. Užtat ir reikėjo jį ištraukti. Lasė apžiūrėjo savo sugedusius daiktus ir pasakė, jog viską sutaisys, kai turės laiko. Žinoma, tik ne dantį. Šį įsidėjo į degtukų dėžutę. Ir visą vakarą Lasė, Bosė ir Ulė vaikščiojo aplink, barškindami savo degtukų dėžutes, tokie pasipūtę, netgi kamuolio nenorėjo žaisti. Brita, Ana ir aš šokinėjom klases ir nekreipėm į juos dėmesio.

– Man taip įkyrėjo tie dantys, kad aš greit savus išspjau-
siu, – pasakė Brita.

Kaip tik atėjo berniukai. Ilgokai buvo Lasės ir Bosės kam-
baryje. Atrodė kažkokie paslaptingi.

– Nesakykit mergaitėms, ką jūs darėt, – tarė Lasė.

– O ne, kur tai girdėta, kad joms pasakytume, – atsiliepė
Bosė.

– Negali būti nė kalbos, – pridūrė Ulė.

Mes taip panorom sužinoti, kad, rodės, sprogsim, Brita,
Ana ir aš. Bet užteko proto neišsiduoti.

– Dabar mano eilė, Ana, – pasakiau aš.

Ir mes toliau įnirtingai žaidėm klases apsimesdamos, kad
mums niekas daugiau nerūpi.

Lasė, Bosė ir Ulė susėdo šalikelėje ir ėmė žiūrėti.

– Ar gerai paslėpei? – paklausė Bosė Lasę.

– Būk ramus, – atsakė Lasė. – Išminčių Skrynią reikia
slėpti patikimoj vietoj.

– Taip, nes dar mergaitės gali rasti, – pasakė Ulė. – Tada
būtų bėdos.

Lasė išsiviepė, tarsi didesnės bėdos negalėjo įsivaizduoti.

– Nešnekėk taip baisiai, Ule, – pasakė jis. – Jei mergaitės
rastų, tada... oi, oi, oi!

– Tavo eilė, Lisa, – tarė Brita.

Ir mes šokinėjom apsimesdamos, kad nė iš tolo negirdė-
jom apie Išminčių Skrynią.

Ir berniukai nuėjo. Visi trys paskui kits kitą keliu, o Ana
parodė į juos pirštu ir sukuždėjo:

– Antai eina Išminčiai, chi chi!

Ir mes nusikvatojom visa gerkle. Lasė atsigręžęs pasakė:

– Gerai, kad neprarandat nuotaikos, nors yra tokių daly-
kų, apie kuriuos nė nenučiuokiat, vargšėlės jūs!

Tada nusprendėm surasti tą Išminčių Skrynią. Aišku, su-
pratom, jog tai eilinė kvaila berniukų išmonė, bet vis tiek
norėjom sužinoti, kas per daiktas toji Išminčių Skrynia.

Berniukai buvo išėję į ganyklą pasijodinėti su Svea, mūsų juodąja kumele. O mes smukom į Lasės ir Bosės kambarį. Ir ėmėm ieškoti. Oi, kaip ieškojom! Bet ne taip lengva surasti Išminčių Skrynią, kai nežinai, kaip ji atrodo. Iššniukštinėjom komodos stalčius, palovius, lentynas drabužinėje, krosnį, visą palėpę. Bet Išminčių Skrynios nepamatėm.

Mums šitaip įnirtingai beieškant trinktelėjo palėpės durys, ir pasigirdo berniukų žingsniai. Oi, kaip subruzdome! Palėpėj kabo daugybė drabužių. Užsilindome už jų ir stovėjome tylutėliai.

– Išsiimkim ir dar kartą pažiūrėkim, – tarė Bosė.

– Pirma reikia sužinoti, kur mergaitės, – tarė Lasė. – Tikriausiai Lisos kambarėje ir kvailioja su lėlėmis.

– Ne, tada girdėtume plepant, supranti, – tarė Ulė. – Man rodos, jos Šiaurinėj sodyboj. Imk skrynią!

Mes stovėjome nė nekrusteldamos. Aš baisiausiai bijojau, kad nusiųčiau dėčiau ar nepradėčiau juoktis. Atrodė, jog Lasė eina tiesiai link manęs, ir aš maniau numirsianti! Bet jis laiku sustojo, pasilenkė ir kažką paėmė, tik nemačiau ką. Ana kumštelėjo man, o aš jai.

– Išminčiau, prisiek, kad niekada neišduosi slėptuvės, – tarė Lasė.

– Taip, bet ką reikia sakyti? – paklausė Bosė.

Jis nesugeba taip greitai sugalvoti kaip Lasė ar aš. Bet Ulė pasakė:

– Prisiekiame, kad niekada neišduosim slėptuvės.

– Prisieki, jog niekada neleisi netikėliams pačiupti Išminčių Skrynios, – tarė Lasė.

Žinoma, tie netikėliai tai buvo Brita, Ana ir aš, tada vėl kumštelėjau Anai.

Bosė ir Ulė prisiekė, jog niekada neleis netikėliams pačiupti Išminčių Skrynios.

– Nes jei netikėliai ją pačiuops, dings jos paslaptinga galia, – tarė Lasė.

Oi, aš baisiausiai norėjau pamatyti įstabiąją skrynią, tačiau berniukai užstojo ją. Galų gale Lasė įkišo ją atgal po atplėšta lenta. Ir vėl visi nudundėjo laiptais žemyn.

Tada suskatom mes. Vos tik užsivėrė palėpės durys, puolėm ir atkėlėm grindų lentą. Ten ir buvo Išminčių Skrynja, tai bent! Sena Lasės dėžė nuo cigarų ir daugiau nieko. Ant dangtelio didelėmis raidėmis buvo užrašyta IŠMINČIŲ SKRYNIA, o apačioje nupiešta kaukolė.

– Greičiau atidaryk, Brita, pažiūrėsim, kas joje gero, – pasakė Ana.

Brita atidarė. O mudvi su Ana prikišom galvas kaip galėdamos arčiau. Ir pamatėm tik tris baltus dantukus. Du mažyčius, vieną didesnį. Štai ir viskas, kas buvo Išminčių Skrynioje.

– Kartais suabejoju, ar berniukai sveiko proto, – pasakė Brita.

Agda, mūsų tarnaitė, savo daiktus laiko senoj komodoj palėpėje. Mama pasakė, kad nieku gyvu neliestume Agdos komodos. Bet Agda labai gera. Ji parodo man begalę įdomių

daiktų, kuriuos susidėjusi komodoje. Ji turi rausvą pagalvytę su meginėliais adatoms, daugybę atvirukų su gėlytėmis, kvepalų buteliuką, kuris labai kvepia, paaukuotą apyrankę ir... tiek visko, kad negaliu išvardinti.

Kai praėjusiais metais Didkaimyje lankėsi dantų gydytojas, įdėjo Agdai naują dantų plokštelę. Jis pasakė, kad tokių bjaurių dantų, kaip jos senieji, nėra regėjęs, girdi, gaila vaikščioti su tokiais dantimis, kai šiaip ji atrodanti visai maloniai. Bet Agda neišmetė senosios dantų plokštelės. Pasakė man, jog kartais šiokiadieniais galinti juos įsidėti, ypač, kai blogas oras, o naujuosius pasitaupyti sėkmadieniams.

– Šitie dantys puikiausiai tinka šerti kiaules ir melžti karves, – pasakė ji.

Bet greitai pakyrėjo dėvėti senuosius dantis, nes naujieji buvo daug gražesni. Agdai patinka Oskaras, mūsų bernas, užtat ir šiokiadieniais ji nori atrodyti dailiai.

Senieji dantys gulėjo viršutiniame Agdos komodos stalčiuje, aš žinojau. Ir štai dabar man šovė gera mintis.

– Žinot, ką mes padarysim, – pasakiau Britai ir Anai. – Įdėsime Agdos dantis į Išminčių Skrynią. Jeigu trys menki berniukų dantys gali turėti paslaptingos galios, kiek tada jos slypi visoje plokštelėje?

Brita ir Ana labai apsidžiaugė, išgirdusios mano pasiūlymą. Tai kur kas geriau, negu pavogti Išminčių Skrynią, pasakė Brita. Nes kai berniukai sugalvoja šitokią kvailystę, verčiau nepasirodyti, kad žiūri į ją rimtai, pridūrė ji. Mergaitėms nėra ko prasidėti su visokiais niekais, pasakė ji.

Taigi mes įdėjome Agdos dantis į cigarų dėžutę ir pastatėm ją, kur buvo. Po to išėjome lauk ieškoti berniukų. Jie buvo kelyje ir žaidė rutuliukais. Mes susėdom šalikelėje ir ėmėm į juos žiūrėti.

– Šit kaip, išminčiai pavakary žaidžia su rutuliukais, – tarė Brita.

Jie neatsakė. Lasės rankos buvo pilnos rutuliukų, ir aš pasakiau:

– Man rodos, Išminčių Skrynioj būtų labai gerai laikyti rutuliukus.

Jie neatsakė. Tik Lasė sunkiai atsiduso. Tai reiškė, kad netikėliai kvailesni negu paprastai.

– Ei, galėtumėt papasakoti mums apie Išminčių Skryniją, – tarė Ana, kumštelėjusi Lasei į šoną.

Bet Lasė atsakė, jog mergaitėms nieko nedera pasakoti. Išminčių Skrynija kupina paslaptingos galios. Ja galima stebuklus daryti. Skrynija yra paslaptingoje vietoje, pasakė jis, ir mes niekas niekad nesužinosim kur. Tik paslaptingoji brolija, kuriai priklauso skrynija, turi teisę žinoti, kur ji. Kitaip ji neteks galios, pasakė Lasė.

– Ar toji paslaptinga brolija tai tu, Bosė ir Ulė? – paklausė Brita.

Tada Lasė mįslingai nutilo. O Brita, Ana ir aš pradėjom iš visų jėgų kvatoti.

– Man rodos, jos širsta, kad nežino, kur laikom cigarų... Išminčių Skryniją, – pasakė Bosė.

– Be abejo, savo drabužinėj, – klastingai tarė Brita.

– Vis dėlto ne, – atsakė Bosė.

– Ką gi, tada po palaida grindų lenta palėpėje, – tarė Ana.

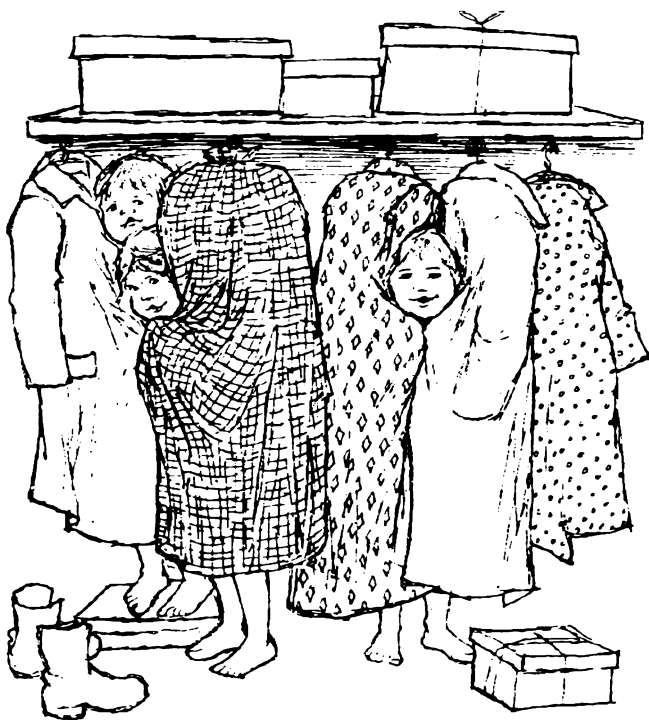
– Vis dėlto ne, – atsakė Lasė, Bosė ir Ulė vienu metu. Bet oi, kokie jie atrodė sunerimę! Visai nesisekė žaisti.

– Gal eime žvilgtelti į tavo paukščio lizdą, Bose, – tarė Lasė.

Žvilgtelti į Bosės paukščio lizdą – manė, apgaus mus! Mes supratom, kad bėgs gelbėti Išminčių Skrynios.

– Mano paukščio lizdo, et, juk šimtą kartų matėt, – atsakė Bosė, jis kartais sunkiai susivokdavo. Bet tada Lasė piktai dėbtelėjo į jį, ir Bosė galiausiai suprato.

– Ką gi, aišku, galim pasižiūrėti į mano paukščio lizdą, – tarė jis gudraudamas.

Ir berniukai nuėjo – pamažėle, kad ko neįtartumė. Bet mes tuoj suskatom. Nulėkėm pas Ulės mamą ir pasakėm, kad norim pasiimti vieną daiktą iš Ulės kambario, tada užbėgom laiptais, perlipom per liepą į Lasės ir Bosės kambarį, atsidūrėm palėpėje ir sulindom už drabužių. Vos spėjom, nes laiptuose pasigirdo berniukų žingsniai.

– Kažin, ką Ana turėjo galvoj, kai užsiminė palėpės grindis? – paklausė Bosė.

– Ššš, – tarė Lasė. – Tikriausiai dūrė pirštu. Vis dėlto, kad būtų saugiau, reikia perkelti Išminčių Skrynią į kitą vietą.

Tada Lasė atvožė lentą, bet mes nieko negalėjom matyti, nes berniukai užstojo.

– Atidaryk, aš noriu pasižiūrėti į savo dantį, – tarė Ulė.

– Ir aš noriu pamatyti savo, – tarė Bosė.

– Išminčiau, – tarė Lasė, – to, kas paslėpta šioje skrynyje, niekad neturi matyti netikėliai. Tik mes.

Po to visi nutilo, ir mes supratom, kad Lasė atidarė dangtelį. O paskui turbūt pamatė Agdos dantis, nes išgirdom tik aiktelėjimą. Mes kvatodamos išpuolėm iš drabužių. Aš pasakiau:

– Dabar turit tiek paslaptingos galios, kad užteks visiems metams.

Tada Lasė sviedė Agdos dantis ant grindų ir pasakė, kad mergaičių geriau visai nebūtų, nes jos viską tik gadina.

Ana tarė:

– Lase, geruti, padaryk stebukliuką su cigarų dėže.

– Gal norit į kailį gauti? – atsakė Lasė.

Bet paskui Lasė, Bosė ir Ulė išmetė savo dantis, ir mes visi nuėjom žaisti kamuoliu.

LASĖ STUMBRUS GAUDO

Dviejų dalykų pavydžiu Britai ir Anai. Pirmiausia senelio. Senelis sako, kad Padaužų kaime, be mūsų, nėra daugiau vaikų, todėl jis visiems gali būti senelis. Bet tada Ana priduria:

– Galimas daiktas. Bet tikrai, tikrai, tikrai tu esi mano senelis. Ir, aišku, Britos!

Ir kai skaitom seneliui laikraštį, visada Ana sėdi jam ant kelių, ir jis vadina ją „mielas vaikuti“. Nesuprantu, kaip atskiria Aną nuo mūsų kitų, būdamas beveik aklas. Bet atskiria. O juk Ana neplaukuota kaip tas Ezavas Biblijoj. Ezavo tėčiui lengva buvo atskirti vaikus, kai vienas buvo plaukuotas, o kiti pliki. Bet, man rodos, senelis tikrai gudrus, juk Ana visai negauruota.

Vis dėlto senelis geras mums visiems, užtat niekis, kad Aną jis vadina „mielas vaikuti“.

Bet Brita ir Ana dar turi nuosavą ežerą. Tai antras dalykas, kurio pavydžiu. Kai perbėgi per jų ganyklą, atsiduri prie Šiaurinio viensėdžio ežero. Ten mes maudomės vasarą. Labai gražus smėlėtas krantas. Kartą, kai susipykom, Ana liepė man nesimaudyti jų ežere. Bet Anos mama pasakė, kad galiu maudytis, kiek noriu. Girdi, toksai įstatymas. Todėl Ana negali uždrausti man maudytis Šiaurinio viensėdžio ežere, nors ir kaip būtume susipykę. Beje, mes retai pykstamės.

Kitoj ežero pusėj nebėra smėlėto kranto. Ten aukšti kalnai. Bent man jie atrodo aukšti. Nors Lasė sako, kad turėčiau pamatyti Uolėtuosius Kalnus. Mes dažnai vaidinam, kad kitapus ežero Uolėtieji Kalnai. Kartais nuplaukiam ten su Šiaurinio viensėdžio valtimi.

Lasė sako, kad turbūt milžinas išmėtė tas uolas ir akmenis luitus Uolėtuosiuose Kalnuose. Labai seniai, kai dar žmonių nebuvo. Net Padaužų kaimo. Kaip gerai, kad aš tada dar ne-

gyvenau. Kai nebuvo Padaužų kaimo. Oi, kaip puiku, kad kažkas sugalvojo pastatyti Padaužų kaimą. Nes būtume neturėję kur gyventi. Lasė sako, kad būtume gyvenę Uolėtųjų Kalnų grotuje. Ten po didžiuliais akmenis luitais yra tikrai gera grotą.

Mes turim pušį, prie kurios visada prisirišam valtį, kai nu-plaukiam į kitą ežero krantą. Tada ropščiamės tiesiai į kalną. Bet ne kaip pakliuvo. Tik tam tikroj vietoj, kur žinom, kad galima įsikabinti. O būtinai reikia, nes kopti į kalną labai sunku. Turim plyšį, kurį vadinam Mėlynanosiu. Mat jis toks siauras, kad kone kiekvieną kartą, kai juo eini, susimuši nosį. Bet būtinai reikia juo eiti, nes tai vienintelis kelias. Paskui išsišovusi uola, ir ten turi lipti siauru krašteliu. Tą uolą vadinam Nusuktsprande. Mat Lasė sako, kad Bosė kartą nudribo nuo jos ir nususuko sprandą. Bosė sako, kad ne, tiesa, nukritęs ir vos nenusilaužęs rankos, o Lasė šneka niekus neva nususukęs sprandą. Bet uola vis tiek vadinasi Nusuktsprande. Pati pavojingiausia vieta vadinasi Negyvėlio Ranka. Nuo jos nukritęs, kaip sako Lasė, namo parvažiuosi su karučiu. Bet kai įveiki šias visas vietas, atsiduri kone ant aukščiausio kalno. O paskui, kiek toliau miške, prieini grotą. Ją mes vadinam Perkūno Praraja.

Vieną pavasario sekmadienį, vos pasibaigus mokslo metams, patraukėm žygin į Uolėtuosius Kalnus. Pasiėmėm maisto ir pasakėm namiškiams, kad negrįšim visą dieną.

Lasė pririšo valtį prie mūsų pušies. Ir pradėjom kopti. Ginčijomės, kas smagiau – ar kopti į kalną, ar lipti į medį. Visi nusprendėm, kad truputį smagiau kopti į kalną. Susiradom naują vietą, kurią pavadinom Pilvatraukiu. Todėl, kad reikėdavo įtraukti pilvą, norint ją praeiti. Aišku, vieta nebuvo nauja. Mes ne kartą buvom ten kopę. Bet tada nežinojom, kad ji vadinasi Pilvatraukiu.

Kopiant per Negyvėlio Ranką, mane krėsdavo šiurpas, nes buvo tikrai baisu. Gerai, kad mama niekada nematė Negyvėlio Rankos, nes būtų neleidusi lipti į Uolėtuosius Kalnus. Lasė pažvelgė žemyn ir tarė:

– Visi, kas ketina nuriedėti, pakelkit ranką ar koją!

Bet mes toli gražu negalėjom pakelti nei rankų, nei kojų. Nes reikėjo laikytis. Laimė, niekas nenukrito. Greit buvom Perkūno Prarajoj.

Miške šalia Perkūno Prarajos yra daili palaukė. Ten ir išsikrovėm savo paviržį. Iškyloj bemat suima alkis. Ir todėl visiems atrodė, kad verčiau tuoj pat pavalgyti. Turėjom atsinešę blynų su uogiene. Man regis, kokį šimtą. Dar pieno, sulčių, sumuštinių ir pyragėlių. Ulė atsinešė kraujinių kukulių. Šešis. Atseit kiekvienam po vieną. Bet kas valgys šaltus kukulius, kai yra tokia daugybė blynų. Ana ir Brita buvo įsidedusios mamos keptų riestainių, labai gardžių. Visi gavom

paragauti. Galiausiai liko tik vienas riestainis, ir Bosė labai labai jo geidė. Nes jis be galo mėgsta kepinius.

Ulė truputį pyktelėjo, kad niekas nenori valgyti jo kukulių. Ir Britai jo pagailo, todėl pasakė:

– Bose, gausi riestainį. Bet pirma turi suvalgyti Ulės kukulius.

Bosė jau buvo sotus, bet vis tiek sutiko. Nes labai norėjo riestainio. Pirmąjį kukulį suvalgė vienu atsikvėpimu. Sulindo ir antrasis. Nors truputį lėčiau. Pradėjęs trečiąjį atsiduso. Bet Brita pakišo jam riestainį panosėn. Sušveitė jis ir trečią kukulį. Pradėjo ketvirtą. Atsikando ir tarė:

– Keturysis springsta!

– Kvaily, – tarė Lasė, – reikia sakyti ne „keturysis“, o „ketvirtasis“.

– Aš toks sotus, kad nežinau, ką kalbu, – atsakė Bosė.

Ana strikinėjo aplink Bosę ant vienos kojos šūkaudama:

– Viens du trys

Ims ir prarys.

– Man rodos, niekaip neprarys, – tarė Bosė, nebenorėdamas daugiau valgyti kukulių.

– Vis tiek gausi riestainį, – pasakė Brita.

Bet Bosė atsakė, jog kaip gyvas daugiau nevalgys nei riestainių, nei kukulių.

Paskui sulindom į grotą. Lasė pasakė, kad čia akmenis amžiuje, ko gero, gyveno žmonės. Fu, kaip jiems tikriausiai buvo šalta žiemą! Tarp uolų žiojėjo didžiuliai plyšiai, pro juos galėjo prisnigti.

Brita pasiūlė žaisti tokius akmenis amžiaus žmones. Lasė pritarė. Sakė, jis, Bosė ir Ulė eisią pasigaudyti stumbrų, o paskui juos prisijaukinsią. Brita, Ana ir aš turėjom likti grotoj ir žiūrėti, kad būtų ko šilto pavalgyti. Vis dėlto keista! Ką žaidžiam, berniukams visada kliūva įdomesnis darbas, o mes, mes turim žiūrėti, kad būtų ko šilto pavalgyti ir panašiai. Bet

Brita pasakė, kad galim prisilaužyti žabų, išsišluoti grotą, į uolos plyšius pasmaigstyti beržų šakelių, kad būtų jaukiau.

Lasė tarė:

– Darykit, ką norit, kad ir kvailiausiai! Eime, berniukai, gaudyti stumbrų!

Bet Bosė, persivalgęs kukulių, buvo taip nusistekenęs, kad pasakė nevaliosias gaudyti stumbrų.

– Tada lik namie prie grotos ir mušk moteris ir vaikus, – pasakė Lasė. – Svarbiausia, kad ką nors veiktum.

– Tegu tik pamėgina, – tarė Brita.

Vis dėlto Bosė buvo toks silpnas, kad atsigulė ant žolės priešais grotą ir išgulėjo visą laiką, kol Lasė su Ule gaudė stumbrus, o mes šlavėm grotą. Paskui sugrįžo Lasė su Ule, nežmoniškai stūgaudami, kad išgirstume, kaip jiems puikiai pasisekė medžioklė, paaiškino Lasė. Aš daug sykių buvau girdėjusi Lasę gerklojant, bet šitaip dar niekad. Lasė sakė, jog taip stūgaudavę akmens amžiuje medžiodami stumbrus. Gyrėsi įsijuosę, kaip buvę pavojinga medžioti ir kokią daugybę stumbrų sugavę. Tik nė vieno nematėm.

Paskui pradėjo lyti, ir mes smagiai sėdėjom grotoj. Dangus taip apsiniaukė, kad atrodė, jog tą dieną jau neišsigiedrys. Bet staiga pro debesis suspindo saulė. Išėjom iš grotos ir sustoję ėmėm žiūrėti į ežerą. Tada pamatėm, kaip nuostabu saloj Šiaurinio viensėdžio ežere. Saulė glostė mūsų uolą, kur mes maudydavomės, ir Lasė pasakė:

– O jeigu nusiirtume ten pasimaudyti?

Vos prieš porą dienų buvom klausę mamą, ar dar negalima maudytis, ir mama tada atsakė:

– Ne, dar per anksti! Truputį palaukit!

– Jau truputį palaukėm, – tarė Lasė.

Ir mes nusyrėm į salą. Nusirengėm ant savo uolos ir ėmėm ginčytis, kas pirmasis lįs į vandenį. Sutiko Bosė, nes, matyt, kukuliai jau buvo šiek tiek nuslinkę.

Bet vanduo buvo nežmoniškai šaltas, todėl vikriai išlipom lauk. Ir pirmiausia, ką pamatėm, išlindę iš vandens, buvo piktas Šiaurinio viensėdžio avinas. Jis stovėjo su savo didžiuliais, riestais ragais ir atrodė šiurpiai. Šiaurinio viensėdžio avinas negali ganytis su kitomis avimis. Nes peršoka per bet kokią tvorą ir bado, kas tik pakliūva. Užtat pavasarį jis būna vienas saloje. Jį nugabenti ten didžiausias vargas. Dėdė Erikas, tėtis ir dėdė Nilsas bendrom jėgom supančioja jam kojas, įguldo į Šiaurinio viensėdžio valtį, tada dėdė Erikas nusiria su juo į salą ir ten paleidžia. Bet mes baisiausiai nustebo išlindę iš vandens ir pamatę aviną, stovintį pakrantėje ir spoksantį į mus. Buvom užmiršę, kad jis tenai. Avinas vardu Ulrikas.

– O, dangau, – sušuko Ana, – aš visai pamiršau Ulriką!

Man rodos, Ulrikui baisiai apmaudu, kad jį surištą įguldo į valtį, kai jo moteriškos ir visi ėriukai žiūri į jį. Gal todėl jis toks piktas. O be to, turbūt nuobodu bindzinėti visai vienam saloje.

Dabar jis atrodė dar piktesnis negu paprastai. Ir puolė mus panarinęs galvą, naršydamas į visas puses. Bakstelėjo Ulei, ir šis nusirito kūliais. Bet Ulė mikliai atsistojo ir dėjo į kulnis. Mes irgi. Bosė, Ana ir Brita užsilipo ant aukšto akmens, o mudu su Ule įkopėm į medį, Lasė pasislėpė už krūmo.

Aš šūktelėjau Lasei:

– Juk tu toks stumbrų gaudytojas! Štai tau dar vienas – visai panašus. Pažiūrėsim, kaip seksis jį pagauti.

Ir Ana su Brita šūktelėjo:

– Aha, štai stumbras, Lase, gaudyk jį!

Bet Lasė, užsilindęs už krūmo, bijojo atsiliepti, kad Ulrikas neišgirstų, kur jis.

Ulrikas niršo, negavęs mūsų subadyti. Jis stovėjo po medžiu, kur tupėjom mudu su Ule, ir engė medį, net skiedros

lakstė. Kai nieko nepesė, nuėjo prie akmens, ant kurio buvo užsilipė Bosė, Brita ir Ana. Atsistojo apačioj ir įsmeigė į juos akis.

– Spoksok, – tarė Brita.

Galų gale pradėjom nerimauti, kaip iš ten ištrūksim. Neatrodė, kad Ulrikui nusibostų mus saugoti.

– Tai kad turėčiau kukulį, – tarė Bosė.

Likusius kukulius buvom suslėpę Perkūno Prarajoj ir užmiršom juos iš ten pasiimti. Dabar, kai Bosė prašneko apie kukulius, visi pajutom, kad esam alkani.

– Ar tu ten užmigai už krūmo? – šūktelėjo Ulė Lasei.

Lasė iškišo galvą ir apsidairė. Po to pabandė nutykinti prie akmens, kur buvo Bosė, Ana ir Brita. Bet verčiau būtų nemėginęs. Ulrikas pamatė jį ir tiesiog pašoko iš džiaugsmo. Ir tučiuojau puolė Lasę. Šis bėgti, o mes klykti. Šiurpu buvo žiūrėti į Lasę, skuodžiantį aplink kadugius, o Ulriką jam įkandin.

– Bėk, Lase, bėk, – sušuko Ana.

– Aš ir bėgu, – atsiliepė Lasė.

Kartą Ulrikas pargriovė Lasę, ir mes sucipom lyg akmens amžiaus gyventojai. Ulrikas, matyt, truputį nusigando to balso. Lasė atsistojo ir vėl pasileido bėgti. Ulrikas iš paskos, o mes pradėjom dar baisiau klykti. Bet niekas negelbėjo.

Saloje stovi sena daržinė. Stogas kiauras, nebenaudojama. Durys buvo atlapos. Lasė ir spruko į ją. Ulrikas pridurmui. Tada aš pradėjau verkti.

– Oi, dabar Ulrikas mirtinai užbadys Lasę daržinėje.

Bet staiga pamatėm Lasę lendantį pro kiaurą stogą. Tada jis nušoko žemėn, pribėgęs prie durų uždarė Ulriką ir pasakė:

– Stumbras sugautas!

Pagaliau mes irgi drįsom nulipti. Tada visi užsikorėm ant stogo ir ėmėm žiopsoti pro kiaurymę į Ulriką. Bosė spjovė ant Ulriko ir tarė:

– Fu, tu bjaurybe!

O aš pasakiau:

– Kad tik Pontusas nepasidarytų toks senas piktas avinas!

Atėjo laikas plaukti namo. Lasė liepė visiems susėsti į valtį. Pats jis atidarysiąs Ulrikui duris, tada, kol Ulrikas supras, kas dedasi, tekinas atskuosiąs ir išoksiąs į valtį. Juk nors Ulrikas piktas ir kvailas avinas, vis dėlto nedera palikti uždaryto daržinėj, kad nudvėstų badu, pasakė Lasė.

Padarėm, kaip Lasė liepė, visada taip darom.

Kai yrėmės iš salos, Ulrikas stovėjo ant kranto ir atrodė lyg būtų tikrai nuliūdes, kad mes išplaukiam.

– Tik pasakykit, ar nereikia daugiau stumbrų sugauti, – tarė Lasė baisiai didžiudamasis.

Bet mes nebepageidavom tą dieną matyti daugiau sugautų stumbrų. Buvom pavargę, išalkę ir norėjom tik namo.

– Paklausiu mamą, ar neturi kokio kukulio, – tarė Bosė.

KAI PADAUŽŲ KAIME VASARVIDIS

Gal ir tiesą sako Ana, kad užvis smagiausia vasarą. Nors man patinka eiti į mokyklą, ir kai mokytoja atsisveikina su mumis po egzaminų, aš vos neverkiu, nes žinau, kad jos ilgai nematysiu. Bet greitai užmirštu, nes vis dėlto nuostabu vasaros atostogos.

Pirmąjį vakarą, kai prasideda atostogos, paprastai einam į Šiaurinio viensėdžio ežerą meškerioti. Beveik niekad taip nejauti vasaros, kaip meškeriojant. Mes visi turim pasidarę meškeres. Tai paprasčiausios lazdyno rykštės. Bet valas, plūdė, grimzdas ir kabliukas tikri, viską esam nusipirkę Didkaimio krautuvelyje.

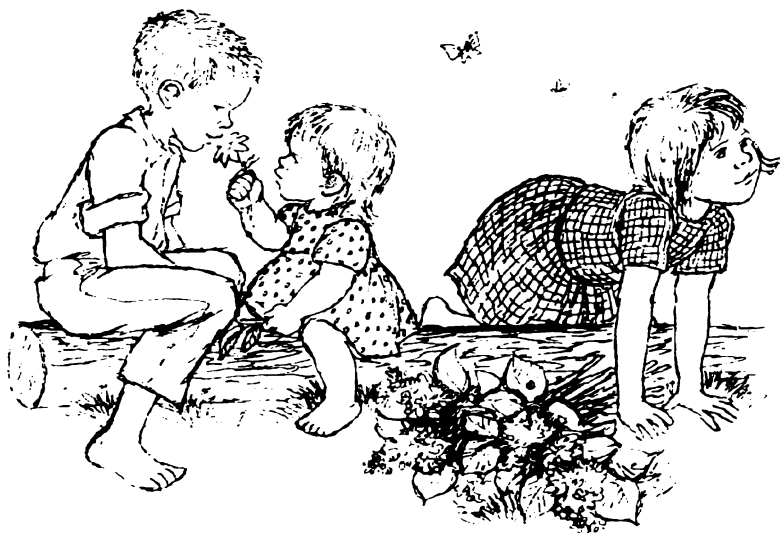
Tą vakarą, kai baigiam mokslo metus, Lasė vadina Didžiuoju Meškeriojimo vakaru. Paprastai meškeriojam susėdę ant nedidelio kauburio. Jis vadinasi Ešerių kalnu. Ana sako, jis taip vadinasi todėl, kad ten niekad nesam sugavę ešerių. Vienintelis laimikis, anot jos, tai uodų įgėlimai. Vis dėlto Bosė neseniai ištraukė didelį ešerį, o Brita dvi mažytes kuojas.

Po to mudvi su Ana sėdėjom ant virtuvės laiptelių ir skaičiavom uodų įgėlimus. Man kliuvo keturiolika į dešinę koją ir penki į kairę. Anai po devynis į abi kojas.

– Beveik aritmetikos uždavinys, – pasakė Ana. – Galim užrašyti lapelyje mokytojai. „Jei Lisai į vieną koją įgėlė keturiolika uodų ir į antrą penki, o Anai po devynis į abi kojas, kuriai daugiau uodų įgėlė ir kiek iš viso?“

Bet tada prisiminėm, kad vasaros atostogos. Ir užtat kvaila skaičiuoti. Taigi kasėmės kojas ir daugiau nieko neveikėm, kol atėjo metas gulti. O, koks nuostabus daiktas vasaros atostogos!

Dabar papasakosiu, ką mes veikėm per vasarvidį. Pietinio

viensėdžio pievoje iškėlėm vasarvidžio stiebą. Visas kaimas bendrai ruošė jį. Pirmiausia su šienvežiu vežimu nuvažiavom į mišką ir prisilaužėm šakų stiebui papuošti. Tėtis važnyčiojo. Netgi Čerstina keliavo sykiu. Ji juokėsi visą laiką patenkinta. Ulė įdavė jai į ranką šakelę, Čerstina sėdėjo ir mosavo. O Ulė dainavo jai šitokią seną dainelę:

*Tu važiuoji vežimėly,
Aukso aptaisytam,
Botagėlį turi rankoj
Visiems pašvaistyti.*

Ir visi dainavom. Agda taip pat važiavo laužyti šakų ir dainavo:

*Dabar vasara,
Dabar saulė,
Žydi gėlės pievoj.*

O Lasė šitaip dainavo:

*Dabar vasara,
Dabar saulė,
Karvašūdžių pilna pieva.*

Šiaip ar taip, tiesą jis sakė. Pieva buvo pilna karvės blynų. Bet argi dėl to reikia apie juos dainuoti.

Sugrįžusios iš miško Agda, Brita, Ana ir aš priskynėm šūsnį alyvų, kurios auga už mūsų malkinės. Paskui nunešėm jas į Pietinio viensėdžio pievą. Ten Oskaras su Kalia jau buvo padarę stiebą. Kalia Šiaurinio viensėdžio bernas. Mes apkaišėm stiebą šakelėmis ir pakabinom du alyvų vainikus. Paskui iškėlėm stiebą ir ėmėm aplinkui šokti. Dėdė Erikas, Anos tėtis, gražiai groja armonika. Jis pagrojo mums daugybę linksmų melodijų, o mes pagal jas šokom. Išskyrus senelį ir Čerstiną. Senelis sėdėjo ant kėdės ir klausėsi. Ir Čerstina iš pradžią sėdėjo ant jo kelių. Bet nesiliovė tampiusi už barzdos,

todėl jos tėtis pasiėmė ją ir užsisodino ant pečių. Šitaip Čerstina taip pat gavo šokti drauge su visais. Tik vargšas senelis negalėjo šokti. Nors nemanau, kad dėl to būtų liūdėjęs. Jis tepasakė:

– O ho ho, ne vakar ir ne užvakar šokta aplink vasarvidžio stiebą!

Paskui visi susėdom pievutėje gerti kavos, kurią buvo išvirusios mama, teta Greta ir teta Lisa. Bandelių ir pyragaičių taip pat gavom. O senelis išgėrė tris puodelius kavos, nes kavą jis labai mėgsta.

– Matot, be kavos negaliu apsieiti, – sako senelis.

Aš visai nemėgstu kavos. Bet kai geri žaliuojančioj pievoj ir dar vasarvidį, ji daug gardesnė negu paprastai.

Mums geriant kavą miške pašėlusiai čiulbėjo paukštis. Bosė sakė, jog tai juodasis strazdas. Man patinka strazdai.

Dar žaidėm. „Paskutinė pora bėga“ ir kitokius žaidimus. Labai smagu, kai tėčiai ir mamos žaidžia drauge. Tiesa, gal ir nebūtų taip smagu, jei reikėtų su jais žaisti kasdien. Bet kai vasarvidis, man patinka būti su jais. Mums žaidžiant Svipas lakstė aplinkui ir lojo. Matyt, jam irgi buvo smagu.

Tą vakarą mums leido būti lauke kiek norim. Agda pasakė, kad jei prieš gulant perlipsi per devynias tvoras, nusiskinsi devynias įvairias gėles ir pasidėsi po priegalviu, tada naktį susapnuosi tą, už kurio ištekėsi.

Britai, Anai ir man atrodė smagu laiptoti per tvoras, nors jau buvom nusprendusios, už ko tekėsim. Aš už Ulės, o Brita ir Ana už Lasės ir Bosės.

– Ar lipsi per tvoras? – paklausė Lasė Britą. – Ką gi, laiptok. Tik būk gerutė, susapnuok ką nors kitą, ne mane. Ne todėl, kad tikėčiau prietarais, bet gal padės.

– Turėkim vilties, – tarė Bosė.

– Taip, tikrai reikėtų turėti vilties, – pridūrė Ulė.

Berniukai visai kvaili ir nenori su mumis juoktis.

Agda pasakė, kad lipant per tvoras reikia tylėti. Nesijuokti, nė kiek nešnekėti.

– Nevalia kalbėti visą laiką, – tarė Lasė. – Tada, Lisa, tau verčiau išsyk gulti.

– Kodėl? – paklausiau.

– Nagi perlipti devynias tvoras nespėsi per dvi minutes. O ilgiau tu niekad netylėjai. Tiesa, tik tą sykį, kai sirgai kiaulyte.

Mes nekreipėm dėmesio į berniukus ir puolėm laiptoti.

Pradėjom nuo tvoros Pietinio viensėdžio pievoje ir už jos atsidūrėm lapuočių miške. Oi, kaip įdomu miške sutemus. Tiesa, dar ne visai buvo tamsu, tik prieblanda. Ir be galo tylu, nes paukščiai nustojo čiulbėti. O kaip gardžiai kvėpėjo medžiai ir gėlės. Perlipusios per pirmąją tvorą prisiskynėm gėlių.

Tik štai vieno dalyko nesuprantu. Kodėl taip ima juokas, kai žinai, kad negalima juoktis. Vos perlipom pirmąją tvorą, ir prasidėjo. Dar Lasė, Bosė ir Ulė atsekė iš paskos, norėdami paerzinti ir sukurstyti, kad imtume juoktis.

– Neįsilipk į karvės kepašį, – pasakė Bosė Anai.

– Čia nėra karv... – pradėjo Ana. Bet prisiminė, kad negalima kalbėti. Tada Brita, Ana ir aš ėmėm prunkšti. O berniukai juokėsi.

– Nekickenkit šitaip, – pasakė Lasė. – Atsiminkit, kad negalima juoktis.

Tada dar baisiau ėmėm kikenti. O berniukai visą laiką šokinėjo aplinkui, tampė už plaukų, pešiojo už rankų, kad susijuoktume. O mes negalėjom jų sudrausti, nes nevalia buvo kalbėti.

– Abelibabelibum! – tarė Lasė.

Juk tai visai nebuvo juokinga, bet oi, kaip suprunkstėm, Brita, Ana ir aš. Aš užsikimšau burną nosine, bet nieko ne-

gelbėjo, juokas vis tiek cypdamas veržėsi lauk. Nors kai perlipom devintą tvorą, nustojom kvatoti ir tik pykom ant berniukų, kad mums viską sugadino.

Bet aš vis tiek pasikišau po priegalviu savo devynias gėles. Tai buvo vėdrynas, lipikas, varpelis, ramunė, uolaskėlė, saulenis ir dar trys, kurių pavadinimų nežinau. Bet nesapnavau tą naktį ničnieko. Todėl, kad berniukai sugundė mus juoktis, dėl to, nė kiek neabejoju.

Bet vis tiek ištekėsiu už Ulės!

VYŠNIŲ BENDROVĖ

Padaužų kaime labai daug vyšnių. Ir mūsų sode, ir Anos su Brita. Tik Ulės sode nėra vyšnių, bent tokių, kurios duotų gerų uogų. Užtat Pietinis viensėdis turi nuostabią ankstyvąją kriaušę ir dvi slyvas, ant kurių auga puikios geltonos slyvutės. Priešais senelio langą kūpsodidžiulė trešnė, didesnė turbūt nėra visam pasauly. Ji vadinasi „senelio trešnė“. Šakos nukarusios kone lig žemės. Ir kiekvienais metais apkibusi didžiulėmis uogomis. Senelis sako, kad galim valgyti trešnių kiek tik norim. Tik nevalia skinti nuo apatinių šakų, šitas reikia palikti Čerstinai. Jis nori, kad Čerstina galėtų pati pasirašyti. Ji ir pasiraško, nors dar visai mažutė. Tik Ulė turi ją pasaugoti, nes praryja su kauliukais. Mes darom, kaip senelis liepia. Neskinam uogų nuo Čerstinos šakų. Juk puikiausiai galim įsilipti į medį ir pasiskinti aukščiau. Trešnė turi daug šakų ir užlinkių, kur galima atsisėsti ir valgyti. Kimšk ir kimšk be saiko – bent, kol ims pilvą sopėti. Kismet, išsirpus trešnėms, sergam pilvais. O paskui pagyjam, kol pri-noksta slyvos.

Lasė, Bosė ir aš kiekvienas turim po savo vyšnią. Maniškė nedidelė, bet veda gardžias juodas uogas. Šiais metais jų buvo tiesiog nežmoniškai daug. Taip pat ant Lasės ir Bosės medžių.

Galima prisidžiovinti vyšnių žiemai. Mama visad taip daro. Supila ant sietelio ir įkiša į vos šiltą krosnį. Vyšnios išdžiūsta, susiraukšlėja, ir jas galima laikyti kažin kiek, o žiemą virti vaisių sriubą.

Kai šitiek vyšnių, niekaip nevaliojom visų suvalgyti, nors padėjo ir Brita, ir Ana, ir Ulė. Vieną dieną Lasė sumanė pasidžiovinti vyšnių, pripylė pilną skardą ir pašovė į krosnį. Paskui nuėjo maudytis ir viską užmiršo. O kai vėl pasižiūrėjo į

savo vyšnias, ant skardos gulėjo tik apgailėtini juodai sudegę grūdėliai.

– Čia ne išeitis su vyšniomis, – pasakė Lasė.

Vėliau visą vakarą sėdėjom pas senelį ir skaitėm laikraštį. O ten buvo parašyta, kad Stokholme vyšnių litras kaštuoja

dvi kronas. Ir Lasė baisiausiai susikrimto, kad jo vyšnios ne Stokholme.

– Tada atsistočiau gatvės kampe ir pardavinėčiau vyšnias, pasidaryčiau turtingas kaip karalius, – pasakė jis.

Bandėm suskaičiuoti, kiek gautume pinigų, jeigu mūsų vyšnios augtų Stokholme. Išėjo tiek daug, kad Lasė kone išbalo pagalvojęs.

– Jei Šiaurinio viensėdžio ežerą perkelčiau į Sacharą, taip pat galėčiau pardavinėti vandenį po dvi kronas už litrą, – pasakė Brita, nes Lasė jai pasirodė kvailas.

Bet aš manau, Lasė nemiegojo naktį ir galvojo, kad Stokholme už vyšnių litrą galima gauti dvi kronas. Nes rytoj dieną pasakė, jog manęs prie vieškelio, einančio kitapus Didkaimio, atidaryti vyšnių parduotuvę. Ten pravažiuoja begalė automobilių.

– O ką žinai, gal ims ir pasitaikys koks kvailas stokholmietis, – tarė Lasė.

Mudu su Bose pasakėm, kad irgi norėtume parduoti savo vyšnias. Sudarėm bendrovę, kurią pavadinom vyšnių bendrove. Britą, Aną ir Ulę taip pat priėmėm, nors jie neturėjo vyšnių. Bet jie padėjo mums rašyti.

Sukilom penktą valandą ryto ir pradėjom skinti. Ir ligi aštuntos valandos turėjom pilnas tris didžiules pintines. Tada visi sočiai pavalgėm košės, kad būtume stipresni. Ir patraukėm kalvelėmis link Didkaimio. Ten užėjom pas dėdę Emilį į krautuvę ir prisipirkom šūsnį rudų popierinių maišelių, pinigų pasiskolinom iš Bosės taupyklės.

– Kas čia dabar bus? – paklausė dėdė Emilis.

– Pardavinėsim vyšnias, – atsakė Lasė.

Pintines buvom palikę lauke šalia prieangio. Ulė jas saugojo.

– Vyšnios tikras skanumynas. – pasakė dėdė Emilis. – Gal galima kiek nusipirkti?

Žiūrėkit, kaip puiku! Lasė atnešė vieną pintinę, o dėdė Emilis paėmė litrinį saiką ir atsiseikėjo sau du litrus uogų, už tai davė dvi kronas. Pasakė, kad šiose vietose tokia vyšnių kaina, o mums pravartu buvo tą žinoti. Sugražinom Bosei, ką buvom paėmę iš jo taupyklės, ir dar liko. Dėdė Emilis pavaišino ledinukais, o Ulė, pamatęs pro durų stiklą, tarsi padegtas įpuolė į krautuvej. Bet, gavęs ledinuką, vėl išbėgo lauk.

Mes mandagiai padėkojom dėdei Emiliui ir išėjom. Čia pamatėm, kad Ulė renka vyšnias, kurias buvo pabėręs į žolę.

– Ką darai? – piktai riktelėjo Lasė.

– Aš... aš tik valau tavo uogas, – išsigandęs atsakė Ulė.

Bet vos keliolika uogų buvo išbarstęs, taigi ne bėda.

Automobiliai važiuoja visai netoli nuo Didkaimio. Rudeinį ir žiemą ne kažin kiek jų pamatysi, nebent sunkvežimį. O vasarą šituo keliu daug pralekia, nes žmonės nori pasižiūrėti, kaip čia gražu.

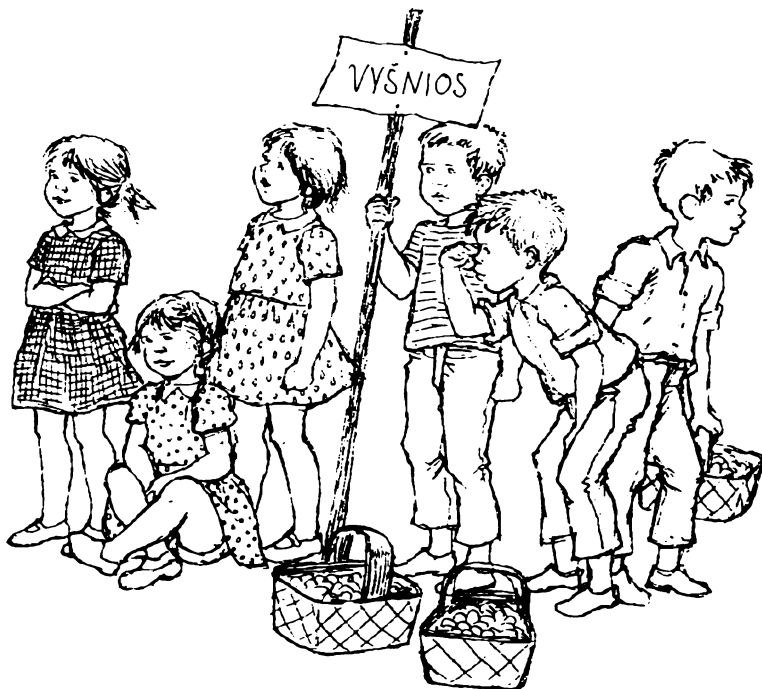
– Bene jie gali ką pamatyti, šitaip nežmoniškai lėkdami, – pasakė Lasė, kai pirmasis automobilis praūžė pro šalį.

Mes buvom pasidarę didžiulę iškabą su užrašu VYŠNIOS, ir vos tik išvysdavom atvažiuojant automobilį, pakeldavom jį. Bet automobiliai rūkdavo ir prarūkdavo pro šalį. Lasė paaiškino, kad tie, kur sėdi automobilyje, mūsų užrašą tikriausiai laiko kelio ženklui ir todėl kaip pašėlę neria šalin. O Bosei patiko žiūrėti į greitai važiuojančius automobilius. Jis kone užmiršo vyšnias. Išpūtęs akis tik spoksojo į kiekvieną, dumiantį pro šalį. Žinojo kiekvienos mašinos markę. Atsisėdo šalikelėje ir neva taip pat vairavo automobilį, net bandė pamėgdžioti motoro burzgimą. Paskui staiga pasakė, jog motorui, matyt, kažkas atsitiko, nes garsas ne toks, koks turi būti.

– Ne, juk balsas visai kaip ne motoro. Tik kaip Bosės, – pasakė Brita.

Lasė širdo, kad automobiliai nenori sustoti, ir pasakė:

– Aš juos pamokysiu!

Ir kai atlėkė kitas automobilis, jis puolė į kelią su iškaba ir pasitraukė tik paskutinę akimirką, kad nesuvažinėtų. Tada, bjauriai džergžtelėjęs, automobilis sustojo, išlipo vyras ir, čiupęs Lasę už rankos, pasakė, jog taip reikėtų išlupti, kad cyp-tų.

– Daugiau šitaip nedaryk, – pasakė jis.

Lasė prižadėjo daugiau taip nedaryti. Ir pagalvokit, vyriš-kis nupirko iš mūsų litrą vyšnių ir nuvažiavo sau.

Kelyje baisiausiai rūko dulkės. Mes buvom uždengę vyš-nias popierium, ir protingai padarėm. Bet savęs negalėjom užsidengti, ir, automobiliui pravažiaus, palikdavo stulpas dulkių, ir visos tos dulkės guldavo ant mūsų. Buvo nemalonu, ir aš pasakiau:

– Fui, kaip dulka!

Bet tada Lasė paklausė, kodėl taip kalbu.

– Kodėl nesakai „fui, kaip saulė šviečia“ arba „fui, kaip čiulba paukščiai“? – pasakė Lasė. – Kas nusprendė, kad turi patikti, kai šviečia saulė, bet ne tada, kai dulka? – Ir mes sutarėm, jog reikia džiaugtis dulkėmis. Kai vėl pralėkė automobilis ir dulkės užgulė mus taip, kad vos galėjom vienas kitą matyti, Lasė pasakė:

– Kaip nuostabiai šiandien dulka!

Ir Brita tarė:

– Tikrai, gražiai dulka šiame kelyje – tai puiku!

Ir Bosė pridūrė:

– Galėtų ir dar labiau dulkėti.

Bet ilgai laukti neteko. Atūžė didžiulis sunkvežimis ir tiek pakėlė dulkių, kad daugiau negalėjau įsivaizduoti. Visiškai kaip debesų stulpas, kurį Izraelio vaikai matė dykumoje, pagalvojau aš. Ana atsistojo pačiam dulkių sūkurį ir išskėtusi rankas pasakė:

– Kokios nuostabios dulkės!

Bet paskui taip užsikosėjo, kad nieko nebevaliojo ištarti. Kai dulkės nugulė, pažvelgėm į kits kitą, visi nuo galvos lig kojų buvom pilkutėliai. Brita nusišnypstė ir parodė nosinę, prišnypšta vieta buvo visai juoda. Tada nusišnypstėm visi, ir kiekvieno snargliai buvo juodi. Ulė neturėjo nosinės, todėl nusišnypstė į Bosės. Bet Brita pasakė, jog sunku spręsti, ar Ulės snargliai juodi, nes Bosės nosinė jau prieš tai buvo juoda.

– Eik namo ir gulk, – pasakė Bosė.

Nors ir puikiai dulkėjo, tačiau visiems buvo liūdna, kad nė vienas automobilis nenorėjo sustoti. Bet paskui Lasė suprato, jog mes įsitaisėm negeroj vietoj. Pačioj tiesiojoj, kur automobiliai lekia ypač greitai. Esą reikia kraustytis prie kelio vingio. Taip ir padarėm. Įsikūrėm truputį toliau, kur kelias darė du didelius posūkius vieną po kito. Dar sugalvojom sustoti kelio pakraštyje ir, vos tik pasirodydavo automobilis, pradėdavom mosuoti, susiėmę už rankų.

– Rezultatas bus, – pasakė Lasė.

Taip ir atsitiko. Sustodavo kone kiekvienas automobilis. Pirmajam sėdėjo tėtis, mama ir keturi vaikai, ir visi rėkė, kad nori vyšnių. Jų tėtis nupirko tris litrus, o mama pasakė:

– Kaip puiku! Mes be galo alkani ir ištroškę!

Nupirko mano smulkių juodų vyšnių. Tėtis kalbėjo, kad jie važiuosią toli toli, net į užsienį. Iš tikrųjų keista! Mano vyšnios kelias net į užsienį, o aš pati liksiu namie Padaužų kaime. Kai šitaip pasakiau kitiems, Lasė tarė:

– Et, vaikai suvalgys vyšnias toli gražu nepasiekę užsienio, juk tu supranti.

Bet aš atsakiau, kad mano vyšnios vis tiek nukeliaus į užsienį, net atsidūrusios tų vaikų pilvuose.

Oi, kiek mes pardavėm vyšnių! Vienas dėdė nupirko visą pintinę. Tą, kur buvo Bosės vyšnios. Pasakė, kad žmona išspausianti sultis, nes jis labai mėgstas vyšnių sultis.

– Tik pagalvokit, kaip keista, – pasakė po to Bosė, norėdamas mane paerzinti. – Tik pagalvokit, kad mano uogos pavirs sultimis, o aš pats nepavirsiu vyšnių sultimis!

Galų gale pardavėm visas uogas iki paskutinės. O tada cigarų dėžutėje, kurią buvom pasiėmę pinigams dėti, gulėjo trisdešimt kronų. Tai buvo Išminčių Skrynia, kuri pagaliau davė naudos. Trisdešimt kronų, juk tai baisiai dideli pinigai! Pasidalijom taip, kad kiekvienam teko po penkias kronas. Nors Brita, Ana ir Ulė neprisidėjo vyšnių, bet pagelbėjo mums skinti ir pardavinėti.

– Kai nebeturit savo vyšnių, galėsit valgyti kiek norit mūsų sode, – pasakė Brita.

– O aš pavaišinsiu slyvomis, kai tik prinoks, – pasakė Ulė, gavęs savo penkinę.

Taigi niekas nepasakys, kad buvo neteisingai pasidalinta.

Griždami namo užėjom į cukrainę Didkaimyje ir suvalgėm po pyragaitį bei išgėrėm limonado. Turėjom už ką. Li-

kusius pinigus ketinom pasitaupyti. Mano pyragaitis buvo su žaliu marcipanu ir labai skanus.

Kai parėjom namo, mama, išvydusi Lase, Bose ir mane, suplojo rankomis ir pasakė, kad murzinesnės vyšnių bendrovės kaip gyva neregėjusi. Liepė tučiuojau eiti į skalbyklą praustis. Bet kaip tik užsuko Ana ir šūktelėjo:

– Kokia laimė! Pirtis iškūrenta!

Šiaurinis viensėdis turi suomišką pirtį ant ežero kranto. Ir mes, nusičiupe švarius drabužius, pasileidom per ganyklą, net žemė dundėjo.

Pirtyje nusiplovėm visas puikiasias dulkes. Rodinėjom kits kitam praustuvus, kurio vanduo nešvaresnis. Bet skirtumą įžiūrėti buvo sunku.

Paskui sėdėjom pirty, kad kaip reikiant išprakaituotume. Ir tarėmės pamažu steigti slyvų bendrovę.

Pirtyje baisiai karšta, galų gale taip sukaitom, kad, atrodė, sprogsim. Tada nubėgom į ežerą atsigaivinti. Oi, kaip buvo nuostabu! Taškėmės vandeniui, plaukiojom ir nardėm. O kai išnėrėm, dulkių nebuvo likę net plaukuose. Dar nusišnyptėm vandenyje, taigi ir juodų snarglių atsikratėm.

Oras buvo nepaprastai gražus. Sėdėjom ant ežero kranto ir šildėmės priešais saulutę. Ir Lase pasakė:

– Fui, kaip šviečia saulė!

O Ulė nusijuokė:

– Fui, kaip čiulba paukščiai!

MUDVI SU ANA KETINAM TAPTI AUKLĖMIS – GALBŪT

Didkaimio pastorius suruošė didelę gimtadienio puotą ir pakvietė visą Padaužų kaimą. Aišku, be vaikų. Bet mama, tėtis, dėdė Erikas, teta Greta, dėdė Nilsas ir teta Lisa buvo pakviesti. Taip pat ir senelis. Teta Lisa nusiminė, kad negalės važiuoti. Dėl Čerstinos. Juk kas nors turėjo prižiūrėti Čerstiną. Bet tada mudvi su Ana pažadėjom ją pasaugoti. Nes, kai užaugsim, vis tiek būsim vaikų auklės, užtat labai gerai kuo anksčiau pratintis.

– Ar būtinai pratintis su mano seseria? – pasakė Ulė.

Jis būtų mielai pats prižiūrėjęs Čerstiną, bet, tėvams išvykus į vaišes, jam reikėjo melžti karves, šerti kiaules ir lesinti vištas. Brita irgi būtų mums padėjusi, bet buvo baisiai peršalusį ir, vos prašnekėdama, gulėjo lovoje.

Teta Lisa be galo apsidžiaugė išgirdusi, kad žadam pasaugoti Čerstiną. O mudvi su Ana dar labiau apsidžiaugėm. Aš įgnybau Anai į alkūnę ir pasakiau:

– Argi nebus smagu?

Ana įgnybo man ir atsakė:

– Kad tik greičiau iškeliautų ir mes galėtume pradėti.

Bet visuomet begalę laiko užtrunka, kol žmonės išsiruošia į vaišes. Nors senelis buvo gatavas jau šeštą valandą ryto, o važiuoti ketino tik dešimtą. Jis apsilviko savo juodą eilutę ir geriausius marškinius. Vos dėdė Erikas pakinkė arklius, senelis atsisėdo į Šiaurinio viensėdžio vežimą ir ėmė laukti, kol teta Greta bent pradės taisyti savo šventiniais drabužiais.

– Seneli, ar tau smagu važiuoti į vaišes? – paklausė Ana.

Senelis atsakė, jog smagu. Bet man atrodė, kad atvirkščiai, nesmagu. Nes staiga jis atsiduso ir tarė:

– O ho ho, tų vaišių begalė, važiuok ir važiuok!

Bet tada dėdė Erikas pasakė, kad jau penkeri metai senelis nebuvo jokiose vaišėse, užtat dėl to nesą reikalo aimanuoti.

Teta Lisa iki paskutinės akimirkos mokė ir mokė. Ir štai pagaliau tėtis, dėdė Nilsas ir dėdė Erikas pliaukštelėjo savo arkliams, ir visi išvažiavo.

Teta Lisa buvo sakiusi, kad leistume Čerstinai kaip galima ilgiau būti lauke, tada ji labai rami. Bet dvyliktą valandą bus laikas maitinti, viskas sutaisyta, tereikės pašildyti. O po to paguldyti perpietės, kad pamiegotų porą valandų.

– O, kaip bus smagu, – pasakė Ana.

– Taip, – atsakiau. – Ir aš ketinu tapti aukle, kai užaugsiu, kaip kažin ką.

– Aš irgi, – tarė Ana. – Visai nesunku prižiūrėti vaikus. Svarbiausia neužmiršti, kad su jais nuolat reikia kalbėti švelniai ir maloniai. Ir jie bus klusnūs. Apie tai neseniai buvo rašyta laikraštyje.

– Be abejo, reikia kalbėti švelniai ir maloniai, – atsakiau.

– Oho, bet žinok, yra žmonių, kurie rėkia ant vaikų, – pasakė Ana. – Bet tokie vaikai pasidaro tikri nutrūktgalviai ir nemaž neklauso. Taip ir buvo parašyta laikraštyje!

– Kas gali rėkti ant šitokio angeliuko, – pasakiau aš ir pakutenau Čerstinai padą.

Čerstina sėdėjo ant patiesaliuko žolėje ir atrodė patenkinta. Čerstina tiesiog dailutė. Kaktytė apvali, akys mėlynos mėlynos. Turi keturis dantis viršuj ir keturis apačioj. O kai juokiasi, jie atrodo kaip ryžių grūdėliai. Kalbėti dar nemoka. Sako tik vieną žodį „ė, ė“, ir kartoja kone be paliovos. Gal tas žodis kiekvieną sykį reiškia ką kita, bene žinai.

Čerstina turi medinį vežimėlį, juo paprastai važinėjasi.

– Gal išvažiuokim su ja pasivažinėti, – pasiūlė Ana.

Taip ir padarėm.

– Eikš, Čerstina, mažute, – pasakė Ana, sodindama ją į vežimėlį, – važiuosim pasivažinėti.

Ji kalbėjo švelniai ir maloniai, kaip ir reikia su mažais vaikais.

– Štai šitaip, Čerstina, sėdėk gražiai, – tarė ji.

Bet Čerstina neklausė. Ji norėjo stovėti stačia vežimėlyje, šokinėti ir kartoti „ė, ė“. O šitaip mes negalėjom jos vežti.

– Man rodos, reikia ją pririšti, – pasakiau aš.

Tada paėmėm storą virvę ir pririšom. Bet Čerstina, negalėdama šokinėti ir sakyti „ė, ė“, pradėjo taip klykti, kad kažin kur buvo girdėti. Ulė tekinas atlėkė iš tvarto ir užriko:

– Ką jūs darot? Bene mušat?

– Nemušam, kvaily, – atsakiau. – O kalbam su ja švelniai ir maloniai, taigi žinok!

– Taip ir toliau kalbėkit, – pasakė Ulė. – Ir tegul daro, ką nori, tada neverks.

Ką gi, Ulė turbūt geriau žinojo, kaip prižiūrėti jo sesutę, todėl leidom Čerstinai stovėti vežimėlyje ir lig valiai kartoti „ė, ė“. Mes darėm šitaip: aš tempiau vežimėlį, o Ana bėgo šalia ir griebdavo Čerstiną, kai ši taikydavosi iškristi. Bet štai privažiavom gilų griovį, ir Čerstina, pamačiusi jį, išlipo iš vežimėlio.

– Pažiūrėkim, ką ji ketina daryti, – tarė Ana.

Ir tikrai pamatėm! Vaikai vis dėlto įdomūs. Atrodo, jog anaipol negali greitai bėgti savo mažomis kojytėmis, bet tai netiesa. Jei reikia, mažylis moka dumti greičiau už triušį. Bent Čerstina. Tepasakė „ė, ė“ ir, nespėjau nė mirktelti, įbri-do į griovį. Čia parklupo ir stačia galva pliumptelėjo į vandenį. Tiesa, Ulė sakė, kad tegul daro, ką nori, o ji gal ir norėjo gulėti vandenyje, bet mes manėm, kad vis dėlto geriau ją ištraukti. Čerstina buvo šlaputėlė, rėkė ir piktai spoksojo į mus, lyg būtume kaltos, kad ji įkrito. Bet mes švelniai, maloniai kalbindamos pasodinom ją į vežimėlį ir nuvežėm namo per-

rengti sausais drabužiais. Čerstina klykė visą laiką. Ulė supyko, išvydęs, kaip ji atrodo.

– Ką gi jūs darot? – suriko jis. – Gal mėginot paskandinti?

Tada Ana pasakė, kad būtų geras ir kalbėtų su mumis švelniai maloniai, nes mes irgi vaikai. Nors jau, aišku, dideli.

Bet Čerstina priėjusi apsikabino Ulės kelius, verkė, prašėsi paguodžiama, ir mudvi su Ana iš tiesų pasijutom tarsi bandžiusios ją paskandinti.

Ulė padėjo surasti Čerstinai kitus rūbelius. Bet po to jis vėl turėjo eiti į tvartą.

– Pasodinkit ją ant puoduko, kadangi vis tiek nurengta, – pasakė jis išeidamas. Įdomu, ar jis pats nors sykį bandė sodinti Čerstiną. Mudvi su Ana iš visų jėgų stengėmės prispausti

Čerstiną prie puoduko, tik beviltiškai. Ji spyrėsi lyg medinė, rėkdama visa gerkle, ir nenorėjo sėstis.

– Kvailute, – pradėjau aš, bet tada prisiminiau, kad ne šitaip reikia kalbėti su mažais vaikais.

Kadangi Čerstina vis tiek nenorėjo sėdėti, nebuvo kitos išeities kaip aprenkti ją sausais drabužėliais. Aš laikiau už rankų, o Ana bandė vilkti. Čerstina visą laiką rėkė, raitėsi kaip ungurys, rėplinėjo, ir užtrukom pusvalandį, kol ją aptaisėm. Po to susėdom visai nusikamavusios. O Čerstina liovėsi rėkti, kartodama „ė, ė“, pasilindo po virtuvės stalu ir padarė balutę. Paskui atsistojo ir nutraukė klijuotę, pora kavos puodelių nulėkė žemėn ir sudužo.

– Netikėle, – kaip galėdama švelniau ir meiliau pasakė Ana. Ji iššluostė klaną po stalu, surinko šukes, o aš numoviau Čerstinai šlapias kelnes. Kol ieškojom sausų, Čerstina spruko pro duris. Ji jau buvo pusiaukelėj į tvartą, kai mes ją pagavom. Tada Ulė iškišo galvą pro tvarto duris.

– Ar jūs pakvaišot? – suriko jis. – Kodėl leidžiat Čerstinai vaikščioti be kelnių?

– Tik pagalvok, kad neleidžiam, – atsakė Ana. – Ji nesiklausė mūsų, jei nori žinoti!

Mes parsitempėm Čerstiną ir apmovėm sausom kelnėm, bet ji raitėsi, kraipėsi ir visą laiką rėkė.

– Būk... ge... ru... tė... sto... vėk... ramiai, – beveik švelniai ir maloniai kalbėjo Ana, bet jau ne visai.

Čerstina buvo apvilкта gražiausia suknele, nes Ulė kitos nevaliojo rasti. Ši buvo daili, balta su smulkiomis klostelėmis ir raukinukais.

– Saugok šitą suknelę, – pasakiau Čerstinai, nors ji dar nesupranta, ką jai kalbi. Bent taip atrodė. Kad nesupranta, ką jai sakai, tą turiu galvoj.

– Ė, ė, – sušuko ji ir, pripuolusi prie viryklės, bemat išsi-suodino suknelę. Mes kaip galėdamos brūžinom šepečiu, bet

vis tiek nesisekė išvalyti. Čerstina juokėsi patenkinta. Turbūt manė, kad žaidžiam su ja.

– Dvylikta valanda, – staiga pasakė Ana. – Reikia valgydinti Čerstiną.

Ir suskatom šildyti špinatų, kurie buvo puode ant viryklės. Tada aš pasisodinau Čerstiną ant kelių, o Ana valgydino. Ši valgė gerai ir gražiai žiodavosi, todėl Ana pasakė:

– Iš tikrųjų šitas vaikas nepaprastai mielas.

Tada Čerstina šūktelejo „ė, ė“ ir taip kepštelejo per šaukštą, kad visi špinatai ištiško man į akis.

Ana taip juokėsi, kad vos lėkštės nepaleido žemėn. Tada pyktelejau ant jos. Čerstina irgi juokėsi, nors tikriausiai nesuprato, ko Ana juokiasi. Nes manau, Čerstinai atrodo, jog taip ir reikia, kad žmogui akys aptikštų špinatais.

Staiga ji nustojo valgyti. Susičiaupė ir kiekvieną kartą blokšdavo šaukštą šalin, todėl didesnę pusę špinatų susikrėtė ant suknelės. Davėm jai pagerti vaisių sriubos iš puoduko, ir šios pusė išsiliejo ant suknelės. Užtat suknelė nebeatrodė balta, daiktais žalia, daiktais raudona ir tik kur ne kur balta, kur nekliuvo špinatų ar sriubos.

– Labai džiaugiuosi, – pasakė Ana, – kad šitas vaikas eis miegoti perpietės.

– Taip, ir aš dėl to be galo džiaugiuosi, – atsakiau.

Taigi mes vėl nuplėšėm nuo Čerstinos drabužius, apvilkom ją naktinukais ir, kai viską padarėm, buvom galutinai nusikamavusios.

– Jei kam reikia numigti, tai mums, – pasakiau Anai.

Bet mes paguldėm Čerstiną į lovutę virtuvės kambarėlyje ir išėjusios uždarėm duris. Tada Čerstina prapliupo rėkti kiek leidžia gerklė. Bandėm apsimesti, kad negirdim, bet ji rėkė vis klaikiau, ir galų gale Ana, įkišusi galvą, pasakė:

– Nutilk, bjaurybe!

Aišku, kad su mažais vaikais reikia kalbėti švelniai ir mei-

liai, bet kartais nieko neišeina. Nors, ko gero, tiesa, jog vaikais pasidaro netikšos, kai ant jų rėki. Bent Čerstina. Ji tik dar labiau pradėjo bliauti. Tada abi nuėjom pas ją. Ji tuoj apsidžiaugė, atsistojo lovutėje, ėmė šokinėti ir kartoti „ė, è”. Taip darė visą laiką, kol buvom pas ją. Paskui iškišo rankutę pro lovelės virbus, paglostė mane ir priglaudė prie manęs skruostą.

– Vis dėlto kokias ji gerutė, – pasakiau.

Tada Čerstina įkando man į žandą, dvi dienas buvo ženklas.

Mes paguldėm ją į lovutę ir pabandėm apklostyti. Bet ji tučtuojau nuspirdavo antklodėlę. Kai nuspyrė dešimtą kartą, numojom į ją ranka. Tepasakėm „Saldžių sapnų, Čerstina” kuo švelniau ir meiliau ir išėjusios uždarėme duris. Ji tučtuojau paleido gerklę.

– Ne, užteks, – pasakė Ana. – Tegul rėkia.

Ir, susėdusios prie virtuvės stalo, bandėm šnekučiuoti. Bet nieko neišėjo. Nes Čerstina cypė vis baisiau ir baisiau. Net prakaitas mušė klausantis. Tarpais kokią sekundę nutildavo, bet tuoj vėl pradėdavo.

– Gal jai ką nors skauda? – pasakiau galų gale. – Akloji žarna ar dar kas.

Ir mes nulėkėm pas Čerstiną. Ji stovėjo lovelėje užputusiomis nuo ašarų akimis, bet, vos pamatė mus, sulemeno „ė, è”, pradėjo šokinėti ir juoktis.

– Šitam vaikui neskauda nei pilvo, nei dar ko, – pasakė Ana. – Eime sau!

Uždarėm duris, vėl susėdom prie virtuvės stalo ir išpiltos prakaito klausėmės, kaip Čerstina rėkė vis smarkiau ir smarkiau. Bet galiausiai vis dėlto nutilo.

– O, kaip puiku, – pasakiau. – Šiaip taip užmigo.

Mudvi su Ana pasiėmėm Ulės kauliukus, pradėjom žaisti ir buvo visai smagu.

– Mažus vaikus reikia nuolat laikyti lovutėse, bent žinai, kur jie, – pasakė Ana.

Kaip tik tuo metu išgirdom kambaryje keistą garsą. Lyg ir patenkintą murmėjimą, taip čiauška vaikai, radę malonų užsiėmimą.

Prisėlinom ir atsargiai pažvelgėm pro raktų skylutę. Pamatėm Čerstinos lovele. O Čerstinos ne. Lovelė buvo tuščia. Tada įpuolėm į kambarį. Ir spėkit, kur radom Čerstiną! Ji sėdėjo židinyje, neseniai nubaltintam ir taip vasariškai dailiam. Tikriau sakant, buvusiam baltam. Kol Čerstina nepriėjo. Dabar ne visai dailiam. Nes Čerstina sėdėjo vidury židinio ir laikė rankoje batų tepalo dėžutę. Visa juoda nuo galvos iki kojų, tik kai kur išsibaltinusi kreida. Batų tepalu išsidirbusi plaukus, veidą, rankas, naktinukus, o kojų pirštai atrodė lyg kokie juodi negriukai. Ir visas židinytis išmargintas batų tepalu. Matyt, dėdė Nilsas, ruošdamasis į svečius, šveitėsi batus ant suolelio ir po to neuždengė dėžutės.

– Ė, ė, – pasakė Čerstina, išvydusi mus.

– Kaip buvo parašyta laikraštyje, ar galima mušti mažus vaikus, ar ne? – paklausiau.

– Neprisimenu, – atsakė Ana. – Mano galva neveikia.

Tada Čerstina atsistojo židinyje, priėjo artyn ir norėjo paglostyti Aną, bet Ana užriko kaip tik valiodama:

– Stovėk ir nė krust, netikėle tu!

Bet Čerstina nepaklausė. Pripuolė prie Anos ir paglostė, nors ši ir nenorėjo. Dabar visas Anos veidas buvo išjuodintas batų tepalu. Tada aš ėmiau juoktis taip, kaip Ana juokėsi, kai buvau apdrėbta špinatais.

– Teta Lisa manys, kad sumainėm Čerstiną su negriuku, – pasakiau nustojusi kvatoti.

Nežinojom, kaip nuvalyti batų tepalą, todėl nusprendėm paklausti Britą. Ana, jau vis tiek ištepliota, pasiliko laikyti Čerstiną prie židinio, o aš nubėgau pas Britą.

Kai papasakojau Britai, ką Čerstina padarė, Brita pasakė:
– Et, prastos jūs auklės!

Tada nusišnyptė, nususuko į sieną ir pridūrė, kad ji serga
ir nežino, kaip nuvalyti batų tepalą.

Tuo tarpu iš tvarto parėjo Ulė, o kai pamatė Čerstiną,
visai įdūko.

– Ar jūs proto netekot! – užriko. – Bene nudažėt ją juo-
dai?

Bandėm paaiškinti, kad ne mes kaltos. Bet Ulė vis tiek
pyko ir pasakė, jog įstatymas draudžia tokioms kaip mes auk-
lėti vaikus, ir, girdi, jei norim praktikuotis, turim pasirinkti
kitą vaiką.

Bet visi drauge prišildėm katilą vandens, išnešėm jį lau-
kan ant pievos ir nuvedėm ten Čerstiną. O kai ji žengė per
grindis, visur liko mažos juodos pėdutės. Įgrūdome ją į katilą
ir pradėjome nuo galvos iki kojų uoliai šveisti. Ištrinkome gal-

važ, ir tada truputis muilo pateko į akis. Čerstina taip rėkė, kad visas Padaužų kaimas girdėjo, tekini atbėgo Lasė su Bose klausti, ar mes paršą skerdžiam.

– Ne, – atsakė Ulė. – Čia tik šitos gudragalvės auklės praktikuojasi.

Visiškai nuplauti batų tepalo nepasisėkė. Kai baigėm gramdyti ir nušluostėm Čerstina, visas jos kūnelis buvo keistai pilkas. Bet ji vis tiek džiaugėsi. Lakstė aplink po žolę nuoga, šūkavo „ė, è“ ir taip juokėsi, kad buvo matyti burnoje visi ryžių grūdėliai. Tada Ulė pasakė:

– Koks mielas kūdikis!

Mes neabejojom, kad pilka spalva ilginiui nusitrins ir vėl pasirodys tas rausvas vaikutis, kuris buvo po ja. Maždaug iki Kalėdų, manė Lasė.

Paskui Ulė paguldė Čerstiną į lovutę. Ši nė neburbtelėjusi įsikišo pirštą į burną ir bemat užmigo.

– Štai kaip reikia prižiūrėti vaikus, – pasakė Ulė. Ir nuėjo šerti kiaulių.

Mudvi su Ana atsisėdom ant virtuvės laiptelių pailsėti.

– Vargšė teta Lisa, juk jai kasdien šitaip, – pasakiau aš.

– Žinai, kaip man atrodo, – pasakė Ana. – Man atrodo, kad laikraščiuose buvo neteisingai parašyta. Nes visai vis tiek, kaip kalbi su mažu vaiku. Ar švelniai ir meiliai, ar rėki ant jo, o jie daro, ką nori.

Paskui ilgą laiką tylėjom.

– Ana, ar tu būsi vaikų auklė, kai užaugsi? – galų gale paklausiau aš.

– Gal, – atsakė Ana. Bet paskui susimąšiusi pažvelgė tvartų pusėn ir pridūrė: – Bet nė nežinau...

VĖŽIAUJAM

Toli miške yra ežeras, kuris vadinasi Nokenas. Nokene maudytis negalima, nes dugnas labai dumblėtas. Bet užtat ten galima gaudyti vėžius. Oi, kiek ten vėžių! Lasė sako, kad visoj Švedijoje nėra kito ežero, kuriame taip knibždėte knibždėtų vėžių kaip Nokene.

Kartais man Ana sako:

– Cha cha, Šiaurinio viensėdžio ežeras tik mano! Vargšele, o tu neturi ežero!

Tada aš atsakau:

– Aišku, turiu! Bene Nokenas ne ežeras?

– Cha cha, tik ne tavo vienos, nes jis priklauso mums visiems Padaužų kaime, – sako Ana. – Užtat taip pat mano kaip ir tavo. Cha cha, taigi aš turiu du ežerus.

Tada aš supykstu ir tą dieną nebežaidžiu su Ana. Bet kitą dieną sutariam, jog nesvarbu, kieno tie ežerai. Nes visi maudomės Šiaurinio viensėdžio ežere, o vėžius gaudom Nokene. Ir niekam daugiau nevalia vėžiauti, tik Padaužų kaimo gyventojams, mano supratimu, tai labai gerai.

Ne anksčiau kaip rugpjūčio mėnesį galima gaudyti vėžius. Ir toji diena, kai prasideda vėžiavimas, savo linksmumu beveik tolygi Kūčioms. Nes tada visi Padaužų kaimo vaikai, išskyrus Čerstiną, su tėčiu, dėde Nilsu ir dėde Eriku traukiam į Nokeną. Iš vakaro užmetam tinklus, po to įsitaisom miške stogines nakvoti, kitą rytą anksti anksti keliamės ir tikrinam tinklus. Užvis smagiausia, kad gaunam nakvoti miške. Mat Nokenas toli nuo Padaužų kaimo, kelias sunkus, užtat neverta grįžti namo numigti tų poros valandų, kaip sako tėtis. Vis dėlto kokia laimė, kad Nokenas taip toli miške! Nes kitaip mama tikrai lieptų pareiti namo ir permiegoti savo lovose.

– Aš baisiausiai bijau, kad vaikai neperšaltų, – sako mama kiekvienais metais.

– Et, niekis, – atsako tėtis. Tą patį pakartoja ir šįmet. Ir, kai šitaip pasako, išeinam.

Reikia keliauti daugiau negu pusę mylios, kol pasieki Nokeną, ir vos siauras takelis vingiuoja tenai. Nešamės labai daug, vėžių bučius, apklotus, kuprines, pilnas visokio gero. Bet inkšti, kad pavargai, neverta, nes tada tėtis sako, jog tiems, kas inkščia, nėra ko keliauti drauge, gaudyti vėžius ir nakvoti miške.

Vos atėję prie ežero tučtuojau nubėgom pažiūrėti, ar dar stovi tos stoginės, kurias buvom susirentę pereitais metais. Bet teradom nudžiūvusius kadugius ir kitokį šlamštą, kurį tuoj išdraskėm. Britos, Anos ir mano stoginė po didele egle. Šakos nukarusios kone iki pat žemės. Tėtis ir dėdė Erikas prikirto mums kadugių, jais apstatėm eglę ir palikom tik aną įlįsti. Paskui pasiklojom storą sluoksnį egliaškių ant žemės, ant jų miegosim.

Baugusios ruošti savo stoginę, nuėjom pažiūrėti berniukų. Jie visada kuriasi uolos plyšyje, užsidengia jį egliašakėmis bei kadugiais, padaro tarsi stogą.

– Būtų malonu, kad mergaitės čia nelandžiotų, – pasakė Lasė, mums atėjus.

– Nesijaudinkit, – tarė Brita. – Šiaip ar taip, mūsų stoginė kur kas geresnė už tą jūsų landynę.

Tada Lasė, Bosė ir Ulė nusijuokė ir pasakė, jog jiems gaila, kad mes neturim nė mažiausio supratimo, kaip statytis stogines. Kol sugalvojom gerą atsakymą, dėdė Nilsas pašaukė mus, kad padėtume sutvarkyti vėžių bučius. Vėžių bučiai padaryti iš tinklų, ir kiekvienais metais reikia šiek tiek pataisyti. Juose tai šen, tai ten žiojėja didelės skylės, kurių negalima palikti, nes vėžiai pro jas išlįs.

Mes sėdėjom ant uolos ežero pakrantėje, taisėm vėžių bučius ir smagiai plepėjom. Saulė taisėsi leistis, aplink ežerą buvo nepaprastai gražu ir tylu tylu. Aišku, kai nešnekėdavom.

– Nokenas dailus ežeras, – pasakė tėtis.

Dėdė Erikas sėmė vandenį iš dviejų senų valčių, kurios buvo paliktos Nokene. Vandens jose buvo daug. Dėdė Nil-sas ir tėtis dėjo jauką į vėžių bučius. Kai viskas buvo baigta, išplaukėm su valtimis ir išmetėm bučius ežero pakrantėje. Mes turim tam tikras vietas, kur kiekvienais metais statom bučius.

Kol apiplaukėm visą ežerą ir įtaisėm bučius, pradėjo tem-ti. Tada Ana įgnybo man į alkūnę ir pasakė:

– Čia kone smagiau negu per Kūčias.

Man irgi taip atrodė. Nes kai sutemo, tėtis ant uolos už-kūrė laužą, visad taip darydavo. Ir mes sėdėjom visi aplink jį, pasiėmę termosus su šilta kakava, gėrėm ir valgėm sumušti-nius. O laužas atsispindėjo vandenyje ir atrodė, kad ežeras taip pat dega. Aplink miške buvo tamsu ir visiškai tylu. Ir Lasė pasakė:

– Girdžiu, kaip troliai tapnoja tarp medžių.

Mudvi su Ana baisiausiai išsigandom. Nors Ana tarė:

– Et, nėra jokių trolių.

Bet vis tiek nesusiturėjom nesiklausiusios, ar neišgirsim kur tamsoje tapnojančią trolį. Tik nieko neišgirdom ir tą pasakėm Lasei.

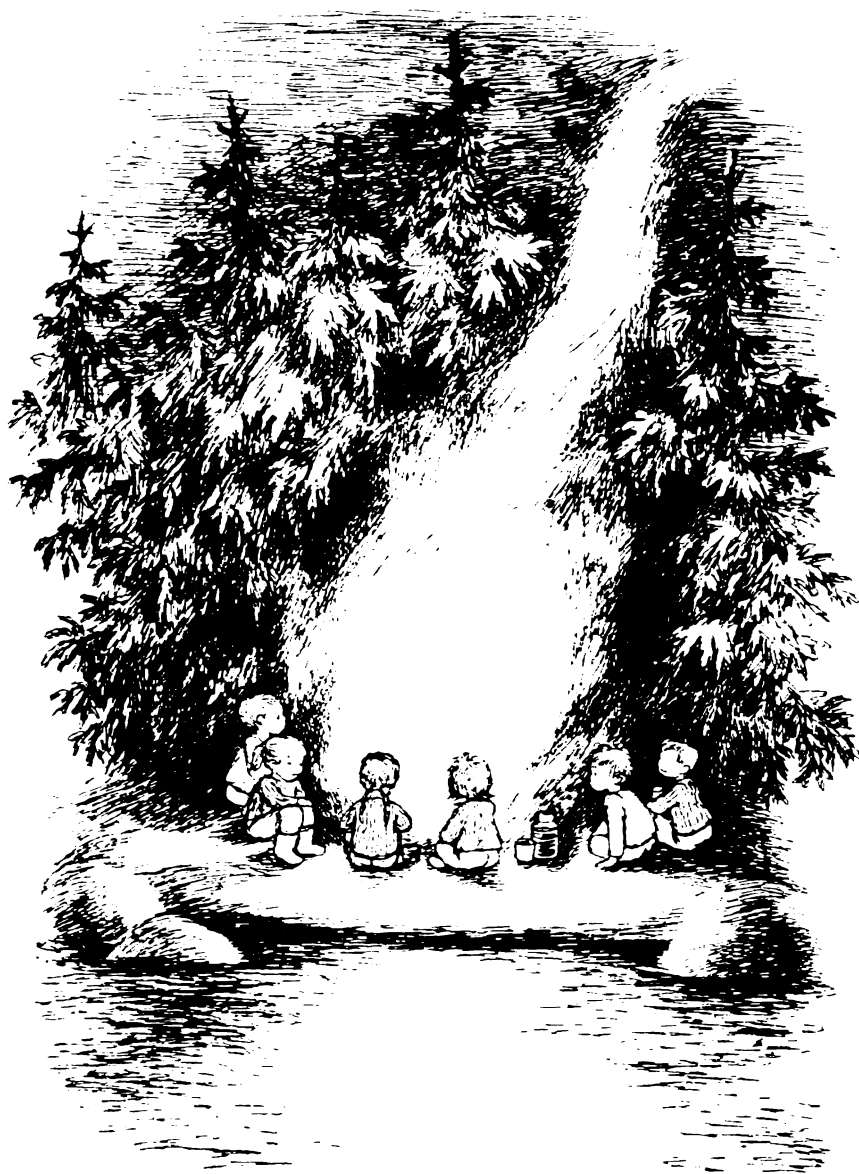
– Kurgi, juk jų kojos gauruotos, – atsakė Lasė. – Jie sėli-na tykiai ir, užsilindę už medžių, spokso į mus.

– Et, nieko panašaus, – pasakiau aš ir prisislinkau arčiau Anos.

– Kaipgi, – tarė Lasė. – Visas miškas pilnas trolių akių, spoksančių į mus. Bet čia nedirš ateiti, nes bijo laužo.

Tada tėtis pasakė Lasei, kad liautušė kurkęs mergaitėms tokius nebūtus dalykus. Paskui įmetė į laužą žabų, ugnis su-liepsnojo ir įstabiau nušvito. Aš netikiu, kad yra troliai. Bet dėl visa ko susirangiau tėčiui ant kelių, o Ana nuėjusi atsise-do ant dėdės Eriko kelių. Ir dėdė Erikas pašvilpavo mums. Jis moka nuostabiai švilpauti. Kaip paukštis, jei nori.

Ir aš galvojau, kad jeigu tikrai yra trolių miške, jie turėtų stebėtis, ko mes sėdim aplink laužą kone vidurnaktį ir klausomės dėdės Eriko švilpavimo.

Dar dėdė Nilsas, tėtis ir dėdė Erikas pasakojo istorijas. Ir mes juokėmės, nes tos istorijos buvo labai smagios. Lasė, Bosė ir Ulė pasiėmė savo žibintuvėlius ir nuėjo į pakrantę ieškoti vėžių. Sugavo dvidešimt tris, kuriuos suleido į skardinę dėžutę. Ir Lasė pasakė Bosei su Ule:

– Jeigu mergaitės bus geros ir žmoniškai elgsis, rytoj vakare pavaišinsim jas vėžiais.

– Taip, bet priklausys nuo to, kaip jos elgsis, – pasakė Bosė.

– Vis dėlto turėtų elgtis ypač pavyzdingai, – pridūrė Ulė.

Kai laužas beveik užgeso, dėdė Erikas pasakė, jog laikas miegoti. Tėčiai neturėjo stoginių, todėl susivyniojo į apklotus ir liko gulėti prie laužo. Tuo tarpu Brita, Ana ir aš pasilindom po savo puikiąją eglę, taip pat susivyniojom į apklotus ir ketinom migti. Bet tada išgirdom kažką sėlinant. Aš šūktelėjau:

– Kas ten?

– Trolis, – kuo šiurpiausiu balsu atsiliepė Lasė. Mes iškišom galvas pro angą eglėšakėse ir lauke pamatėm berniukus, šviečiančius savo žibintuvėliais, girdi, norį pažiūrėti mūsų stoginės. Ir sulindo į vidų. Užteko vietos visiems, nors ir buvo ankšta. Berniukai pasakė, kad mūsų stoginė visai gera. Nors, žinoma, ne tokia puiki kaip jų. Paskui vėl išlindo lauk, ir Lasė tarė:

– Visai padori stoginė, nieko neprikiši. Nors nuo trolių neapsaugos!

Taigi berniukai išėjo, o mes pabandėm miegoti. Iš pradžių truputį šnektelėjom, bet, kai guli naktį miške ir kalbi, balsai skamba neįprastai keistai. Rodos, kažkas stovi tamsoje ir klausosi.

Manau, kad Brita ir Ana užmigo kur kas anksčiau už mane. Aš ilgai gulėjau, klausydamosi, kaip šniokščia miškas. Šniokštė silpnai. Ir mažos bangelės iš lėto daužėsi į krantą. Ir kaip įdomu – staiga negalėjau suprasti, ar man liūdna, ar linksma. Gulėjau ir bandžiau suvokti, ar man liūdna, ar links-

ma, bet nesisekė. Miške nakvodamas, ko gero, pats pasidarai keistas.

Ketvirtą valandą ryto tėtis pažadino mus. Ir aš tik nudžiugau, nes šalau kaip šuo. Bet švietė saulė, mes išlindom iš stoginės, padaužėm rankomis, kad sušiltume, tėtis davė šiltos kakavos. Virš ežero plytėjo silpnas rūkas, bet greitai išsisklaidė. Tėtis, Lasė, Bosė ir aš susėdom į vieną valtį, o dėdė Erikas, dėdė Nilsas, Ulė, Brita ir Ana į kitą ir nusiyrę susirinkom vėžių bučius.

Man gaila žmonių, kuriems niekad neteko irtis ežeru pašiimti vėžių bučių ketvirtą valandą ryto.

Kone visi bučiai buvo pilni vėžių. Lasė ir Bosė nebijo čiupinėti vėžių, o aš bijau. Bosė paėmė vieną vėžį, atsisėdo ir ėmė jį žiūrinėti, bet staiga paleido jį atgal į ežerą.

– Ar tu pašėlai? – šūktelėjo Lasė. – Ko tu mėtai vėžius į ežerą?

– Jo akys atrodė tokios liūdnos, – pasakė Bosė.

– Koks tu kvailas, – pasakė Lasė. – Dabar jis, aišku, nardo aplink ir skelbia žinią kitiems ežero vėžiams, ir mes šįmet jų daugiau nepagausim. Ko tu jį paleidai?

– Jo akys atrodė tokios liūdnos, – pakartojo Bosė.

Bet kaip tik tuo metu sutikom antrą valtį ir šūktelėjom Ulei, Britai ir Anai:

– Ar daug vėžių sugavot?

– Kone pilna valtis, – atsakė Ulė.

Paskui nuplaukėm atgal į savo stovyklavietę, čia suvertėm vėžius į dvi dideles uždengiamas baltinių pintines. Susikrovėm viską, ką buvom atsigabėnę, ir iškeliavom atgal į Padaužų kaimą. Žolę klojo rasa, ant medžių kur ne kur kabojo voratinkliai ir švytėjo lyg deimantai. Aš norėjau miego, buvau alkana, kojos šlapios, bet baisiausiai patenkinta. Nes buvo nepaprastai smagu žygiuoti ilga vorele takučiu ir neštis šitokią daugybę vėžių. Dėdė Erikas švilpavo, o mes dainavom.

Išėjo medžiotojas miškan.

Staiga Lasė šūktelėjo:

– Aš jau matau Padaužų kaimo dūmus!

Ir tada visi pamatėm virš miško kylant dūmus. Rūko trys kaminai. Tada žinojom, kad jau pabudę Šiaurinėj sodyboj, Vidurinėj ir Pietinėj. O kai paėjom dar galiuką, išvydom visą Padaužų kaimą. Saulė spindėjo langų stikluose, ir buvo labai gražu.

– Man gaila žmonių, kurie gyvena ne Padaužų kaime, – pasakiau Anai.

Senelis jau buvo atsikėlęs ir sėdėjo kieme po gluosniu priešais Šiaurinę sodybą. Išgirdęs mus sugrižtant, šūktelėjo:

– Ar šįmet dar yra vėžių Nokene?

Tada dėdė Erikas atsakė, jog tiek daug, kad senelis tikriausiai niekad tiek neregėjo. Bet senelis tarė:

– O ho ho, juk aš kitados baisybę vėžių sugaudavau Nokene.

Mes susėdom ant žolės prie senelio ir papasakojom, kaip buvo smagu. O Lasė atvožė skardinę, kur berniukai laikė savo vėžius, ir leido seneliui pasiklausyti. Kai vėžiai rėplioja per kits kitą, girdėti savotiškas garsas „klir, klir“. Senelis nusijuokė patenkintas ir tarė:

– Aha, tikrai vėžių garsas, čia neapsiriksi.

Tada Lasė paklausė:

– Seneli, ar galėsim šįvakar kelti vėžių vaišes pas tave?

– O ho ho, žinoma, galėsit, – atsakė senelis.

perskaitėt knygą...

Pirmasis sakinys, kuris dingteli galvoje, užvertus šią knygą, – iš Astridos Lindgren prisiminimų apie jos pačios vaikystę: „Mes tiek žaisdavom, žaisdavom ir žaisdavom, jog reikia stebėtis, kaip gi mes nenusižaisdavom iki mirties!“ Gal ir nestovėjo tie trys Padaužų kaimo namai taip arti vienas prie kito, gal ir nebuvo tokios išskėstašakės liepos, kad galėjai jos šakomis nukeliauti pas kaimynų Ulę. Bet literatūros kūrinys rašomas ne tik apie tai, kas buvo, bet ir kas galėjo būti, kas būtų buvę, jeigu...

Jeigu žinote, kad švedų rašytoja A. Lindgren gimusi 1907 metais lapkričio 14 dieną, jeigu pastebėjote, kad lakraščiai, kuriuos vaikai skaitė akklajam seneliui, rašė, jog „bus karas, karas ir karas“ (1914 metais prasidėjo Pirmasia pasaulinis karas), visai teisingai būsit nusprendę, jog daug kas į šią knygą atėję iš pačios rašytojos vaikystės: XX amžiaus kaimo gyvenimo būdas, žmonių santykiai, kai kurie papročiai, šventės, tradicijos. Ir, žinoma, svarbiausia - tas kerintis vaikiškos laisvės ir džiaugsmo pojūtis.

Kiek daug vaikystės šioje knygoje! Vaikystės, nevaržomos gausybės šiuolaikiškų draudimų, neprikaustytos prie televizoriaus ekrano, nestabdomos sankryžos šviesoforų. Kitokios vaikystės, ir vis dėlto panašios į jūsų, jūsų tėčio ir mamos, jūsų senelių - amžinos vaikystės.

„Padaužų kaime“ nevaizduojamos įspūdingos kelionės, neaprašomi lobiai, nėra kraują stingdančių pavojų. Viena kasdienybė. Kas tada taip traukia prie šios knygos puslapių, iš kur tas noras užsibūti knygos pasaulyje? Vieną priežastį iš dalies jau paminėjome: skaitydami tarsi atrandame save, atpažįstame save vaikystėje. Nors ir šypsomės, bet kartu su autore ir pasakotoja Lisa puikiausiai suprantame nuoširdžiausią sumanymą grįžtant namo iš mokyklos užminti kiekvieną akmenį pakelėje. (Ir kas gi nusprendė, kad reikia vaikščioti tik keliu? – Žinoma... koks nors suaugęs žmogus!). Ir gėrimės, kaip aiškiai ir paprastai matomas pasaulis, kada nė neabejojama, kad Kalėdos prasideda, kai mamos ima kepti sausainius.

Jeigu dar syki žvilgtelsime į šios knygos turinį, nesunkiai pastebėsime, kad kone kiekviename jos skyriuje pasakojama apie kokį nors įvykį, išdaigą ar nesėkmę. Taigi tai gana veiksminga ir nenuobodi knyga, joje kaip ir nėra gražių, poetiškų, bet užliūliuojančių vaikystės prisiminimų. Veiksma, įvykius vienija ta pati vieta, laikas, o svarbiausioji varomoji jėga yra „baisi“ konkurencija, nesutarimai. Tik, aišku, ne su mokytojais ar tėvais. Tais laikais būdavo, kad tėčiai ir mamos žaisdavo su vaikais drauge. Galynėjasi čia „vyriškoji“ vienybė (Ulė, Lasė, Bosė) su „moteriškąja“ vienybe (Lisa, Brita, Ana). Kas ką

labiau išjuoks! (Skaitytojai berniukai neturėtų pykčioti, kad vyriškoji pusė dažniau traukiama per dantį – juk pasakotoja yra mergiūkštė...) Ir jokių meilės istorijų! Kai tau devyneri metai, tokiems dalykams nėra ko gaišti laiko, juk ir taip nuspręsta, kuri už kurio ištekės. (Tik... tie berniukai visai kvaili ir nenori... tuoktis.)

Na, jei ne šioje vietoje, tai būtinai kitoje širdingai nusijuoks ar bent nusišypsos net pats niūriausias skaitytojas. Humoras, linksmas pasakojimo tonas – viena iš patraukliausių šios knygos ypatybių. Kaip gi kitaip – A. Lindgren čia rašo apie vaikų išdaigas, apie padaužas. Kartą ji kažkam yra prasarususi, jog kiekvienas normalus vaikas turi būti padauža! Bet juk padauža padaužai nelygu. A. Lindgren nemoko piktų apgaulių, nemoko skriausti, žeminti kitų. Ji, sakytum, moko kūrybingai žaisti, džiaugtis kasdienybe, o jos padaužas, – atkreipkite dėmesį! – be kita ko, pastebi, kokios liūdnos sugauto vėžio akys...

Galbūt pastebėjote, kad keletą kartų rašytoja tarsi pradeda pasakojimą iš naujo. Tai todėl, kad apie tą guvųjį vaikų šešetuką (atsiprašau, šešis su puse) yra parašytos trys knygos. Jos vadinosi taip: „Mes, Padaužų kaimo vaikai“ (1947), „Dar apie Padaužų kaimo vaikus“ (1949), „Padaužų kaime vienos linksmybės“ (1952). A. Lindgren būdinga kurti tokias trilogijas, kurios gražiai dera ir vienos knygos viršeliais aprengtos. Štai „Emilio iš Lioneborgos“ (lietuvių kalba išleista 1993 „Lietaus“ leidyklos) irgi iš pradžių buvo trys knygos.

Štai jau paminėjome dvi A. Lindgren knygas. O iš viso lietuviškai jau galima perskaityti daugiau kaip 10 jos knygų: „Mažylis ir Karlsonas, kuris gyvena ant stogo“, „Pepė Ilgakojinė“, „Mijo, mano Mijo“, „Broliai Liūtaširdžiai“, „Ronja plėšiko dukterė“, „Mes Varnų saloje“, „Ižymusis seklys Bliumkvistas“ ir kitos. Vienos iš jų nukelia į pasakų pasaulį, kitos – tikroviškos, realistiškos, kaip ir šitoji. Vienos susideda lyg iš atskirų epizodų, pokštų, kitas perskverbia koks nors atkaklus veikėjų siekis, kova su blogiu. Skirtingos, bet visos talentingos, įspūdingos. Nieko keista, kad A. Lindgren yra pati mylimiausia Lietuvoje vaikų rašytoja, džiugu, kad jos knygų išversta tikrai nemažai. Nors ir parašyta nemažai – apie 40 knygų. Kai 1958 metais A. Lindgren gavo H.K. Anderseno medalį – garsiausią pasaulyje apdovanojimą už kūrybą vaikams – ji buvo dar tik įpusėjusi savo kūrybos kelią.

Jaunystėje palikusi savo gimtąjį Vimerbiu viensėdį, A. Lindgren visam laikui išsikūrė Stokholme, Švedijos sostinėje. Ten ji ir laukia 90-ojo savo gimtadienio. Ir milijonai skaitytojų laukia. Ne tik vaikai, bet ir suaugusieji, kuriems A. Lindgren knygos yra likusios kaip šviesiausias vaikystės prisiminimas.

Kęstutis Urba

Turinys

MES, PADAUŽŲ KAIMO VAIKAI

MES, PADAUŽŲ KAIMO VAIKAI	6
VARGAS SU BROLIAIS	8
MANO LINKSMIAUSIAS GIMTADIENIS	10
KITI DŽIAUGSMAI GIMIMO DIENĄ	14
MOKSLO METAMS PASIBAIGUS	16
RETINAM ROPES IR ĮSIGYJAM PO KAČIUKĄ	20
KAIP ULĖ ĮSITAISĖ ŠUNĮ	25
SMAGU TURĖTI SAVĄ GYVULĮ, BET SENELIS TAIP PAT GERAI	28
BERNIUKAI NEMOKA LAIKYTI PASLAPČIŲ	32
NAKVYNĖ DARŽINĖJE	38
KAIP ANA IR AŠ KETINOM PABĖGTI	41
STATOMĖS ŽAIDIMŲ NAMELĮ	46
JUK AŠ SAKIAU – BERNIUKAI NEMOKA LAIKYTI PASLAPČIŲ	48
VĒL EINAM Į MOKYKLĄ	52
KAIP MES PERSIRENGINĖJOM	56
PŪGA	59
NETRUKUS KALĖDOS	62

DAR APIE PADAUŽŲ KAIMO VAIKUS

MES, PADAUŽŲ KAIMO VAIKAI	66
KAIP PADAUŽŲ KAIME ŠVENČIAM KALĖDAS	67
VAŽINĖJAMĖS ROGUTĖMIS	73
BUDIM NAUJUJŲ METŲ NAKTĮ	76
VAŽIUOJAM Į SVEČIUS PAS TETĄ JENI	81
LASĖ ĮDRIMBA Į EŽERĄ	86
VĒL EINAM Į MOKYKLĄ IR ERZINAM MOKYTOJĄ	89
VELYKOS PADAUŽŲ KAIME	95
MUDVI SU ANA EINAM Į KRAUTUVĘ	100
PAMATOM VANDENĮ	105
ULĖ SULAUKIA SESYTĖS	111
LIETUI LYJANT	117
IEŠKOM LOBIO	123
MUDVI SU ANA DŽIUGINAM ŽMONES	128
SENELIUI SUKANKA 80 METŲ	135

PADAUŽŲ KAIME VIENOS LINKSMYBĖS

PADAUŽŲ KAIME VIENOS LINKSMYBĖS	140
AŠ ĮSIGYJU ĖRIUKĄ	144
PONTUSAS EINA Į MOKYKLĄ	150
GRIŽTANT IŠ MOKYKLOS	156
ULĖI KLIBA DANTIS	162
MUDVI SU ANA PAČIOS NEŽINOM, KĄ DAROM	168
IŠMINČIŲ SKRYNIA	173
LASĖ STUMBRUS GAUDO	181
KAI PADAUŽŲ KAIME VASARVIDIS	189
VYŠNIŲ BENDROVĖ	195
MUDVI SU ANA KETINAM TAPTI AUKLĖMIS – GALBŪT	203
VĒŽIAUJAM	214

Lindgren A.

Li-428 **Padaužų kaimo vaikai: Apysakos: Vid. mokykl. amž. / Iš švedų k. vertė E. Stravinskienė; Iliustr. I. Wikland. — V.: Lietus, [2001].— 221 [1]p.: iliustr. — (H. K. Anderseno premijos laureatai; 2)**

ISBN 9986-431-30-1

„Padaužų kaimo vaikai“ — viena iš populiariausių švedų rašytojos, H. K. Anderseno premijos laureatės A. Lindgren (g. 1907) knygų. Linksma pasakojimo tonas, humoras — viena iš patraukliausių šios knygos ypatybių. Vaizduojamos kasdieninės vaikų išdaigos, nuotyčiai ir nesėkmės.

UDK 839.7-93

H. K. Anderseno premijos laureatai
Vidutiniam mokykliniam amžiui

Astrida Lindgren
PADAUŽŲ KAIMO VAIKAI

Apysakos

Seriją apipavidalino K. Paškauskas
Iliustravo I. Wikland
Korektorė A. Matulevičiūtė
Užsakymas 288

Išleido leidykla „Lietus“, Dominikonų 4, 2001 Vilnius
Spausdino AB spaustuvė „Spindulys“
Gedimino 10, 3000 Kaunas

Padaužų kaimo vaikai

„Padaužų kaimo vaikai” – dar viena knyga tiems, kurie pamilo Astridą Lindgren ir jos herojus. Tai linksmas pasakojimas apie padaužas ir vaikiškas išdaigas. Kartu su Lisa, Brita, Ana, Ule, Lase ir Bose mes visi galime auginti ėriuką ir vestis jį į mokyklą, rausti šiene tunelius, gauti puikiasias gimimo dienos dovanas, laukti Kalėdų ir Velykų bei svečiuotis pas tetą Jeni, rūpestingai džiuginti kitus žmones ir spėlioti vieni kitų paslaptis. Gal net bėgti naktį iš namų, prieš tai iš mamos išprašę sumuštinį? Arba traukti miegančiam Ulei dantį? Bučiuoti varlę?

„Mes tiek žaisdavom, žaisdavom ir žaisdavom, jog reikia stebėtis, kaipgi mes nenusižaisdavom iki mirties!” – prisimindama savo vaikystę yra sakiusi pati Astrida Lindgren.

Kai 1958 metais Astrida Lindgren gavo H. K. Anderseno medalį – garsiausią pasaulyje apdovanojimą už kūrybą vaikams – ji buvo dar tik įpusėjusi savo kūrybos kelią.

